

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

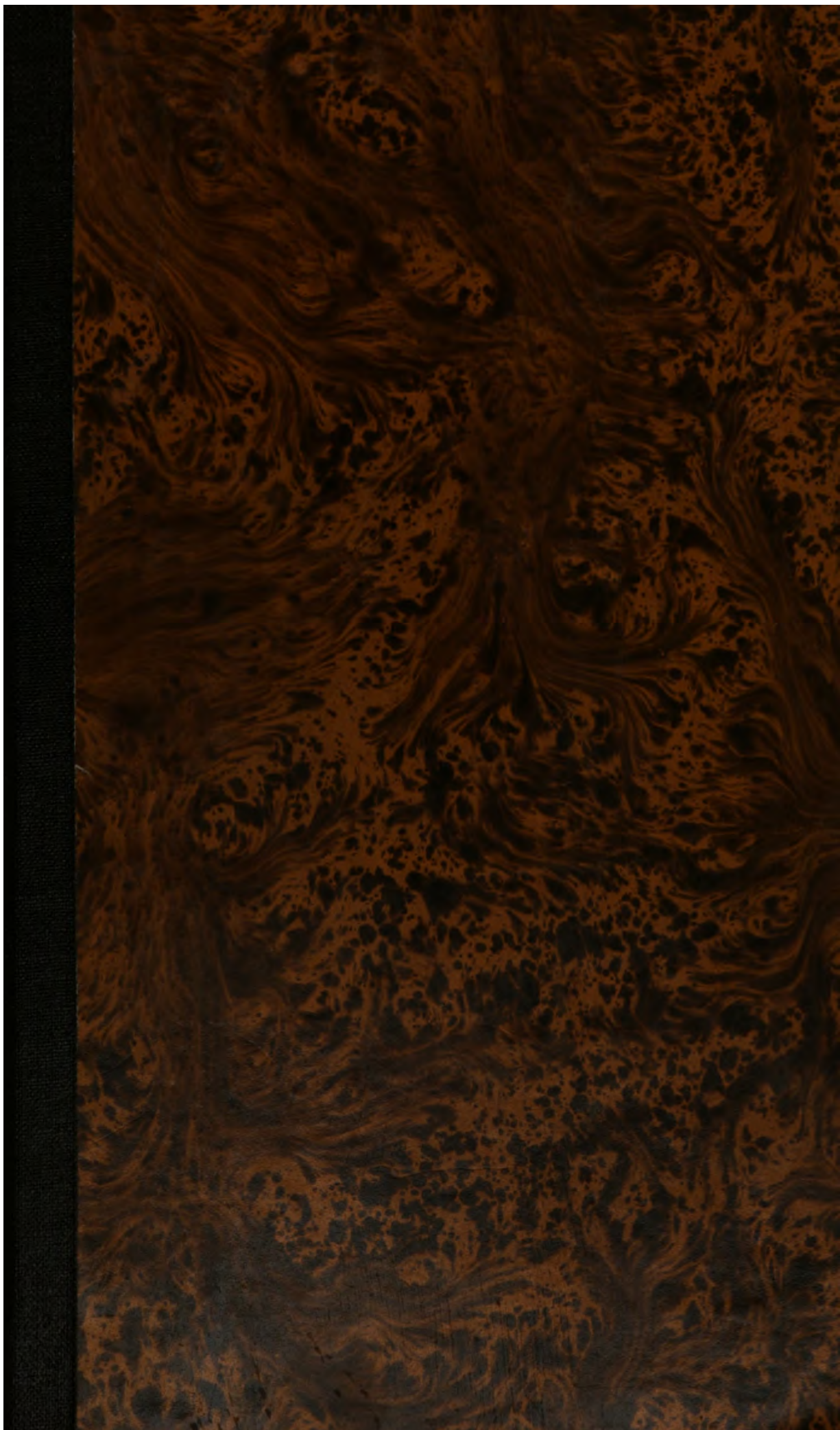
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

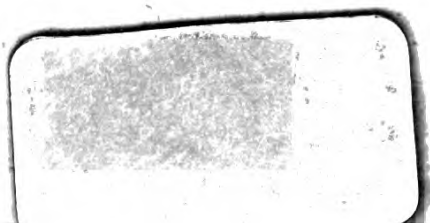
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

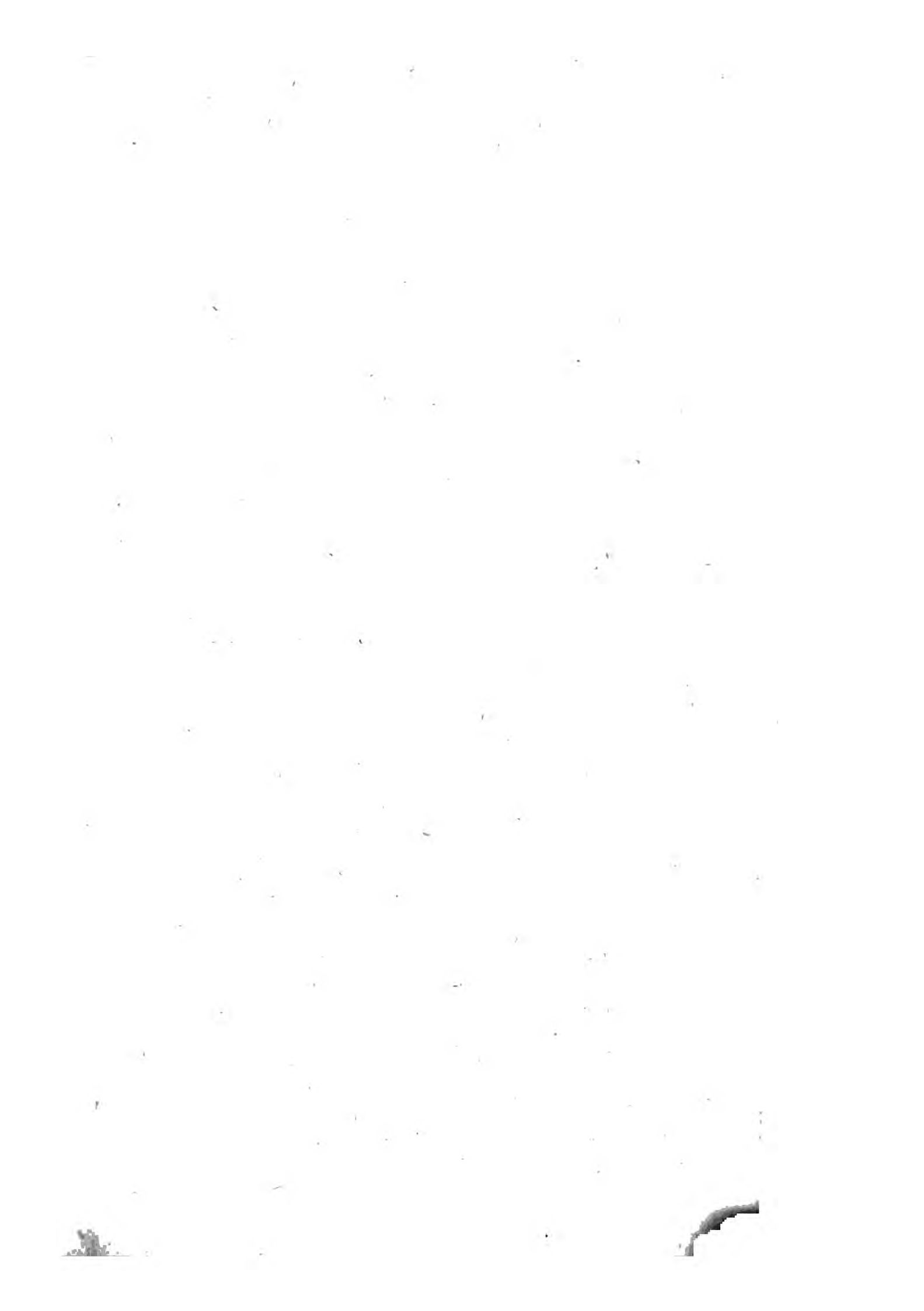

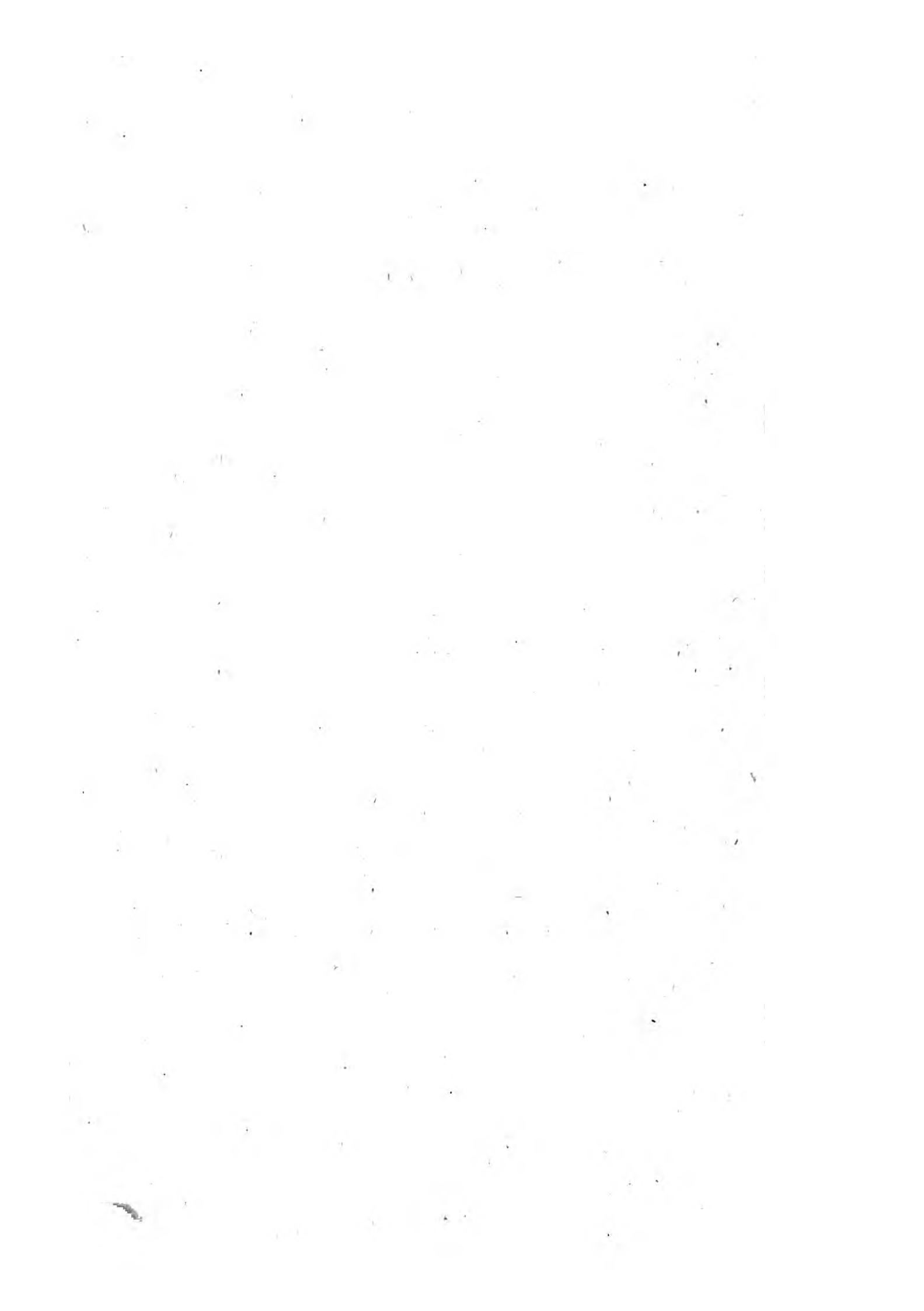
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

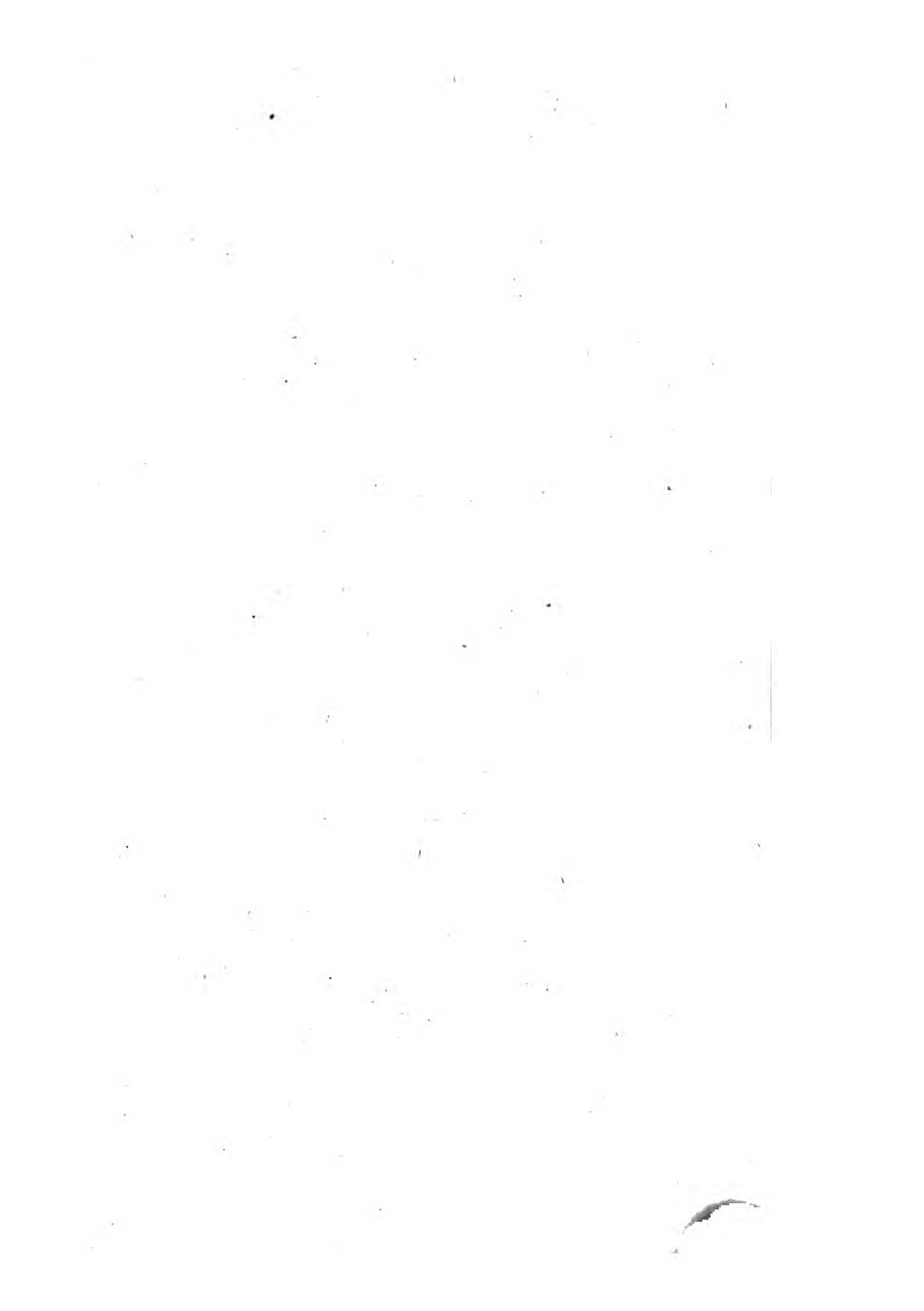

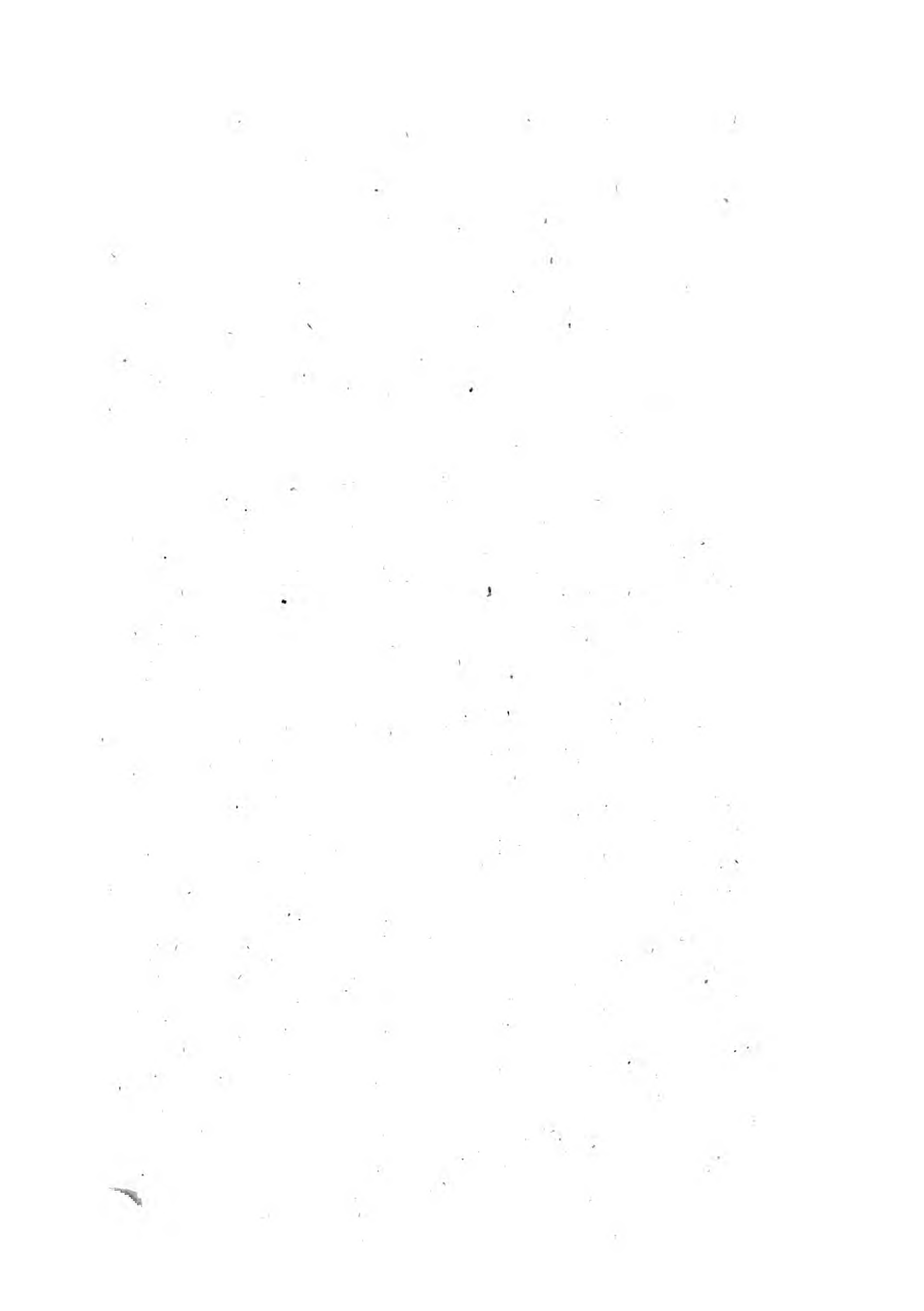
107. d. 5

K o n g
Olaf den Helliges Saga

udgiven

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Anden Deel
med tilhørende Fortællinger.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1831.

Die von ...

...

...

...

Kong Olaf den Helliges Saga.

162de Capitel.

Den Tidende spurgtes i Norge, at Kong Knud drog en overordentlig stor Hær sammen i Danmark, samt at han agtede med denne Krigsmagt at komme til Norge for at undertvinge det; men saasnart dette spurgtes, blev man mindre villig imod Kong Olaf, som derfor kun fik faa Tropper af Bønderne. Kongens Mænd talte med hverandre derom; da kvad Sigvat:

Sin Krigsmagt Englands Herster
Udbyder, mindre Skibe
Og færre Folk vi have,
Ei sees dog Kongen frygte;
Heel stygt det var om Landets
Mænd nægted deres Bistand
Slig Drot, skjønt stundum Guldet
Bestufnes Troskab gjenner.

Kong Olaf holdt Hirdstævne, stundum ogsaa Huusthing med alle sine Folk, og spurgte sine Mænd til Raads, hvad de fandt tjenligst: „Vi behøve nu ikke

at tvivle om, sagde Kongen, at Kong Knud jo vil komme og besøge os i Sommer, og han har en stor Hær, som I vel have spurgt, men vi have, saaledes som Sagerne nu staae, kun lidet Folk at stille imod ham, og paa Landsfolket kunne vi nu ikke forlade os." Paa Kongens Tale svarede de Mænd, som han henvendte sig til; men her er optegnet, hvad Sigvat sagde:

End i vor Drotts Opfordring
 Dmtales meer: „os Fjenden
 Angriber, Feigheds Rygte
 Mod Skat tilfals kan vorde;"
 Skjønt Kongens Venner svigtes
 Af Lykken, vist hver ærlig
 Mand sig fra sligt bør holde,
 Sin Ære længst bevare.

163. Samme Sommer tildrog det sig i Helgeland, at Harek fra Ehjotta kom ihu, hvorledes Asmund Grankelson havde plyndret og slaet hans Huuskarle. Han gjorde derfor det Skib færdigt, som han havde, et Skib paa tyve Roerbænke, som laae tjeldet og fjølhalet ved hans Gaard, og lod sig forlyde med, at han agtede at sejle ned til Throndhjem. En Aften gik derpaa Harek ombord med sine Huuskarle, og havde henved firfindstyve Mand med sig; de roede den Nat, og kom om Morgenen til Grankels Gaard, hvilken de sloge Kreds om, gjorde derpaa Anfald paa den, og stak Ild paa Husene; Grankel og hans Mænd bleve indebrændte, men nogle bleve dræbte udenfor, saa der omkom i alt tredive Mand. Efter denne Gjerning drog Harek hjem, og sad paa sin Gaard. Asmund

var den Gang hos Kong Olaf; derfor gif det ogsaa saa, at hverken krævede nogen paa Helgeland Bøder af Harek for denne Gjerning, ikke heller tilbød han selv nogen.

164. Knud den Mægtige drog sin Hær sammen, og styrede til Limfjorden; og da han var færdig derfra, sejlede han med sin hele Krigsmagt til Norge, drog hastig frem, og laae ikke ved Land østenfor Fjorden, men sejlede strax over Folden, lagde til Land ved Agde, og stævnedes der Thing; Bønderne kom ned og holdt Thing med Knud, der da blev tagen til Konge over det hele Land, uddeelte Forleninger og tog Skat af Bønderne, uden at nogen Mand talte imod ham. Kong Olaf var i Tønsberg just paa den Tid, da Kong Knuds Flaade sejlede over Folden. Knud foer derefter nordpaa langs Landet, hvor da Mænd kom til ham fra Herrederne, og alle lovede ham Lydighed. Noget Tid blev han liggende i Egersund, hvor Erling Skjalgsøn kom til ham med sine Folk; da bekræftede Kong Knud og Erling deres Venskab paa ny, og det Løfte blev givet Erling af Kong Knud, at han skulde have alle Landstrækninger imellem Stad og Rygjebit under sin Bestyrelse. Siden foer Knud videre frem nordpaa, og fortsatte, fort at fortælle, sin Rejse indtil han kom til Throndhjem, og styrede til Nideros; her i Throndhjem stævnedes han Thing fra otte Fylker, og blev paa dette Thing tagen til Konge over hele Norge. Thorer Hund var rejst fra Danmark med Kong Knud; Harek fra Thjotta havde ogsaa indfundet sig; begge disse Mænd bleve Kong Knuds Leensmænd og svore ham Huldskab og Troskab; Kongen gav dem anseelige For-

leninger, saavel som Finnefærden¹, og store Foræring-
ger oven i-Kjøbet; alle de Leensmænd, som vilde gaae
over paa hans Parti, stjænkede han baade Forleninger
og Penge, og lod dem alle faae større Magt, end de
havde havt tilforn.

165. Da Kong Knud havde underlagt sig hele
Norge, holdt han et talrigt Thing baade af sine egne
Folk og af Landets Indbyggere, paa hvilket han offent-
lig bekjendtgjorde, at han vilde give sin Frænde, Hakon
Jarl, Overbestyrelsen over alt det Land, han havde
vundet paa dette Tog; desuden lod han sin Søn Hørde-
Knud tage Plads ved Siden af sig i Højsædet, og gav
ham Kongenavn, samt Danevælde. Kong Knud tog
Sisler af alle Leensmændene og de mægtige Bønder,
enten deres Sønner eller Brødre eller andre deres
Frænder eller saadanne, som vare dem de kjæreste og han
fandt mest skikkede, og befæstede dem paa denne Maade
i deres Trostaa imod ham. Men da Hakon Jarl havde
overtaget Regjeringen i Norge, forenede hans Svoger,
Einar Thambestjælver, sig med ham, og overtog atter
alle de Forleninger, han havde haft den Gang Jarler
regjerede over Norge. Kong Knud gav Einar store
Foræring, viste ham megen Hengivenhed, og lovede,
at Einar, saalænge Knud havde at sige over Norge,
skulde være den fornemste og mest ansete Mand af alle
Privatmænd i Norge, og tilføjede, at han fandt Einar,
baade for hans Herkomst's Skyld og i enhver anden
Henseende, mest skikket til at være Høvding og bære
Hædersnavn, hvis ikke Jarlen eller hans Søn Endride

¹) Rejsen til Finmarken, for at handle og indkræve Skat af
Lapperne.

var. Disse Løfter satte Einar megen Priis paa, og lovede derfor Huldskab og Troskab. Nu tiltog paa ny Einars Magt og Anseelse.

166. Der var en Mand ved Navn Thoraren, med Tilnavn Lovtunge, af Slægt en Islænder; han flædte sig prægtig og var ogsaa en god Skald; han havde opholdt sig hos Konger og andre Høvdinger, og var nu hos Kong Knud, om hvem han havde digtet en Lovsang, som var en Flok. Men da Kong Knud fik at vide, at han havde digtet en Flok om ham, blev han meget vred, og befalede, han skulde digte en Drape om ham til næste Dag, naar Kongen sad til Bords; gjorde han ikke det, vilde han lade ham hænge for den Driftighed, at han havde digtet en fort Drape om Kong Knud. Thoraren digtede da et Omkvæd, som han stød ind i sit Digt, og forsøgte det tillige med nogle flere Viser. Omkvædet lød saaledes:

Som Herren Himlens Rige
Saa Jorden Knud bevogter.

Kong Knud gav ham en god Betaling for Kvædet, hvilken Drape er kaldet: Hovedløsen. Thoraren digtede en anden Drape om Kong Knud, som kaldes Togdræpe; i denne fortælles om Kong Knuds Toge, hvorledes han drog fra Danmark til Norge. Følgende er een af dens Afdelinger:

Knud af Himlen yndet,
Mild af Sæder drog
Ud, min Ven, med talrig
Hær paa Krigertog;
Han, Kongen, førte
Ud af Limesfjord

Ej uanseelig
Orlogskibes Flaade.

Rjakke i Kampen
Agdeboer frygted
Helten, paa Havet
Dragende frem;
Overalt af Guld
Kongens Skibe straaled;
Meer end Sagnet der
Synet gjelde maatte.

Kulsorte Iob
Lisser forbi
Havvante Skibe
Med hurtigst Fart;
Egersund, mod Sonden
Liggende, da var
Heelt af Flaadens
Snekker opfyldt.

Sogutter, elskende
Indbyrdes Fred,
Hjornagles gamle
Høj¹ tilbagelagde;
Stavnene ilte
Stat forbi,
Herlig sig da viste
Heltens Færd.

¹) Hjornagle menes med Tiden at være forandret til Hornalen eller Hornelen.

Af Stormen oprørt
 Den rygende Sæ
 Ledte langs med Stim
 De lange Skibe;
 De fra Sønden
 Svævede frem
 Til de i nordlig
 Rid indløbe.

Da gav snild
 Jyllands Herster
 Sin Søsters Søn
 Hele Norge;
 Men egen Søn,
 Det siger jeg,
 Det skyggesfulde
 Svomgivne Danmark.

Heri siges, at den, som kvad dette, havde selv været
 Djensidne til Knuds pragtfulde Tog; Thoraren roste
 sig nemlig af, at han havde været med Kong Knud paa
 dennes Rejse til Norge.

167. Hvad de Mænd angaaer, som Kong Olaf
 havde sendt til Øster-Gotland efter hans Skibe, da
 fore de bort med de Skibe, som tyktes dem de bedste, men
 brændte de andre, og toge tillige med sig de Skibsbred-
 skaber og andre Sager, som tilhørte Kongen og hans
 Mænd. De sejlede østfra, da de spurgte at Knud
 var dragen til Norge; de sejlede da om igjennem Dre-
 fund, og dernæst nordpaa til Vigen, og derpaa til Kong
 Olaf, som de bragde hans Skibe; han var den Gang
 i Lønsberg. Men da Kong Olaf spurgte, at Kong

Knud sejlede med sin Flaade til den nordlige Deel af Landet, saa lagde han ind i Oslofjord og op i det Vand, som hedder Drafn¹⁾, og blev liggende der, indtil Kong Knuds Hær var sejlet forbi nordom. Paa Kong Knuds Rejse nordpaa langs med Landet holdt han Thing i hvert Fylke, og der blev ham Hyldingsed aflagt og Gisler stillede. Siden foer han øster over Fjorden til Sarpsborg, hvor man svor ham Troskab, som andensteds. Endelig drog Kong Knud til Danmark, og havde saaledes paa dette Tog underlagt sig Norge uden Strid; han regjerede da over tre store Riger; saa siger Halfred Hareksblese i sit Digt om Kong Knud:

Skjoldrødner! tapper Konge
 England før og Danmark
 Beherskede, saa Freden
 Des mere blev grundfæstet;
 Rodlystne Høges Hunger
 Han nu ved Kampen stiller,
 Og saa han al sin Vælde
 Ud over Norge bredte.

168. Kong Olaf styrede med sine Skibe ud til Tonsberg, saasnart han spurgte, at Kong Knud var dragen til Danmark; siden drog han videre med de Folk, der vilde følge ham, og havde da sytten Skibe; med disse sejlede han ud efter Vigen, men fik kun liden Hjælp af Penge og Mandskab, undtagen de som boede paa Berne og Udnæsene, de fulgte ham; Kongen gif da ikke op i Landet, men optog hvad han af Penge og Mandskab traf paa sin Vej, og mærkede han da vel,

1) Drammens Fjord.

at Landet var sveget ham fra; han drog nu frem, eftersom han havde Bør til; det traf sig ved Begyndelsen af Vinteren, at de havde kun temmelig slet Wind, saa at de maatte blive liggende længe ved Sælverne, hvor de erfarede adskillige Nyheder af Kjøbmændene nordfra Landet; det blev da fortalt Kongen, at Erling Skjalgson havde samlet en Hær paa Jæderen, at hans Snekke laae fuldfærdig ved Landet, og at en stor Deel andre Mænd havde deres Skibe færdige der tilligemed Erling, baade Skuder og andre store Færger. Kongen sejlede østenfra med sin Flaade og laae nogen Tid i Egersund; hvor da begge Partier spurgte til hinanden, og Erling samlede da saa mange Folk, han kunde faae. Thomasmesse før Juul strax i Dagbrækningen tog Kongen ud af Havnen; da var Winden god og temmelig stærk; de sejlede da nord forbi Jæderen; Vejret var noget fugtigt; strax foer der Nyse om Kongens Sejlads langs med Kysten af Jæderen, imedens Kongen sejlede udenfor; men saasnart Erling erfarede, at Kongen sejlede østenfra, lod han alle sine Folk blæse sammen til at gaae ombord, hvorpaa alle skyndte sig til Skibene, og gjorde sig slagfærdige; men Kongens Skibe løb hurtig nordpaa til Jæderen; derpaa stævne de han ad den indre Vej, og agtede at tage ind i Fjordene, for der at samle sig flere Folk. Erling sejlede efter dem, og havde en heel Krigsmagt og mangfoldige Skibe; deres Skibe sejlede meget let, da de ikke havde andet inde end Mænd og Vaaben; Erlings Skib gif dog endnu langt hurtigere end de andre, hvorfor han lod rebe Sejlene, og oppebiede sine Folk.

169. Da saae Kong Olaf, at Erling og hans Folk kom dem stedse nærmere, thi Kongens Skibe vare stærkt ladede og gennemtrukne af Søvand, da de havde ligget i Søen om Vinteren og hele Sommeren indtil nu; og da han saae, at der vilde være stor Forskjel paa deres Stridskræfter, dersom de paa een Gang skulde møde Erlings hele Flaade, saa lod han raabe fra Skib til Skib, at de skulde lade Sejlene synke, men ganske langsomt, og borttage Sejlstangen nedentil, hvilket de gjorde. Dette bemærkede Erlings Folk, hvorpaa denne raabte til sine Skibsfolk, og befalede dem at sejle stærkere til; „seer I,” sagde han, „nu dale deres Sejl, og de undkomme fra os;” hvorpaa han lod Rebene tage af Sejlet paa sin Snekke, der da i en Hast skød frem forbi de andre Skibe. Kong Olaf styrede indenfor Bogn, hvor Landet da unddrog Skibene Synet af hinanden; siden befalede Kongen at stryge Sejlene og at roe frem i Sundet, hvor der var et snevert Sted; der lagde de da Skibene sammen; der gik en Klippeodde frem udenfor; alle Mænd vare da bevæbnede til Slag. Erling sejlede da til Sundet, og mærkede ikke noget til dem, førend Kong Olafs Flaade paa een Gang laae for dem, og de saae, at Kong Olafs Mænd roede dem imøde med alle Skibene paa een Gang; Erlings Folk strøge Sejlene, og grebe til Vaaben, men Kongens Flaade lagde imod dem paa alle Sider. Da begyndtes et meget skarpt Slag, under hvilket Nederlaget snart blev størst paa Erlings Side; Erling stod i Løftingen paa sit Skib med Hjelm paa Hovedet, Skjold for sig og Sværd i Haand. Sigvat Skald var bleven tilbage i Vigen, og spurgte der denne

Liddragelse; han var en stor Ven af Erling, havde faaet Foræringer af ham, og været hos ham i nogen Tid. Sigvat digtede en Flok om Erlings Fald, i hvilken forekommer denne Vise:

Erling (det ej omtvibes)
 Fra bleg til rød har farvet
 Dit Ornens Fod, nu stod han
 Sit Skib paa Søs mod Kongen;
 Der, Bord ved Bord, det toved
 I talrig Flaades Midte
 Med Sværd de fjeffe Kæmper
 Da sloges med hinanden.

Da begyndte Erlings Folk at falde, og saasnart Kongens Mænd fik Overhaand og entrede Snekken, faldt hver i sit Rum; Kongen gik mandig frem; saa siger Sigvat Skald:

Rast Herster, vred i Sindet,
 Frem raste over Skibe,
 Af Dødes Kroppe Dækket
 Bedækkedes ved Lunge,
 Af Kongens Sværd rødfarvet
 Blev Jædersøens Bove,
 Sig Blodets Strømme varme
 I viden Hav udgøde.

Saa aldeles faldt Erlings Folk, at der ikke stod en eneste Mand oppe paa Snekken uden han allene; thi baade bade Mænd ikke gjerne om Skaansel, og heller ikke fik nogen den, om han end bad derom; og paa at tage Flugten var der ikke at tænke, da Skibene laae rundt om paa alle Sider af Snekken; saa siger Sigvat:

Ved Den Bokn i Striden
 Var Erlings Mandskab faldet,
 Saa Kongen nord for Tunge
 Kun vandt den tomme Snekke;
 Dog langt fra tapre Venner,
 I ryddet Snekkes Løsting
 Skjalgs Søn, til Svig ej villig,
 Den ene fjækt forsvared.

Da blev Erling anfaldet baade i Forrummet og fra de andre Skibe; der var et stort Rum i Løstingen, som stod højt op over de andre Skibe, saa at ingen kunde komme til at gjøre Angreb der uden med Skudvaaben eller lange Spyd, men imod alt dette værgede han sig vel. Erling forsvarede sig overhoved saa mandig, at ingen vidste noget Exempel paa, at een Mand saa længe havde udholdt saa mange Mænds forenede Angreb, og aldrig forsøgte han enten at erholde Skaansel eller at undkomme. Saa siger Sigvat Skald:

Skjalgs Hævner, haard i Sindet,
 Ej Bøn om Fred udtalte,
 Skjønt Vaabenstormen voxte
 Fra Kongens tapre Skare;
 Paa Havet den Hærfører
 Det var bestemt at falde;
 Til Bokn en Helt saa modig
 Vil aldrig mere komme.

Kong Olaf gif da bagved Løstingen, og saae hvorledes Erling teede sig; Kongen talte til ham: „Modvendt færdes du i Dag, Erling“, sagde han. Erling svarede: „Modvendte skulle Orne rives.“ Derom taler Sigvat Skald:

Vist Erling, vel og længe
 Om Landet værnet havde
 Dog han ved Udsteen svared
 Til Olafs rette Tale:
 „Maar Orne slaaes, de skulle
 Sig vende mod hinanden.”
 Hvi dog paa onde Anslag
 Alt før han pønsse vilde!

Da sagde Kongen: „Vil du overgive dig Erling?”
 „Ja, jeg vil” svarede denne, hvorpaa han tog sin
 Hjelm af Hovedet, lagde Skjold og Sværd ned, og
 gik frem i Forrummet. Kongen stak ham med Hjørnet
 af sin Øxe i Kinden, og sagde: „Mærke skal man For-
 ræderen.” I det samme løb Uslaf Fitjesskalle til, og
 hug Erling med sin Øxe i Hovedet, saa den stod i Hjer-
 nen, hvilket strax blev hans Banesaar, og saaledes
 lod Erling sit Liv. Da sagde Kongen til Uslaf: „Gid
 du faae Skam for dit Hug, din Usling! Nu hug du
 Norge ud af min Haand.” Da svarede Uslaf: „Ild
 var det, Konge, hvis du finder Mishag i denne Gjer-
 ning; jeg troede at hugge Riget dig i Hænde; men
 har jeg skadet eder, Herre, og ved dette paadrager mig
 eders Unaade, da vil denne Gjerning ikke bringe mig
 selv nogen Fordeel, thi den vil paadrage mig saa mange
 Mænds Fjendskab, at jeg snarere behøvede eders Be-
 skyttelse og Venskab.” Kongen sagde, at saa skulde
 være. Siden befalede Kongen hver Mand at gaae til
 sit Skib det snarreste stee kunde: „vi ville ikke”, sagde
 han, „plyndre denne Dal, men hver Mand beholde
 hvad han har faaet”; de gik da atter ombord, og
 gjorde sig paa det hurtigste færdige; men da de vare

sejlfærdige, kom Bøndernes Skibe løbende søndenfra ind i Sundet; det gif da, som ofte er Tilfældet, skjønt der er en stor Magt samlet, naar man lider et stort Nederlag og mister sine Høvdinger, da bliver man raadvild, fordi Høvdingen mangler. Ingen af Erlings Søner vare tilstede; der skete derfor intet Anfald fra Bøndernes Side, men Kongens Flaade sejlede sin Vej nordest. Bønderne toge Erlings Lig, klædte det, og førte det hjem til Sole, saavel som de øvrige, som der vare faldne; mest beklaget blev Erlings Fald, og det var almindeligt Sagn, at Erling Skjalgson var den anseeligste og mægtigste Mand i Norge blandt alle, som ej bare Hæderstitel. Sigvat kvad:

Der Erling faldt; en bedre
Mand neppe Døden finder;
Stormægtig Fyrstetvinger,
Den Sejer fjæk udvirked;
Jeg neppe veed at nævne
En Mand, som hin, der kunde
I alt sin Hæder holde
Til Livets sidste Time.

Det siger ogsaa Sigvat, at Olaf begik et Frændedrab og meget ubesindigen:

Dræbt er nu Hørders Hersker,
Slægt, Fejden Olaf voldte,
(En saadan Kamp man skulde
Sig vogte for at yppe);
Sin Erlings Drab ej nægte
Han kan; fra Strid dog holde
Sig fødte Frænder skulde;
Det Oldtids Bud man hædre!

Af Erlings Søner vare nogle nord i Landet i Thron- hjem hos Hakon Jarl, men andre nord paa Hordeland, andre inde i Fjordene; de vare da i Færd med at samle Krigsfolk; men saasnart de spurgte Erlings Fald, fulgte paa Rygtet derom Opbud over Agde, samt Rogeland og Hordeland. Der samlede en betydelig Hær, som derpaa drog med Erlings Søner nordpaa efter Kong Olaf. Da Kong Olaf drog bort fra Slaget med Erling, sejlede han nord igjennem Sundene, og det var da langt hen paa Dagen. Man fortæller, at han digtede følgende Viser:

For Jæderen i Nat ej
 Sig Landets Hær vil glæde,
 Et farligt Slag er vundet
 Af os og Ravnens mædsket;
 Af ædel Slægt oprunden
 For tidlig Erling døde;
 Han Freden brød, og dette
 Af Kongen haardt blev straffet.

For Jæderen i Nat ej
 Lykfarvet Knos sig glæder,
 Et farligt Slag er vundet
 Af os og Ravnens mædskes;
 Det Ran mod mig blev øvet,
 Han svarlig maa undgjelde,
 Vred gif jeg frem paa Flaaden,
 Det Drab dog Landet voldte.

Kongen sejlede siden med sin Flaade nordøst langs med Landet; han fik sandfærdig Efterretning om Bøndernes Udrustning; da vare mange Leensmænd hos

Kong Olaf, blandt andre alle Arnesønnerne. Herom taler Bjarne Guldbraaskald i det Kvad, han digtede om Kalf Arnesøn:

Kalf! du ved Bokn tilstæde
 Bar, hvor til Kamp opfordred
 Krigdjærvest Haralds Arving,
 Din Kjekhed vidt berømmes;
 For Ulven J beredte
 En herlig Fangst til Julen;
 Først saaes du, hvor man stædes
 Med Spyd og flakte Stene.

Und Skjæbne Folket rammed
 Mod Nord for Udsteen Erling
 Blev hæftet; blege Planter
 Der blodig Bove pløjed;
 Dog snart det saaes, fra Kongen
 Man Landet sveget havde;
 Det hyldeh Uddeboer,
 Thi deres Hær blev større.

Kong Olaf sejlede til han kom forbi Stad, og landede ved Herberne, hvor han fik Efterretning om, at Hakon Jarl havde mange Krigsfolk i Throndhjem. Derpaa raadforte Kongen sig med sine Folk; Kalf raadte meget til, at man skulde søge til Throndhjem og holde Slag med Hakon Jarl, skjønt Stridskræfterne vare meget ulige; dette Raad fandt mange andres Bifald, og Afgjørelsen blev da overladt til Kongen selv.

170. Siden sejlede Kongen til Steenvaag, og laae der om Natten, men Alslaf Fitjesskalle styrede med sit Skib ind til Borgund, og forblev der Natten over;

der var ogsaa Wigleif Arneson tilstede; og om Morgen-
 nen, da Aslaf vilde gaae ombord, gjorde Wigleif An-
 fald paa ham, og hævnedes Erling. Nu kom der Mænd
 til Kongen nordensfra fra Frefosund, nemlig nogle af
 Kongens Hirdmænd, som havde siddet hjemme om
 Sommeren, hvilke bragde ham den Efterretning, at
 Hakon Jarl og adskillige andre Mænd om Aftenen vare
 ankomne med en stor Hær i Frefosund, og vilde tage
 ham af Dage, hvis det kunde lykkes dem. Kongen
 sendte da nogle af sine Mænd op paa Fjeldet, som var
 der, hvorfra de kunde see nord til Bjørns, og saae de
 da en stor Hær og mange Skibe komme nordensfra,
 hvorpaa de strax vendte tilbage, og forkyndte Kongen,
 at der kom en stor Hær nordensfra; men Kongen havde
 der kun tolv Skibe samlede. Siden lod Kongen blæse
 Hærblæst, og hans Mænd toge Tjeldingerne ned af
 Skibene og grebe til Aarerne; men da de vare færdige,
 og lagde ud af Havnen, sejlede Throndernes Flaade
 nordensfor Thjotande, og bestod af fem og tyve Skibe.
 Da styrede Kongen indenfor Nyrve og ind omkring
 Hundsvær; men da de kom ligeudfor Borgund, kom
 Aslafs Skib dem imøde; da Folkene paa dette vare
 komne til Kongen, bragde de ham Efterretningen om,
 hvorledes Wigleif Arneson havde taget Aslaf Titjessalle
 af Dage, fordi han havde dræbt Erling. Kongen var
 meget ilde tilfreds med denne Sag, men kunde dog
 ikke standse sin Rejse formedelst den Ufred, som var
 forhaanden, men drog videre igjennem Weggjesund
 og forbi Skot. Der forlod en Deel af hans Folk
 ham; Ralf Arneson drog nemlig bort tilligemed mange
 andre Leensmænd og Skibsbefalingsmænd, hvilke seje

lede Hakon Jarl imøde; Kong Olaf derimod fortsatte sin Færd, og standsede ikke før han kom ind i Rodrefjord¹, hvor han lagde til Land i Baldal; her gif han op af Skibene, af hvilke han da havde sex, som han lod opsætte paa Landet, og fik Sejl og andre Skibsredskaber bragte i Forvaring. Derpaa lod han Landtjeldingerne rejse paa den Øre, som hedder Sult, hvor der ere skjonne Sletter, og lod et Kors oprejse der tæt ved paa Øren. Der boede en Bonde, ved Ravn Bruse, paa Møre, og han var Høvding over Dalen; siden kom denne Bruse med adskillige andre Bønder ned for at hilse paa Kongen; de bøde ham sømmelig Velkommen, som det sig burde, og Kongen tog ligeledes venlig imod deres Hilsen. Da spurgte Kongen dem, om der var nogen fremkommelig Vej der ud af Dalene og ind paa Lesje. Bruse svarede, at der var en Steen-Ur² oppe i Dalen, som kaldtes Sivsuren, men denne var hverken fremkommelig for Folk eller Heste. Kong Olaf svarede: „Vi maae dog forsøge derpaa, Bruse; gaa det da, som Gud vil! kommer derfor her igjen i Morgen, I selv, og tager eders Heste med, og lader os da see, hvorledes det seer ud, naar vi komme til Uren, om vi kunne finde paa nogen Udvej til at komme derover med Heste og Folk.”

171. Da det blev Dag, droge Bønderne ned med deres Heste, som Kongen havde befalet dem; de samlede da alle deres Sager og Klæder sammen i eet, men alle Folkene gif, og ligeledes Kongen selv; han gif indtil han kom til Korsbrinke, der hvilede han sig paa

¹) Eller Lødbrefjord, nuværende Nordbalsfjord og Taffjord.

²) En med store Steen ligesom besaaet Plads.

Brinken, og sad der nogen Stund og saae ned over Fjorden, og sagde derpaa: „En majsommelig Færd have vore Leensmænd beredt os, som nu ere blevne troløse, men dog en Stund vare vore Venner og trofaste Mænd.” Der staae endnu tvende Kors paa Brinken, der hvor Kongen sad. Kongen satte sig derpaa til Hest, og vedblev at ride indtil han kom til Uren. Da spurgte Kongen Bruse, om der var nogen Søter der i Nærheden, hvor man kunde opholde sig. Han svarede Ja. Kongen lod da sit Telt rejse, og de bleve der om Natten, men om Morgenens befalede Kongen sine Mænd at drage til Uren, og forsøge, om de kunde komme derover med Bogne; siden droge de ogsaa derhen, men Kongen blev hjemme; men om Aftenen kom Kongens Hirdmand tilbage, og sagde, at de havde haft megen Besvær, og havde dog intet udrettet, og tilføiede, at der vilde aldrig kunne lægges nogen Vej over; de forbleve da der den anden Nat, og Kongen holdt ved at bede den hele Nat igjennem; men saasnart han saae det dagedes, befalede han sine Mænd at fare til Uren, og endnu en Gang forsøge, om de ikke kunde faae Bogne derover; de gif, men nødig, og sagde, at de vilde intet kunne udrette. Men da de vare dragne bort, kom den Mand til Kongen, som havde Opsyn med deres Madforraad, og berettede Kongen, at der var ikke mere tilbage, end to Slagtensød, „og du har henimod fire hundrede Mand hos dig.” Da sagde Kongen, at han skulde sætte alle Kjædlerne over Ilden, og komme noget af Kjødet i hver, og saa stete; men Kongen gif til, og gjorde Korsets Tegns derover, og befalede dem derpaa, at tillave Maden. Kongen gif

imidlertid til Uren, der hvor de skulde rydde Vejen, men da han kom derhen, sade de alle og vare mødige af Arbejdet. Bruse sagde: „Jeg sagde eder det nok, Herre, men I vilde ikke troe mig, at ingen kunde faae Bugt med denne Ur.“ Siden lagde Kongen sin Kappe, og sagde, at de skulde alle komme og endnu en Gang forsøge, hvilket da ogsaa skete; og kunde nu tyve Mand føre de Stene, hvorhen de vilde, som hundrede før ikke kunde rokke; Uren blev da ryddet til Middag, saa den var fremkommelig baade for Folk og Heste, endog med Kløvsadler, ligesaa vel som paa jevn Mark. Derpaa begave de sig til det Sted, hvor deres Mad var, hvilket nu hedder Olafshule; nærved Hulen er en Kilde, i hvilken Kongen vaskede sig; men naar Folks Kvæg bliver sygt der i Dalene og drikker af denne Kilde, kommer det sig snart. Siden satte Kongen sig til at spise, saavel som alle hans Folk; men da Kong Olaf var mæt, spurgte han, om der var nogen Sæter i Dalen ovenfor Uren under Fjeldet, hvor de kunde opholde sig om Natten. Bruse svarede: „Der ere nogle Sætere, som hedde Gresunger¹, men der kan ingen være om Natten for Bjergtrolde og onde Vætter, som ere der i Sætrene.“ Derpaa sagde Kongen, at de skulde fortsætte Rejsen, men han vilde blive der om Natten. Da kom den Mand til ham, som havde Opsyn med Maden, og sagde, der var en forfærdelig Hoben Proviant, „og jeg veed ikke“, sagde han, „hvorfra den er kommen.“ Kongen takkede Gud for sine gode Gaver, og lod gjøre mange Dragter af den Mad,

¹) Eller rettere Grønninger.

hvilke han gav de Bønder, der droge ned ad Dalen; men Kongen selv blev i Eæteren om Natten. Ved Midnat, da alle laae og sov, hørtes der en ræddelig Røst udenfor paa Pladsen, som sagde: „Saaledes svie Kongens Bønner til mig“, sagde Uvættten, „at jeg ikke kan være i min Bolig, men jeg maa flye fra mit Hjem, og kommer her aldrig mere.“ Om Morgenen, da man vaagnede, drog Kongen til Fjelds; han sagde til Bruse: „Her skal bygges en Gaard, og den Bønde, som kommer til at boe her, vil aldrig mangle Livets Ophold, og aldrig skal Kornet fryse her, skjønt det fryser baade oven og nedenfor.“ Derpaa drog Kongen over Fjeldet og kom til Enebo, hvor han var om Natten. Kong Olaf havde da været Konge over Norge i femten Aar, det Aar iberegnet, da han og Svend Jarl begge regjerede, og ligeledes det, som vi nu en Stund have fortalt om, og som da var ledet frem over Juul, den Gang han forlod sine Skibe og gik op paa Land, som nys er fortalt. Denne Beregning af hans Regjeringstid skrev Aare Præst Thorgilsson hin Frode, som baade var sanddru og mindsom, og saa gammel en Mand, at han kunde huske de Mænd og havde hørt Fortællinger af dem, som vare saa gamle at de for deres Alders Skyld kunde erindre disse Tildragelser; hvilket han ogsaa har skrevet i sine Bøger, hvor han har nævnet de Mænd, af hvem han har hørt sin Fortælling. Ellers er det det almindelige Sagn, at Kong Olaf var Konge i Norge i femten Aar, før han faldt, men de, som saa sige, regne til Svend Jarls Regjering det sidste Aar han var i Landet; thi Kong Olaf var efter den Tid Konge i femten Aar, førend han faldt.

172. Efterat Kong Olaf havde været Matten over paa Lesje, drog han Dagen efter til Gudbrandsdalene og derfra ud paa Hedemarken. Da viste det sig, hvem der vare hans Venner, thi de fulgte ham, men de andre, som havde tjent ham med mindre Oprigtighed, forlode ham, men nogle bleve endog hans Uvenner og aabenbare Fjender, hvilket nu kom for Dagen; det lod sig da ogsaa tydelig mærke paa Oplændingerne, at de vare fortorne over Thorer's Drab, som forhen er fortalt. Kong Olaf gav mange af sine Mænd Lov til at vende hjem, saadanne som havde Gaard og Born at sørge for, thi det syntes uvist, hvad Fred man vilde give de Mænds Gods, som droge bort fra Landet med Kongen; Kongen bekjendtgjorde nu ogsaa for Almuen, at det var hans Agt, da at drage ud af Riget, først over til Sverrig, hvor han da fremdeles vilde overlægge, hvorhen han vilde begive sig derfra; men sine Venner bad han betænke, at han haabede atter at komme tilbage til Land og Rige, hvis Gud forundte ham saa langt Liv; han sagde, det var hans Haab, at hele Folket i Norge endnu en Gang vilde blive ham underdanigt; „thi”, sagde han, „i mine Tanker vil Hakon Jarl kun i kort Tid have Befaling i Landet, og saa ville undres derover, da Hakon Jarl forhen kun har haft ringe Lykke i sin Strid med mig; men det ville kun saa troe, skjønt jeg siger det, saaledes som det bæres mig for om Knud den Mægtige, at han, førend saa Nar ere omme, vil være død, og hans Herredomme forsvunden, og hans Slægt vil aldrig hæve sig mere, hvis det gaaer efter mine Ord.” Da Kongen havde endt denne Tale, gjorde hans Mænd sig færdige til

Rejsen, og Kongen begav sig da med de Folk, der vilde følge ham, først over til Eidefkov; der var da hos ham Dronning Astrid, Ulfhild og Kongens Søn Magnus, Rognvald Bruseson, Arnesønnerne: Thorberg, Tiun og Arne, og endnu flere Leensmænd; han havde et udvalgt Følgeskab. Bjørn Staller fik Hjemlov og drog tilbage til sin Gaard, og mange andre af Kongens Venner vendte med hans Tilladelse tilbage til deres Gaarde; Kongen bad dem, at de skulde lade ham vide, om der tildrog sig noget i Landet, som han behøvede at vide; derpaa begav han sig paa Vejen. Det er at fortælle om Kong Olafs Rejse, at han drog fra Norge først over Eidefkov til Barmeland, derfra ud til Vatsbo, og derpaa over den Skov som Vejen gaaer igjennem til Nerike. Der opholdt sig en mægtig og rig Mand, ved Navn Sigtryg; hans Søn hed Ivar; Sigtryg var en anseet Mand, og hos ham blev Kongen en stor Deel af Foraaret. Men ved Begyndelsen af Sommeren lavede Kongen sig paa ny til Rejsen og fik sig Skibe, og sejlede derpaa om Sommeren til han kom til Garderige til Kong Jarisleif og hans Dronning Ingegerd; Dronning Astrid og Ulfhild bleve tilbage i Sverrig, men Kongen havde sin Søn Magnus med sig. Kong Jarisleif modtog Kong Olaf vel, og tilbød ham at blive hos sig og vilde give ham en Provins til de Omkostninger, han behøvede at holde sine Folk med; dette antog Kong Olaf, og forblev der. Det var alt for menig Tale, at Kong Olaf var en gudfrygtig Herre, som hele sit Liv igjennem idelig bad til Gud; men fra den Tid han mærkede, at hans Modstandere bleve mægtigere og det gif tilbage med hans

Herredømme, henvendte han uafslædig sit Sind til at tjene Gud; han forhindrede da heller ikke ved andre Tanker og alt det Arbejde, han før var plaget med; thi al den Stund han sad ved Regjeringen havde han arbejdet paa det, som syntes ham mest fornødent, først med at frelse og frede Landet for fremmede Mænds og Høvdingers Trældom, og siden at omvende Folket til den sande Tro, og derhos at indfætte Love og Landsret; og det gjorde han for at haandthæve Retfærdighed, at han revsede dem, som gjorde Uret. Det havde været en almindelig herskende Skik i Norge, at Leensmænds Sønner eller de mægtige Bønder gave sig ud paa Krigsskibe, og samlede sig Gods ved at hærge baade udenlands og indenlands, men saasnart Kong Olaf kom til Regjeringen, fredede han saaledes sit Land, at han affskaffede alt Røveri der i selve Landet, og overholdt dette saa strængt, at ingen slap derfra uden Straf paa Liv eller Lemmer, og der hjalp hverken andres Forbønner eller Tilbud af Pengebøder. Saa siger Sigvat Skald:

Lit de, som Ran paa Havet
 Begif, den strænge Konge
 For Skaansel Guld tilbøde,
 Han nægted det at tage;
 Hvert skyldigt Hoved segned
 For Sværdet; Straffen rammed
 Sørøverne; sit Rige
 Hver Konning saa bør værge.

Med Krigsbedrift udmærket
 Den gjæve Drot mod Skjelme

Og Skurke grum sig viste,
 Til Straf de Lemmer misted;
 Ved Fodder og ved Hænder
 Han dristig Eys lod stille;
 Af strængest Retfærd hegnet,
 I Landet blomstred Freden.

Selv barske Viking, Skare
 Erfared Kongens Brede,
 Thi Hoveder berøvet
 Den blev af skarpe Klinger;
 Mild Fader til vor Magnus
 Har mangen Nytte stiftet;
 Ved mangefoldig Sejer
 Blev Olafs Hæder fremmet.

Han lod samme Straf overgaae den Mægtige, som den Ringe; men Indbyggerne forekom dette at være en overdreven Strænghed, og de fattede meget Fjendskab til Kongen, naar de efter hans Dom mistede deres Frænder, endstjønt disse virkelig vare straffskyldige; og dette var den første Begyndelse til Leensmændenes Opstand mod Kong Olaf, at de ikke vilde taale hans strænge Haandthævelse af Retten, men han vilde heller miste sin Værdighed, end efterlade hvad Ret var; ingen kunde heller med Sandhed beskylde ham for, at han var knap imod sine Mænd, thi han var saa mild som nogen imod sine Venner; men Grunden til at man begyndte Ufred imod ham var at man holdt ham for haard og stræng. Kong Knud søgte at forlokke ved store Foræringer, men anseelige Høvdinger bleve dog mest forledte derved, at han lovede dem alle større Værdig-

hed og Magt; hvortil da ogsaa kom, at man i Norge med Begjerlighed tog imod Hakon Jarl, thi han var overmaade yndet af Indbyggerne i den Tid han forhen regjerede over Landet.

173. Hakon Jarl var, som forhen er fortalt, med sin Flaade sejlet ud fra Trondhjem og draget ned til More imod Kong Olaf; men da Kongen styrede ind i Fjorden, satte Jarlen efter ham, og traf da paa Ralf Arneson og flere Mænd, som havde forladt Kong Olaf. Ralf blev vel modtaget af Jarlen. Siden styrede Jarlen derind, hvor Kongen havde sat sine Skibe paa Land i Rodrefjord i Baldal; disse Kongens Skibe tog Jarlen, lod dem sætte ud og gjøre i Stand, og satte Befalingsmænd over dem. Der var en Mand hos Jarlen, som hed Jokul, en Islænder, en Søn af Baard Jokulsen fra Vatsdal. Jokul fik Befaling over det Skib Bøffelen, som Kongen havde ejet, og digtede da denne Vise:

Det blev min Lod at styre
 Fra Sult det Skib, hvorpaa jeg
 Mig venter Storm (dog Pigen
 Ej høre skal jeg frygter);
 Det Kongen selv har ejet,
 Den tykke Olaf, Skjoldet
 Han soang, men dog i Sommer
 Blev Sejren fra ham røvet.

Det er her i Forbigaaende at fortælle, hvilket først senere tilbrog sig, at Jokul traf paa Kong Olafs Folk og blev tagen til Fange; Kongen lod ham føre ud at halskugges, og der blev snoet en Baand i hans Haar, som en Mand holdt i; Jokul satte sig ned paa en Bakke,

og da kom der een frem for at halsbugge ham, men da han hørte det hvine i Luften, rettede han sig op, saa Hugget traf ham i Hovedet og det var et stort Saar; Kongen saae, at det var dødeligt, og befalede dem, at lade det blive derved. Joful satte sig da op og digtede denne Vise:

Haardt svier Saarets Flamme;
 Tit havde jeg det bedre!
 Bidt gaber Bunden, spruder,
 Som Kilden, røde Strømme;
 Af aabnet Hoved Blodet
 Udspringer, jeg maa lide,
 Thi mig rundhaandet Tyrste
 Sin Brede føle lader.

Og strax derpaa døde Joful.

174. Kalf Arnesen drog med Hakon Jarl til Throndhjem, og Jarlen bød ham til sig, og lovede at ville gjøre ham til Hovding. Kalf sagde, at han vilde først fare ind til Egge til sin Gaard, og siden tage sin Beslutning. Kalf gjorde saa; men da han kom hjem, mærkede han snart, at hans Kone Sigrid var temmelig forbitret, og opregnede al den Harm og Fortred, hun troede sig tilføjet af Kong Olaf, først at han lod hendes Huusbonde Olver dræbe, „og nu“, sagde hun, „mine to Søner, og du, Kalf, var selv tilstede ved deres Afslivelse, hvilket jeg mindst havde ventet.“ Kalf svarede hende, at det var meget imod hans Villie, at Thorer blev tagen af Dage; „jeg tilbød Bod for ham“, sagde han, „men da Grjotgard blev fældet, mistede jeg ogsaa min Broder Arnbjorn.“ Hun svarede: „Vel var det, at du fik den Skade af Kongen, thi maaskee

du dog vil hævne ham, skjønt du ikke vil tage Hævn over min Harm; da din Stivsøn Thorer blev dræbt, kunde du see, hvor meget Kongen agtede dig." Saa danne bittere Klagemaal førte hun altid for Kalf. Han svarede ofte fort dertil, men til Slutningen søjede han sig dog efter hendes Forestillinger, og lovede at blive Jarlens Mand, naar denne vilde forsøge hans Forleninger. Sigrid sendte Bud til Jarlen, og lod ham vide, hvorvidt det var kommet med Kalfs Sag. Men saasnart Jarlen blev underrettet derom, sendte han Bud til Kalf, at denne skulde komme til ham. Kalf sagde, at han ikke vilde opsætte denne Rejse, og drog strax efter til Nideros, og traf Hakon Jarl; han nød der god Velkomst, og havde Samtale med Jarlen; de kom vel overeens med hinanden, og det blev da aftalt imellem dem, at Kalf blev Jarlens Mand og fik store Forleninger af ham. Derpaa vendte Kalf tilbage til sin Gaard; han havde da største Delen af Throndhjem under sin Bestyrelse; men ved Vaarens Begyndelse beredte Kalf sig til sin Rejse, og udrustede sit Skib, som han selv ejede; og da han var færdig, sejlede han dermed over til England, thi han spurgte om Kong Knud, at denne ligeledes sejlede derhen. Da havde Kong Knud givet Thorkel den Højes Søn Harald Jarlsværdighed; Kalf Arneson begav sig strax til Kong Knud, da han kom til England. Saa siger Bjarne Guldbraastald:

Wist Østersøens Døder
 Med Stabnen Kongen pløjed,
 Kamptræt at tye til Garde
 Da nødtes Haralds Broder;

(Om Mænds Bedrifter ikke
 Opdigtelser jeg samler)
 Da ham forladt du havde,
 I Hast du Knud besøgte.

Men da Ralf begav sig til Kong Knud, modtog Kongen ham vel, og holdt Samtale med ham, og yttrede iblandt andet i sin Tale, at han bad Ralf stille sig i Spidsen for en Opstand imod Kong Olaf, hvis han vendte tilbage til sit Rige; „men jeg,” sagde Kong Knud, „vil give dig Jarls Navn, og lade dig styre Norge; min Frænde Hakon skal derimod rejse over til mig, hvilket jeg troer vil være ham bedst tjenligt, thi han er af saa ærlig Tænkemaade, at jeg troer han ikke vilde skyde et Spydstift imod Kong Olaf, om de træffe sammen.” Ralf hørte gjerne paa Knuds Forslag, og var meget begjerlig efter den høje Værdighed, saa at denne Raadslagning blev stadfæstet imellem Kong Knud og ham. Ralf lovede sig derpaa til Afreisen, og ved Afskeden gav Kong Knud ham gode Foræringer; herom taler Bjarne:

Stridtapper Jarls Frænde!
 Dig Englands Konning hædred
 Med Skjænk; du hyperligen
 For ham din Sag udførte;
 For du fra Vesten rejste
 Dig Londons Drot forundte
 Forleninger, ej tog du
 Mod dem; dit Liv er herligt!

Siden drog Ralf tilbage til Norge, og kom hjem til sin Gaard.

175. Hakon Jarl drog samme Sommer bort fra Landet og over til England; og da han kom did, begav han sig til Kong Knud. Kongen modtog ham vel. Jarlen havde en Fæstemø i England; og det var just i denne Henseende han foretog denne Rejse, da han agtede at holde sit Bryllup i Norge, og vilde i England forsyne sig med saadanne Sager, som han troede ikke saa let at kunne erholde i Norge. Om Høsten lavede han sig til Hjemreisen, men blev temmelig silde færdig; han stak da i Esen, saasnart han var færdig; men om hans Rejse er der intet at fortælle, uden at Skibet forgik og der undkom ikke et Menneske; men efter nogles Sagn blev Skibet seet nordenfor Katanæs silde paa Dagen i en stærk Storm, og Vinden stod da ud mod Petlandsfjord; de, som følge denne Fortælling, mene, at Skibet blev drevet hen i Havsvælget, men det veed man med Sandhed, at Hakon forgik paa Esen, og at intet af hvad der var ombord paa Skibet kom i Land. Endnu om Høsten fortalte Kjøbmænd den Tidende, at man troede, Jarlen var forliift, men det vidste man, at han ikke kom til Norge det Efteraar, og Landet var saaledes uden Høvding.

176. Bjørn Staller opholdt sig hjemme paa sine Gaarde, siden den Tid han havde skilt sig fra Kong Olaf. Bjørn var en berømt Mand, og det spurgtes snart, at han sad hjemme og forholdt sig rolig, hvilket ogsaa Hakon Jarl og de andre Landshøvdinge spurgte. Siden sendte de Mænd og Budskab til Bjørn; Sendebudene afrejste, ankom til ham og bleve vel modtagne af ham; derpaa lod han dem falde til sig, og spurgte

efter deres Vrende; Formanden for dem talte da, og bragde Bjørn Hilsen fra Kong Knud og Hakon Jarl og flere Høvdinger, og „derhos,” sagde han, „har Kong Knud indhentet mange Efterretninger om dig, deriblandt ogsaa, at du længe har holdt med Kong Olaf, og været Kong Knuds Uven, hvilket tykkes os ilde, thi han vil være din, ligesom alle andre Danne- mænds Ven, naar du vil lade dit Fjendskab mod ham fare; det vil ogsaa nu ene være dit Bedste, at du tyer til hans Hjælp og Venstab, som han gjerne yder, og som alle Mænd i Norden ansee det for en Hæder at opnaae; alle I, som have holdt med Kong Olaf, skulle betænke, hvorledes han har forladt eder, saa I nu alle ere uden Beskyttelse mod Kong Knud og hans Mænd; men forrige Sommer hærgede I hans Land og dræbte hans Venner, saa at I med Taknemmelighed maae tage derimod, naar han tilbyder eder sit Venstab, da det endog var rimeligere, at du maatte bede ham derom og endda give Penge til.” Da han nu havde endt sin Tale, svarede Bjørn saaledes: „Jeg vil nu blive fiddende i Fred og Ro paa mine Gaarde, og ikke tjene nogen Høvding.” Sendebudet svarede: „Saadanne Mænd, som du, skulle tjene Konger; og det kan jeg nu sige dig, at du har to Kaar at vælge imellem, enten at drage i Landflygtighed fra dine Besiddelser, som nu er Tilfældet med eders Stalbroder Olaf, eller ogsaa, hvilket er et antageligere Vilkaar, at tage mod Kong Knuds og Hakon Jarls Venstab, og blive deres Mand, og love dem Trost; tag nu her imod din Sold!” i det samme heldte han engelske Sølvpenge ud af en stor Pung. Bjørn var en pengegjerrig Mand, og blev

da meget vankelmødig og tav stille, da han saae Sølvpengene, og overtænkte hos sig selv, hvad Beslutning han skulde tage; det syntes ham haardt, at skulle forlade sine Ejendomme, og det tyktes uvist om Kong Olaf nogenstinde vilde komme igjen til Regjeringen i Norge. Da Sendebudet saae, at Bjørns Sind hængte ved Pengene, fastede han en Guldring, og bad Bjørn tage den, og aflægge Eden: „jeg forsikrer dig,” sagde han, „at disse Penge ere lidet værd imod det, du vil faae, naar du gjæster Kong Knud.” Formedelt de mange Penge og gode Løfter lod han sig da overmande af sin Gjerrighed, og tog derpaa Sølvpengene til sig, gik til Haande og aflagde Trofskæb til Kong Knud og Hakon Jarl. Sendebudene droge da hjem.

177. Bjørn Staller hørte den Tidende, som fortalte, at Hakon Jarl var forlist; da vendte hans Sind sig pludselig, og det angrede ham, at han havde svigtet sin Trofskab mod Kong Olaf; han ansaae sig nu løst fra den Ed, ved hvilken han havde svoret Hakon Jarl Lydighed. Da fattede ogsaa Bjørn noget Haab om, at Kong Olaf kunde atter komme til Riget, hvis han kom til Norge, nu da det var høvdingløst; han gjorde sig derfor meget hastig færdig til sin Rejse, og tog nogle Mænd med sig, og rejste derpaa Dag og Nat, snart til Hest, snart til Skib, alt som Vejen førte det med sig, og standsede ikke sin Rejse, før han om Vinteren ved Juletid kom til Garderige og fik opsøgt Kong Olaf. Kongen blev overmaade glad, da Bjørn kom til ham, og spurgte ham om mange Tidender fra Norge. Bjørn fortalte Kongen, at Hakon Jarl havde tilsat Livet, og at Landet var uden Høvding. Over

disse Tidender bleve mange Mænd glade, som havde fulgt Kong Olaf fra Norge, og der havde haft Ejendomme, Frænder og Venner, og de fik nu Lyst til at vende tilbage til Norge. Mange andre Tidender fortalte Bjørn fra Norge, saadanne som Kongen længtes efter at vide. Da spurgte Kongen ogsaa Bjørn om sine Venner, hvorledes de bevarede deres Trofasthed imod ham. Bjørn svarede, at det var forskjelligt. Siden stod Bjørn op, faldt Kongen til Fode, og omfavnede hans Knæ og sagde: „Alt giver jeg i Guds og eders Vold, Herre! Jeg har taget Penge af Knuds Mænd og svoret dem Trofasthed, men nu vil jeg følge eder, og aldrig forlade eder, saalænge vi begge leve.“ Kongen svarede: „Staa op, Bjørn! For mig skal du have Fred, men udson denne din Brøde hos Gud; vel kan jeg tænke, at kun saa Mænd i Norge holde deres Tro mod mig, naar saadanne Mænd som du lade sig forføre, men det er ogsaa sandt, at de ere stædte i stor Vaande, da jeg er saa langt borte, og de ere udsatte for vore Uvenners Fjendskab.“ Bjørn fortalte Kongen om, hvem der især stod i Spidsen for at vække Fjendskab mod Kongen og hans Mænd, og nævnte han som saadanne Erlings Sønner paa Jæderen og andre deres Frænder, Einar Thambestjælver og Kalf Arneson, Thorer Hund og Harek fra Thjotta.

178. Siden den Tid Kong Olaf var kommen til Garderige, lagde han mange Slags Planer, og overtænkte, hvad han skulde beslutte sig til. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd bade ham at forblive der, og at overtage Bestyrelsen over det Landskab Bulgaria, som er en Deel af Garderige, og i hvilket Land

Folket den Tid var ganske hedenst. Kong Olaf overvejede ofte hos sig selv dette Tilbud, men da han raadførte sig derom med sine Benner, fraraadte de alle, at tage fast Ophold der, men opmuntrede ham til at vende tilbage til sit Rige Norge. Kongen havde endnu en anden Plan fore, nemlig at aflægge sit Kongenavn og at drage ud i Verden til Jordan og til Jerusalem eller andre hellige Steder, og der begive sig i Munkestand. Men med alt det løb det ham dog især om i Sindet, om han kunde have nogen Udsigt til at vinde sit Rige i Norge tilbage; men naar han havde dette i Tankerne, erindrede han sig, hvorledes alt i hans ti første Regjeringsaar var gaaet ham lykkelig og vel fra Haanden, men siden den Tid var hans Tilstand bleven meget besværlig og alt faldt ham vanskeligt; han tvivlede derfor paa, om det vilde være viselig handlet, at have saa megen Lid til Lykken, at han vovede sig med en saa liden Mandstyrke i Hænderne paa sine Fjender, da hele Almuen havde forenet sig om at gjøre ham Modstand. Saadanne Befymringer bar han ofte i sit Sind, og satte sin Sag til Gud, og bad ham at lade det skee, som tjenligst var; dette pønsede han idelig paa og vidste ikke, hvad han skulde vælge, thi der syntes at være i Dine faldende Vanskeligheder ved alt hvad han kunde falde paa. En Nat laae Kong Olaf i sin Seng, og vaagede langt ud paa Matten, tænkte paa sine Planer og var meget bekymret i sit Sind; da Tankerne nu vare trøtte, faldt han i Søvn, men i en saa let Slummer, at det forekom ham, som han endnu vaagede og kunde see alt hvad der foregik i Huset; han saae en stor, ærværdig Mand i en kostbar Klædning; og det

bæres ham for, at det maatte være Kong Olaf Tryggvesøn; denne Mand tiltalte ham saaledes: „Meget tvivlsraadig er du i dine Planer, hvilken Beslutning du skal vælge; det tykkes mig underligt, at du har saa mange Betænkeligheder i denne Sag, og at du tænker paa, at aflægge det Kongenavn, som Gud har givet dig, saavel som det andet Forsæt, at ville blive her og tage imod et Rige af en fremmed, dig ubekjendt Konge; far heller tilbage til dit Rige, som du har arvet og længe regjeret over med den Magt, som Gud gav dig, og lad ikke dine Undersaatter faae Bugt med dig; det er en Konges Hæder at overvinde sine Fjender, og en ærefuld Død at falde i Strid med sine Mænd; eller har du nogen Tvivl om, at Retten er paa din Side i denne Strid, det skal du ikke gjøre, at dølge Sandheden for dig selv; derfor kan du djærvelig søge til dit Land, thi Gud vil vidne med dig, at det er din Ejendom.” Da Kongen vaagnede, forekom det ham, at han saae et Glimt af Manden, i det han gik bort; men fra den Tid af fattede han Mod, og bestemte sig fuldt og fast til at fare til sit Rige i Norge, hvortil han ogsaa forhen havde haft mest Lyst, og som han vidste alle hans Mænd helst ønskede; han forestillede sig selv, at Landet vilde være let at vinde, nu da det, som han havde spurgt, var uden Hovding, og han tænkte, at hvis han selv kom derhen, da vilde mange staae ham bi. Men da Kongen aabenbarede denne sin Beslutning for sine Mænd, toge alle derimod med Taknemmelighed.

179. Der fortælles, at følgende Tildragelse forefaldt i Garderige, medens Kong Olaf opholdt sig

der: En fornem Enkes Søn fik en Byld i Halsen, og blev saa daarlig, at han slet ikke kunde synke, og man tvivlede om hans Liv. Drengens Moder gif hen til Dronning Ingegerd, thi hun kjendte hende, og viste hende Drengen. Dronningen sagde, at hun vidste ingen Lægedom derfor; „men gaa hen til Kong Olaf,” sagde hun, „han er den bedste Læge her, og bed ham tage paa Drengens Byld, og hils ham fra mig, hvis han ellers ikke vil.” Hun gjorde som Dronningen havde sagt, og da hun fandt Kongen, sagde hun til ham, at hendes Søn var dødsyg af en Byld i Halsen, og bad ham tage paa den. Kongen svarede, at han ikke var Læge, og viste hende hen til Lægerne. Hun sagde, at Dronningen havde viist hende til ham, „og hun bad at hilse, at J vilde anvende den Lægedom, som J bedst forstod, og hun sagde mig, at J var den kyndigste her i Landet.” Siden gif Kongen hen og tog med Haanden paa Drengens Hals, og trykte sagte paa Bylden, indtil Drengen bevægede Munden; da tog Kongen Brød, brød det og lagde det overkors i Luven af sin Haand, derpaa stak han det i Munden paa Drengen, som sank det; fra den Tid af forsvandt al Pine af Halsen, og Drengen var paa nogle saa Dage fuldkommen frisk. Hans Moder og øvrige Frænder bleve meget glade; paa den Maade erfarede man først, at Kong Olaf havde saa megen Lægekraft i sine Hænder, som man ellers siger om de Mænd, som det er medgivet af Naturen, at de have lægende Hænder; men siden da Kongens undergjørende Kraft blev almindelig bekjendt, blev ogsaa dette holdt for et sandt Tærtegn.

¹ Det hændte sig en Søndag, at Kong Olaf var falden i saa dybe Tanker, at han ikke gav Ngt paa Tiden; han havde en Kniv i Haanden, og holdt paa et lille Stykke Træ og snittede nogle Spaaner deraf; Skutelsbenden, som stod foran ham med et Bæger i Haanden, lagde Mærke til hvad Kongen gjorde, og at han tænkte paa andre Ting, og sagde: „Det er Mandag i Morgen, Herre!” Kongen saae op, da han hørte dette, og kom til Eftertanke om, hvad han havde gjort; derpaa lod han sig bringe et tændt Lys, samlede alle de Spaaner, han havde skaaret af, i sin Haand, stak Ild i dem med Lyset, og lod dem brænde op i sin bare Haand; deraf kunde man mærke, at han urygkelig vilde holde Guds Lov og Bud og ikke vilde overtræde det, han vidste var rettest; tillige kunde man deraf see, hvor strængt han vilde revse andres Overtrædelser, da han straffede sig selv saaledes for denne Tankeløshed.

180. Da Kong Olaf havde fattet den Beslutning, at han vilde begive sig paa Hjemreisen, gav han det tilkjende for Kong Jarisleif og Dronning Ingerd. De fraraadte ham denne Rejse, og lovede ham i deres Rige saa stort et Herredømme, som han selv vilde finde passende, men bade ham, ikke at begive sig i sine Fjenders Vold med saa lidet Mandskab, som han der havde. Kong Olaf fortalte dem sine Drømme, samt at han meente, det var Guds Villie og Bestemmelse. Da de saaledes mærkede, at det var hans faste Forsæt, at vende tilbage til Norge, tilbode de ham af

¹) Det Næstfølgende er her optaget af Tillæggene i den islandske Udgave, og findes der i anden Deel S. 195.

den Hjælp og Understøttelse til Rejsen, som han vilde modtage. Kongen takkede dem høflig for deres Bøvlie, og sagde, at han gjerne vilde modtage af dem alt hvad han behøvede til sin Rejse.

181. Strax efter Juul lod Olaf alt gjøre færdig til Rejsen; han havde omtrent to hundrede af sine Mænd; Kong Jarisleif lod dem faae alle de Heste og andre Ting, som de behøvede. Da Kongen nu var beredt, begav han sig paa Vejen; Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd toge paa det hæderligste Afsked med ham; men sin Søn Magnus lod han blive tilbage hos dem. Kong Olaf drog først paa Vinterføret ud til Havet, og om Foraaret da Isen gik op, gjorde de deres Skibe færdige, og da de vare seilfærdige og fik Bør, sejlede de, og havde en lykkelig Rejse. Kong Olaf kom med sine Skibe til Gotland, og der spurgte de Tidender baade fra Sverrig og Danmark; nordenfra hørte de for vist, at Hakon Jarl var forliift og at Landet i Norge var uden Høvding; Kongen og hans Mænd fattede derfor godt Haab om Udfaldet af deres Rejse. Derfra sejlede de atter, da de fik Bør, og styrede til Sverrig; Kongen lagde med sine Skibe ind i Mælaren og styrede heelt op til Naroß, og sendte siden nogle Mænd op til Kong Onund, og satte ham Stævne til en Sammenkomst. Kong Onund tog vel imod sin Svogers Sendebud, og drog hen til en Sammenkomst med Kong Olaf, saaledes som denne havde sendt Bud om; da kom ogsaa Dronning Astrid med de Mænd, som vare fulgte med hende, til Kong Olaf, og det var et meget glædeligt Møde. Den svenske Konge tog ligeledes vel imod sin Svoger, da de kom sammen.

182. Nu vilje vi fortælle hvad Bønderne toge sig for i Norge paa denne Tid. Thorer Hund havde forestaaet Finnefærden i disse to Aar, og havde begge Aar opholdt sig længe oppe paa Fjeldet og erhvervet sig Gods i Overflodighed; han havde drevet megen Handel med Finnerne. Han lod sig gjøre tolv Koster af Rensdyrskind med saa megen Trolddom, at Vaaben ikke bed paa dem, endnu mindre end paa en Brynse; men den sidste Sommer udrustede han et Langskib, som han selv ejede, og bemandede det med sine Huuskarle; han stævnedes ogsaa Bønderne sammen, og krævede Leding over hele det vestre Thinglav, samlede meget Krigsfolk sammen og foer om Foraaret nordfra. Harek fra Ehjotta samlede ligeledes en stor Krigsmagt, og fik mange Folk; og mange flere anseete Mænd forenede sig til dette Tog, skjønt disse to vare de mest berømmelige. De lode offentlig bekjendtgjøre, at hele denne Hær skulde drage mod Kong Olaf, og forsvare Landet for ham, hvis han skulde komme østenfra. Einar Thambestjælver havde mest at sige i det Throndhjemske, siden den Tid man fik Efterretning om Hakon Jarls Død, thi han ansaae sig og sin Søn for at være nærmest til at arve de Besiddelser og Løssore, som Jarlen havde ejet; Einar erindrede sig da de Løfter og den Aftale, som var gjort med Kong Knud ved deres Skilsmisse, han lod da et godt Skib, som han ejede, udruste, og gif selv ombord derpaa med et stort Folgestab; men da han var færdig, sejlede han paa dette Skib til Kong Knud; Kongen modtog ham vel. Derpaa fremførte Einar sit Verende for Kongen, at han nemlig var kommen, for at faae Bested angaaende de Løfter, Kongen

havde gjort ham, at Einar skulde bære den højeste Hæderstitel i Norge, naar Hakon Jarl faldt fra. Kong Knud svarede, at denne Sag havde nu taget en anden Vending: „Jeg har nu,” sagde han, „sendt Bud og Jærtegn til Danmark til min Søn Svend, og derhos, at jeg har overdraget ham Norges Rige, men jeg vil holde Venstrib med dig, og du skal erholde af mig en saadan Rang, som du har Byrd til, og være min Leensmand.” Einar saae da, hvorledes det stod til, og hvad han kunde vente sig af sit Verende; han gjorde sig derfor rede til at rejse hjem; men da han nu kjendte Kong Knuds Hensigt, og det var høist rimeligt, at Kong Olaf vilde komme fra Garderige, saa at der ikke længe vilde blive fredeligt i Landet, saa tænkte han ved sig selv, at det var ikke værd at haste med Rejsen mere end magelig skee kunde, hvis de skulde stride med Kong Olaf, og han dog ikke skulde erholde større Magt og Værdighed, end han havde tilforn. Einar stak da i Sæen, saasnart han dertil var færdig, og kom til Norge, efter at de andre forræderiske Planer, som bleve lagte den Sommer, allerede vare komne i Gang.

183. Hovdingerne i Norge holdt deres Spejdereovre i Sverrig og nede i Danmark, for at udforske, om Kong Olaf kom fra Garderige, saa de fik det strax at vide, da Kong Olaf var kommen fra Garderige til Sverrig; men saasnart de fik denne Efterretning, gif der Krigsbud igjennem hele Landet, og menig Almue opbødes til Leding; der samlede da en stor Hær. Leensmændene paa Agde og i Rogeland og Hordeland deelte sig da saaledes, at nogle droge nordpaa, andre østpaa, og begge Afdelinger bleve anseete for

endnu ikke at være mandstærke nok; Erlings Søner fra Jæderen droge østeraa med alle de Folk, som boede østfor dem, over hvilken Hær de vare Høvdinger; men nordester droge Aslaf af Finns og Erlend fra Gerde og andre Leenshøvdinger, som vare der nordfra. Alle disse her nævnte Mænd havde svoret Kong Knud at tage Olaf af Dage, hvis Lejlighed dertil gaves.

184. Men da det spurgtes i Norge, at Kong Olaf var kommen østfra til Sverrig, da samlede alle hans Benner, som vilde yde ham Hjælp. Den højberdigste Mand i denne Skare var hans Broder Harald Sigurdson, som den Gang var femten Aar gammel, en velboxen og veltalende Mand; der vare ogsaa mange andre fornemme Mænd. De havde i alt sex hundrede Mand, da de droge bort fra Oplandene, og begave sig med denne Hær igjennem Eideskov til Bærmeland; siden droge de videre frem til Sverrig, og spurgte sig for om Kong Olafs Rejse. Kong Olaf var i Sverrig om Foraaret, og sendte derfra sine Spejdere nordaa ind i Norge, men alle de Efterretninger, han fik derfra, løb ud paa, at det vilde blive ufredeligt for ham, at drage did, hvilket ogsaa høilig fra raadtes ham af alle de Mænd, som kom nordfra; men han havde fast foresat sig alligevel at drage derhen. Kong Olaf spurgte Kong Onund, hvor megen Hjælp han vilde yde ham til at vinde sit Rige tilbage. Onund svarede ham, at de svenske Mænd vare ikke meget for at drage i Krig til Norge, „thi Nordmændene,” sagde han, „ere tapre og dygtige Stridsmænd; jeg vil snart lade dig vide, hvor megen Bistand jeg vil yde; jeg vil

skaffe eder fire hundrede Mand, og udvælge gode og til Slag velrustede Krigere blandt mine Hirdmænd; dernæst vil jeg give eder Lov til at drage igjennem vort Land, og at tage saa meget Krigsfolk med eder, som I kan faae, og som vil følge eder." Kong Olaf tog imod dette Tilbud, og lavede sig derpaa til Rejsen. Dronningen og Kongedatteren Ulfhild bleve tilbage i Sverrig.

185. Da nu Kong Olaf begav sig paa Rejsen, stødte de Folk til ham, som den svenske Konge gav ham til Undsætning; det var fire hundrede Mand; Kongen rejste saasnart de Svenske kom; først droge de op i Landet til Marker og derfra ind i Jernbæreland¹⁾; der traf den Hær Kongen, der, som vi nys have fortalt, var dragen ham imøde fra Norge; han fandt da sin Broder Harald og mange andre af sine Frænder og Benner; dette var et meget glædeligt Møde; de havde da alle tilsammen tolv hundrede Mand.

186. Der var en Mand ved Navn Dag, en Søn af den Kong Ring, som var rømt af Landet for Kong Olaf; men man siger, at Ring var en Søn af Dag Ringsøn, og en Sønnesøn af Harald Haarfager; Dag var altsaa en Frænde af Kong Olaf. Ring og hans Søn Dag havde nedsat sig i Sverrig, og havde der faaet et Landskab til deres Bestyrelse. Om Foraaaret, da kom Olaf var kommen østenfra til Sverrig, sendte han Bud til sin Frænde Dag, at han skulde beslutte sig til at drage med ham med alt det Mandskab, han kunde bringe til Beje; men hvis de kunde vinde

¹⁾ Dalene i Sverrig.

Landet tilbage i Norge, da skulde Dag erholde en Provins at regjere over, der ikke var mindre end den, hans Forfædre havde haft. Da dette Budskab kom til Dag, behagede det ham meget, da han havde stor Lyst til at vende tilbage til Norge, og der overtage Bestyrelsen over det Landskab, hans Frænder havde haft; han svarede derfor hastig derpaa, og lovede at drage med. Dag var en snartalende og snarraadig Mand, og temmelig iisindet, men just ingen Mand af dyb Forstand. Derpaa samlede Dag Folk, og fik næsten tolv hundrede Mand, med hvilke han begav sig til Kong Olaf.

187. Kong Olaf sendte Bud rundt omkring i Bygderne, at alle de Mænd, som vilde erhverve sig Gods, enten ved at gjøre Bytte eller ved at erholde de Ejendomme, som hans Fjender besade, skulde komme til ham og følge med ham. Kong Olaf drog derpaa frem med sin Hær og foer igjennem Skovbygderne, men undertiden igjennem Udsøkener og ofte over store Søer; de trak da Skibene eller bare dem efter sig imellem Søerne; der strømmede Folk i Hobetal til Kongen, deels Skovbyggere, deels Stimænd. De Steder, hvor han tog Natteleje, kaldtes siden mangesteds Olafs Boder. Han fortsatte nu sin Rejse, til han kom ind i Jæmteland; da drog Kongen nordpaa til Kjølen, men hans Folk fordeelte sig rundt om i Bygderne, og rejste adspredte, saalænge de vidste at der ingen Ufred var at befrygte; naar de saaledes deelte deres Hær, fulgte Nordmændene med Kongen, men Dag tog en anden Vej med sine Folk.

188. To Mænd ere nævnte, af hvilke den ene hed Gauka-Thorer, den anden Ufarfaste; de vare store

Stimænd og Kantsmænd, og havde tredive Mand med sig, der dreve samme Haandtering. Disse Brødre vare større og stærkere end andre Mænd, og fattedes hverken Mod eller Tapperhed. De hørte tale om den Krigshær, som drog igjennem Landet, og talte med hinanden om, at det vilde være et snildt Foretagende, at følge med denne Konge til hans Land og at gaae i Slag med ham, for at forsøge sig; de havde nemlig aldrig før sægtet i nogen ordentlig opstillet Hær, og havde derfor stor Lyst til at see Kongens Slagorden. Dette Forslag syntes deres Stalbrødre ogsaa godt om. De begave sig derfor paa Vejen til Kong Olaf, og da de kom did, gif de med deres Selskab for Kong Olaf, og havde da alle disse Stalbrødre fuld Rustning paa. De hilste Kongen. Han spurgte dem, hvad de vare for Mænd; de navngave sig og sagde, de havde hjemme der i Landet, og derpaa fremførte de deres Ærende, og tilbode Kongen at følge ham. Kongen sagde, at han tykkedes saadanne Mænd vilde yde ham god Bistand: „og vi have,” sagde han, „megen Lyst til at modtage slige Folk; men ere I døbte eller ikke?” Gauka, Thorer svarede, at han hverken var Kristen eller Hedning; „vi Stalbrødre,” sagde han, „have ingen anden Tro, end at vi forlade os paa vor egen Styrke og Lykke til Sejer, og dermed have vi været vel hjulpsne hidtil.” Kongen svarede: „Det er stor Skade, at saa dygtige Mænd ikke skulle troe paa Kristus, deres Skaber.” Thorer svarede: „Er der nogen Kristen Mand i eders Følge, Konge, som har skudt højere i Vejret, end vi Brødre?” Kongen bad dem lade sig døbe og antage den sande Tro, og derpaa følge ham: „vi ville da gjøre eder til ansee-

lige Mænd, men naar J ikke ville det, saa vender tilbage til eders forrige Haandtering." Alfarfaste sagde, at han vilde ikke lade sig døbe; og de gif derpaa bort. Da sagde Gauka Thorer: „Det er en stor Skam, denne Konge gjør os, at han saaledes forkaster os; det hændtes mig aldrig før, at jeg fandtes uværdig til at gaae i Tog med andre Mænd; aldrig skal jeg under saadanne Omstændigheder vende tilbage." Derpaa gave de sig i Følge med andre Skovbyggere, og fulgte saaledes Hæren. Kong Olaf drog da vesterpaa til Norge.

189. Men da Kong Olaf saaledes drog mod Westen til Norge og over Kjolen, og drog ned af Fjeldet, saaledes at Landet laae mod Westen ud til Søen, medens mange af hans Folk droge foran ham og mange bagefter, men han selv red saaledes, at der var Plads nok omkring ham, da var han tavst og talte ikke med nogen, men red saaledes en lang Tid af Dagen og saae sig omkring; da red Biskoppen hen til ham, og talte til ham, og spurgte, hvad han tænkte paa, siden han var saa tavst, thi Kongen var ellers munter og snakksom med sine Mænd paa Rejser, og muntrede derved bestandig dem, som vare omkring ham. Kongen svarede meget alvorlig: „Underlige Ting bares mig for en Stund; det forekom mig, jeg saae ud over Norge, da jeg saae vester ned af Fjeldet; det randt mig da i Sinde, at jeg mangen Dag havde været glad i dette Land; jeg fik da et Syn, saa jeg saae over hele Throndhjem, og derpaa over hele Norge, og jo længere dette Syn svævede mig for Øje, desto videre saae jeg, indtil jeg saae over hele Verden; jeg kunde ogsaa nøje kjende de Esteder, som jeg før havde seet og hvor jeg jævnlig var

kommen; jeg saae ogsaa andre Steder, nogle, som jeg aldrig før har seet, men kun hørt omtale, saavel som andre, som jeg aldrig før har hørt nævne, baade beboede og ubeboede, saa vidt som Verden strækker sig." Biskoppen svarede, at dette var et stort, helligt og mærkeligt Syn.

¹ Kort efter denne Tildragelse saae Kongen fem Mænd ride imod sig; det var Kalf Arnesøn; han hilste Kongen sammelig, men Kongen betragtede ham, og bad Gud være med ham. Kongen spurgte ham, hvor han agtede sig hen, da han var kommen saa højt op paa Fjeldet; „jeg troede," sagde han, „at du havde nu vigtigere Ting at tage vare i Landet, nu du skal vinde dig et Jarldømme, end, som Jægere, at drage op til Fjelds." Kalf svarede: „Her vil jeg standse min Kæsse, da jeg har truffet eder; mine Forretninger i Landet ere ikke saa, dog lægger man fuldt saa meget til; men Hæderstitel venter jeg mig ikke af Kong Knud, skjønt det er sandt, at vi have taget Penge af ham og lovet ham, ikke uden Kamp at antage dig paa ny; der er nu en stor Hær samlet paa Etiklestad, og der er mange Bønder, som troe at have megen Harm at hævne paa eder; jeg har ogsaa en stor Skare Mænd der, med hvilke jeg agter at staae eder bi; i Begyndelsen naar Hæren fylkes, vil jeg og mine Mænd være i Bøndernes Hær, og paa Skront skyde paa eders Mænd, men fra det Øjeblik af der rinder Blod paa Jorden, ville vi alle være dine Mænd, thi vi ere da løste fra alle vore Løfter og Eder til Kong Knud." Kongen tav en Stund,

¹) Følgende er her optaget af Tillæggene i den islandske udgave, hvor det findes i anden Deel S. 197.

og sagde derpaa til Thorberg: „Hvad mener du, kan vi troe Kalfs Ord?“ „Jeg veed ikke,“ sagde Thorberg, „Kalf er klogere end vi, men for det første vil jeg ikke raade til det værste, skjønt jeg frygter for, vi ville kun have lidet Gavn af hans Klogskab eller hans snilde Raad.“ Skjønt Finn ikke blev adspurgt, saa troede han dog at kunne skjønne, hvilken Trostaf Kalf vilde vise dem, „thi Kalf,“ sagde han, „er listig som en Ræv; lad J en Baand snoe i hans Haar, og jeg vil da hugge hans Hoved af, eller lad en Riiskvist lægge om hans Hals, og jeg vil da skyde Blokken bort fra hans Fodder, og han hænge saa i Galgen til Straf for sit Forrædderi mod Land og Konge!“ „Nu er du vred, Finn!“ sagde Kongen, „siden du vil lade din Broder dræbe, og ikke spare dine egne Hænder til at tage ham af Dage, men det sommer sig ikke for dig saa at gjøre.“ Finn svarede: „Det sommer sig vel for mig, Herre! thi for kort siden har du lært mig at hindre onde Anslag, hvor jeg saae Svig hos nogen Mand; det er bedre jeg dræber min Broder, end andre Mænd, da jeg er mest forpligtet til at afholde ham fra onde Anslag.“ Finn vilde da have anfaldet Kalf, men han kom ikke dertil, da Kongen lod ham holde tilbage. Kalf drejede da af paa en anden Vej, og standsede ikke, før han kom tilbage til sine Folk.

190. Da Olaf siden drog ned af Fjeldet, laae der en Gaard paa hans Vej, som hedder Sule, og ligger øverst i Bygden Værdalsfylke. Da de droge ned imod Gaarden, laae der nogle Agre ved Wejen. Kongen befalede sine Mænd, at drage rolig affted og ikke gjøre Bøndernes Agre nogen Skade; hvilket de

ogsaa efterkom, saalænge Kongen var tilstede; men de som fulgte bag efter, gave ikke Agt derpaa, men sprængte affted over Ageren, saa den blev ganske og aldeles nedtraadt. Bonden, som boede der, og hvis Navn var Thorgeir Flek, havde to voksne Sønner. Thorgeir tog vel imod Kongen og hans Mænd, og bød ham al den Befordring paa Rejsen, som han kunde skaffe. Kongen tog venlig derimod, og spurgte Thorgeir om Nyheder, hvorledes det stod til i Landet, og om der var samlet nogen Hær imod ham. Thorgeir sagde, at der var sammendraget en stor Hær i Throndehjem, og at did vare komne Leensmænd baade nordens og søndensfra; „men jeg veed ikke,” sagde han, „om de med denne Hær agte sig imod eder eller andensteds hen.” Derpaa beklagede Thorgeir sig for Kongen over den Skade, han havde lidt, og hans Folks Raadhed, at de havde nedtraadt alle hans Ager. Kongen sagde, at det var ilde gjort, hvis der var tilføjet ham nogen Meen. Han red derpaa derhen, hvor Kornet havde staaet paa Ageren, og saae at det nu altsammen laae nedtraadt paa Jorden; han red rundt omkring Ageren, og sagde derpaa: „Det haaber jeg, Bonde, at Gud vil oprette denne din Skade, og at denne Ager, før en Uge er omme, vil være bedre, end før den blev ødelagt.” Det blev ogsaa den bedste Ager, saaledes som Kongen havde sagt. Kongen blev der om Natten, men om Morgenen lavede han sig til at fortsætte sin Rejse. Han sagde, at Bonden Thorgeir skulde drage med ham, men denne tilbød sine Sønner i sit Sted; Kongen derimod sagde, at han skulde selv følge med, men Drengene vilde ikke blive der tilbage; Kongen bad

dem ikke at fare med, men de vilde ikke lade sig sige, og hans Hirdmænd vilde da binde dem. Kongen sagde, da han saae dette, at de vilde nok komme tilbage igjen. Det gik ogsaa saaledes, som Kongen havde sagt om Drengene.

191. Nu rykkede de frem med Hæren ud til Staf; men da Kongen kom til Stafamyrer, gjorde han Holdt, og fik her sikker Efterretning om, at Bønderne drog med en Hær imod ham, og at han snart maatte vove et Slag med dem. Da mønstrede Kongen sin Hær og lod holde Mandtal; da fandtes der ni hundrede Hedninger i Hæren. Men da Kongen erfarede dette, bad han dem at lade sig døbe, da han ikke vilde have nogen Hedning hos sig; „vi bør ikke,” sagde han, „sætte vor Lid til Mængden, men forlade os paa Gud, ved hvis Kraft og Misfandhed vi ville faae Sejer; men ikke vil jeg blande Hedninger imellem mine kristne Mænd.” Da Hedningerne hørte dette, raadsloge de med hverandre, og til Slutning lode fire hundrede Mand sig døbe, men fem hundrede affloge at antage Kristendommen, og disse vendte da tilbage til deres eget Land. Derpaa gik ligeledes begge Brødrene, Gauka-Thorer og Afarfaste, frem med deres Folk, og tilbød ham deres Hjælp; han spurgte, om de havde antaget Daaben og den sande Tro. Gauka-Thorer svarede Nej; hvorpaa Kongen befalede ham, at antage Kristendommen eller i andet Fald at drage bort. De gik derpaa bort, og gavede sig i Samtale sammen, og overlagde, hvilken Beslutning de skulde fatte. Da sagde Afarfaste: „Naar jeg skal sige min Mening, da agter jeg ikke at vende tilbage, men jeg vil gaae i Striden

og staae mig til een af Parterne; thi det kommer mig paa eet ud, hvilket Parti jeg hører til." Da svarede Gauka-Thorer: „Naar jeg skal gaae i Striden, saa vil jeg staae Kongen bi, thi han trænger mest til Hjælp, og naar jeg skal troe paa en Gud, kan jeg ikke da ligesaa godt troe paa Hvide-Krist, som paa nogen anden Gud? Jeg raader derfor til, at vi lade os døbe, naar det er Kongen saa meget derom at gjøre; lad os da siden drage i Striden med ham!" Dette samtykkede de alle, gif derpaa til Kongen, og sagde, de vilde lade sig døbe; hvorpaa de bleve døbte af Præsterne, og confirmerede af Biskoppen. Kongen optog dem derpaa blandt sine Hoffinder, og sagde, at de i Striden skulde staae under hans eget Banner. Kong Olaf havde da faaet vis Efterretning om, at det ej vilde vare længe, førend det vilde komme til Slag imellem ham og Bønderne; og siden da han var færdig med Mønstringen over sine Folk og der var holdt Mandtal, fandtes det, at han havde over tre tusende Mand, hvilket holdtes for at være en stor Hær samlet paa eet Sted. Derpaa holdt Kongen en Tale til sin Hær, og sagde: „Vi have en stor Hær og smukke Folk; nu vil jeg lade mine Mænd vide, hvorledes jeg vil have mine Folk skikkede i Orden: jeg vil lade mit Banner drage frem midt i Hæren, og dette skulle mine Hirdmænd og Gjæster følge, samt de Krigsfolk, som kom til os i Oplandene, og de, som kom til os her i Throndhjem; men paa højre Side af vort Banner skal Dag Ringsøn stille sig med alle de Folk, som han bragde os til Undsætning, og han skal have det andet Banner; men paa venstre Side af vort Banner skal de Tropper være, som den svenske Konge

gav os, og alle de, som kom til os i Sverrig, og de skulle have det tredie Banner. Jeg vil, at man skal dele sig i Hobe, saaledes at Frænder og Bekjendte søge sammen, thi da vil den ene bedst kunne komme den anden til Hjælp, og den ene kjende den anden. Vi vilde mærke alle vore Folk ved at gjøre Feldttegn paa vore Hjelme og Skjolde og male derpaa med Kride det hellige Kors, og naar vi komme i Striden, skulle vi alle have eet Løsen: Frem, frem! Krist-Mænd, Kors-Mænd, Konges-Mænd! Vi komme til at danne tynde Fylkinger, thi vi have færre Folk, og jeg vil ikke at de med deres Mængde skulle overfløje os. Nu fordele vore Mænd sig i Hobe, og disse siden i Fylkinger, og hver give vel Agt paa, om han er ved det Banner, han skal følge! Vi vilde nu blive i vor Elagorden og i fuld Rustning baade Nat og Dag, indtil vi faae at vide, om det kommer til nogen Træfning imellem os og Bønderne." Da Kongen havde endt sin Tale til Hæren, fylkede de deres Folk og stillede dem i Orden efter Kongens Befaling. Men derpaa holdt Kongen Sammenkomst med Feldtøverstene; da vare de Mænd, som Kongen havde sendt ud i Herrederne efter Folk, komne tilbage; de kunde da fortælle om de Bygder, hvor de havde været, at der var ganske øde paa stridbare Mænd, da alle Folk vare dragne hen til Bøndernes Hær, men naar de traf nogle Mænd, vilde kun faa følge dem, da de fleste svarede til deres Opfordring, at just derfor vare de blevne hjemme, fordi de ingen af Parterne vilde holde med, de vilde ikke stride mod Kongen, og heller ikke imod deres Frænder; de havde derfor kun faaet faa Folk. Da spurgte Kongen sine

Mænd til Raads, hvad de ansaae for gavnligst. Finn Arneson svarede paa Kongens Tale: „Jeg vil sige eder, hvad jeg troer her burde gøres, hvis jeg maa raade: vi skulle drage frem med Hærskjold over alle Bygderne og røve alt Gods, og saa aldeles brænde hele Bygden, at der ikke bliver en Hytte tilbage, og saaledes betale Bønderne for deres Forræderi; da tænker jeg ville mange rive sig løs fra Bondehæren, naar de see Røg og Lue staae op af deres Huse, og kun lidet vide, hvorledes det gaaer deres Børn eller Koner eller de Gamle, Fædre eller Mødre eller anden Slægt; og begynde først nogle at bryde Flokken, da haaber jeg Fylfingerne ville snart opløse sig, thi det er saaledes Bøndernes Natur, at de Raad, som ere de nyeste, ere dem alle de kjæreste.” Da Finn endte sin Tale, gav man den lydeligt Bisfald, thi mange syntes vel om at erhverve sig Bytte, alle syntes at Bønderne havde fortjent denne Revselse, og fandt rimeligt det som Finn sagde, at mange Bønder da vilde stille sig fra Hæren. Thormod Kolbrunesskald kvad denne Vise:

Hvert Land, som ligger inden
 For Inders, vi hærge
 Med Brand, thi væbnet Folket
 Mod Kongen det forsvarer;
 I Krat, hvis jeg maa raade,
 Skal Ilden tændes; snarlig
 Indthronder egne Huse
 Til Kul opbrændte finde.

Men da Kong Olaf horte sine Folks Hestighed, krævede han Lyd og sagde: „Vel have Bønderne fortjent at medhandles saaledes som I nu true dem; - I vide,

at jeg før saa har gjort, har ladet deres Gaarde brænde, og tilføjet dem andre haarde Kevsesser; men da jeg Iod deres Gaarde brænde, gjorde jeg det, fordi de affaldt fra den sande Tro, og optog paa ny hedenste Dfringer og Bildfarelser, og vilde ikke adlyde vore Befalinger, men da havde vi Guds Ere at haandt have; men dette Forræderi mod deres Herre og Konge er af langt mindre Bigtighed, om de ikke bevare deres Trofskab mod os, endstjønt det vil ikke være ringe i alle brave Mænds Øjne. Her staaer det nogenlunde i min Magt, at vise nogen Skaansel imod dem, som forsynde sig imod mig, langt anderledes end mod hine, som viste Fjendskab mod Gud. Jeg vil derfor, at vi skulle drage fredelig frem og ikke øve noget Hærværk; jeg vil først drage til en Sammenkomst med Bønderne; forliges vi da, da er det vel, men ville de holde Slag med os, da ere tvende Raar forhaanden: falde vi i Striden, da er det godt for os, ikke at fare hiisset med Hænder besmittede ved Ran, men sejre vi, da ere vi de rette Arvtagere efter dem, som stride imod os, thi de ville da enten falde eller flye, og i begge Tilfælde have de forbrudt al deres Ejendom; og da er det godt at kunne gaae til store Boer og herlige Gaarde, men ingen Mand har godt af det som er brændt; og med plyndret Gods gaaer det ligesaa, at en langt større Deel gaaer til Spilde, end det, som kommer til Gavn. Vi ville nu drage adspredte ud efter Dalene, og tage saa mange vaabendygtige Mænd med os, som vi kunne faae; det skal ogsaa være tilladt at tage Slagtekvæg og hvad andet man behøver til Livets Ophold, men ikke at anrette nogen anden Skade; jeg bifalder ogsaa, at

J dræbe Bøndernes Spejdere, hvis J træffe dem. Dag og hans Mænd skulle drage nedenunder langs Dalsene, men vi ville fare ad den alfare Vej, og lader os da mødes til Aften, og alle tage Natteleje paa samme Sted!"

192. Der fortælles, at Kong Olaf, da han fulgte sin Hær, lod danne en Skjoldborg, som skulle holde foran ham i Slaget, og han valgte dertil de stærkeste og tapreste Mænd; derpaa lod han sine Skalde falde til sig, og befalede dem at gaae ind i Skjoldborgen: „J skulle," sagde han, „være her, og see de Begivenheder, som forefalde, og J behøve da ikke at høre det af andres Mund, hvorom J siden skulle fortælle og digte." Der vare da tilstede Thormod Kolbrunestald og Gissur Guldbraafostre og hans Son Hofgarde-Ref, og den fjerde var Thorsinn Mund. Da sagde Thormod til Gissur Guldbraafostre: „Lad os ikke staae saa tæt, Stalbroder! at Sigvat Skald ikke kan komme til sin Plads, naar han kommer; han vil vel staae nærmest ved Kongen, og anderledes vil Kongen vel heller ikke have det." Kongen hørte dette, og svarede: „Ingen skal drive Spot med Sigvat, skjønt han nu ikke er her; ofte har han staaet os trolig bi; han vil ogsaa nu bede for os, og vi ville have det højligst behov." Thormod svarede: „Maaskee, Konge, J nu har Forbønner mest behov; men tyndt vilde der dog blive omkring eders Bannerstage, Konge, hvis alle eders Hirdmænd nu vare paa Vejen til Rom; det er ogsaa sandt, at vi ofte klagede over, at ingen kunde faae Plads for Sigvat, skjønt de havde noget at tale med eder." Da talte Skaldene med hverandre om, at

det nu vilde være passende at digte nogle Mindeviser til Erindring om de Begivenheder, der nu snart vilde forefalde; da kvad Gissur:

Ei gjæve Bondes Datter
 Skal spørge jeg bedrovet
 Det Budskab hørte; Trængslen
 Bli'r svær paa Skaldethinget;
 Om end den floge Kriger
 Sig Kampen nærme siger,
 Vi Norges Konge vise
 I Piles Gling Trostak.

Derpaa kvad Thorsinn denne Vise:
 Fra Skalderæffens Fjelde
 Sig skumle Byger rejse,
 Bærdølers Hær til Slaget
 Mod egen Drot sig rustet;
 Vi gavmild Konning værge,
 Med Blod vi Ornen læste,
 At Thrønders Fald vi fremme,
 Saa min Opmuntring lyder.

Derpaa kvad Thormod Kolbrunesskald:
 Alt, brave Bueskytte!
 Os Landsestormen truer,
 Stridsøxen stolt sig hæver,
 Af Rædsel ingen blegne!
 Til Kamp sig hver berede,
 Men Fejgheds Rygte hade,
 I glad Begejstring gange
 Med Olaf vi til Striden.

Disse Viser lærte man da strax udenad.

193. Derpaa fortsatte Kongen sin Rejse, og drog ud efter Dalene; han tog sig Natteleje, og hele hans Hær samlede da, og laae om Natten under aaben Himmel, blot bedækkede med Skjoldene. Men saasnart det dagedes, lod Kongen Hæren bryde op, og rykkede videre frem efter Dalene, da de vare blevne færdige. Da kom der en stor Mængde Bønder til Kongen, som for største Delen gave sig ind i hans Hær, og alle vidste de eenstemmig at fortælle, at Leensmændene havde draget en stor Hær sammen, og agtede at gaae imod Kongen, og at indlade sig i Træfning med ham.

¹ Kong Olaf lod da hver Mand gaae til Skrifte hos Biskoppen og Præsterne, og lod synge prima messa, derpaa lod han synge Messe, og tage corpus domini; men da de andre gif til Skrifte, gif Gauka-Thorer og Afarfafe med deres Følge hen og satte sig paa et andet Sted. Kongen spurgte, hvorfor de ikke gjorde ligesom de andre. „Vi have ikke noget at hviste med Biskoppen om,” sagde Gauka-Thorer. „Det forhold sig ikke saa,” sagde Kongen, „men det kan vel være, at I ikke ere synderlig vant dertil.” Kongen lod dem da tilfige til Skriftegang, og de bare sig da siden ad som de andre Mænd.

Da tog Kongen nogle Mark Sølv, og leverede en Bønde dem med de Ord: „Disse Penge skal du forvare, og siden uddele; noget deraf skal gives til Kirkerne, andet til Præsterne, og noget til de Fattige, hvilket alt skal gives til Bedste for deres Sjæle, som

¹) Dette Stykke findes i den islandske Udgave i anden Deel Side 201.

falde i Slaget og stride imod os." Bonden spurgte: „Skal disse Penge gives til Sjælebod for eders Mænd, Konge?" Da svarede Kongen: „Disse Penge skal du give til Bedste for deres Sjæle, som ere i Striden paa Bøndernes Side og falde for vore Mænds Vaaben; men hvad de Mænd angaae, som følge os i Striden og falde der, da ville vi alle blive frelst."

194. Den Nat Kong Olaf tilbragde blandt Krigshæren, hvorom nys er fortalt, vaagede han længe og bad til Gud for sig og andre og sin Hær, og sov lidet, men henimod Dag faldt han i en let Slummer; og da han vaagnede, brød Dagen frem. Kongen holdt det endnu for vel tidlig at vække Hæren; han spurgte da, om Thormod Kolbrunesskald var vaagen; denne var i Nærheden, og spurgte hvad Kongen vilde ham. Kongen sagde: „Kvæd os en Vise!" Thormod satte sig op, og sang saa højt, at man kunde høre ham over hele Hæren; han kvæd det gamle Bjarkemaal, hvoraf følgende er Begyndelsen:

Dagen er oprunden,
 Hanens Vinge suser,
 Vel for vakre Kæmper
 Varsles Arbejdstimen;
 Vaager, stedse vaager,
 Benner's Hovedsmænd!
 Alle de ypperste
 Edlings Hoffinder!

Har den haandfaste,
 Kolf den Skytte,
 Edelfødt den ej

Er, som Flugt vil tage;
 Ej til Wiin J vækkes,
 Ej til Snak med Kvinder;
 Jeg til Hildes haarde
 Leg¹ nu eder vækker!

Da vaagne de Hæren, og da Sangen var tilende, takkede man ham for Kvadet, som fandtes meget herligt og særdeles passende for Øjeblikket, og gav det Navn af Huuskarlens Opmuntring. Kongen takkede ham for Kvadet og den Fornøjelse, han havde gjort dem, og tog en Guldring, som vejede en halv Mark, og gav ham den. Thormod takkede Kongen for Gaven, og sagde: „En god Konge have vi, skjønt det er uvist, hvor gammel han bliver; men det er min Bøn, Konge, at J ikke lader os adskilles, hverken i Liv eller Død.” Kongen svarede: „Vi alle skulle følges ad, saalænge som jeg maa raade, og J ikke ville forlade mig.” Da sagde Thormod: „Det haaber jeg, Konge, hvad enten vi have Fred eller Ufred, at jeg maa blive i Nærheden af eder, saalænge det er mig muligt, i hvad vi end spørge om, hvo der vinder Sejer; derpaa kvad Thormod:

Nær dig, thingdjarve Konning!
 Jeg være skal, til atter
 Hid dine Skalde vende,
 Naar ventes deres Komme?
 Ej fejl det slaaer, o Kriger,
 Skjønt Ravnes Flok vi mødse,
 At vi undkomme heden,
 Naar ej vi her os lægge.

1) Kampen.

195. Kong Olaf lod nu Hæren rykke ud efter Dalene; Dag drog da endnu med sine Folk den anden Vej; Kongen standsede ikke sin Mars, førend han kom ud paa Stiklestad; da saae de Bøndernes Hær; denne drog vidt adspredt frem og var saa stor, at der vrimlede af Krigsfolk paa hver Sti, og mange Steder gik de i store Flokke; de saae en Trop drage ned fra Værdalen, hvilken havde været paa Spejderi, og kom nær til det Sted, hvor Kongens Folk vare, men de mærkede ikke Kongens Mænd, førend der var kun et saa kort Stykke imellem dem, at man kunde kjende hverandre; det var Rut fra Viggje med tredive Mand. Da befalede Kongen, at Gjæsterne skulde gaae imod Rut og dræbe ham; hvilket man strax var villig til. Da sagde Kongen til Islænderne: „Det er sagt os, at I have for Skik, at Bønderne skulde om Høsten give deres Huuskarle et Slagtesfaar; nu vil jeg derfor give eder denne Rut¹⁾ til Slagtning.“ Islænderne vare da lette at overtale til denne Gjærning, og fore strax imod Rut tilligemed de andre Mænd; Rut blev dræbt tilligemed hans hele Trop. Kongen gjorde Holdt, og standsede Hæren, og da han kom paa Stiklestad, befalede han sine Mænd at stige af Hestene og gjøre sig færdige. Man gjorde efter Kongens Befaling, saa Hæren stillede sig i Orden og opsatte Fanerne. Dag var da ikke kommen endnu med sine Folk, hvorfor denne Fløj af Fylkingen manglede. Da sagde Kongen, at Dplænderne skulde rykke frem paa dette Sted, og opsætte deres Faner. „Jeg finder det raadeligst,“ sagde Kongen,

1) hrútr betyder en Bødder.

„at min Broder Harald ikke er med i Slaget, thi han er endnu et Barn.” Denne svarede: „Vilkelig skal jeg være med i Slaget, men er jeg endnu ikke saa stærk, at jeg kan holde mit Sværd, da er der gode Raad derfor, naar man binder min Haand fast til Sværdgrebet; ingen skal vise bedre Villie, end jeg, til at gjøre Bønderne Skade, og jeg vil følge mine Stalbrødre.” Der siges, at Harald da kvad denne Vise:

Den Fløj jeg tør forsvare,
 Hvor Pladsen mig tildeles,
 Af Brede Skjold vi rødne,
 Det volder Kvinden Glæde;
 Ej kampglad Yngling viger
 For Spyd i Vaabenbraget,
 Hvor Heltes Mod paa Mødet
 I-morderst Strid sig viser.

Harald fik ogsaa sin Villie frem, saa han var med i Slaget.

196. Thorgils Alma hed den Bønde, som den Gang boede paa Stiklestad; han var en Søn af Grim Gode. Thorgils bød Kongen sin Bistand og vilde gaae med ham i Slaget. Kongen sagde ham Tak for sit Tilbud; „men jeg vil,” sagde Kongen, „at du ikke gaaer med i Slaget, Bønde; viis os heller den Tjeneste at hjælpe vore Saarede efter Slaget, og at sørge for de Faldnes Begravelse; samt, hvis det skulde komme dertil, at jeg falder i dette Slag, saa sørg for min Begravelse, saa godt du kan, hvis man ikke formener dig det.” Thorgils lovede Kongen at opfylde hans Begjering.

197. Men da Kongen havde fylket sin Hær, holdt han følgende Tale til dem: han opmuntrede dem at vise Mod og Mand's Hjerter og at gaae djærvelig frem, hvis det kom til Slag; „vi have,” sagde han, „gode og mange Stridsfolk, men skjønt Bønderne have en noget større Hær, saa vil dog Lykken raade for Sejeren; det vil jeg nu lade eder vide, at jeg ikke vil flye af dette Slag, enten skal jeg overvinde Bønderne eller falde her; derom vil jeg bede, at den ene af disse Ting maa her skee, hvilken Gud finder at være os bedst tjenlig. Det maa være vor Fortrosthing, at vi have større Ret paa vor Side, end Bønderne, samt at Gud vil bevare vor rette Ejendom efter dette Slag, eller i andet Fald give os en langt større Erstatning for alt det Tab, vi her lide, end vi kunne ønske os. Men bliver det min Løb, at have noget at sige efter Slaget, da skal jeg gjengjelde eder, hver efter sin Fortjeneste og efter som enhver gaaer modig frem i Striden; vinde vi Sejer, da ville vi faae nok baade af Jordegods og Løssore til at uddele imellem eder, hvilket vore Fjender nu besidde. Lader os strax i Begyndelsen gjøre et heftigt Anfald, thi Udfaldet vil snart vise sig, hvor der er saa stor Forskjel paa Stridskræfterne; vi kunne have Haab om Sejer, naar vi overraske Fjenden ved et pludseligt Angreb, men det vil falde os tungt, skulle vi stride i Længden til vi blive trætte, saa at vore Mænd blive udygtige til Strid; thi vi have ikke Folk nok, som de, til at kunne dele, saaledes at nogle gaae frem, medens andre hvile og dække sig; men hvis vi gjøre et saa heftigt Anfald, at de forreste vende sig til Flugt, da vil den ene styrte over den anden, og

deres Nederlag vil da blive desto større, jo flere de ere." Da Kongen endte denne sin Tale, gavede alle den lydeligt Bifald.

198. Thord Faleson bar Kong Olafs Banner; saa siger Sigvat Skald i den Arvedrape, han digtede om Kong Olaf, og som han indrettede efter Fortællingen om Opstanden:

Thord midt i Slagets Hede
 Med Olaf trolig fulgtes;
 De gjæve begge fægted
 I hjerteligst Forening;
 Hin Ogmunds ædle Broder
 Sin Pligt al Fyldest gjorde,
 Højt loftet gylden Fane
 Han bar foran sin Konning.

199. Kong Olafs Rustning var saaledes: han havde en forgyldt Hjelm paa Hovedet, og et hvidt Skjold, paa hvilket det hellige Kors var malet med Guld, i den ene Haand havde han det Kastespyd, som nu staaer ved Alteret i Kristkirke i Nideros; han var gjordet med Sværdet Sneiter, som var et meget skarpt Sværd og hvits Haandfang var belagt med Guldtraad; han var iført en Ringebrynje; heromtaler Sigvat Skald:

Olaf slog Folk for Fode,
 Den føre tit vandt Sejer,
 Iført sit Pantser Fyrsten
 Sig djærv til Angreb viste;
 De Svenske, som fra Østen
 Med gavmild Herre fulgtes,
 I blanke Blodstrøm vaded;
 Den Strid jeg klart fortæller.

200. Da Kong Olaf havde fylket sine Folk, vare Bønderne endnu langt borte. Da sagde Kong Olaf, at hans Folk skulde sætte sig ned og hvile sig; Kongen satte sig da ned med alle sine Folk, og de sad saaledes, som de bedst kunde svale sig; men han selv bøjede sig ned og lagde sit Hoved paa Finn Arnesøns Skjød, og faldt i Søvn, og det varede nogen Stund; da saae de Bøndernes Hær, som rykkede frem imod dem og havde opsat sine Faner, og udgjorde en overordentlig stor Mængde. Da vakte Finn Kongen, og sagde, at Bønderne nu rykkede stærkt frem imod dem; men da Kongen vaagnede, sagde han: „Hvorfor vakte du mig, Finn, og lod mig ikke nyde min Drøm i Ro?” Finn svarede: „Hvad du end drømte, saa maatte det dog nu være eder vigtigere, at vaagne og gjøre eder færdig mod den Hær, som drager imod os, seer I ikke, hvor nær Bondehæren nu er kommen?” Kongen svarede: „De ere os ikke saa nær, at det jo var bedre, jeg havde sovet.” Da sagde Finn: „Hvad drømte du, Konge, som tyktes eder saa vigtigt, at det gjør eder ondt, I ikke vaagnede af eder selv?” Da fortalte Kongen sin Drøm, at ham tyktes han saae en Stige, som rakte ned fra Himmelen, og det forekom ham, at han steg saa højt op i Luften, at han saae Himmelen aabne sig, og dertil naaede Stigen; „jeg var just,” sagde han, „kommen paa det øverste Trin, da du vakte mig.” Finn svarede: „Mig huer eders Drøm ikke saa godt, som den maaskee huer eder; thi jeg mener, den vil betegne eders nære Død, om det hele ellers er andet end Drømmeværk.”

¹ Der hvor de stode, voxte nogle Bær paa en Tue; Kongen tog nogle af Bærrene, og lod dem trille i sin Haand; i det samme saae Kongen, hvor Bøndernes Banner var sat op, og sagde da: „Ugle Bær!“ sagde han. Rognvald Bruselson svarede: „Der fortalte du dig, Konge! Folk vilde du have sagt.“ „Du har Ret, Jarl!“ sagde Kongen, „ikke vil du tale mindre fejl, naar du har (saa) kort Tid tilbage at leve.“ Det gik i Opfyldelse, som der fortælles i Jarlens Sagaer.

201. Der forefaldt endnu en anden Tildragelse, da Kong Olaf kom til Stiklestad: der kom en Mand til ham der fra Herrederne, men dette vakte især Opmærksomhed, fordi denne Mand ikke lignede de andre, som da vare komne til Kongen; det var saa høj en Mand, at ingen naaede ham længere end til Skulderen; han var isøbrigt en smuk, anseelig Mand med fagert Haar, og vel bevæbnet; han havde Hjelm paa Hovedet, og Ringebrynje, rødt Skjold, og var gjordet med et indlagt Sværd, og havde i Haanden et stort guldbelagt Spyd, med saa tykt et Skaft, at det fyldte Haanden. Denne Mand gik for Kongen, og hilste ham og spurgte, om han vilde modtage hans Bistand. Kongen spurgte, hvad han var for en Mand, hvad han hed, hvad Slægt han var af eller hvad Landsmand han var. Han svarede: „Jeg har min Slægt i Jæmteland og Helsingeland, og hedder Arnliot Gelline; men især kan jeg sige det om mig, at det var mig, som hjalp eders Mænd, I havde sendt til Jæmteland at fræve Skat, og jeg leverede dem en Sølvdist, som jeg

¹) Dette Stykke findes i den islandske Udgave i Tillæggene i anden Deel S. 201.

stikkede eder til Jærtegn paa, at jeg vilde være eders Ven." Da spurgte Kongen Arnljot, om han var døbt eller ikke? Han sagde ham da sin Tro, at han nemlig troede paa sin egen Kraft og Styrke, „og denne Tro," sagde han, „har hjulpet mig tilfulde hidtil." Kongen sagde: „Nu mener jeg, du skal troe paa, at Jesus Kristus har skabt Himmel og Jord og alle Mennesker, og til ham skulle alle de, som gode og retfærdige ere, komme efter Døden." Arnljot svarede; „Jeg har hørt tale om Hvide Krist, men kjender ellers intet til hans Færd og Herredømme; men nu vil jeg troe alt hvad du siger mig og ganske overgive min Skjæbne i din Haand." Siden blev Arnljot døbt, og underviist i saa meget af Troen, som Kongen fandt nødvendigst, hvorpaa han lod ham indtræde forrest i sin Fylking foran sit Banner, der hvor Gauka, Thorer, Alfarfaste og deres Følgesvende vare.

202. Vi ville nu fortælle det vi før kom fra, at Leensmændene og Bønderne havde sammendraget en uovervindelig Hær, strax da de spurgte, at Kong Olaf havde forladt Garderige og var kommen til Sverrig; og da de hørte, at han igjen var draget derfra til Jæmteland, og agtede sig over Kjolen til Værdalen, saa førte de Hæren ind i det Throndhjemste, og samlede hele Almuen sammen, Fri og Ufri, og drog saa ind til Værdalen; de havde saa stor en Hær, at ingen der nogensinde havde seet dens Lige; men det gif ogsaa som sædvanligt er i en stor Hær, at Folkene vare meget ulige; der vare mange Leensmænd og en talrig Mængde af mægtige Mænd og Bønder, men den største Hob bestod af ringe Bønder og Arbejdsfolk. Den største

Deel af denne Hær var samlet i det Thronbhjemste og bar et bittert Had og Fjendskab til Kong Olaf.

203. Den Gang Kong Knud havde underkastet sig Norge, som vi forhen have fortalt, og havde sat Hakon Jarl til at regjere derover, gav han Jarlen en Hirdbiskop, som hed Sigurd; han var dansk af Slægt og havde længe været hos Kong Knud. Denne Biskop var meget heftig i Sind og pralende i Ord, og ydede ved sin Tale Kong Knud megen Hjælp, men var en stor Fjende af Kong Olaf. Denne Biskop var ofte tilstede i denne Hær, og holdt idelig Taler til Bønderne, hvorved han særdeles tilskyndte dem til Opstand mod Kong Olaf.

204. Paa et Huusthing, som da var meget talrigt, holdt Biskop Sigurd en Tale; han tog saaledes til Orde: „Her er nu samlet saa stor en Hær, at man i dette fattige Land aldrig vil faae en større at see af indenlandske Mænd; det kommer nu an paa, at denne talrige Styrke bliver vel anvendt, thi dette behøves højlig, hvis denne Olaf ikke vil aflade at hærge paa eder. Det har han alt vant sig til i sine unge Dage, at rane Kvæg og dræbe Mænd; i den Hensigt drog han rundt om i mange Lande, men tilsidst vendte han tilbage til dette Rige, og begyndte da med at yppe Fjendskab med de bedste og mægtigste Mænd, saadanne som vor Herre Kong Knud, som alle ere pligtige at tjene af al Formue; i hans Skatland satte han sig fast; paa samme Maade teede han sig mod den svenske Konge; Jarlerne Svend og Hakon fordrev han fra deres Fædrenerige, men grummeft var han mod sine egne Bræn-

der, da han forjog alle Kongerne fra Landet; dog var dette ganske vel i en vis Henseende, thi de havde forhen brudt deres Tro og Ed mod Kong Knud, og været ham behjælpelige i alt det Onde han tog sig fore; det tog imidlertid en Ende med deres Venskab, som man kunde vente sig; han lemlæstede dem, og bemægtigede sig deres Penge, Ejendomme og Lande, og ødelagde saaledes alle de højbaarne Mænd i Landet; men siden vide I selv, hvorledes han har handlet med Leensmændene, dræbt de anseeligste og jaget mange i Landflygtighed. Han har ogsaa draget rundt om i dette Land med Ransmænd, brændt Herrederne og dræbt og plyndret Indbyggerne; er der vel nogen mægtig Mand her tilstede, som han ikke højlig har fornærmet? Nu kommer han med en fremmed Hær, for det meste Skovbyggere og Stimænd og andre Ransmænd; mene I han nu vil vise Mildhed, da han fører slige Udaadsmand med sig, han der øvede sligt Hærværk for, da alle de, som fulgte ham, søgte at afholde ham fra Bold? Derfor raader jeg eder, at I skulle mindes eders Løfter til Kong Knud, og de Raad han gav eder, hvis Kong Olaf skulde komme tilbage her til Landet, hvorledes I skulde bevare den Frihed, som Kong Knud lovede eder, og han bad eder at modstaae og forjage disse Fredsforstyrreere, som have sammenrottet sig; nu er det Tiden, at gaae imod dem og nedhugge dette Naf til Føde for Orne og Ulve, og lade hver ligge, hvor han falder, med mindre I heller ville slæbe deres Lig hen i Skove og Steenrøser; ingen driste sig til, at føre dem til Kirkerne, thi de ere Vikinger og Ildgjerningsmænd." Da han havde endt sin Tale, gave alle den lydeligt Bi-

fald, og lovede alle hverandre, at de vilde gjøre som han havde sagt.

205. De Leensmænd, som vare komne sammen her, holdt Stævnmøder og Samtaler med hverandre, i hvilke de raadsløge og anordnede, hvorledes man skulde fylke, og hvo der skulde være Høvdinger for Hæren. Da sagde Kalf Arneson: „Det passer sig bedst, at Harek fra Thjotta bliver øverste Befalingsmand over denne Hær, thi han er af Harald Haarfa-gers Slægt, og Kongen bærer meget Mag til ham for Grankels Drab, saa han vil være mest udsat for Forfølgelse, hvis Olaf kommer til Regjeringen; men desuden er Harek en erfaren Kriger og ærefjær Mand.” Harek svarede, at de Mænd vare bedst stikkede dertil, som vare i deres bedste Aar, „men jeg,” sagde han, „er nu en gammel Mand og kan ikke vel gaae i Strid; dernæst er der Slægtstrib imellem mig og Kong Olaf, og lad være, han kun lidet har agtet derpaa, saa sømmer det sig dog ikke for mig, at jeg stiller mig mere i Spidsen for denne Ufred, end enhver anden Mand, som er her i vor Forsamling; men du, Thorer, er vel stikket til at være Hovedsmand i Træfningen med Kong Olaf; du har Grunde nok dertil: baade maa du hævne paa ham dine Frænders Død, og det at han fordrev dig fra Landet og fra dine Besiddelser; du har ogsaa lovet Kong Knud dette samt dine Frænder, at hævne Asbjørn, eller troer du, der vil gives nogen bedre Lejlighed end denne, til at hævne dig paa Olaf for al denne Spot og Skam, han har tilføjet dig?” Thorer svarede paa hans Tale: „Jeg trøster mig ikke til, at rejse Banner imod Kong Olaf eller at være Høvding over

denne Hær; Thronderne udgjøre her den største Mængde, og jeg kjender deres Stolthed, at de ikke ville adlyde mig eller nogen anden Mand fra Helgeland; men det er ikke nødvendigt, at erindre mig om den Uret, jeg har lidt af Kong Olaf, jeg husker ret vel mit Tab, da han lod fire Mænd tage af Dage, alle anseelige Mænd af Rang og Byrd: min Brodersøn Asbjørn, mine Søstersønner Thorer og Grjotgard, og deres Fader Olver, og enhver enkelt af dem er jeg pligtig at hævne; dette har jeg heller ikke undladt, af mine Huuskarle har jeg udvalgt elleve af de raskeste Mænd, og vi skulle ikke staae tilbage for nogen i at stifte Hug med Kong Olaf, naar vi faae Lejlighed dertil."

206. Kalf Arneson tog da til Orde: „Det er høist fornødent ved det Foretagende, vi have begyndt paa, at sørge for, at det ikke bliver til Tant, nu da Hæren een Gang er samlet; andet vil der til, hvis vi skulle holde Feldtslag med Kong Olaf, end at den ene efter den anden skal undslaae sig for at paatage sig denne Vanstuelighed; thi det maae vi betænke, at skjønt Kong Olaf ikke har Folk i Forhold til den Hær, som vi have, saa er dog Anføreren uforsagt, og alle hans Folk ville troligen følge ham; men dersom vi vise nu nogen Frygt, vi som skulle forestaae Befalingen over vore Tropper, og ikke nu ville sætte Mod i Hæren og opmuntre den og stille os i Spidsen, da vil den største Deel betages af Frygt, og derpaa vil enhver søge sin Vej; men skjønt her nu er en stor Hær, saa ville vi dog, hvis Kong Olaf kommer med sin Hær, uundgaelig lide et Nederlag, med mindre vi selv ere bestemte i vore Beslutninger og den hele Hob gaaer driftig frem

alle som een. Skeer dette ikke, da er det bedre, ikke at vove nogen Træfning med Kong Olaf, og da er det rimeligst at overgive sig til ham paa Naade og Unaade; og vel var han stræng, da han havde mindre Grund dertil, end ham nu mon tykkes, men jeg veed dog, at der ere Mænd ansatte i Kongens Hof, som ville forskaffe mig Tilgivelse, hvis jeg attraaer den. Vilde I nu som jeg, da skal Thorer og du, Harek, gaae ind under det Banner, som vi ville oprejse, og fylke Folket derved; lader os da alle være hurtige og bestemte i den Plan, vi have lagt, og saaledes anføre Bondehæren, at de ikke bemærke nogen Frygt hos os, og dette vil opmuntre Almuen, naar vi selv ere frimodige til at fylke og opmuntre Folkene." Men da Kalf havde endt sin Tale, gave alle deres Samtykke tilkjende, og sagde, at de vilde efterkomme alt hvad han anordnede; de vilde da alle, at Kalf skulde være deres Hovedsmand, og han anviste da enhver den Plads, han vilde.

207. Kalf lod sit Banner opsætte og opstillede derunder sine Huuskarle samt Harek og hans Folk; men Thorer var med sin Flok forrest i Spidsen af Fylkingen foran Banneret; der bleve ogsaa paa begge Sider af Thorer stillede udvalgte Folk af Bønderne, de raskeste og bedst udrustede. Denne Fylking var baade lang og bred og i denne stode Thrønder og Helgelænder; men paa højre Side af den stillede en anden Fylking, og paa venstre Haand af Hovedfylkingen stode Ryger, Horder og Snyger, og disse havde det tredje Banner.

208. Thorseen Knarresmed hed en Mand; han var Kjøbmand og en dygtig Skibsbygger, en stor og stærk Mand, en hidsig Mand og en stor Drabsmand;

han var kommen i Uenighed med Kong Olaf, der havde taget et nyt og stort Kjøbmandsskib fra ham, hvilket han selv havde bygget; men dette var skeet for hans egen Overmodss Skyld og Mandebod, som han skulde betale. Thorsteen var da tilstede i Hæren, han gik frem foran Fylkingen og derhen hvor Thorer stod, og sagde saa: „Her vil jeg, Thorer, være i Flok med eder, thi jeg agter, dersom Kong Olaf og jeg træffe paa hinanden, at bære Vaaben paa ham, hvis jeg kan komme ham saa nær, for at betale ham det Skibsran, da han berøvede mig eet af de bedste Skibe, der nogen- sinde have faret i Kjøbmandsfærd.” De toge imod Thorsteen, som saaledes kom i samme Flok med dem.

209. Da alting var bestikket ved Bøndernes Fylking, holdt Leensmændene Taler til dem, og bade dem give Agt hver paa sin Plads, hvor han var stillet, og under hvilket Banner han hørte, og hvor nær ved Banneret han havde sin Plads; de bade dem da at vise sig som vakre og raske Mænd til at indtræde i Fylkingen, naar Lurene lode sig høre og Hærblæsten begyndte, thi de havde da endnu et langt Stykke Vej at rykke frem med Hæren, og det kunde let hændes sig at Fylkingerne kom til at stride paa Marsen. Siden opmuntrede de Krigsfolket, og Ralf sagde, at alle de Mænd, som havde nogen Harm at hævne paa Kong Olaf, skulde gaae frem under det Banner, som skulde imod Kongens, og erindre sig alt det Meen, han havde gjort dem, thi de vilde, sagde han, ikke finde nogen bedre Lejlighed til at hævne deres Harm og at befrie sig fra den Underkuelse, Bold og Trældom, som Kongen havde paaført dem; „den er nu,” sagde han, „en fejs

Usling, der ikke segter mandelig, thi eders Modstandere ere ikke uskyldige, og de ville heller ikke skaane eder, naar Lejlighed gives." Ved hans Tale hørtet lydeligt Bifald, og høje Raab og gjensidig Opmuntring lod igjennem Hæren.

210. Derpaa rykkede Bønderne frem med Hæren til Stiklestad, hvorhen Kong Olaf allerede var kommen med sine Tropper. Forrest i Hæren gif Kalf Arnesøn og Harek. Da begge Hærene mødtes, begyndte dog ikke strax Angrebet, thi Bønderne opsatte Anfaldet, fordi deres Tropper droge ikke alle lige hurtig frem, og de biede endnu efter dem, som vare tilbage. Thorer Hund drog sidst med sin Flok, thi han skulde tage vare paa, at ingen af Krigsfolkene rømte bort, naar Krigsraabet begyndte eller naar Hærene fik hinanden i Sigte; de biede derfor efter Thorer. Bønderne havde det Feldtskrig, hvormed de opmuntrede deres Folk til Striden: Frem, frem, Bønder! Kong Olaf gjorde ikke Anfald, fordi han ventede paa Dag. Man siger, at Bøndernes Hær beløb sig til ikke mindre, end tolv tusinde, men Sigvat siger saa:

Det heftig Harm mig volder,
 At østfra Kongen ledte
 Kun saa i Kriegerflokken,
 Han gyldent Sværdgreb krysted;
 Hans utroe Undersaatter
 Blev Sejeren bestjæret,
 Thi dobbelt Magt de havde;
 Det hans Ulykke fremmed.

211. Da begge Hærene bleve staaende, og man kunde kjende hverandre, sagde Kongen: „Hvorfor er

du her, Ralf? Vi skiltes dog som Venner paa Søndermør, og det sømmer sig ilde for dig, at styde Fjendesfud imod os, da dine Brødre ere her paa vor Side."

Ralf svarede: „Med mange Ting gaaer det nu anderledes end Sømmelighed kræver. I skiltes ved os sidste Gang saaledes, at det var nødvendigt at gjøre sig gode Venner med dem, som vare tilbage, og hver faaer nu at blive paa den Plads, han en Gang er kommen; men vi skulde endnu forliges, hvis det beroede paa mig."

Da svarede Finn: „Det mærker man paa Ralf, at naar han taler venlig, har han Ondt i Sinde."

Kongen sagde: „Maaskee, Ralf, du vil forliges med os, dog forekommer din Adfærd mig ikke fredsommelig."

Da sagde Thorgeir af Kviste: „I skulle nu nyde samme Fred, som mange forhen have erholdt af eder, og I ville nu komme til at undgjelde det."

Kongen svarede: „Du behøver ikke at være saa begjerlig efter at prøve Styrke med os, thi dig er det ikke tilskiftet at sejre over os i Dag, dig som jeg fra en ringe Mand hævede til Magt og Værdighed."

Thorer Hund kom da med sin Flok, og gik frem foran Banneret, og raabte: Frem, frem, Bondemænd! Da istemmede Bønderne et Krigsraab, og stode baade med Pile og Spyd. Kong Olaf sagde ogsaa, at hans Mænd skulde røbe Krigsraab; lod da Krigsraabet paa begge Sider; men da dette ophørte, da opmuntrede de hverandre med det aftalte Feldtskrig: Frem, frem, Krist-Mænd, Kors-Mænd! Kong-Mænd! Da de Bønder, som stode yderst i Slagordenen, hørte dette, gjentog de det samme Raab som de hørte raabe, men de andre Bønder, som derfor troede, de vare af Kongens Folk, bare

strax Vaaben paa dem, saa at de strede indbyrdes, og der faldt mange, førend Bønderne mærkede deres Bilsfarelse. Det var et dejligt Vejr og klart Solskin, men da Slaget begyndte, blev Himmelen og Solen røde, og før det endtes, blev det mørkt, som om Natten. Kong Olaf havde fylket paa et ophøjet Sted, og hans Folk gjorde derfra et Anfald ned paa Bønderne, og satte saa heftig ind paa deres Fylking, at denne bugnede saa meget, at de Forreste i Kongens Fylking kom til at staae der, hvor de øverste af Bøndernes Hær stode tilforn; da vare mange af Bønderne færdige til Flugt, men Leensmændene og deres Huuskarle holdt Stand, og der blev en meget skarp Strid. Saa siger Sigvat Skald:

Hærskarens Erin var tunge,
 Rundtom da Jorden dundred;
 Det Fredens Tab forkyndte
 Og farligst Træfnings Bulder;
 Da pantserklædte Kæmper,
 Med blanke Hjelme smykte,
 Mod Stiklestad frembruste
 Heel raske i Morgenstunden.

Bønderne opmuntrede deres Folk til at holde Stand, og trængte stærkt paa dem. Derom taler Sigvat Skald:

Frem Thrønder (nu fortryde
 De saadan Færd) da strede,
 Om Fanen, midt i Hæren,
 Tæt samlede den Skare.

Da gjorde Bondehæren Anfald fra alle Sider; de, som stode forrest, hug med Sværd, de næste stak med

Spyd eller Skøde med Pile, eller kastede med Stene og flakte Stave. Da blev Striden meget ødelæggende, og der faldt mange paa begge Sider. I den første Eræfning faldt Gauka, Thorer og Alfarfaste og Arnljot Geline og deres hele Flok, og havde da hver af dem dræbt een eller to for sig, nogle flere; da begyndte Fylkingen at mindstes foran Kongen, som befalede Thord at bære Banneret frem; Kongen selv fulgte dette, og den Flok, som han havde udvalgt til at være det nær i Slaget, de vaabendygtigste og bedst udrustede Mænd i hans Hær; herom taler Sigvat Skald:

Min Herre, det jeg spurgte,
 Dit Banner nærmest fulgte,
 Stor Fanestang betegned
 Hans Plads i Stridens Tummel.

Da Kong Olaf gik ud af Skjoldborgen og frem forrest i Fylkingen, og Bønderne saae hans Ansyn, forfærdedes de og bleve raadville; derom taler Sigvat:

Jeg troer, at kampglad Olaf
 Med Løveblif forfærded
 De Krigere, som torde
 Mod det sit eget hæve;
 Ej Throndske Bønder voved
 Hans slangeklare Djne
 At møde; Herre, Drotten
 Heel frygtelig dem tyktes.

Der blev en meget haard Strid, og Kongen gik selv frem i Striden; saa siger Sigvat Skald:

I Faldnes Blod sit Værg
 Med egne Hænder farved
 Da Folkets Konge; han af

Det selv blev haardt anfaldet;
 I Baabenlegen ibrig
 Han rødbrun Klinge svinged,
 Og end den ofte fløved
 Indthrønder's Hovedskaller.

Kong Olaf stred med største Mandighed; han hug Thorgeir af Kviste, den Leensmand, som vi nys nævnte, tværs over Ansigtet, hug Næsestykket paa hans Hjelm isønder og fløvede hans Hoved nedenfor Njnene, saa at det næsten stilttes fra Kroppen; og da han faldt, sagde Kongen: „Er det nu sandt, hvad jeg sagde dig, Thorgeir, at du vilde ikke faae Sejer over os i Slaget, naar vi stiftede Hug sammen.” I samme Øjeblik satte Thord Bannerstagen saa haardt i Jorden, at den blev staaende, thi han havde faaet Banesaar, og faldt der under Banneret. Da faldt ogsaa Thorsinn Mund og Gissur Guldbraafostre, der havde anfaldet to Mænd, af hvilke han dræbte den ene og saarede den anden, før han selv faldt; saa siger Hofgarde-Kef:

Allene Kampdjærvs Kriger
 Mod fjække tvende fægted,
 Højt Sværdet klang, thi Hugget
 Thjel da slog den ene;
 Snart bravest Bueskytte
 Den anden Saar tilføjed,
 Som Elvens Strømme, Blodet
 Udvælded for hans Klinge.

Da stete det, som tilforn er fortalt, at Himmielen var klar, men Solen forsvandt, saa det blev mørkt; derom taler Sigvat Skald:

Ej for et ringe Under
 Ansee det Mænd, at Solen
 Paa skyfri Himmel skjultes,
 Ei Folk at varme mægted;
 Sin klare Lysning Dagen
 Da savned, hvilket Varsel
 For Kongens Død! I Østen
 Eildragelsen jeg spurgte.

I det samme kom Dag Ringsøn med sin Trog, og begyndte strax at fylke sine Folk og opsatte sit Banner; men da det var meget mørkt, kunde han ikke strax begynde Anfaldet, thi de vidste ikke med Visshed, hvem de havde for sig; dog vendte de sig imod den Side, hvor Rygerne og Hørderne stode. Alle disse Eildragelser forefaldt paa een Gang, eller dog det ene kort før det andet. Kalf Arnesøns Frænder Kalf og Olaf stode paa den ene Side, og vare store og tapre Mænd; Kalf var en Søn af Arnfinn Arnesøn, Armodis Sønesøn; paa den anden Side af Kalf Arnesøn stred Thorer Hund. Kong Olaf hug til Thorer, og traf ham midt over Skuldrene; Sværdet bed ikke, men det syntes, som der stod en Støvsfy ud af hans Rensdyrskinds Kofte; derom taler Sigvat Skald:

Mild Konning mest det prøved,
 Hvad floge Finners Trolddom
 Udrette kunde; kraftig
 Den hjalp firskaaen Thorer;
 Da tapre Kriger svinged
 Mod Hundens brede Skuldre
 Guldpnydet Sværd, men slovet
 Dets Eg ej bide kunde.

Thorer hug til Kongen, og de skiftede dog nogle Hug med hinanden, men Kongens Sværd bed ikke, saa vidt som Koften naaede; men Thorer blev dog saaret i Haanden. Saa kvad fremdeles Sigvat:

Hvo Thorer's Mod omtvibler,
 Sand Klogskab neppe viser;
 Hvo saae en Hund udføre
 En større Daad end Thorer?
 Naar han i Skjolderækkers
 Storm heftig frem sig trængte,
 Og voved løs at hugge
 Frækt paa sin egen Konning.

Kongen sagde til Bjørn Staller: „Slaa du Hunden, som Jern ikke bider paa!” Bjørn vendte sin Øxe i Haanden, og gav ham med Øxehammeren et saa stærkt Slag over Skulderen, at han ravede derved; men Kongen vendte sig derpaa imod Kalf og hans Frænder, og bibragte Kalfs Frænde Olaf sit Banesaar; da rendte Thorer Hund med sit Spyd til Bjørn Staller og gjen-nemborede ham midt paa Livet, og gav ham Banesaar, i det han sagde: „Saa bede vi Bjørne.” Thorsteen Knarresmed hug til Kong Olaf med sin Øxe, og traf ham paa det venstre Been ved Knæet; Finn Arneson dræbte strax Thorsteen; men ved dette Saar helvede Kongen sig op til en Steen, fastede sit Sværd, og bad Gud hjælpe sig; da stak Thorer Hund med et Spyd til Kongen, og Sticket traf ind under Brynjen, og gif ham op i Livet; da hug Kalf til Kongen, og dette Hug traf ham paa venstre Side paa Halsen; men deri ere dog ikke alle enige, om det var Kalf, som bibragde Kongen dette Saar; af disse tre Saar fik Kongen sin

Bane. Efter hans Fald faldt ogsaa den hele Trop, som havde fulgt ham. Bjarne Guldbraastald kvad følgende om Ralf Arnesøn:

Kampmuntre Helt! du Landet
Med væbnet Haand forsvared
Mod Olaf; Modstand viste
Den tapreste blandt Fyrster;
Det spurgte jeg, og Stordaad
Paa Stiklestad du øved,
Hvor Fanen fløj, vist er det,
Du stred til Kongen segned.

Sigvat Skald kvad om Bjørn Staller:

Bjørn, som jeg hørte, viste:
Hver værdig Staller sømmer
I Faren Mod; til fremmedt
Land han sin Konge fulgte,
Med hæderkronet Herres
Hoved i Strid sig lagde;
Af trofast Livvagts Skare
Slig Død maa højt berømmes.

212. Dag Ringsøn fortsatte Slaget, og gjorde første Gang et saa haardt Anfald, at Bøndernes Rækker bleve brudte, og nogle begave sig paa Flugt; da faldt en stor Mængde af Bønderne, blandt andre følgende Leensmænd: Erlend fra Gerde og Askaf fra Finnø. Da blev det Banner, under hvilket Bønderne forhen vare dragne frem, nedhugget, og Fægtningen var paa det heftigste; man kaldte det Dags Anfald. Da vendte følgende sig imod Dag: Ralf Arnesøn og Harek fra Thjotta, og Thorer Hund med sin Trop; da maatte Dag vige for Overmagten og begav sig paa Flugten

med alle dem, som endnu vare tilbage; der var en Dal, som den største Deel af de Flygtende droge igjennem; der faldt en Mængde; derpaa spredtes Hoben ad til begge Sider; mange Mænd vare stærkt saarede, og mange saa trætte, at de ikke vare stikede til noget. Bønderne forsuigte ikke de Flygtende ret langt, thi Høvdingerne vendte snart om og droge tilbage til Valpladsen, da mange der havde deres Frænder at opsøge.

213. Thorer Hund gif hen til det Sted, hvor Kong Olafs Lig laae, og viste det den sidste Pligt, han lagde Liget ned, rettede Lemmerne, og bredte et Klæde over det, og da han tørrede Blodet af Ansigtet, da var, fortalte han siden, Ansigtet saa smukt og rødmosset i Kinderne, som om Kong Olaf kun sov, og langt klarere, end den Gang han levede. Da kom noget af Kongens Blod paa Thorer's Haand, og løb op i Haanden, hvor han forhen havde faaet et Saar; fra den Stund af behøvede man ikke at forbinde dette Saar, saa hurtig lægtes det; Thorer bevidnede selv denne Begivenhed, da Kong Olafs Hellighed blev almindelig bekjendt iblandt Almuen, og Thorer Hund var selv den første til at forsvare Kong Olafs Hellighed, blandt de Mænd som havde været med iblandt hans Modstandere.

214. Kalf Arneson søgte efter sine Brødre, som der vare faldne; han fandt Thorberg og Finn Arneson, og man har det Sagn, at Finn kastede efter ham med et kort Sværd, og vilde dræbe ham, og skjeldte ham og kaldte ham en Fredsbryder og Forræder; men Kalf brød sig ikke derom, og lod Finn, og ligeledes Thorberg, bære bort fra Valpladsen; derpaa undersøgte

man deres Saar, der ej befandtes dødelige, da de vare faldne formedelst deres tunge Vaaben og af Mødighed. Siden lod Ralf sine Brødre føre ombord, og sejlede selv bort med dem; men saasnart han rejste, begave alle i Bondehæren, som havde deres Hjem der i Nærheden, sig ligeledes bort, saa nær som de, der røgtede deres Frænder, og havde at gjøre med de Saarede eller de Faldnes Lig. De Saarede bleve da førte hen til Gaarden, saa at alle Huse bleve fulde af dem, og over nogle blev tjeldet udenfor. Saa forunderlig stor en Mængde der var kommen sammen i Bøndernes Hær, ligesaa besynderlig var den Hurtighed, hvormed den igjen opløstes, saasnart der først begyndtes derpaa; dette kom for en stor Deel deraf, at de Fleste havde samlet sig fra Herrederne deromkring, og disse vare nu meget begjerlige efter at komme hjem.

215. De Bønder, som havde hjemme i Værdalen, gif til Høvdingerne Harek og Thorer, og beklagede deres Nød: „De Flygtninger,” sagde de, „som ere undkomne herfra, ville drage op igjennem Værdalen, og tilføje os en stor Skade paa vore Gaarde, men vi kunne ikke komme hjem, saalænge de ere i Dalen; tjener os nu i at sætte efter dem, og lad ingen levende Sjæl undkomme; thi det samme vilde de have tiltænkt os, hvis de havde faaet Overhaand i vort Møde, og saa vilde de endnu gjøre, hvis vi træffes igjen, og de have Overmagten; men maaskee de ville standse i Dalene, naar de ikke vide at de have noget at befrygte, og de vilde da strax fare fjendtlig frem i vore Bygder.” Bønderne talte meget vidtløftig derom, og dreve med megen Hestighed paa, at Høvdin-

gerne skulde drage hen og dræbe dem, som vare undkomne. Da Høddingerne nu raadsloge om dette med hverandre, tyktes dem, at Bønderne havde Ret i deres Paamindelse, og besluttede da, at Thorer Hund skulde drage med Bårdølerne; han havde sex hundrede Mand med sig, som udgjorde hans Trog; de begave sig paa Vej om Aftenen da det begyndte at mørkne, men Thorer fortsatte sit Tog om Natten op til Gaarden Eule, hvor han fik Efterretning om, at Dag Kingsøn og mange andre Afdelinger af Kong Olafs Mænd vare komne dertil om Aftenen, havde opholdt sig der, for at holde Madver, og vare siden dragne op paa Fjeldet; da sagde Thorer, at han vilde ikke strejfe omkring efter dem paa Fjeldene, men han vendte sig igjen ned i Dalen, saa de fik kun faa dræbte; siden droge Bønderne hjem til deres Boliger, og Dagen efter gif Thorer ombord paa sine Skibe; men de af Kongens Mænd, som kunde komme afsted, undskydede og skjulte sig i Skovene; nogle fik ogsaa Hjælp af Folk.

216. Harald Sigurdson var meget saaret; men Rognvald Bruselson førte ham Natten efter Slaget hen til en Bonde; denne tog imod Harald, havde ham hemmelig hos sig, og lod ham der helbrede; siden gav han ham sin Søn til at følge ham; de droge forklædte over Fjelde og igjennem Ørkener, og kom lykkelig til Jæmteland. Da kvad Harald følgende:

Fra Skov til Skov jeg sniger
 Mig nu med ringe Hæder;
 Hvo veed om ej med Tiden
 Jeg dog navnkundig vorder.

217. Harald Sigurdson, Kong Olafs Broder, var femten Aar gammel, da Kong Olaf faldt; saaledes kvæder Thjodolf Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald, hvilken kaldes Serstefja:

Bed Haug jeg spurgte, heftig
 Spydiling Fyrsten rammed,
 Volgarers Hænger Bistand
 Sin Broder vel der yded;
 Da tolv og trende Vintre
 Hans Alder var, han nødig
 Fra falden Olaf stiltet,
 Og skjule Hjelmen maatte.

Harald traf Rognvald i Jæmteland, og de fore om Høsten derfra til Sverrig, hvor de forbleve om Vinteren; næste Sommer rejste de over til Garderige til Kong Jarisleif, som modtog dem vel; der forblev Harald, og ligeledes Rognvald, i lang Tid; saa siger Bolverk Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald:

Bed Stridens Døphør, Konge!
 Du blodig Klinge tørred,
 Af Rov var Rabnen mættet,
 Paa Bakken Ulven tuded;
 Saa drog, stridbare Fyrste!
 Du næste Aar til Garde,
 Vist ingen Landbetvinger
 Dig overgaaer i Hæder.

Arnor Jarleskald omtaler, at Rognvald Bruseson i lang Tid efter var Landværnsmand i Garderige, og holdt der mange Træfninger:

Saa Eiden svandt og deesttes,
 At Helten, kjæk i Striden,
 Ei Feltslag holdt og viste
 Sin Kraft i Garderige.

218. Thormod Kolbrunestald var i Slaget under Kong Olafs Banner, og da Kongen var falden og Anfaldet var paa det haardeste, faldt Kongens Mænd den ene efter den anden, og af dem, som endnu stode, vare de fleste saarede. Thormod var stærkt saaret; han gjorde da ligesom de andre, i det han flyede derfra, hvor det største Mandefald var, men de fleste løb ganske deres Vej; derpaa begyndte Dags Træfning, som fik Navn af Dags Anfald, og da søgte alle de af Kongens Hær, som endnu kunde føre Vaaben, derhen, men Thormod kom ikke med i Slaget, thi han kunde ikke føre Vaaben, og var da udgytig til at stride baade af Modighed og af Saar, og han stod hos sine Stalbrødre, skjønt han ikke selv kunde tage Haand i med; da blev han truffen i den venstre Side af en Pjil, han brød Pilestakket af, og kastede det bort, gik derpaa bort fra Slaget og hen til Husene; han fandt et stort Hus for sig; Thormod havde sit dragne Sværd i Haanden, og da han gik ind, mødte der ham en Mand, som sagde: „Ild er det at høre paa den Hylen og Jamren herinde; det er en stor Skam for raske Karlsfolk, at de ikke kunne taale Smerten af deres Saar; maaskee Kongens Mænd have viist Manddom i Striden, men kun slet udholde de Smerten af Saarene.” Thormod spurgte efter hans Navn; han navngav sig Kimbe. Thormod spurgte, om han var med i Slaget? „Ja, jeg var med Bønderne,” sagde han, „som bedst var.” „Er du saaret?” sagde

Thormod; „lidet,” svarede Kimbe, „men var du med i Slaget?” Thormod svarede: „Jeg var med dem, som det var bedst at følge.” Kimbe saae, at Thormod havde en Guldring paa Haanden, og sagde: „Du maa være een af Kongens Mænd, giv du mig Guldringen, saa vil jeg skjule dig, men dersom Bønderne træffe paa dig, ville de betale dig for Ulejligheden.” Thormod sagde: „Tag Ringen, hvis du kan faae den af, thi jeg har nu mistet mere, end den er værd.” Kimbe rakte sin Haand ud, for at tage Ringen, men Thormod løftede sit Sværd og hug Haanden af ham, og man siger, at Kimbe da teede sig ligesaa ilde over sit Saar, som de, han forhen havde lastet. Kimbe gik sin Vej, men Thormod satte sig ned i Læden, og blev siddende der en Stund, og hørte paa Mændenes Tale. Der blev mest talt derom, at hver fortalte hvad han troede at have bemærket i Slaget, og de talte om den Mandighed, der var udviist i Striden; nogle roste Kong Olafs Tap- perhed, men andre ophøjede ligesaa meget andre Mænd; da kvad Thormod:

Edelt var Olafs Hjerte,
 I Blodet frem han vaded
 Paa Stiklestad, hvor skarpe
 Staalklinger svungne bleve;
 Til Strid blev Hæren egget,
 Hver Kriger sig dog skjermte
 Jeg saae, kun Tyrsten ikke;
 Haardt Kampen greb de fleste.

Thormod gik siden bort, og kom hen til et Kammer, hvor han gik ind; der vare mange andre saarede Mænd; der gik en Kone, som forbandt deres Saar, og der

var en Ild antændt paa Gulvet, hvorved hun var mede Vand til at rense Saarene; Thormod satte sig ned nærmest ved Døren, hvor den ene gik ud og den anden ind af dem, som droge Omsorg for de Saarede. Da vendte en Mand sig imod Thormod, betragtede ham, og sagde: „Hvi er du saa bleg? er du saaret? hvorfor forlanger du ikke at forbindes?“ Thormod kvad da denne Vise:

Rødnußet er jeg ikke,
 Ved saadan Mand den lyse
 Og smukke Kvinde glæde
 Sig kan; jeg saaret glemmes;
 Dags Træfning og de dybe
 Spor efter danske Vaaben
 De Bunders bittre Smerte
 Du, Guldets Yder! voldte.

Siden gik Thormod hen til Ilden, og stod en Stund ved den; da sagde Lægekvinde til ham: „Gik ud, Mand, og tag mig den Dragt Brænde, som ligger udenfor Døren.“ Han gik ud, bar Brændet ind, og fastede det paa Gulvet; da saae Lægekvinde ham i Ansigtet, og sagde: „Forsærdelig bleg er denne Mand; hvad fejler dig?“ Da kvad Thormod:

Sig Kvinden undrer over,
 At jeg er bleg; ej mange
 Af Bunder favre vorde;
 Mig Pilestormen rammed;
 Den mørke Malm, fremslynget
 Af Kraft, mig gjennembored,
 Og nærmest Hjertet, troer jeg,
 Det skarpe Jern mig bider.

„Lad mig see dine Saar, saa vil jeg lægge Bind om,” sagde hun. Derpaa satte han sig ned, og tog Klæderne af; men da Lægekvinde saae hans Saar, undersøgte hun det, han havde i Siden, og mærkede, at der sad et Jern deri, men hun vidste ikke, hvor det vendte hen. Hun havde kommet Løg og andre Urter i en Steenfjedel, hvilket hun kogte til en Grød, og gav de Saarede denne at spise, for at faae at vide, om Saarene gik ind i Livet, thi naar det var Hulsaar, stod der en Løglugt ud af Saaret. Hun bar ogsaa noget deraf hen til Thormod, og bad ham spise, men han sagde: „Tag det bort; jeg er ikke syg for Grød.” Derpaa tog hun en Tang, og vilde trække Jernet ud, men det sad fast, og lod sig ikke røkke; det stod ogsaa kun lidet frem, da Saaret var opsvulmet. Da sagde han: „Skær du ind til Jernet, saa at man kan faae godt fat paa det med Tangen, giv mig den saa, og lad mig rykke til!” Hun gjorde saa. Da tog Thormod Guldringen af sin Haand, og gav hende den, og bad hende gjøre dermed hvad hun vilde; „det er en gjæv Mand's Gave,” sagde han, „thi Kong Olaf gav mig denne Ring i Morges.” Derpaa tog Thormod Tangen og rykkede Pilen ud, men paa denne vare Gjenhager, hvorpaa hang Kjødtrævler af Hjertet, nogle hvide og andre røde, og da Thormod saae dette, sagde han: „Kongen har født os godt, fed er jeg om Hjertedrødderne.” Derpaa segnede han tilbage og var da død, og hermed endes hvad vi have at fortælle om Thormod.

219. Kong Olaf faldt om Onsdagen den fjerde Kalendarum Augusti ¹⁾; det var henimod Middag de mødtes,

¹⁾ Den 29 Julii.

og strax før Middag begyndte Slaget; Kongen faldt før Klokken tre; men Mørket varede fra Klokken halv to til Klokken tre; saa siger Sigvat Skald om Udfaldet af Striden:

Os engelsk Krig tilføjed
 Haardt Tab, da saaret Konning
 I den ved Livet skiltes;
 Før stærkest Værn han knuste;
 Mod Oddes Hagl, hvor Skjolde
 Blev fløvede, han styrted;
 Der Folket Olaf faldte,
 Men Dag ved Flugt sig redded.

Og fremdeles kvad han:

Ej vides nogensinde,
 Af Herfer eller Bønder
 En saadan Styrke samlet
 Til Kongemord at være;
 Kun saa en saadan Herfer,
 Som Olaf var, de kunde
 Angribe; mangan herlig
 Mand der i Blodet svømmed.

Bønderne plyndrede ikke de Faldne, og strax efter Slaget paakom endog mange af dem, som havde været imod Kongen, en Slags Forfærdelse; ikke desto mindre vedbleve de i deres onde Villie, og befalede, at alle de Mænd, som holdt med Kongen og vare faldne, skulde ikke have den Ligfærd og Begravelse, som sømmede sig for hæderlige Mænd, og kaldte dem alle Kansmænd og Fredløse; men de Mænd, som vare mægtige og havde mistet deres Frænder i Slaget, brøde sig

ikke om denne Bestemmelse, men forte siden deres Frænder til Kirke, og lode dem hæderlig begrave.

220. Thorgils Almeføn og hans Søn Grim fore om Aftenen, da det var blevet mørkt, til Balspladsen; de toge Kong Olafs Lig og bare det hen til en lille øde Hytte, som laae paa den anden Side af Gaarden; de havde Lys og Vand med sig, aflædte da Liget og vaskede det, og svøbte det i Linskæder, lagde det derpaa ned i Huset, og tildækkede det med Riis, saa at ingen kunde see det, om der end kom nogen ind i Huset; derpaa gif de bort og hjem til Gaarden. Mange Tiggere fra begge Partier og fattige Folk vare fulgte med Hæren, og tiggede om Mad; men om Aftenen efter Slaget havde mange af disse Folk opholdt sig deromkring, og da det blev Nat, søgte de Huusly i alle Husene baade store og smaae. Iblandt andre var der en blind Mand, som der fortælles om, at det var en Tigger, der havde en Dreng med sig, som ledte ham; de gif ude omkring Gaardene og søgte efter Nattely; de kom her til nysondtalte Huus, hvor Dørene vare saa lave, at man næsten maatte krybe derind; da den blinde Mand nu kom ind i Huset, følte han for sig omkring paa Gulvet, om der ikke var noget, man kunde sætte sig paa; han havde en Hat paa Hovedet, og da han saaledes bukkede sig ned, sank Hatten ham ned for Ansigtet; han mærkede der var vaadt paa Gulvet, og i det han tog op med den vaade Haand, rørte han med Fingrene ved sine Øjne; strax kom der en saadan Klo paa hans Øjenlaage, at han gned sine Øjne med de vaade Fingre; derpaa raabte han ud af Huset, og sagde, at der inde kunde man

ikke ligge, da der var ganske vaadt, og da han kom ud, saae han strax saa meget, at han kunde stilne sine Hænder og hvad der ellers var saa nær, at det var synligt for Mattens Morke. Han gif strax hen til Gaarden og ind i Stuen, og fortalte alle, at han havde faaet sit Syn igjen, og han var nu ganske seende, men mange vidste, at han længe havde været blind, thi han havde længe før været der og gaaet omkring i Bygderne; han fortalte, at han først havde faaet sit Syn igjen, da han var kommen ud af en lille, ussel Hytte, hvor der var ganske vaadt inde; „jeg tog deri med Hænderne,” fortalte han, „og gned mig med denne Fugtighed i Øjnene;” ligeledes sagde han, hvor dette Huus laae; men alle de Tilstedeværende, som saae denne Tildragelse, undrede sig meget over denne Bergivenhed, og talte med hverandre om, hvad der kunde være inde i det Huus; men Bonden Thorgils og hans Søn Grim kunde nok vide, hvøraf dette var kommet, og bleve meget bange for, at Kongens Tjender skulde fare hen og ransage Huset; de listede sig derfor hemmelig bort, og gif hen til Huset, toge Liget, og flyttede det ud i en indhegnet Mark, og skjulte det der; siden vendte de tilbage til Gaarden, og sov der Matten over.

221. Thorer Hund kom om Torsdagen ned fra Værdalen til Stiklestad, med en stor Deel Folk; der vare ogsaa allerede i Forvejen en Mængde Bønder; man fortsatte da Rydningen af Balpladsen, førte sine Bønder og Frænder bort, og drog Omforg for de Saarede, som man vilde helbrede; men en stor Deel af disse vare døde efter Slaget. Thorer Hund gif derhen, hvor Kongen var falden, og søgte efter Liget, men fandt det

ikke; han spurgte sig derpaa for, om der var nogen, som kunde sige ham, hvor Kongens Lig var kommet hen, men der var ingen, som kunde sige ham noget derom; da spurgte han Bonden Thorgils, om han ikke vidste noget til, hvor Kongens Lig var. Thorgils svarede: „Jeg var ikke med i Slaget, og veed kun lidet om, hvad der forefaldt; der gaaer nu mange Rygter derom; nogle fortælle, at Kong Olaf har været seet i Nat oppe ved Staf, og at han havde en Trop Folk med sig; men hvis han er falden, saa ville de af eders Parti have skjult hans Lig ude i Skoven eller i een eller anden Steenhob.“ Men skjønt Thorer meente at være vis paa, at Kongen var falden, saa fandt mange dog hint Rygte troligt, og knurrede over, at Kongen var undkommen af Slaget, og at han snart vilde faae sig en Hær, og anfælde dem paa ny. Thorer drog derpaa til sine Skibe, og sejlede ud efter Fjorden; da begyndte Bøndernes Hær at adspredde sig, og førte alle de Saa-rede med sig, som flyttes kunde.

222. Thorgils Almesøn og hans Søn Grim havde Kong Olafs Lig i deres Varetægt, og vare meget bekymrede over, hvorledes de skulde faae det forvaret, saa at hans Sjender ikke skulde komme til at mishandle det, thi de hørte Bønderne tale om, at det var det bedste, hvis Liget fandtes, at brænde det, eller føre det ud paa Havet og nedsænke det der. Thorgils og hans Søn havde om Natten seet et Skin, ligesom af et Lys, over det Sted, hvor Liget laae paa Valpladsen, og ligeledes saae de siden, da de havde skjult det, et Lys skin hver Nat paa det Sted, hvor Liget var henlagt; de frygtede for, at Kongens Sjender

funde lede efter Liget paa det rette Sted, saasnart de saae dette Tegn; det var dem derfor meget om at gjøre, at faae Liget flyttet hen til et eller andet Sted, som man kunde ansee for passende. De gjorde derfor en Kiste, saa god som de kunde, og lagde deri Kongens Lig; men siden gjorde de en anden Kiste, og fyldte den med Steen og Halm, for at den kunde være tungere, og tillufte den derpaa omhyggelig; og da hele Bøndernes Hær havde forladt Etiklestad, beredte Thorgils og Grim deres Rejse; de bragde Kongens Lig hemmelig ombord, og satte Kisten ned under Dækket; det var en Koerfkude, Thorgils havde faaet, hvor der vare syv til otte Mænd ombord, hvilke alle vare hans Frændrer eller Venner; den anden Kiste, som var fyldt med Steen, havde de ligeledes med, og denne satte de paa Skibet, saa at alle kunde see den; siden sejlede de ud efter Fjorden, fik god Vær, og kom om Aftenen i Mørkningen til Ríderos, hvor de lagde til ved Kongebryggen. Derpaa sendte Thorgils nogle Mænd op i Byen, og lod Biskop Sigurd sige, at de vare ankomne med Kong Olafs Lig. Men da denne Efterretning bragdes, sendte Biskoppen sine Mænd ned til Bryggen, hvor de toge en Koerfkude, lagde hen til Thorgils's Skib, og bade om at faae Liget. Thorgils og hans Mænd toge den Kiste, som stod ovenpaa Dækket, og bare den over paa Skuden, hvorpaa de andre roede ud paa Fjorden og nedsænkede Kisten; det var da mørk Nat; men Thorgils og hans Medfølgere sejlede op ad Naen indtil de kom forbi Byen, og landede ved et Sted, som hedder Sør-Li; dette laae ovenfor Byen; der bare de Liget op og ind ved et affides Huus, som laae

borte fra de andre Huse, og holdt der Vagt over det. Thorgils gik ned i Byen, og gav sig i Tale med de Mænd, som havde været Kongens bedste Venner, og spurgte dem da, om de vilde tage imod Kongens Lig, men der var ingen, som torde det. Siden førte Thorgils og hans Medfølgere Liget op efter Naen, og grove det ned der i en Sandmæl¹⁾, og flyede alting saaledes, at man ej skulde see, der nylig havde været gravet. Med alt dette vare de færdige før det blev Dag, hvorpaa de atter gik ombord, sejlede strax ud af Naen, og vendte tilbage til deres Hjem paa Etiklestad.

223. Kong Svend, som var en Søn af Knud og Alfva, Alfinn Jarls Datter, havde faaet Regjeringen over Jomsborg i Benden; der erholdt han det Budskab fra sin Fader Kong Knud, at han skulde begive sig til Danmark, samt at han siden skulde drage til Norge, overtage Regjeringen der, og erholde Kongenavn over Norge. Svend rejste til Danmark, og førte en stor Hær med sig derfra; Harald Jarl og mange andre mægtige Mænd ledsagede ham; herom taler Thoraren Lovtunge i det Kvæde, kaldet Glælognskvæde, som han digtede om Kong Svend:

Nabenbarlig
 Danste fulgte
 Troe paa Tog
 Deres Konning;
 Ypperst Jarl
 Var allerforrest;
 Af de Mænd,
 Ham ledsaged,

¹⁾ Sandmark eller nogen Gruusmark.

Hver især
 var udmærket.

Siden drog Svend til Norge, ledsaget af sin Moder Alfva, og blev da tagen til Konge paa alle Lovthing; han var kommen østfra til Bigen den Gang Slaget holdtes paa Etiflestad og Kong Olaf faldt. Han fortsatte sin Rejse, indtil han om Høsten kom til det Throndhjemskke, hvor han blev tagen til Konge, som paa de andre Steder. Kong Svend indsatte nye Love i Landet, i mange Henseender overeensstemmende med de i Danmark gjeldende Love, men nogle langt strængere: Ingen maatte rejse ud af Landet uden Kongens Tilladelse, gjorde nogen det, da faldt hans Ejendom til Kongen; enhver, som begik Drab, skulde have forbrudt sit Jordegods og Løsøre; hvis nogen var landsforviist, og der tilfaldt ham en Arv, da tilegnede Kongen sig Arven; til Juul skulde hver Bonde give Kongen et Maal Malt af hver Arne, og et Laar af hver Ore, hvilket kaldtes Bennegave, og et Spand¹ Smør, og hver Huusmoder skulde give en Rokketot, det vil sige, saa meget uspundet Hør, som man kunde spænde omkring med den længste Finger og Tummelfingeren; Bønderne skulde opføre alle de Huse, Kongen vilde have paa sine Gaarde; hver syv skulde stille en Soldat og det fra femten Aars Alder at regne, og paa samme Maade skulde forholdes med Skibsrumms Besætning; hver Mand, som roede til Havs paa Fiskeri, skulde betale Kongen Landværnstold, som var fem Fiske, hvorfra han end roede ud; hvert Skib, som

1) Paa flere Steder i Norge to Pund.

sejlede ud af Landet, skulde give Kongen et Rum tværs over Skibet; hver Mand, som sejlede til Island, hvad enten han var indfødt eller fremmed, skulde betale Kongen Landøre; endelig skulde danske Mænd have saa stor Anseelse i Norge, at een dansk Mands Vidnesbyrd skulde kunne sælde ti Nordmænds. Men da denne Lovgivning blev forkyndt og bekjendtgjort for Almuen, begyndte man strax at dable den lydelig, og at føre Klager derover indbyrdes. De, som ikke havde deeltaget i Opstanden mod Kong Olaf, sagde: „Nu have I det saa godt, I Indthrønder, det er det Ven-skab og den Løn, I faae af Knytlingerne, fordi I strede mod Kong Olaf, og sældede ham fra Riget; der var lovet eder Fred og Rettebøder, men i dets Sted have I paadraget eder Trængsel og Trældom, Synd og Skam og Ridingskab.“ Dette var ikke let at mod-sige; alle saae, at man havde baaret sig galt ad, men man vovede dog ikke den Gang at gjøre Opstand imod Kong Svend, især fordi man havde sendt Kong Knud sine Sønner eller andre Frænder til Gisler, og desuden var der ingen Formand til at staae i Spidsen for Opstanden. Men det varede ikke længe, førend man beklagede sig bitterlig over Kong Svend, og især tilskrev man Alfvaa alt, hvad man besvarede sig over; og da tilstode mange Mænd Sandheden om Kong Olaf.

224. Den samme Vinter begyndte mange Mænd i Thronhjem at tale overlydt om, at Kong Olaf virkelig var en hellig Mand, og at mange Tærtegn skete ved hans Helligdom; mange begyndte da at paakalde Kong Olaf for hvad de troede mest at have behov; og mange fik da formedelst disse Paakaldelser deres Hel-

bred igjen, men nogle Lykke paa deres Rejse, eller hvad andet de især havde Trang til.

225. Einar Thambestjælver var den Gang kommen hjem til sine Gaarde, og havde de Forleninger, som Kong Knud havde overdraget ham ved deres Sammenkomst i Throndhjem, og som Jarlerne forhen havde givet ham. Einar havde kun taget liden Deel i Opstanden mod Kong Olaf, og roste selv deraf. Han havde ikke glemt, at Kong Knud havde lovet ham Jarledømmet over Norge, men ikke holdt sit Løfte. Einar var den første iblandt de mægtige Høvdinger, som bekendtgjorde Kong Olafs Hellighed.

226. Finn Arneson forblev kun i kort Tid paa Egge hos Kalf, thi det fortrød ham højlig, at denne havde været i Slaget imod Kong Olaf, og han gjorde ham bestandig haarde Bebrejdelser derfor. Thorberg Arneson yttrede ikke saa megen Uvillie, som Finn, men han længtes dog efter, at komme hjem til sin Gaard. Kalf gav disse sine Brødre et godt Langskib med alle Redskaber og Udrustning, samt god Besætning; de rejste da hjem til deres Gaarde. Arne Arneson laae længe af sine Saar, men blev endelig helbredet og uden Lyde, og rejste siden om Vinteren ned til sin Gaard. Alle disse Brødre forligede sig med Kong Svend, og opholdt sig rolig hjemme.

¹ Der taltes meget om Kong Olafs Hellighed, samt hvem der skulde sige det til Kong Knud. Thorer Hund lovede at gjøre det; „thi jeg,” sagde han, „har

1) Følgende, som har til Overtskrift: „Thorer Hund fortæller Knud Olafs Færtegn,” findes i den islandske Udgave anden Deel S. 207.

selv erholdt et Jærtegn af Kongen, men alt for længe holdt det skjult; jeg og elleve andre af mine Kamerader havde kjøbt Finnerne til, at de skulde gjøre os Skindpelse, som Jern ikke kunde bide paa; men paa den Pels, som jeg fik, var Vermet fort, jeg fik et Hug over Haanden, saa at Tommelfingeren næsten gik af; men da vi gave Kongen Banesaar, løftede han sine Dine til Himmelen, og da kom jeg til Erkjendelse af min Synd, jeg blev saa betaget at jeg hverken saae eller hørte, imidlertid løb Kongens Blod langs op ad mit Spydstaft og kom paa min Haand, da jeg kom til mig selv igjen, da var min Finger groet til, og det seer ud, som om der laae en Traad rundt om Fingeren; dette Jærtegn skal jeg vise Kong Knud, han veed, hvor værdig dertil jeg var." Thorer Hund rejste til England, og fortalte Kong Knud alt, hvorledes det var gaaet til. Knud blev meget utilfreds over denne Beretning. Thorer spurgte om Grunden dertil. Kongen svarede: „Jeg stod i den Tro, at een af os to vilde blive hellig, og havde ventet det om mig selv; dog skal jeg nu være den første af Kong Olafs Fjender, som lægger Guds til hans Skrin og troer paa hans Helligdom, og jeg vil nu ikke komme til Norge, efter som Olaf er hellig."

227. Om Sommeren efter blev der megen Tale om Kong Olafs Hellighed, og dette forandrede nu alles Mening om ham; der vare da ogsaa mange, som sandede, at Kong Olaf var hellig, af dem, som før havde næret det bitterste Fjendskab imod ham, og i ingen Henseende ladet ham vederfares Ret; man begyndte da ogsaa at badle de Mænd, som især havde

egget til Etrid mod Kong Olaf, hvorfor man især beskyldte Biskop Sigurd, som derover fik saa store Uvenner, at han ikke saae anden Udvej for sig, end at rejse bort, og at drage over til England til Kong Knud. Siden sendte Thronderne Bud til Oplandene, at Biskop Grimkel skulde komme op til Throndhjem. Kong Olaf havde nemlig sendt denne Biskop tilbage til Norge, den Gang han selv drog over til Garderige, og siden den Tid havde Biskop Grimkel opholdt sig i Oplandene. Da dette Budskab nu kom til Biskoppen, gjorde han sig strax færdig til denne Rejse; det hidrog da ogsaa meget til, at han rejste, at han holdt det for Sandhed, som fortaltes om Kong Olafs Jærtegn og Helighed.

228. Biskop Grimkel begav sig hen til Einar Thambestjælver, der med Glæde tog imod ham; hvorpaa de talte om mange Ting, især om de vigtige Begivenheder, som nys vare forefaldne i Landet; de bleve ogsaa i mange Raadslagninger fuldkommen enige. Derpaa rejste Biskoppen til Kjøbstaden Nideros, hvor hele Folket ligeledes modtog ham vel. Han anstillede nøjagtige Undersøgelser om de Jærtegn, som da fortaltes om Kong Olaf, og fik gode Efterretninger derom. Siden sendte han Bud ind til Stiklestad til Thorgils og hans Søn Grim, og stebnede dem ind til sig i Byen; de begave sig ogsaa strax til ham, og berettede ham alle de Tegn, de vare blevne vaer, og hvor de havde skjult Liget. Derpaa sendte Biskoppen Bud efter Einar Thambestjælver, der ligeledes kom til Byen, hvorpaa han og Biskoppen havde en Sammenkomst med Kongen og Alfiva, og forlangte, at Kongen skulde give Lov til

at Kong Olafs Lig blev optaget af Jorden; Kongen gav Tilladelse dertil, og bad Biskoppen bære sig ad dermed, som han vilde; den Tid vare mange Menneſker komne til Byen. Biskoppen, Einar og flere Mænd med dem droge hen til det Sted, hvor Kongens Lig var jordet, og lode der grave derefter, men Kisten var da næsten af sig ſelv kommen op af Jorden. Mange raadte da til, at Biskoppen ſkulde lade Kongens Lig begrabe i Klemenskirken. Det var tolv Maaneder og fem Dage efter Kong Olafs Fald, at hans Helligdom blev optagen; da var hans Kiste endnu splinterny, ſom om den havde været nys høvlet. Biskop Grimfel gif da hen til Kong Olafs Kiste, da den blev aabnet, og da opſtod af den en himmeſt Bellugt; derpaa blottede Biskoppen hans Anſigt, ſom da var ganſke uforandret; det havde endnu ſin sædvanlige Farve og Rødme i Kinderne, ſom om han nys var henſøvet; men desuden kunde de Mænd, ſom havde ſeet Kong Olaf, da han faldt, kjendelig mærke, at hans Haar og Negle havde voxet, ret ligesom han havde levet her i Verden den hele Tid efter ſit Fald. Da gif ogsaa Kong Svend og alle de tilſtedevarende Høvdinger hen at ſee Kong Olafs Lig; da ſagde Alfva: „Det er forunderligt, hvor langſomt Menneſkers Legemer raadne i Sand; det vilde have været anderledes, hvis det havde ligget i Muldjord.“ Siden tog Biskoppen en Sax, og klip-
pede af Kongens Skjæg og Haar; thi han havde haft en ſid Skjæg, ſom da var Brug. Biskoppen ſagde til Kongen og Alfva: „Nu er Kongens Haar og Skjæg ſaa langt, ſom da han døde, og har imidlertid voxet ſaa meget, ſom J nu her kunne ſee.“ Da ſagde

Alfiva: „Først da holder jeg dette for en Helligdom, naar det ikke brænder i Ilden, men vi have ofte seet Mænds Haar voxte og være heelt og uskadt, skjønt de have ligget længer i Jorden, end dette Lig.” Derpaa lod Biskoppen sig bringe Ild paa et Fyrfad, og viede Røgelse, og lagde derpaa Kong Olafs Haar i Ilden, men da al Røgelsen var fortæret, tog Biskoppen Haaret, som da var uforbrændt, ud af Ilden, og lod Kongen og andre Høvdinger see det; da sagde Alfiva, han skulde lægge det paa uviet Ild, men Einar Thambes skjælver svarede og bad hende tie, og talte hende meget haardt til. Derpaa erklærede Biskoppen med Kongens Samtykke og efter menig Mands Dom, at Kong Olaf i Sandhed var en hellig Mand. Hans Legeme blev da baaret hen til Klemenskirke, hvor der i Forvejen var beredt et Sted til det over Højalteret; Kisten blev betrukket med Peld, og over den blev sat en Tjelding af Purpur. Der skete da strax mange Tærtegn ved Kong Olafs Helligdom.

229. Paa det Sted i Sandmælen, hvor Kong Olafs Legeme havde ligget, udsprang en klar Kilde, ved hvis Vand mange bleve helbredte af deres Svagheder. Dette Sted blev indhegnet, og har siden stedse været omhyggelig forvaret; der blev først bygget et Kapel, hvis Alter blev sat paa samme Sted, hvor Kongens Lig havde ligget, men nu staaer Kristkirken paa dette Sted; da Erkebiskop Eisten lod opføre denne store Kirke, lod han Højalteret sætte paa selsamme Sted, hvor Kongen havde ligget og hvor Højalteret havde været i den forrige Kirke. Man siger, at Olafskirke staaer der, hvor den øde Hytte stod, i hvilken Kong

Olafs Lig blev indsat om Natten; det Sted, hvor Kong Olafs Helligdom blev baaren af Skibet, kaldes nu *Sør-Li*, og er nu midt inde i Byen. Biskoppen havde omhyggelig Tilsyn med Kongens Helligdom, og klippede hans Haar og Negle, thi begge Dele voxte, ligesaa fuldt som om han endnu var et levende Menneske i denne Verden; saa siger Sigvat:

Jeg lyver, om ej Olafs
 Haar voxer, som i Live
 Paa Mennesker; hans Svende
 Helst med min Sang jeg glæder;
 Det Hoved, som til Blinde
 Har givet Syn, end bærer
 Det Haar, i Garde voxte,
 Hvor Baldemar gav Frelse.

Thoraren Lobtunge digtede et Kvæde om Kong Svend, hvilket kaldes *Glælognskvide*; deri forekomme disse Viser:

Nu Svend har sig
 Sæde beredt
 I Throndhjem som
 Folkets Konning!
 Der vil sit hele
 Liv igjennem
 Ringes Giver
 Bolig have.

Olaf der
 Nylig boed,
 Før han hensvæved
 Til Himmerige;

Der dog tog,
Som alle vide,
Den Kongelige
Levendes Natur.

Haralds Søn
Sig ret værdig
Hadde gjort,
Til Himmerige;
Før han af denne
Verden drog;
Nu for Guds Søn
Han Cæde har taget.

Her høilovlig
Konning ligger
I sin hele
Legems-Form;
Saa at, som var
Han i Live,
Haar og Nægle
Paa ham vore.

Der af sig selv
Bjelder flinge
Over hans
Sengethrone;
Folk hver Dag
Hører over
Konningmanden
Klokker lyde.

Og der paa
Alterbordet
Krist til Behag
Kjerter brænde;
Saa har Olaf,
Før han døde,
Egen Sjel
Fra Synd befriet.

Hele Skarer
Knæle der,
For af hellig Drot
Hjælp at udbede;
Deden gaae Blinde,
Og de som ønske
Talens Brug,
Helbredede.

Bed du Olaf,
(Han er Guds Mand)
At han dig sit
Land vil unde;
Godt Nar og Fred
For alle Folk
Hos Herren selv
Han udvirker.

Naar du i hellig
Boglige Sanges
Hvælving fremfører
Dine Bønner.

230. Det tildrog sig paa Stiklestad, som foran er skrevet, at Kong Olaf, da han blev saaret, kastede Sværdet Hneiter fra sig, men en svensk Mand havde just brudt sit Sværd, og tog da Hneiter op og stred med det. Denne Mand undkom af Slaget, drog med andre Flygtninge, og kom endelig ind i Sverrig hjem til sin Gaard. Han beholdt Sværdet hele sin Levetid, og siden hans Søn, og saaledes den ene efter den anden af denne Slægt; tillige fortalte den ene den anden Sværdets Navn, samt hvorfra det var kommet. Det hændte sig i en langt senere Tid under Miklegaards Kejser Kirjalaks Regjering, at der i Miklegaard vare mange Tropper Bæringer; da traf det sig en Sommer, at Kongen var paa et Krigstog og hans Krigsfolk laae i Lejr; Bæringerne holdt Vagt og bevogtede Kongen, og laae paa Marken udenfor Lejren, men de som først havde holdt Vagt, begave sig derpaa til Hvile; de vare alle fuldtvæbnede; naar de saaledes lagde sig til at sove, plejede hver at have sin Hjelm paa Hovedet og sit Skjold over sig, men Sværdet under Hovedet, og skulde da holde sin højre Haand om Hjaltet; een af disse Krigere, som Lodden var truffen at sove den sidste Deel af Natten, vaagnede i Dagningen; da var hans Sværd borte, og da han søgte efter det, fandt han det liggende langt fra sig henne paa Marken; han stod op og tog Sværdet, og tænkte, at hans Kamerader, som havde vaaget, havde spillet ham dette Puds og listet Sværdet fra ham; men de nægtede at have nogen Deel deri. Den samme Hændelse traf sig tre Nætter; da undrede han sig selv saare, og alle de, som saae og hørte dette, og man spurgte, hvorledes det kunde

Hænge-sammen; da fortalte han, at dette Sværd kaldtes Sneiter, og at Kong Olaf havde ejet og selv baaret det i Slaget paa Stiklestad i Norge, og tillige fortalte han, hvorledes det siden var gaaet med Sværdet; siden blev dette fortalt Kejser Kirjalaks; hvorpaa han lod denne Mand falde til sig og gav ham saa meget Guld som den tredobbelte Vægt af Sværdet, men Sværdet lod Kongen bære hen i Olafskirken, som Væringerne søge, og der var det siden over Alteret. Endride den Unge hed en Leensmand i Norge i Harald Gille's Søners, Inges, Eystens og Sigurds Dage; Endride var i Miklegaard, da denne Begivenhed forefaldt, og bragde Efterretning derom til Norge, hvilket Einar Skulesøn vidner i den Drape, han digtede om Kong Olaf den Hellige, hvilket Digt netop er kvædet om denne Eildragelse.

231. Kong Svend Knudsen regjerede i nogle Aar over Norge; han var meget barnagtig baade af Alder og Forstand. Hans Moder Alfva forestod da mest Regjeringsagerne, og Indbyggerne hadede hende meget baade da og siden; danske Mænd havde da megen Overmagt i Norge, hvilket meget mishagede Folket. Naar saadant kom paa Tale, gabe Indbyggerne især Thrønderne Skylden for, at Kong Olaf den Hellige var fældet fra Regjeringen og at Nordmændene vare komne under denne slette Regjering, som bragde Trældom og Trængsel over alle Undersaatter, baade de Rægtige og Almuen; det var derfor Thrøndernes Pligt, sagde de, at skaffe Raad derfor og at bringe en Opstand tilveje, hvorved Indbyggerne kunde blive befriede fra dette Herredømme; man holdt ogsaa for, at Thrønderne

havde den største Styrke i Norge, baade formedelst Hovdingerne og den større Folkemængde. Da Thronderne fornam, at deres Landsmænd saaledes beklagede sig over dem, vedgik de ogsaa, at dette virkelig forholdt sig saa, at de havde begaaet en stor Fejl ved at tage Kong Olaf af Dage, samt at de vare blevne meget ilde lønnede derfor; Hovdingerne holdt Stævnemøder og Raadslagninger indbyrdes; for disse Planer var Einar Chambestjælver Ophavsmand, tilligemed Kalf Arneson, der ligeledes mærkede, i hvilken Snare Kong Knud havde fanget ham ved sin Ophidselse; alle de Løfter, Kongen havde gjort ham, vare da blevne tilfidesatte, thi Kong Knud havde lovet Kalf Jarlsværdighed og Bestyrelsen over hele Norge, og Kalf havde været Overansfører i Slaget mod Kong Olaf, hvorved han skilte ham ved Liv og Rige; ikke desto mindre havde Kalf ikke faaet nogen højere Værdighed, end før, saa han fandt sig højlig skuffet; der gik da Budskab imellem Brødrene Kalf og Finn, Thorberg og Arne, og de forligte sig atter med hverandre.

232. De, som regne nøjagtigst, sige, at Kong Olaf den Hellige regjerede over Norge i femten Aar efter at Svend Jarl havde forladt Landet, men Aaret i Forvejen antog han Kongenavn i Oplandene. Sigvat siger:

Vel femten Vintre Olaf,
 Med herlig Mand begavet,
 For dette Rige raaded,
 Til han den Vælde misted;
 Har nordlig Verdens Ende
 En større Drot beherstet?

Kun Skade! saadan Konning
Saa kort en Tid regjered.

Kong Olaf var fem og tredive Aar gammel, da han faldt, efter Ase Præst hin Frodes Beretning; han havde holdt tyve Træfninger; saa siger Sigvat:

Paa Gud kun nogle troed,
Uenigt var da Folket,
Af Feldtslag fjæk Anfører
Vel tyve holde maatte;
Paa højre Haand den Vædning
De Kristnes Hær bad stande;
Ham, Fader til vor Magnus,
Gud Herren blid modtage!

Nu er der fortalt en Deel af Kong Olafs Historie om de Begivenheder, som foresaldt medens han regjerede over Norge, saavel som om hans Fald, og at man begyndte at troe paa hans Hellighed; men nu skal det heller ikke forsvømmes, som dog mest tjener ham til Hæder, Fortællingen om hans underlige Gjerninger.

233. Svend Alfvason fik først Regjeringen over Norge efter Kong Olafs Fald, men efter tre Aars Forløb fik man Efterretning om, at der i England samlede en Hær under Tryggve, Gyda den Engelskes Søn. Kong Svend opbød Leding fra de nordlige Dele af Landet, og drog øster til Vigen, men Tryggve drog med sin Hær til Hordeland, og den ene spurgte til den anden. Nu fortsætte vi Fortællingen, som vi forhen begyndte: da Kong Svend var i Throndhjem og spurgte disse Tidender, opbød han strax Leding, og sendte Bud til Leensmændene, og stævnedes dem til at drage med sig; Einar Chambeffjælver blev siddende hjemme, og

vilde ikke drage med Kong Svend. Kalf Arneson besatte et Skib paa tybe Koerbænke med sine Huuskarle, og sejlede ud af Throndhjemsfjord, førend Kongen var færdig, og styrede ned til Nøre; de havde sat hinanden et Stævnested, hvor de skulde mødes. Da Kong Svend var færdig med sin Flaade, sejlede han ligeledes sydpaa langs med Landet; men da han laae i Sveggjardarsund, roede Kalf Arneson søndenfra igjennem Sundet; da raabte Kongens Folk til dem, og bade dem forene sig med dem, værge hans Land og følge Kongen. Kalf svarede: „Jeg har tilfulde opfyldt mit Løfte, maa skee endog mere end jeg burde, at stride med mine egne Landsmænd for at befæste Knyttingernes Herredømme.” Kalf roede derpaa nordpaa langs med Landet, indtil han kom hjem til Egge. Ingen af Arnesonnerne ydede Kongen Hjælp i denne Ledingsfærd.

234. Kong Svend sejlede med hele sin Flaade søndenfra langs med Landet, og Tryggve nordenfra imod ham, saaledes som her siges:

Tilskyndt af Vren Tryggve
 Fra Norden drog til Striden,
 Men Konning Svend fra Sønden;
 Snart holdtes skarpest Træfning;
 Ved deres Trætte var jeg
 Nærværende; ret hastig
 Ved Livet mange skiltes,
 Højt Sværdes Klirren gjalbed.

Saaledes hedder det i Tryggves Flok. De mødte hinanden nordenfor Jæderen i Sognesund indenfor Bokn, der hvor Erling Skjalgsøn var falden:

Den Søndag Morgen, Kvinde!
 Ej var det som om Mæen
 Løg eller Bl og bragde,
 Thi Sværdet mange rammed;
 Kong Svend bad sine Kæmper
 Skibsstavne sammensøje
 Til Strid, og Ravnens Flokke
 Naat Kjød af Faldne slugte.

I dette Slag faldt Tryggve og en stor Deel af hans Hær, men Kong Svend fik Sejer, og regjerede endnu næste Vinter over Landet.

235. Samme Vinter holdt Einar Thambestjælver og Kalf Arneson Stævnemøde og Raadslagning i Kjøbstaden Nideros; Kong Svend var den Gang sønder i Landet. Da kom der et Sendebud fra Kong Knud til Kalf Arneson med den Befaling, at Kalf skulde sende Kongen tre Tylfter Ører, som maatte være gode og udsøgte. Kalfsvarede: „Jeg sender ikke Kong Knud nogen Ører, men siger ham, at jeg skal skaffe hans Søn Svend saa mange, at han ingen Mangel skal have derpaa.“ Tidlig paa Foraaret gjorde Einar Thambestjælver og Kalf Arneson sig færdige til deres Rejse, og havde et anseeligt og udvalgt Følgeskab med sig af de ypperste Mænd i Throndelagen. De begave sig om Foraaret over Kjolen til Jæmteland, derfra til Helsingeland, og kom ind i Sverrig; der forskaffede de sig Skibe, og sejlede om Sommeren over til Garderige, hvor de om Høsten kom til Aldeigeborg; derfra sendte de nogle Mænd til Holmgaard til Kong Jarisleif med det Brev, at de tilbode Magnus, Kong Olaf den Helliges Søn, at de vilde antage ham og

føre ham tilbage til Norge, yde ham Bistand til at vinde sit Fædrenerige tilbage, og forsvare ham i dets Besiddelse. Da dette Budskab kom til Kong Jarisleif, holdt han Raadslagning med Dronningen og sine Hovdinger, og det blev da besluttet, at der skulde sendes Bud til Nordmændene, hvorved de indbødes at komme til Kong Jarisleif og Magnus, til hvilken Rejse der blev givet dem sikkert Lejde. Men da de kom til Holmgaard, blev der sluttet en saadan Forening imellem dem, at alle de Nordmænd, som vare komne derhen, gif Magnus til Haande og bleve hans Mænd; og de sluttede den edelige Overenskomst med Kalf Arneson og alle de Mænd, som havde deeltaget i Slaget paa Etiklestad imod Kong Olaf, at Magnus skulde være dem alle hengiven og tro, endstjønt han fik Regjeringen over Norge; Magnus skulde da være Kalf Arnesons Fosterson, men Kalf skulde være pligtig til at udføre alt, hvad Magnus troede der kunde bidrage til at gjøre hans Herredømme mægtigere og mere uafhængigt end forhen.

236. Magnus Olafson begyndte efter Juul paa sin Rejse fra Holmgaard, og drog op til Aldeigeborg, hvor de gave sig til at udruste deres Skibe; herom siger Arnor Jarleskald i Magnuses Drape:

Mu han, som frigsvant Sværdet
 Rødfarver, over Folket
 Regjerer; det, stjønt ikke
 Fortalt, jeg nøje kjender;
 Knap ti og eet Aar talte
 Den tapre Ven af Horder,

Som yder Guld, da Flaaden
Med ham udlob fra Garde.

Om Foraaret sejlede Magnus til Sverrig; saa siger
Arnor:

Den unge Helt opfordred
Til Leding sine Gutter,
Til Roerbænk egen Rustning
Livvagten hastig bragde
Fra Ost havkolde Kjøle
Den tapre Konning førte,
Og til Sigtuna siden
Ham dunkle Byger ledte.

J, dernæst, o kjække Fyrste!
Gjennem Sverrigs vide Bygder
Drog med Hæren, og den stedse
Der af Landets Mænd forøgdes;
Saa dit Hædersrygte voxte,
Ostens Folk sig gjerne skyndte
Hen til Kamp med hvide Skjolde
Og med stærkt beslagne Landsler.

Krigerst Helt! du kom fra Osten,
Skækkens Hjelm din Jæse pryded,
Hid til Throndelaugen; eders
Fjender da, man siger, skjælte;
Ung du var, o Ulves Mætter!
Dog din Kraft dem snart fortrængte,
Bældig, Skjoldung, Skibes Herster,
Flygted vred for dig af Landet.

Her fortælles, at Kong Magnus kom østenfra over Kjølen til Throndhjem, hvor mange Folk strømmede til ham, men hans Fjender flyede. Kong Svend forlod strax Landet, da Magnus kom ind i Norge, og flyede til Danmark, thi han fik ikke saa stor en Hær samlet, at han kunde gjøre Magnus Modstand. Magnus blev da tagen til Konge over Norge, og underlagde sig det hele Rige; han blev kaldt Magnus den Gode.

237. Kong Magnus lod gjøre et Skrin, og lod det besætte med Guld og Sølv og dyrebare Stene; dette Skrin var baade i Størrelse og i andre Henseender dannet som en Ligkiste, med et lavt Rækværk om nedentil, og med et Dække over, der gif spidst til som et Tag, fra hvilket der hævede sig et Hoved og en Tinde; bagpaa vare Hængsler og foran Kramper, hvor det var til at lukke med en Nøgel. Derpaa lod Kongen mange Helligdomme lægge i Kong Olafs Skrin, og der skete mange Jærtegn ved Kong Olafs Helligdom; da kvad Sigvat:

Ham med det bedste Hjerte,
 Min Konge, hvem til Ære
 Et gyldent Skrin man rejste,
 Den Helgens Priis jeg synger;
 Selv han Gud Herren gjæsted;
 Dog til hans Gravsted mange
 Med Blindhed slagne komme,
 Det seende forlade.

Da blev det lovtaget, at helligholde Kong Olafs Aarstid over hele Norge; og denne Dag blev strax fejret med samme Højtidelighed, som de ypperste Festsdage; da kvad Sigvat:

Af Gud Kong Olaf, Fader
 Til Magnus, herliggjores,
 Her, ved hans Højtid, skulle
 Vi i mit Huus os fryde;
 Jeg uden Svig er skyldig
 Den Helligdag at fejre
 For ham, som gyldne Ringe
 Mig gav, hvem tit jeg savner.

238. Sigvat Skald havde faaet Tilladelse til at drage hjem, da Kong Olaf rejste over til Garderige; men næste Sommer begav han sig ud af Landet og drog til Rom; da kvad han denne Vise:

Jeg klangfuldt, guldbundet
 Sværd, som mig Kongen skjenked,
 Lod hjemme blive; trættet
 Af Krig, til Rom jeg stunded,
 Mens djærve Kæmper filled
 Ulvindens Hunger, fasted
 Jeg sølverhjaltet Bærg,
 For viet Stav at følge.

Men om Høsten da Sigvat var paa Tilbagevejen, spurgte han Kong Olafs Tald, hvilket bedrøvede ham meget; han kvad da:

Jeg stod paa Mont en Morgen
 Ved Borgene og tænkte
 Paa svundne Tid, da Skjolde
 Og Brynjer sprang i Mængde;
 Ihu jeg kom den Konning,
 Som styred glad sit Rige
 I Livets Vaar, da hisset
 Ham Thord, min Fader, gjæsted.

En Dag gif Sigvat igjennem en Landsby, og hørte en Bonde, der jamrede sig meget, fordi han havde mistet sin Kone, han slog sig for Brystet, sonderrev sine Klæder og ønskede sig Døden; Sigvat kvad da:

En Mand vil døe, naar Kvinden
 Han ikke meer kan favne;
 Hvo Elstes Død begræder
 Sin Elskov dyrt betaler;
 Vor Konges Mænd dog finde
 At deres Tab er større,
 Den tapre Drotten minder,
 Og blodig Taare fælder.

Sigvat kom hjem til sin Gaard i Norge; han spurgte da, at mange dadlede ham og bebrejdede ham, at han ilde havde forladt Kong Olaf; da kvad han en Vise:

Med Helveds hede Lue
 Den hvide Krist mig straffe,
 Hvis jeg fra Olaf flygted,
 I slikt er jeg uskyldig;
 Jeg det vil aldrig følge,
 Som mange Vidner kjende:
 Jeg var til Rom paa Rejse,
 Mens andre Farer prøved.

Siden drog Sigvat til Kong Magnuses Hof, og blev hos ham; han blev hans Hirdmand og var vel yndet af Kongen. Kong Svend Knudsen drog til Danmark, og overtog Regjeringen der tilligemed sin Broder Hørdefnud; Bjarne Guldbraastald siger saa i Kalfs Flok:

Du Arven ret uddeelte
 Til unge Kongesønner;

Sandt er det, Svend allene
 Med Danmark usjes maatte;
 Fra Garde, Kalf! ledsaged
 Du hid stridlystne Magnus,
 Du voldte det, at atter
 Sit Rige han har vundet.

Den samme Vinter døde Svend Alfivason i Danmark paa Sotteseng; men Knud den Mægtige døde denne Vinter i Engelland idibus Novembris ¹; da havde han i syv Aar været Konge over tre store Riger, England, Danmark og Norge, over England og Danmark i fire og tyve Aar, men først over Danmark allene i tre Aar, og havde været Konge i alt i syv og tyve Aar. Efter ham blev hans Søn Harald Konge i England; han var gift med Gunhild, Kejser Henriks Datter, men hun døde tre Aar efter uden Børn.

239. Thorer Hund drog ud af Landet kort efter Kong Olafs Fald; han foer ud til Jerusaleem, og efter mange Mænds Sagn kom han aldrig tilbage. Thorer's Søn hed Sigurd, der var Fader til Kannveig, som var gift med Jon, Arne Arnesons Søn; deres Børn vare Vidkunn Jonson i Bjarkø, Sigurd Hund, Erling og Jardtandrud.

240. Harek fra Thjotta blev hjemme paa sin Gaard, ligetil Kong Magnus Olaf'søn kom til Landet og blev Konge; da rejste Harek hen til ham i Throndhjem; da var just Asmund Grankelson hos Kongen, og da Harek gif op af sit Skib, hug Asmund ham Banehug, hvilken Gjerning han gjorde i Tillid til Kong

¹) Den 13 November.

Magnuses Beskyttelse; siden gav Kong Magnus Asmund Leen og Eysfel i Helgeland, og man har mange Fortællinger om Stridighederne imellem Asmund og Harets Sønner.

241. Kalf Arnesøn havde i Begyndelsen mest at sige hos Kong Magnus i Regjeringsfager, men da vare der flere som erindrede Kong Magnus om, hvad Kalf havde virket paa Stiklestad; og da blev det Kalf vanskeligt at holde sig i Kongens Yndest. Det traf sig en Gang, da mange Mænd vare hos Kongen og de førte deres Klagemaal for ham, da kom ogsaa den Mand, som vi før have nævnt, Thorgeir Glef fra Bærdalen for Kongen med sit Errende, men Kongen gav ikke Agt paa hans Ord, men hørte efter dem, som vare ham nærmere. Da sagde Thorgeir til Kongen saa højt, at alle de, som vare inde, hørte det:

Sal dog med mig,
 Konning Magnus!
 Med din Fader
 Fulgtes jeg,
 Der mit Hoved
 Hug modtog,
 Da over Drotten
 Dræbt de stege.

Du elsker de onde
 Og usle Folk,
 Hvis Forræderi
 Djævelen forlystet.

Da gjorde de andre megen Støj derover, og nogle bade endog Thorgeir at gaae bort; men Kongen faldte

ham hen til sig, gjorde en saadan Ende paa hans Sag, at han var vel fornøjet dermed, og lovede ham sit Venfkab.

242. Kort efter var Kong Magnus til Gjæstebud paa Gaarden Haug i Bærdalen; ved Bordet sad Kalf paa den ene Side af ham, og Einar Thambestjælver paa den anden; da var det allerede kommet saa vidt, at han havde fattet Uvillie imod Kalf, men skattede Einar Thambestjælver højest. Kongen sagde til Einar: „Vi ville ride hen til Stiklestad, jeg vil tage de Steder i Djesyn, hvor saa mærkelige Begivenheder ere forefaldne.“ Einar svarede: „Jeg kan ikke give eder Underretning derom, men lad eders Fosterfader Kalf tage med, han vil kunne fortælle eder alt hvad der er forefaldet.“ Da Maaltidet var til Ende, gjorde de sig færdige til Rejsen. Kongen sagde til Kalf: „Du skal fare med mig ud paa Stiklestad.“ Kalf sagde, at det var ikke værd. Da stod Kongen op og sagde: „Du skal fare med, Kalf!“ Siden gik Kongen ud; Kalf klædte sig hurtig paa, og sagde til sin Skofvend: „Du skal ride ud til Egge, og bede mine Huuskarle bringe alting ombord paa mit Skib forend Solens Nedgang.“ Kongen red med Kalf til Stiklestad, hvor de stode af Hestene og gik derhen, hvor Slaget havde staaet; da sagde Kongen til Kalf: „Vil du mig det Sted, hvor Kongen faldt.“ Kalf svarede, i det han rakte sit Sværd frem: „Her laae han.“ Kongen sagde: „Hvor var da du, Kalf?“ „Her hvor jeg nu staaer.“ Kongen sagde og blev blodrød i Ansigtet: „Da kunde din Øre nok naae til ham.“ Kalf svarede: „Ikke naaede min Øre til ham,“ hvorpaa

han gif bort, sprang da paa sin Hest, tillige med alle sine Mænd, men Kongen red tilbage til Haug. Kalf standsede ikke, før han kom hjem til Egge; da laae hans Skib færdigt ved Stranden, alt Løsøre var bragt ombord, og Skibet var bemandet med hans Huuskarle; de styrede da strax om Ratten ud efter Fjorden, og Kalf sejlede Dag og Nat eftersom han havde Wind; han sejlede vester over Havet, og opholdt sig der længe, og hærgede paa Skotland, Irland og Syderserne; herom taler Bjarne Guldbraastald:

Mod dig, o Thorbergs Broder!

Sig Haralds Frænde viste

Som Ven (det du fortjente),

Eil han det Venstak svigted;

Ehi Avindsmænd for Kongen

Dig idelig bagvasked,

Vist Olafs Arving ikke

Den Sag vil Nytte bringe.

243. Kong Magnus begyndte at vise Haardhed imod Bønderne, saa at mange bleve haardt straffede af ham, deels paa deres Gods, deels paa Livet, og dette gif især ud over Thrønderne. Da begyndte Bønderne at knurre imellem sig selv og sagde: „Hvad mon denne Konge tænker paa, at han saaledes imod os overtræder de Love, som Kong Olaf den Gode indsatte; han glemmer nok, at vi aldrig have taalt Uret; mon han ikke vil have samme Skjæbne som sin Fader og andre Høvdinge, som vi toge af Dage, naar vi ikke længere kunde finde os i deres Overmod og Lovløshed?“ Denne Knurren hørtes vidt omkring i Landet. Indbyggerne i Sogn havde samlet en Hær, og agtede at holde Slag

med ham. Dette bleve Kongens Benner opmærksomme paa, hvorfor de holdt Stævne med hverandre, og bleve enige om, at der skulde vælges en Mand til at give Kongen Underretning om denne Misfornøjelse; men de magede det saa, at Lodden faldt paa Sigvat.

244. Sigvat digtede den Flok, som har faaet Navn af Fritalenhedsviser, hvilken begynder med, at Kongen syntes dem at være vel stræng imod Bønderne, samt at disse havde forenet sig om at vække Ufred imod ham; han kvad:

Mod Syd, i Sogn, jeg spørger
Et Oprør; Sigvat Kongen
Fraraader Slag at prøve,
Dog gaaer han, skal det holdes;
Udsprede Vaaben griber!
Det Kongen vil, forsvarer
Med dem hans Land! hvor længe
Skal Kampen vel udsættes!

I dette Kvæde forekomme ogsaa følgende Viser:

Den Hakon, som paa Fitje
I Striden faldt, blev kaldet
En Ven af Folket, elskedes
Af det, dog Kan han straffed;
Den Lov, hin ejegode,
Hvem Adelssteen har fostret,
Udgav, i Landet holdes;
Det lærte Bonden gjemmer.

Ru Rigets Mænd jeg mener
Kun fordre Ret; thi fordum

Olaf, siden Jarler,
 Vel freded deres Eje;
 Saa Haralds ædle Arving
 Som Tryggves Søn lod holde
 De gode Love, Folket
 Af disse Konger gaves.

Dit Raad, min Drot! ej vredeð
 Vær ved frimodig Tale,
 Thi eders egen Hæder
 De Sandheds Ord kun fremme;
 Hvis Landets Røst ej lyver
 Dets Folk nu værre Love
 Maa lystre, end du forðum
 I Ulvesund det loved.

Hvo, strænge Herster! raader
 Dig til dit Ord at svigte?
 Det tynde Staal du prøver
 Vel tit, den sejerrige
 Landsherre stedse burde
 Vel faste Løfter holde,
 Dig, frigerst Hovding! aldrig
 Kan somme dem at bryde.

Hvo, stridbar Fyrste! raader
 Dig at nedhugge Kvæget
 For Undersaatter? Riget
 Ej saadan Færd vil taale,
 Ej for sin unge Konning
 Sligt Raad har nogen givet;

Bed Kan jeg troer at Folket
 Alt kjedes, Hæren vredes.

Du, Kansmænds Undertrykker!
 Dig vogte for det Rygte,
 Som her blandt Folk udsprede,
 Med Maade Haand bør stækkes;
 Den er en Ven, som andre
 Advarsel giver; Helten
 Til Landbostemmer lytte,
 Og deres Ønsker høre!

Den Trusel vist er farlig!
 De Gamle, som jeg hører,
 Mod Kongen selv vil drage,
 Slig Fare maa afvendes;
 Alt er det øjensynligt,
 At Folket taust er blevet,
 Med Hoved Thingmænd helde,
 Og skjulte Raad oplægge.

Det haardest er i disse
 Anseete Bønders Klager,
 Paa Undersaatters Odel
 Min Drot sit Eje kaster;
 Hvo arvet Jord til anden
 Ved rappe Domme tvinges
 At give, Kongens Fogder
 For Rettens Evang beskylber.

Efter denne Paamindelse forandrede Kongen sig vel;
 der vare ogsaa mange andre, som talte denne Sag for

Kongen; endelig holdt han Samtale med de viseſte Mænd, og gav den Lov, ſom endnu gjelder i Thron- hjem, og kaldes Graagaafen. Kong Magnus erhver- vede ſig alle ſine Underſaatters Venſkab og Kjerlighed, og blev derfor kaldt Magnus den Gode.

245. Den norſke Konge Magnus og den danſke Konge Hørdeknud havde i Begyndelſen Ufred med hinan- den, men Indbyggerne baade i Norge og i Danmark bleve kjede deraf, hvorpaa nogle Mænd droge imellem dem for at handle om Fred; tilſidſt kom Kongerne ſelv ſammen i Gøteelven, og ſluttede Forlig og edeligt For- bund paa det Vilkaar, at den ene ſkulde arve den an- dens Lande, hvis een af dem døde før den anden og ikke efterlod ſig nogen Søn. Englands Konge, Ha- rald Knudſøn døde fem Aar efter ſin Fader Knud den Mægtiges Død; da fik Hørdeknud Regjeringen over England, og var Konge baade over England og Dan- mark i to Aar; da døde han barnløs.

246. Kong Magnus Olaffen tiltraadte Regje- ringen over Danmark efter Hørdeknud, og herſkede da baade over Danmark og Norge; paa den Tid blev Danmark meget ødelagt ved Krig, thi Svend Ulfſøn ſøgte ved Vaabenmagt at tilkæmpe ſig Riget; han holdt flere Slag med Kong Magnus, i hvilke denne vandt Sejrer.

247. Kong Magnus giftede ſin Søſter Ulfhild med Hertug Otta i Saxland; deres Søn er Magnus, fra hvem der nedſtammer en ſtor Slægt; de Hertuger, ſom have regjeret over Brunſvig, regne ſaaledes deres Herkomst fra Kong Olaf den Hellige. Kong Magnus drog med en Hær til Venden, og indtog der Jomsborg,

og brændte den og Egnen langtomkring; derpaa vendte han tilbage til Danmark; der forlod Hæren ham, og Kongen blev tilbage uden at have mange Folk hos sig.

248. Den samme Høst gjorde Venderne et Tog med en overordentlig stor Hær; men da Kong Magnus fik Efterretning derom, samlede han Folk, og drog imod dem med saa stor en Magt, han kunde tilvejebringe; da forenede ogsaa hans Svoger, Hertug Otta, sig med ham; de mødte Vendernes Hær paa Lyrskovshede kort fra Hedeby; der laae Kong Magnus med sin Hær om Natten ude under aaben Himmel paa deres Skjolde; næste Dag var det Aftenen før Mikkelsmesse; da kom Kongens Spejdere til ham, og berettede, at de havde seet Vendernes Hær, og at Kongens ingenlunde kunde maale sig med denne. Dette udbredte megen Frygt i hans Hær, og mange tilskyndede Kong Magnus at flye; Kongen var da meget bekymret, thi han havde endnu aldrig flygtet, og vilde indlade sig i Slag, hvis hans Mænd kunde bevæges dertil; Hertug Otta raadte ligeledes til Kamp. Da Kongen saaledes laae i disse Tanker, faldt han i Søvn, og hans Fader, Kong Olaf den Hellige, aabenbarede sig for ham: „Er I frygtfuld nu,” sagde han, „fordi Hedningerne have en stor Hær; derfor skal I ikke frygte, thi jeg vil staae eder bi; staaer op og begynder Slaget, saasnart I høre min Luur, og værer uforfærdede og uden Frygt!” Da vaagnede Kongen, just som Solen stod op, og fortalte sin Drøm, hans Mænd bleve meget glade derover, og fattede Mod; da saae de Vendernes Hær, som gik over Skotborgaa; da hørte alle Kong Mag-

nuses Krigere Klokkelyd oppe i Luften over sig, og alle de Mænd, som havde været i Nideros, kjendte Klangen, at det var som om der blev ringet med Glad, som er Klokken i Klemenskirken i Kjøbstaden Nideros. Derpaa fastede Kong Magnus sin Brynje, og tog i Haanden Kong Olafs Øxe, som kaldtes Hel, og gik strax frem imod Bundernes Hær; saa siger Arnor Jarlestald:

Utrættet Konge Brynjen
Bortkasted, og fremstyrked
Med bredden Øxe, Sværde
Om Hårders Fyrste hvinte;
Men Helten Hel omfatted
Med begge Hænder, fløved
De blege Fjenders Isser,
Gud selv uddeelte Lande.

Da gjorde Kong Magnuses Hær et saa haardt Anfald, at Bunderne vege; de, som stode forrest, gave sig paa Flugt, men de bagerste stode saaledes, at de første ikke kunde komme til at flye, og den ene faldt da ovenpaa den anden. Kongen og hans Folk nedsløge Bunderne som Kvæg; og det er fyndige Mænds Sagn, at dette Nederlag var det største i Norden siden Kristendommens Indførelse; derpaa forfulgte de de Flygtende og dræbte en overordentlig Mængde; saa siger Thjodolf Skald:

I hundred Kæmpers Række
Stod forrest Haralds Slægtning,
Ej Ravnen mangled Rede,
Dog flygted Bunderes Skarer;

Hvor Magnus Sejren gaves,
 Den Mile brede Hede
 Med Lig af faldne Fjender
 Saaes heelt bedækket være.

249. Guthorm hed en Mand, en Søn af Ketil Kalf af Ringenæs og Sunhild, Olaf den Helliges Søster. Guthorm drog i Vesteroviking, havde sit Tilholdsted og Vinterophold i Dublin i Irland, og levede i god Forstaaelse med Kong Margad. Om Sommeren drog Kong Margad og Guthorm til Bretland, og erhvervede sig der en overordentlig Mængde Gods; siden sejlede de hen til Ongulsøfund, hvor de skulde dele Byttet, men da det meget Solv og alle Slags Kostbarheder bleve frembaarne, vilde Kongen ene have alt dette Gods, og tog da kun libet Hensyn paa sit Ven-skab med Guthorm; men denne fortrød paa, at han og hans Mænd skulde berøves deres Part. Kongen sagde til ham, at han maatte vælge imellem tvende Kaar: „det ene er at finde dig i det, som vi ville have, det andet at holde Slag med os, og da skal den, som sejrer, have dette Gods, men tillige skal du forlade dine Skibe; dem vil jeg have.” Guthorm fandt det haardt at vælge imellem disse Vilkaar; det syntes ham, at han i det ene Tilfælde ganske uskyldig vilde miste sine Skibe og sit Gods, men paa den anden Side var det ogsaa meget farligt, at indlade sig i Kamp med Kongen og den store Hær, han havde, thi der var saa stor Forskjel paa deres Stridskræfter, at Kongen havde sexten Langskibe, men Guthorm kun fem Skibe. Han bad derfor Kongen at unde sig Frist i tre Dage til at overlægge med sine Mænd, thi han haabede i den Tid at

funne bøje Kongens Sind og bevæge ham til et gunstigere Sindelag ved sine Mænds Forestillinger; men Kongen vilde ikke tilstaae denne hans Begjering. Det var just Hellig Olafs Aften; da besluttede Guthorm heller at døe med Ære eller vinde Sejer, end at udsætte sig for Skam og Foragt og gjelde for fej. Han paakaldte da Gud og den hellige Olaf, sin Frænde, bad dem om Bistand og Hjælp, og lovede til den hellige Mænds Huus at give Tiende af alt det Bytte, der tilfaldt ham, hvis han fik Sejer. Derpaa fylkede han sine Folk, og stillede dem imod hin store Hær, og stred med den, og ved Guds og den hellige Olafs Bistand vandt han Sejer, men Kong Margad faldt tilligemed alle hans Mænd. Efter denne herlige Sejer vendte Guthorm glad tilbage fra dette Tog med alt det Bytte, de havde faaet i Slaget; af det Sølv, som de havde faaet, blev udtaget den tiende Deel, efter Løftet til Kong Olaf den Hellige; dette var overordentlig meget Guds, saa at Guthorm af dette Sølv lod gjøre et Billede af den Korsfæstede efter sin Væxt eller sin Stavngjemmers, og dette Billede er langt større end nulevende Menneſker. Dette saaledes udarbejdede Billede gav Guthorm til Kong Olaf den Helliges Alter, hvor det siden den Tid er blevet opbevaret til Erindring om Guthorms Sejer og Kong Olaf den Helliges Tærtegn.

250. Følgende Begivenhed forefaldt i Grækenland, da Kirjalaks var Konge der: Kongen drog til Blókumannaland, men da de kom til de Peiginske Sletter, mødte en hedenſk Konge dem med en forførdelig stor Hær; disse Hedninger havde Hestfolk og store

Vogne med Nabninger paa, som de strede igjennem; men naar de lejrede sig om Ratten, stillede de deres Vogne ved Siden af hverandre udenfor Lejren, og der udenfor gravede de en stor Grav; denne hele Befæstning var saa stor, som det kunde være en Borg; den hedenske Konge var blind. Da Grækernes Konge kom derhen, opstillede de deres Slagorden paa Sletten udenfor Hedningernes Vognborg; men Hedningerne stillede deres Fylking derimod; de rede frem fra begge Sider, og beredte sig til Slag; da gik det ulykkelig til, thi Grækerne maatte flye, og havde lidt et stort Nederlag, men Hedningerne vandt Sejer. Derpaa dannede Kongen en Fylking af Frankerne og Flamlænderne, hvilke rede frem og strede med Hedningerne, men det gik dem ligesom de forrige, at mange flyede, men alle de, som ej undkom, bleve dræbte. Da blev Grækernes Konge meget vred paa sine Krigere; disse svarede ham og bade ham tage sine Viinbælge, Væringerne, til Hjælp. Kongen svarede, at han vilde ikke ødelægge sine kosteligste Tropper, ved at føre saa faa Mænd, hvor tappre de end vare, imod saa stor en Hær. Da svarede Thorer Helsing, som da var Befalingsmand over Væringerne, paa denne hans Tale: „Og om der end laae en brændende Ild for os, da vilde jeg og mine Kæmper styrte os i den, naar jeg kun vidste, at I, o Konge! derved kunde vinde Fred og Held.” Kongen svarede: „Gjører Løfte til den hellige Kong Olaf eder til Bistand og Sejer!” Væringerne bestode af fem hundrede Mand; hvilke gjorde det højtidelige Løfte, at de vilde lade en Kirke bygge i Miklegaard paa deres Beføstning og med gode Mænds Understøttelse, og lade

denne Kirke opføre til Hæder og Ære for Kong Olaf den Hellige. Derpaa rykkede Væringerne frem paa Sletten; men da Hedningerne saae dette, sagde de til deres Konge, at der kom endnu en Trop Græker, men det var kun en Haandsfuld Folk. Da spurgte Kongen: „Hvad er det for en ærbørdig Mand, som rider paa en hvid Hest i Spidsen for dem?“ „Vi see ingen,“ svarede de. Der var en saadan Forstjæl paa deres Stridskræfter, at der var tressindstyve Hedninger imod een kristen Mand, men ikke desto mindre rykkede Væringerne mandelig frem til Kamp, men strax da de kom sammen, paakom der Hedningerne en Rædsel, saa at de begave sig paa Flugten; men Væringerne nedlagde snart en stor Mængde. Da nu Grækerne og Frankerne, som forhen havde flyet for Hedningerne, saae dette, ilte de strax til for at sætte med dem efter de Flygtende; Væringerne vare da komne op i Bognborgen, og anrettede der et frygteligt Nederlag; men da Hedningerne flyede, blev den hedenste Konge taget til Fange, hvilken Væringerne førte med sig, og de Kristne indtog Hedningernes Lejr og Bognborg. Derefter vendte Kongen tilbage til Miklegaard, og lod den Kirke bygge, som han havde lovet, og lod den indvie til den hellige Jomfru Marie og den hellige Kong Olaf; men Væringerne henlagde saa meget Gods til dette hellige Huus, at der gik mange Kostbarheder til, før Kirken var færdig og indvendig prydet med al den Herlighed og Pragt, som de kunde vise Gud og den hellige Kong Olaf.

251. Der var en Greve i Danmark, en ond og avindsyg Mand; han havde en norsk Trælkvinde,

som var fra Thrøndelagen, og dyrkede Kong Olaf, og troede oprigtig paa hans Hellighed. Men nysnævnte Greve havde ingen Tro til alt det, der fortalte om denne Helgens Jærtegn, men sagde, det var kun Snak og Rygte, og gjorde sig lystig over al den Lov og Priis, som Indbyggerne i Norge ydede den gode Konge. Nu kom den Høstidsdag, paa hvilken hin milde Konge lod sit Liv, og som alle Nordmænd holdt hellig; denne vilde hin uforstandige Greve ikke holde for hellig, men befalede sin Trælkvinde, at hun skulde bage og hede Dønen paa den Dag; nu kjendte hun Grevens Hestighed, og vidste, at han vilde straffe hende haardt, hvis hun ikke efterkom hvad han havde befalet hende; hun gif derfor strax hen, og lagde Dej og gjorde Jld i Dønen, men jamrede sig alt som hun arbejdede, og paa kaldte Kong Olaf, og sagde, at hun aldrig vilde troe paa ham, hvis han ikke lod see noget Tegn og hævnede denne Vanart. Nu skulle I høre en udfærdig Revselse og et virkeligt Jærtegn: Det hændte sig øjebliklig, at Greven blev blind paa begge sine Øjne, og alt det Brød blev til Steen, som hun havde skudt ind i Dønen; nogle af disse Stene bleve siden bragte til den hellige Kong Olafs Alter, og til mange flere Steder.

252. Vester i Valland var der en Mand, saa elendig, at han var en Krøbling, og maatte gaae paa sine Knæ og Hænder. Han var en Gang falden i Søvn ude paa Vejen; da drømte han, at der kom en anseelig Mand til ham, som spurgte, hvor han agtede sig hen, hvorpaa han navngav en By. Hin anseelige Mand sagde da til ham: „Drag hen til den Olafskirke,

som ligger i London, der vil du blive helbredet." Men derpaa vaagnede han, og begav sig strax paa Vejen til Olafskirke; omsider kom han til Londons Brygge, og spurgte Borgerne der, om de kunde sige ham, hvor Olafskirke var, men de svarede, at der vare saa mange Kirker, at de vidste ikke, til hvilken Helgen hver især var helliget. Kort efter kom en Mand hen til ham, og spurgte, hvorhen han vilde; han sagde ham det; „Vi skulle følges ad," sagde den sidst ankomne, „og gaae med hinanden til Olafskirke, jeg kjender Vejen derhen." Derpaa gif de over Bryggen, og igjennem den Gade, som førte til Olafskirke; men da de kom til Kirkegaardsporten, da steg den anden Mand over Tærskelen, men Krøblingen væltede sig ind over den, og stod op strax og var helbredet, men da han saae sig om, var hans ledsager forsvunden.

I Om Sigvat Skald.

Sigvat Skald var hos Kong Magnus den Gode, og sørgede bestandig over Kong Olafs Fald, hvilket man kan see af følgende Verse, som han den Gang digtede:

Tit Kongens Livvagts Lege
 Jeg tværs forbi mon gange,
 Saa bleg som Bast; i Brystet
 Min Sorrig immer voxer;
 Jeg mindes, da min Herre,
 Den højberømte, fordum
 Med mig og andre legte
 Paa fines Odelsgaarde.

1) Følgende er optaget af Tillæggene i den islandske Udgave anden Deel S. 208.

Da Sigvat kom fra Rom og drog igjennem Danmark, da rejste han skjult for Kong Knuds Skyld, som stedse forfulgte Kong Olafs Venner. Han kom til Gjøst hos en mægtig Bonde, men uden at give sig tilkjende; da morede man sig om Aftenen med at tale om Skaldskab, og iblandt andet dablede nogen Sigvats, at han ikke iagttog Versemaalet. Da kvad Sigvat denne Vise:

De, som paa Digtekunsten
 Sig bedst forstaae, vist ikke
 I brave Sigvats Sange
 Vil Skaldelyder finde;
 Hvo som er saa paastaalig,
 At han vil det gjendrive,
 Som alles Munde tale,
 Sig selv kun gjør til Daare.

Men om Natten, da Sigvat var falden i Søvn, kom Bondens Datter til ham og vakte ham og sagde, at han skulde staae op og rejse bort, „thi du blev fjendt i Aftes,” sagde hun, „af den Vise, du kvad; og Kong Knud har over hele sit Rige befalet at dræbe dig, hvis du findes; du vil derfor blive dræbt i Morgen, hvis du ikke i Nat drager bort.”

Denne Vise kvad Sigvat til Alfva derom, at der var saa dyr Tid, medens hendes Søn Svend var Konge over Norge:

Den unge Mand ret længe
 Alfvas Tid vil mindes,
 Da nød vi Studesøde,
 Som Bux med Næver fores;

Alt fligt gif anderledes,
 Da Olaf Riget styred,
 Af Korn da hver en Lade
 Var overfyldt i Landet.

Sigvat digtede en Arvedrape om Kong Olaf den Hellige, og agtede deri at efterligne Historien om Sigurd Fofnersbane. Sigvat landede ved den Ø, som hedder Sula¹⁾; da han var kommen der, indtraf den Begivenhed, at en Bonde paa Fasilandet faldt i en svær Sygdom og havde lidet Haab om at komme sig, men hans Kone passede ham nedsænkt i Sorg; og da Bondens Kræfter begyndte at aftage, da aabenbarede Kong Olaf for hans Kone i en Drom, og sagde til hende: „Vi ville indgaae en Handel med hinanden, jeg skal passe din Huusbonde, men du skal drage hen til min Skald Sigvat, og sige ham, at jeg vil, at han skal indrette den Drape, han digter om mig, ikke efter Sigurds Saga, men efter Opstands Sagaen.“ Efter denne Aabenbarelse drog Konen til Sigvat, og sagde ham, hvad Kongen havde aabenbaret hende, og derpaa rejste hun hjem igjen; men medens hun havde været hjemmefra, havde Kong Olaf viist sig for Bonden og helbredet ham. Sigvat forandrede da Drapen, og indrettede den efter Opstands Drapen. Noget efter faldt Sigvat i en haard Sygdom, i hvilken Kong Olaf viste sig for ham, og bød ham drage med sig, og bestemte den Dag, da han vilde komme ham imøde. Da nu Dagen kom, som Kongen havde bestemt, kvad Sigvat denne Verse:

1) Skal uden Tvivl være Sæla eller Selja, nuværende Sæls.

Vel seent fra Sonden kommer
 Nu stridbar Haralds Arving,
 Paa denne Dag han ventes,
 Den Konning bittert savnes;
 Sværdbrøder! hvad der end kan
 Den salige opholde,
 I Sæls jeg ham venter,
 Som alt i Dag jeg bied.

Derpaa bøde Sigvat, og vi troe, at Kong Olaf har opfyldt hvad han lovede ham, og at han viser mange megen Miskundhed, dem, som ham paakalde.

253. Kong Magnus den Gode, Kong Olaf den Helliges Søn, regjerede, som foran er fortalt, over Norge; da var Rognvald, Bruse Jarls Søn, hos ham, men over Orkenserne regjerede Thorsinn Jarl Sigurdson, Rognvald Jarls Farbroder. Da sendte Kongen Rognvald Jarl til Orkenserne, og befalede, at han skulde overtage sin Fædrenearv. Thorsinn lod Rognvald faae Trediedelen af Herne, thi saa meget havde hans Fader Bruse haft ved sin Død. Thorsinn var den Gang gift med Ingeborg Jarlemoder, Finn Arnesons Datter. Rognvald troede, at der tilkom ham to Dele af Herne, saaledes som Olaf den Hellige havde overdraget hans Fader Bruse, og som denne havde haft i hans Levetid. Dette var Begyndelsen til en Strid imellem Frænderne, hvorom man har en ubeførlig Fortælling. De holdt et Slag i Petlandsfjord; da var Ralf Arneson hos Thorsinn Jarl. Saa siger Bjarne Guldbraaskald:

Jeg hørte, Ralf! hvorledes
 Finns Svoger I til Krigen

Har fulgt, da hurtig Ekibe
 Mod Jarlen selv du førte;
 Vel dristigt Anslag Bruse
 Opspandt, men du forstyrred
 Det ved den Hjælp, du yded
 Den kjække Thorfinns Frænde.

Kong Magnus vaagede omhyggelig over Kong Olafs Helligdom, og klippede hans Haar og Negle. I Slutningen af Kong Magnuses Regjering kom Harald Sigurdson til Norge, og de regjerede i eet Aar begge over Norge, før Kong Magnus døde i Jylland i Danmark. Siden regjerede Kong Harald, Kong Olaf den Helliges Broder, over Norge, og han bevarede da Kong Olafs Helligdom, ligesom Magnus før havde gjort; men da Harald var færdig til at drage fra Landet over til England, tillukte han Kong Olafs Skrin, og kastede Nøglen ud i Rid, men nogle sige, han kastede den overbord ude ved Agdenæs. Da var der fra Kong Olafs Fald forløbet fem og tredive Aar, netop saa mange, som Kong Olaf levede her i Verden. Siden den Tid har Kong Olafs Skrin ikke været aabnet. Da Kong Harald laae med sin Hær ved Solunder, havde han en Drøm, i hvilken Kong Olaf aabenbarede sig for ham, og kvad følgende Bise:

Ved mangan Sejr erhverved
 Berømte digre Konning
 Sig Tre; som en Helgen
 Jeg faldt i eget Rige;
 For Drottens sidste Raad jeg
 Maa frygte, Døden nærmes,

Du graadig Ulv vil mætte,
Fra Gud ej saadant kommer.

Kong Harald faldt paa dette Tog i England.

254. Kong Haralds Sønner, Olaf og Magnus, bleve efter ham Konger i Norge. Kong Magnus levede kun kort, og derefter var Olaf allene Konge over Norge; han var vennesæl og fredsommelig; han lod en Kirke bygge i Kjøbstaden Nideros paa det Sted, hvor Kong Olaf først havde været jordet; han lod dette Tempel bygge færdig, hvorpaa det blev indviet og kaldet Kristkirken; der var da Olafs Skrin og en Bispestol, og der skete mange Jærtegn. Mange Mænd søgte derhen paa den Marsdag, da Kirken var indviet, og paa den Dag, da Guds Helgen Kong Olaf forlod denne Verden og gik til den evige Herlighed. Der havde nu tre syge Mænd ladet sig bringe hen til hans hellige Grav, hvor de haabede at erholde Misfandhed og Helsen, og een af dem, som ganske blind var kommen derhen, fik sit Syn paa Messedagen; men paa Messedagen selv, da Helligdommene bleve baarne ud, og Skrinet efter Sædvane blev nedsat paa Kirkegaard, da fik en anden, som i lang Tid havde været døvstum, sin Helsen, og han ydede da rigelig Gud og den hellige Kong Olaf Lov og Priis med flydende Tunge; den tredie var en Kone, som var søgt derhenovre fra Sverrig af, og havde paa denne sin Rejse lidt megen Nød; hun var blind, men hun satte sin Lid til Guds Barmhertighed, og kom rejsende til denne Højtid; hun blev blind ført ind i hin hellige Mand's Huus om Dagen under Messen, men før denne var tilende, kunde hun med begge Øjne see det hellige Skrin; hun drog derfra med

funde Øjne og glad Nafsyn, men havde forhen været blind i nitten Aar.

255. Det tildrog sig i Ríderos, da Kong Olafs Skrin blev baaret igjennem Gaden, at Skrinet blev saa tungt, at man ikke kunde faae det af Stedet; derpaa blev Skrinet sat ned, og Gaden brudt op, og undersøgt hvad der var under; da fandt man Liget af et Barn, som var blevet myrdet og skjult paa dette Sted; dette blev da baaret bort og Gaden igjen sat i Stand, som den havde været tilforn; og nu lod Skrinet sig bære som sædvanlig.

256. Olaf Kyrre døde paa Gotteseng efter i Bi-gen. Hans Søn Magnus Barfod blev Konge i Norge efter sin Fader. Følgende Begivenhed tildrog sig i Kjøbstaden Ríderos, hvor Kong Olaf hviler: Der kom Ild i et Huus i Byen, og den udbredte sig vidt omkring; da blev Kong Olafs Skrin baaret ud af Kirken, og man satte Skrinet imod Ilden; da løb en uforstandig og ubesindig Mand hen, og slog paa Skrinet, og truede den hellige Mand, og sagde, at hele Byen og Kirken vilde fortæres af Ilden, hvis han ikke kom til Hjælp med sine Bønner; og nu lod den almægtige Gud Ilden standse, saa at Kirken blev sparet; men den uforstandige Mand sendte han strax efter om Natten saadan Djenverk, at han laae af Pine, indtil den hellige Kong Olaf ved sin Bøn udvirkede ham Barmhjerlighed hos den almægtige Gud, og han kom sig i samme Kirke.

257. Endnu en anden Begivenhed tildrog sig i samme Kjøbstad: En Kvinde blev ført hen til det Sted, hvor hin hellige Kong Olaf hviler; hun var saa vansor,

at hendes hele Legeme var saaledes sammenvoxen, at begge Fødderne laae frumbøjede op til Sædet¹; men da hun flittig bad til Olaf og grædende havde paakaldet ham, da helbredte han hende saaledes for denne hendes store Vanførhed, at hendes Fødder og Been og andre Lemmer strakte sig ud af deres sammenkrumpe Stilling, og hver Led og Lem fik sin naturlige Dannelse; hun kunde ikke krybe, da hun kom derhen, men gik sund og glad derfra til sin Hjemstavn.

258. Den norske Konge Magnus Barfod faldt i Irland; da kom hans Sønner Sigurd, Eysten og Olaf til Regjeringen i Norge. Der var en ung Mand, dansk af Æt, som Hedningerne toge og førte til Benden, og holdt i Fangenskab der tillige med andre Krigsfanger; om Dagen blev han sat i Jern uden Vagt, men om Natten saaledes bunden i Fjædder, at han ikke kunde løbe fra dem. Denne Ulykkelige fik aldrig Søn eller No for Sorg, og pønsede idelig paa, hvad han skulde gjøre, og hvorfra han skulde faae Hjælp; han klagede sig meget over sin Trældom og Frygt, og over den Sult og de Pinsler, han led, og havde intet Haab om at blive udløst af sine Slægtninger, da disse allerede to Gange havde løskjøbt ham fra Hedningerne, saa han kunde vel tænke, de vilde finde det altfor vanskeligt og bekosteligt at gjøre det samme tredie Gang. Lykkelig er den Mand, som ikke hjemsoges af saadan Modgang i denne Verden, som den, han maatte friste. Han havde nu foresat sig at løbe bort, og see til at undkomme, hvis det kunde lykkes ham; han gav sig i

¹) Disse Ord ere tilføjede efter Heimskringla i Magnus Barfods Saga, Kap. 24.

Færd dermed om Natten, efter først at have dræbt Bondens Søn ved at afhugge hans Hoved, og søgte derpaa til Skoven med Fjædderen paa; men om Morgen efter, da det blev lyst, mærkede Hedningerne det, og satte efter ham med Hunde, som de plejede at opspore de Bortløbne med. De fandt ham i Skoven, hvor han havde lagt sig i Skjul for dem, grebe ham og sloge og mishandlede ham ilde paa allehaande Maader; derpaa slæbte de ham hjem, og lode ham neppe beholde Livet, men viste ham ingen anden Barmhertighed. De satte ham strax i et mørkt Fængsel, hvor der sad femten andre kristne Fanger, og lænkede ham baade med Jern og andre Baand saa fast de kunde. Den Elendighed og de Pinsler, han før havde lidt, syntes ham kun at være en Skygge imod alt dette Onde; intet Menneske saae ham med sine Øjne i disse hans Pinsler, som kunde bede om Barmhertighed for ham, og ingen ynkedes over hans Elendighed, uden de andre Kristne, som laae bundne der tilligemed ham, de sørgede og græd over hans Lidelser og deres egen Ulykke. En Dag foreslog disse ham følgende: de bade ham at gjøre Løfte til den hellige Kong Olaf og indvie sig til Tjenestemand i hans Keres-Huus, hvis han ved Guds Misfærdighed og hans Bønner kunde komme bort af dette Fængsel; dette Forslag antog han med Glæde, og hengav sig strax til det hellige Sted, som de havde bedet ham. Næste Nat forekom det ham, at han saae en ikke stor Mand staae hos sig, som tiltalte ham paa følgende Maade: „Hør, du elendige Menneske,” sagde han, „hvorfors staaer du ikke op?” Han svarede: „Min Herre, hvilken Mand er du?” Manden sagde: „Jeg

er Kong Olaf, som du paa kaldte." „O! o! min gode Herre, med Glæde vilde jeg staae op, hvis jeg kunde, men jeg ligger bunden i Jern, og desuden i Fjædder tilligemed de Mænd, der ligge bundne her ved Siden af mig." Da kaldte Manden paa ham, og talte saaledes: „Stat op hurtig og frøgt ikke, sandelig er du nu løs." Derpaa vaagnede han, og fortalte sine Kammerader det Syn, han havde haft; de bade ham at staae op og forsøge, om det var sandt; han rejste sig, og fandt, at han var løs. Da sagde hans Kammerader, at det ikke vilde hjælpe ham noget, thi Døren var laaset baade uden og inden. Da yttrede en gammel Mand, som ogsaa led meget der, at han ikke maatte mistvivle om den hellige Mands Barmhertighed, som havde løst ham af hans Baand; „thi til den Ende har han gjort det Jærtegn ved dig, at du ved hans Misfandhed skulde erholde din Frihed, men ikke dig til større Elendighed og Pinsler; skynd dig nu derfor, sagde han, og opsig Døren, og kan du nu slippe bort, da er du hjulpen." Han gjorde saa, og finder strax Døren aaben, og flygter strax paa Djeblicket bort i Skoven. Bevogterne bleve det snart vaer, sloge Hundene løse, og satte i en Hast efter ham, men han ligger og skjuler sig, og seer grant, det arme Mennecke, hvor de lede efter ham; men saa snart de kom i Nærheden af ham, forvildedes Sporet for Hundene, og dem alle slog Synet saaledes fejl, at ingen kunde finde ham, skjønt han laae for Fodderne af dem; de vendte da hjem, og klagede og sørgede meget, fordi de ikke kunde finde ham; men den hellige Kong Olaf tillod ikke, at han blev funden, da han var kommen til Skoven, og gav ham igjen sin Hørelse

og Helsen, thi Hedningerne havde forhen saaledes slaaet og forstødt hans Hoved, at han var bleven død. Dernæst kom han paa et Skib med to andre kristne Mænd, som længe havde ligget der og lidt mange Pinsler; de betjente sig da alle tilsammen saa hurtig som muligt af dette Fartøj, og iværksatte saaledes lykkelig deres Flugt. Siden begav han sig til den hellige Mands Huus; men da han nu var frisk og vaabendygtig, fortrød han sit Løfte, og brød det Ord, han havde givet hin milde Konge. En Dag løb han bort, og kom om Aftenen til en Bonde, som gav ham Herberge for Guds Skyld; da han der laae om Ratten og sov, saae han tre skjøne og smykkede Møer komme til sig, hvilke tiltalte ham haardt og irettesatte ham strængelig, hvorledes han kunde fordrifte sig til at løbe bort fra hin gode Konge, der havde viist ham saa megen Barmhertighed, ved at udløse ham fra Lænker og al anden Pinsel, og hvorledes han dog kunde ønske sig bort fra den livsalige Herre, til hvem han forhen havde givet sig. Derpaa vaagnede han ganske forfærdet, og stod strax op aarle paa Dagen, og sagde til Huusbonden, hvilket Syn han havde haft; men denne brave Bonde lod ham ikke have No, førend han igjen vendte tilbage til det hellige Sted. Dette Færtegn blev først ført i Pennen af den Mand, som selv havde seet paa ham Mærkerne af Jernene, han havde baaret.

259. Kolbein heb en ung og fattig Mand; paa denne lod Thora, Kong Sigurd Jorsalafars Moder, Tungen udstjære, for ingen anden Brøde, end at han havde taget et Stykke (Kjød) af Kongens Moders Bord, og sagde at Rokken havde givet ham det, men

denne torde ikke vedgaae det for hende. Siden gif denne Mand lang Tid omkring maalles; derom taler Einar Skuleson i Olafs Drape:

En ond, men fornem Kvinde,
 Fortørnet paa en Yngling,
 For ringe Sag, hans Tunge
 Af Hovedet lod skjære;
 Saa Ugers Tid derefter
 Ham saae vi Maal berøvet
 Paa Hlid, saa Stedet kaldes,
 Derom ej Tvivl kan næres.

Han søgte til Thronhjem og ind i Nideros, hvor han vaagede ved Kristkirke, men under Ottesangen paa hellig Olafs Dag den sidste faldt han i Søvn, og det forekom ham, at den hellige Kong Olaf kom til ham, og tog med sin Haand i Stumpen af Tungen og trak den frem; men da han vaagnede, var han frisk, og takkede med Glæde Gud og Kong Olaf, som havde givet ham sin Helsen og viist ham sin Miskundhed; han var maalles draget hen til hans hellige Skrin, men forlod det frisk og sund og med talende Tunge.

260. Under Kongerne Eystens og Inges Regjering tildrog sig den Begivenhed, at en Mand, som hed Haldor, faldt i Bøndernes Hænder, og de toge og lemlestede ham; de skare ham ind i Struben, traf Tungen der ud, og skare den af i Tungerødderne. Siden tyede han til den hellige Kong Olaf, opsendte sine Bønner til den hellige Mand, og bad med Taarer den velsignede Konge, at give ham Mæle og Helsen; derpaa fik han Mæle og Miskundhed af Gud formedelst den velsignede Kong Olafs Forbønner, og blev strax hans Tjeneste-

mand i alle sine Levedage, og var en dyrebar og trofast Mand. Denne Begivenhed og dette Jærtegn skete en halv Maaned før den sidste Olafs-Dag, paa samme Dag som Kardinal Nicolaus landede i Norge.

261. Der vare to Brødre i Opplandene, friske og velhavende Mænd, Sønner af Guttorm Graabag, ved Ravn Einar og Andreas; de vare Morbrødre til Kong Sigurd Haraldson, og havde Odel og Ejendom. De havde en smuk Syster, men som ved sin Letsindighed udsatte sig for onde Menneskers Bagvaskelse, hvilket siden bemærkedes. Hun viste megen Godhed mod en engelsk Præst, som hed Rikard, og som opholdt sig hos hendes Brødre, og hun beviste ham megen Willighed og gjorde ham ofte meget Gavn. Men for denne hendes Godheds Skyld gif det hende ikke bedre, end at der udbredte sig et slet Ry om hende, og da dette først var kommet i Omløb, gave alle Præsten Skylden derfor. Dette gjorde da ogsaa hendes Brødre, saasnart det kom dem for Øren; de lode sig forstaae med for Almuen, at efter det synderlige Benskab, der havde været imellem dem, troede de ham snarest dertil. Der forestod dem dog en dødelig Synd, som man kunde vente, eftersom de holdt deres onde Anslag ganske skjult, og ikke lode sig mærke med noget. En Dag kaldte de Præsten til sig; men han ventede sig ikke andet af dem end Godt; de loffede ham med sig hjemmefra, og foregave, de vilde rejse hen til et andet Herred, hvor de vilde bestille noget, som de behøvede, og bade ham at følge med. De havde taget en Mand med, som var indvietet i deres Forehavende, sejsede ned over Søen Rønd, gif der i Land, og fornøjede sig nogen Tid; derpaa gif de hen

paa et affides Sted, og sagde til Trællen, han skulde give Præsten et Hug med Ørehammeren; han gjorde efter deres Befaling, og slog Præsten, saa at han laae i Besvimelse; men da han igjen kom til sig selv, spurgte han, hvorfor de handlede saa ilde med ham? De svarede: „Du veed det nok uden at nogen behøver at sige dig det; imidlertid skal du nu faae at vide, hvad du har gjort.” De anførte derpaa Beskyldningerne imod ham, men han nægtede det, og bad Gud og den hellige Kong Olaf domme dem imellem; derpaa brøde de hans Been itu, og slæbte ham imellem sig hen til Skoven, og bandt hans Hænder paa Ryggen; siden lagde de en Snor om hans Hoved, og satte en Fjæl under hans Skuldre, satte en Hvirvel deri og drejede Snoren til; derpaa tog Einar en Træstikke, og satte den paa Præstens Øje, men hans Træl stod ovenover og slog paa Stikken med Øren, og udhug saaledes Øjet, saa at det strax faldt ned paa Skjægget; men derpaa satte han Træstikken paa det andet Øje, og sagde til Trællen: „Slaa nu sagtere!” Han gjorde saa; da sprang Træstikken af fra Øjet og afrev det øverste Øjenlaag, men Einar løftede Øjenlaaget op med Haanden, og saae, at Øjestenen sad der endnu; da satte han atter Stikken ude ved Kinden, og Trællen slog derpaa, saa at Øjestenen fløj ud øverst paa Kindbenet. Siden aabnede de hans Mund, toge Tungen, trak den ud og skare den af; og derefter løste de hans Hænder og Hoved. Saasnart han igjen kom til sig selv, var det første han gjorde at lægge Øjestenen op paa sit Sted under Øjenlaaget, og han holdt derpaa med begge Hænder. Da bare de ham ned til Skibet,

og droge hen til Gaarden Sæheim, og landede der; de sendte en Mand op til Gaarden for at sige, at der var en Præst nede paa Strandbredden. Medens Sende- budet var borte, spurgte de Præsten, om han kunde tale, men han bladrede med Tungen og vilde forsøge at tale. Da sagde Einar til sin Broder: „Hvis han kommer sig igjen, og Tungestumpen læges, da frygter jeg for, at han vil kunne tale.“ Derpaa toge de fat i Tungestumpen med en Tang, og skare to Gange af den og ned i Tungerødterne den tredie Gang, og lode ham saaledes ligge halvdød. Konen der paa Gaarden var fattig, men begav sig dog derhen, forbandt alle hans Saar, og skaffede ham al den Pleje hun kunde; hun og hendes Døttre bare ham hjem til Gaarden i deres Kaa- ber. Saaledes laae da den saarede Præst ynkeligen stædt; han haabede dog altid paa Guds Miskundhed og mistvivlede aldrig, bad uden Mæle med Tanterne og et forrigfuldt Hjerte saa meget tillidsfuldere, som han var elendigere, og henvendte sin Hu til den milde Kong Olaf, Guds Helgen; han havde forhen hørt meget fortælle om ham og hans kraftige Gjærninger, og troede derfor af sit ganske Hjerte paa ham, at han vilde hjælpe ham i hans Nød. Men da han nu laae saaledes lammet og aldeles magtesløs, græd han saare, og sukede af forrigfuldt Hjerte, og bad den velsignede Kong Olaf hjælpe sig; men efter Midnat faldt han i Svøm, denne saarede Præst, da tyktes ham, at han saae en anseelig Mand komme til sig, som sagde til ham: „Ild er du medhandlet, Stalbroder Rikard! Jeg seer at du har kun faa Kræfter tilbage.“ Det forkom ham, at han svarede og sandede det. Da sagde

hin: „Miskundhed behøver du.” Præsten svarede: „Jeg kunde trænge til Guds Miskundhed og den hellige Kong Olafs.” Hin svarede: „Du skal nu ogsaa faae den.” Dernæst tog han i Tungestumpen, og traf saa haardt, at Præsten fik Ondt deraf; derpaa strog han ham med sin Haand over Dine og Been, samt over alle hans andre Lemmer, som vare saarede. Da spurgte Præsten, hvem han var. Han saae paa ham, og sagde: „Det er Olaf nordensfra Thronhjem:” hvorpaa han forsvandt. Men Præsten vaagnede ganske helbredet, og begyndte strax at tale: „Lyksalig er jeg,” sagde han, „takket være Gud og den hellige Kong Olaf, at han har lægt mig;” men saa ynkelig, som han forhen var mishandlet, saa hurtig Bod fik han for al sin Lidelse, saa at det tyktes ham, som om han aldrig var bleven saaret eller syg; Tungen var heel, begge Djinene komne i Stand, Beenbruddet var sammenvokset, og hele hans Legeme var blevet frisk og sundt og havde den bedste Helsen; men til Jærtegn fandtes følgende paa hans Dine, som havde været udstufne: der groede to hvide Nr, et paa hvert Djenlaag, for at denne gode Konges Kraft og Herlighed kunde aabenbarligen sees paa denne Mand, der saa ynkeligen var mishandlet.

T i l l æ g

til Olaf den Helliges Saga¹.

Følgende slutter sig til Fortællingen i selve Sagaens 34 Kap.

Kong Olaf kom til England og indtog London.

Paa den Tid var Knud den Mægtige, Kong Svend Tvefjægs Søn, kommen til England tilligemed Thorkel hin Høje, efterat Thingmændenes Hær var bleven dræbt for Kong Knud; den havde Ulfel Snilling slaaet en Nat ved svigefuldt Overfald efter Adelsraads Sønners, Edmunds og hans Brødres, Anslag. Edmund var Konge i ni Maaneder, og havde i den Tid holdt fem Slag med Knud Svendsøn, med afvejlende Lykke. Kong Knud kom til England samme Sommer, som Adelsraad døde. Edrif Strjona hed en Mand, som havde været Fosterfader hos Dronning Emma, Kong Adelsraads Enke; Kong Knud tragtede efter Højhed og Magt, og gistede sig med Dronning Emma; deres Børn vare Harald og Hørdeknud og Gunhild. Kong Knud havde da vundet hele England, undtagen London, og Broen, som var slagen over Lemsen, var heller ikke indtaget; Floden Lemsen løber

¹) Disse Tillæg findes i enkelte Haandskrifter, og vare for vidtløftige til at indskydes i selve Sagaen. De meddeles her i Oversættelsen paa nogle faa Stykker nær, som synes ubetydelige.

igjennem Byen. Denne Sommer havde Brødrene Edmund og Edvard London inde, samt de to Kaster, som laae ved Broen, og det, som stod paa selve Broen, I den nordlige Deel af England ved Slesvig befalede Thorkel Jarl hin Høje, og havde den Gang hævnnet sin Broder Heming, som var falden der med tressindstyve Skibes Besætning. Thorkel dræbte Ulffel Enilling, og ægteede hans Enke Ulfhild, Adelsraads Datter. Kong Olaf horte meget fortælle om de Feldtslag, Thorkel Jarl havde holdt, førend han fik sin Broder Heming hævnnet i England, i hvilke han stedse havde sejret; Kong Olaf drog derhen med tressindstyve Skibe, og da Thorkel fik Efterretning om hans Ankomst, drog han ham imøde, og tilbød ham Winterophold hos sig med saa mange Mænd, han vilde; dette modtog Kong Olaf, og saaledes traadte de i Forbindelse med hinanden, og indgik et nøje Vensteb. Thorkel søgte at stifte Forlig imellem Kong Knud og Kong Olaf, fortalte Kong Knud meget om Olafs Forstand, og ansaae ham for den duligste Mand til at indtage Londons Bro; det kom endelig saa vidt imellem Knud og Olaf, at Knud gav ham den Deel af Norge, som han troede at have Fordring paa, dersom Olaf kunde faae Londons Bro indtaget; thi Kong Harald Gormson havde underlagt sig Norge og taget Skat deraf, den Gang han satte Hakon til Jarl derover, derfor tilegnede Svend Evestjæg sig ligeledes Norge, og satte Hakon Jarls Søner, Jarlerne Erik og Svend, derover; mange herlige Ting lovede Knud Kong Olaf, hvis han kunde udføre dette Værk. Kong Olaf lod nu gjøre adskillige Anstalter: han lod gjøre Jernkroge af Skikkelse som

Anferhager, og ligesaa mange Love, som han havde Jernkroge, og lod dem omvinde med Jern; derpaa indrettede han Angrebet saaledes, at Kong Knud skulde med sin Hær indtage den ene Deel af London, men Thorkel og Thord Viking den anden. Kong Olaf selv sejlede udenfra i Floden Temsen paa sine Skibe hen under Broen, lod Jernkrogene slaae omkring Stolperne og Hjørnepillerne, befalede derpaa at roe til med Hjælp af Strømmen, for saaledes ved Reningen at rive alle Stolper og Hjørnepiller op; Broen kunde da ikke bære al den Tyngde, som var paa den, men Kastellet og Broen sank, og alle de Menneſker, som havde været sat til at værge paa Broen og i Kastellet, tilfattede Livet. Da havde Thorkel hin Høje indtaget den ene Deel af Byen, men mistet mange af sine Folk; nu drog han hen at indtage den anden tillige med Kong Knud, og var da saa lykkelig saa godt som at frelse Kongens Liv, thi Kong Adelraads Søn, Edvard, hug da det Hug, som man siden længe har mindet; Thorkel rev Knud af Hesten, men Edvard hug igjennem baade Sadlen og Hestens Ryg; men ikke desmindre maatte Brødrene flye. Kong Knud kunde da glæde sig over denne Sejer, og takkede Kong Olaf for sin Bistand.

Kong Knuds og Biskop Sigurds Samtale.

Efter dette Slag sluttede Edmund og Knud Forlig med hinanden, og deelte England imellem sig og regjerede begge som Konger; men hvis den ene overlevede den anden, da skulde den Længstlevende være Enevoldsfonge over hele England. Men en Maaned efter det Forlig, som var sluttet imellem ham og Kong Knud,

blev Kong Edmund snigmyrdet af sin Fosterfader Edrif Strjona. Da var Knud den Mægtige ene Konge over England, og regjerede det i fire og tyve Aar. Men efter at Kongerne havde sluttet Forlig med hinanden, tog Kong Olaf sit Ophold ved Kong Knuds Hof, og blev der en Deel af Vinteren; imellem dem herskede den bedste Forstaaelse, indtil Kong Knud hørte nogen sige, at Kong Olaf vilde ligesaa godt som han have været i Stand til at indtage London eller vel endog hele England, thi derover blev Kong Knud saa vred, at han viste mindre Venskab mod Kong Olaf, end før. Biskoppen biede altid med Gudstjenesten efter Olaf, men ikke efter Knud, og han havde derhos kaldt Olaf Konge, men dette kunde Knud ikke taale at høre, og gjorde Biskoppen mange Vebrejdelser derfor, saa at denne maatte ophøre dermed formedelst Kong Knuds Magt, thi Stolthed og Overmod var han saa opfyldt af formedelst sit Herredomme, at de neppe kunde faae Rum i hans Hjerter. Dette stod nu saaledes hen, indtil Fasten kom, da gav Knud sig i Samtale med Biskoppen: „Er det virkelig saa, at du i Vinter har kaldt Olaf Konge, og hvorledes vil du forsvare denne din Tale, da han dog hverken har Land eller er kronet.“ „Det er sandt, Herre!“ sagde Biskoppen, „at han har intet Land her, og han bærer heller ingen Krone af Guld eller Sølv, men han er kaaren og kronet af den højeste Herre og Høvding og alle Kongers Konge, hin almægtigste Gud, til det Rige, den Vælde og Regjering, hvortil han er født og baaren, og som ham ene er bestøret at styre, sit undergivne Folk til Raade og Gavn, og at give Gud en sammelig Forstegrøde af sin

Didkomst; hele Folket i Norge og dets underliggende Lande, ja ikke der allene, men hele Nordens Kreds vil erholde uforgjængelige Spor og Minder af denne Kristendommens Støtte og Helt, der vil oprykke med Røde Tisser og Tjørne og alskens Ukrud af Guds Ager og Wiingaard, og isteden derfor nedlægge Guds hellige Ords frodige Sæd, der skal trives og bære moden Frugt, som vil blive takkelig og velbehagelig for den højeste Himmelens Konge uden al Ende." Kong Knud sagde: „Det forholder sig vel ikke saa, som man har fortalt os om eder, Herr Biskop! at I anseer ham for at udmærke sig mere ved Jærtegn, end vi, eller endog, hvis I virkelig gjør saa stor Forskjel imellem os, aldeles ikke tillægger os nogen Jærtegn's Kraft." „Rigtig berettede ere eder disse vore Ord," sagde Biskoppen. Kong Knud sagde: „Kun lidet kommer mig da det til Gode, at jeg plager mit eget Legeme fremfor Olaf, hvis jeg i nogen Deel skal staae tilbage for ham; thi nu, siden Fasten begyndte, bærer jeg Lindug, men ikke Silkestjorte, Skarlagens Kjortel, men ikke Gyldestykke eller Purpur, jeg drikker ogsaa Æl, men ikke Mjød; Olaf derimod bærer Silkestjorte og Gyldestykkets Kjortel, lader sig lave lækre Rætter, og Wiinkarret staaer paa hans Bord." Biskoppen svarede: „Det er sandt, Herre! Olaf bærer en Silkestjorte, men under Skjorten har han en Haarsæk, og et Haarbelte saa bredt, at det naaer fra Høften til Skulderbladet og nedentil er det overalt besat med Jern. Naar Olaf tager Sæde, og meget veltillavede Rætter sættes for ham, da vil du see at der er en Forhøjning, hvor han plejer at sidde; det er en bedækket Krøbling, som spiser

alle disse Lækkerheder, men Olaf selv spiser Salt og Brød, og der staaer et Druffekar med Vand, hvoraf Olaf drikker, og han nyder ikke mere deraf, end Krøblingen drikker af Bøgeret." Da blev Kong Knud saa vred paa Biskop Sigurd, at Kong Olaf ikke kunde være der for Kong Knuds Avinds Skyld, og endnu mindre Biskop Sigurd.

Om Kong Olaf.

Nu komme vi til Fortællingen om, hvorledes Kong Olaf sejlede med sin Flaade til Fettefjord, og gik der i Land. Der var et bebygget Herred, og imellem dette og Havnen store Skove. Kong Olaf og hans Mænd formodede, at der maatte være et endnu større Herred ovenfor Skoven, og derhen droge de for at plyndre; men da dem tyktes Herredet blive vel langt borte, vendte de tilbage til deres Skibe, og da de skyndte sig afsted, mærkede de paa en Gang, at Kong Olaf var borte allene, saa de bebrejdede sig højligens deres Uforsigtighed, og der blev megen Sorg i Hæren. Men hvad Kong Olaf angaaer, da kom han, efter at han var bleven adskilt fra sine Mænd, til en stor Bygd; og da Beboerne der saae ham, forekom det dem, som om han havde en overordentlig stor Hær med sig, og at han ganske vilde ødelægge deres Bygd, hvis de ikke forebyggede det ved en god Beslutning; Herredshovdingerne samlede sig derfor, droge ham imøde, og tilbød at betale ham saa stor en Krigsskat, som han vilde paalægge dem; Kong Olaf forlangte saa meget Kvæg, Guld og prøvet Sølv, som han vilde have, hvorpaa nogle Mænd bleve satte til at føre dette Gods ned til

Stranden for Kong Olaf, og han selv fulgte efter dem og drev saaledes Mænd og Kvæg foran sig; men da hans Mænd fik Dje paa ham, idet han saaledes red ned fra Landet, bleve de gladere, end nogen kan sige. Men hvad Landets Indbyggere angaaer, da saasnart de saae saa mange hærklædte Mænd komme sig imode, men Kong Olaf ene, at drive dem foran sig med Byrder som Fanger, saavel som deres Oxne og Faar, gabe de sig til raabe og hyle forfærdelig, og at rive sig i Horvedet og gebærde sig ilde. Kong Olaf havde Tolke med sig, hvor han end drog hen; han spurgte da, hvad disse sære Lader skulde betyde; men de svarede ham, at disse Mænd meente at være blevne forblindede ved Trylleri, og fortælle nu, at det forekom dem, som der kom en overordentlig stor Hær imod dem, som tillige var saa skinnende, at de ikke vovede at anfælde den; han gav dem da to Raar at vælge imellem: enten at stride med ham, hvis de torde, eller at bringe det ned til Stranden, som de gif med; men de foretrak, at bære Godsset til Stranden. Kongens Mænd modtog nu Strandhugget, og de andre vendte hjem. (Sevnfør hermed det 29de Kap. i Sagaen).

Herpaa følger Fortællingerne om Havfruen i Karlsåa og om Galten, som Kong Olaf overvandt, hvilke findes foran i Sagaens 35te og 36te Kap. De forbigaaes her i Oversættelsen, da de ingen ny væsentlig Omstændighed indeholde, uden den Bemærkning, at dette Tog til Karlsåa var Kong Olafs fjortende, og at han paa dette ledsagedes af Thorkel Jarl hin Pøje og Ulf, Thorgils Spragelegs Son.

Efter Sagaens 37te Kap. indskydes Beretning om, at Kong Olaf drog til England og holdt det firtende Slag i Audasurda, og vandt Sejer; at han holdt den syttende Fægtning vestlig i Landet, paa det Sted, som hedder Valland; og at han derfra

drog til Austrveg og holdt Marked i et hedensk Land, hvor den Begivenhed med Spaakvinden, som fortælles i Sagaens 28de Kap., forefaldt. Derpaa følger Fortællingen om Kongesundet, som for dens historiske Bigtigheds Skyld her meddeles i Dversættelse:

Kong Olaf dannede Kongesundet, og kom
saaledes bort.

Kong Olaf holdt det attende Slag i det egentlige Sverrig, og der skete mange Gange Angreb. Kong Olaf styrede med sine Skibe ind i Mar¹⁾; men de Svenske samlede en stor Hær og lagde sig udenfor tværs for Havnen paa deres Krigsskibe, og tænkte at ville bie, indtil Kong Olafs Skibe frøs inde der i Havnen, thi da troede de det vilde være en let Sag at erobre Skibene og dræbe Mandskabet, naar de anfaldt dem fra alle Sider. Kong Olaf lod da adskillige Tilberedelser gjøre; han lod sine Mænd gaae op paa Land og fælde store Træer; og førend det begyndte at fryse, lod han gjøre store Flager af Træstammerne allevegne ud fra Skibene, men saasnart Søen begyndte at lægge til, toge de Baadene, og holdt Flagerne i Bevægelse, og gjorde store Jilde derpaa, saa det aldrig kunde fryse til om Skibene om Vinteren. Men om Foraaret, da de Svenske havde trukket en stor Hær sammen og agtede at anfælde Olaf og dræbe ham, og han fik Efterretning om denne deres Hensigt, da saae han, at han ikke havde Magt nok til at byde hele den svenske Hær Spidsen, thi kastede han sig paa sit Ansigt til Bøn, og bad ham, som alt Godt formaaer, som er ene og almægtig, den

1) Mælaren.

alvældige Gud, om Hjælp og Kraft til at komme bort af denne Livsfare, for sig og sine Mænd; og da han havde endt sin Bøn, bad han sine Mænd hisse Sejl, hvorpaa de sejlede til Næsfet, som gaaer ud fra Agnefit; men da Kongen kom der, sprang Jorden itu lige ned til Søen paa saa vidunderlig en Maade, at denne Abning paa et Øjeblik blev saa bred og dyb, at man vel kunde styre derigjennem med Skibe; dette Sted kaldes siden den Tid Kongesundet, og det Stykke, som løbreves imellem Udlobet og Kongesund, Stokholm. Derpaa sejlede han sejerrig over til England, og var hos Thorkel Jarl om Vinteren. Sommeren efter droge Ulf Jarl og Thorkel hin Høje med Kong Olaf i Vester-viking og til Irland, og gif der i Land og erhvervede sig meget Gods, og dette er regnet for Kong Olafs nittende Feldtslag. Der kom deres Skibe ved Ebben paa Grund, og de saae, hvorledes Jærerne i stor Mængde søgte ned fra Landet imod dem; men da Kong Olaf saae dette, da, fortælles der, skal han have lovet, aldrig i Hærtog herefter med Sværd eller Øxe at hugge nogen Mand til Skade; ved dette hans Løfte skete saa hurtig Forandring, at i samme Stund blev Kong Olafs Skibe stot, men hans Fjender omkom, og faldt i den Grav, som de havde tiltænkt ham. Derpaa sejlede de til England, og bleve der alle om Vinteren.

I Sagaens 54de Kap. har et Haandskrift følgende Indskud efter de Ord: „og lagde sig ved Grenjar med sin Hær.”

Men da Kong Olaf spurgte, at Evend Jarl og Einar Thambestjælver samlede Folk over hele Norge, drog han hen til sin Stivfader, Kong Sigurd Tyr,

og fortalte ham, hvorledes Svend Jarl og de andre samlede en Hær; „de have nok i Sinde,” sagde han, „at brænde mine Skibe og dræbe mine Folk og derpaa bemægtige sig det hele Land; men skjønt vort Møde falder noget ubekvemt paa denne Aarstid, da det nu er langt hen i Fasten ¹, saa kan jeg dog ikke beslutte mig til andet, end at drage imod dem, hvad Udfaldet end bliver, og jeg ønsker meget, at du, Frænde! skal være med mig paa dette Tog.” Kong Sigurd svarede: „Der vil ikke flere Folk følge med mig, end at jeg kan haabe at være færdig med mit Følge, saasnart du vil bestemme Rejsen.” De droge nu afsted med den Hær, som Kong Sigurd fik samlet, for at støde til Hovedhæren; de havde i alt tyve Langskibe og to Snekker og de to Knarrer, som Kong Olaf var kommen til Landet med.

I Sagaens 55de Kap. findes i samme Haandskrift følgende Indskud efter Ordene: „og gjorde sig rede til Kamp” (S. 89):

Men da Kong Olaf saae, at han ikke fik længer Opsættelse, lod han sit Folk fylke, saa at tyve Skibe bleve fæstede sammen udenfor Nesse, men paa hver Floj laae een af Snekkerne, Knarrerne derimod yderst, og et bredt Sund imellem dem og Snekkerne. Svend Jarl havde fem og fyrretyve Skibe. Da de nu saae Kong Olafs Anstalter, sagde Einar Chambestjælver: „Betragt en Gang Kongens Fylking, man kan ikke kalde den tæt, det vil ikke komme mig uventet, om Spidsen af hans Fylking bliver haard at trækkes med, førend Solen gaaer ned i Aften; men J, Jarl, maa tage

¹) Altsaa nær ved en stor Højtid.

Plads paa hvilken Floj af Fylkingen, I vil." „Hvis jeg skal nyde Fordeel af den Plads," sagde Jarlen, „saa maa du drage med mig." „Det er ikke at vente," sagde Einar, „at mit Skib skal forlade de sammenfæstede Skibe, og gaae ind i Kongens Flaade, at stride med ham imod hans Villie, thi jeg seer, han har ingen Lyst til at stride i Dag, skjønt han ikke vil være uforberedt mod dig og dine Mænd." „Aldrig mærkede jeg det før," sagde Jarlen, „at du manglede Mod." „Kald det hvad du vil," sagde Einar, „har jeg lidet Mod, saa har du maastee liden Lykke." „Langtfra," sagde Jarlen, „thi vi ville anfælde dem med en heftig Pileregn." Einar sagde: „Der er nogen Forskjel imellem Kong Olafs Klogskab og din: to Raad ere forhaanden, og Kongen har valgt dem begge, men du ingen af dem; det ene er at iagttage Helligdagen, og saa gjøre de; det andet, at dække sig og spare paa Skudvaabnene, som jeg tænker, de ville gjøre; og det vil blive et haardt Anfald, naar de sende eders egne Pile tilbage, skjønt du ikke tænker paa sligt." Det gik som Einar formodede. Nu gjorde Svend Jarls Folk sig færdige til Slaget, og gjorde et haardt Anfald med Skudvaaben, men Kong Olaf og hans Mænd dækkede sig og sparede deres Skudvaaben; og det gik saaledes langt op paa Dagen; men da dette Anfald sagtnedes, da gjorde de sig færdige til at roe mod Fjenden.

Til Sagaens 73de Kap. findes følgende Variant:

Kong Olaf havde underlagt sig de Riger, som disse fem Konger før havde haft, og sex andre, eftersom Stymer regner i sin Bog. Saa siger Sigvat:

Sig snart Oplande alle
 Da Fyrsten underkasted,
 Og Kristendom grundfæstet,
 Den Landets Folk antog;
 Forhen elleve Fyrster
 Det Rige styret havde,
 Nu Kongen Gisleve give
 Indbyggerne dog maatte.

Kongen tog da Gisleve af Leensmændene og Bønderne.

Imellem Sagens 88de og 89de Kap. findes følgende Indskud:

Odin kom til Kong Olaf med Underfundighed
 og Svig.

Kort efter at Kong Olaf havde holdt Bryllup med Astrid, den svenske Konge Olafs Datter, drog han paa Gæstebud omkring i Landet, og kom iblandt andre Steder til Nigen. Der kom en ubekjendt Mand til ham, som gik for Kongen, og hilste ham. Kongen besvarede hans Hilsen, og spurgte om hans Navn; han svarede, han hed Gest, og bad om at blive nogen Tid ved hans Hof. Kongen syntes just ikke synderlig derom, men lod ham sidde nederst blandt Gæsterne. Han tog det Sæde, som var ham anvist, men var meget balskyrig og stikken, og derhos meget overmodig; han bar korte Klæder og en sid Hat, som gik ned for Ansigtet, saa man ikke ret kunde see hans Ansigt, til lige havde han et stærkt Skjæg. Kongen bad sine Mænd ikke at give sig for meget af med den Fremmede; og om Aftenen, da Kongen gik til Sengs, lod han Gest kalde og spurgte ham, om han kunde more ham med een eller anden Fortælling; men Manden var baade

kyndig og talte godt for sig, og de talte da mange haande om de gamle fremfarne Konger og deres Bedrifter. Gest spurgte Kongen: „Hvilken af Hedenolds-kongerne vilde du helst være, Herre, naar Valget stod til dig?“ Kongen svarede: „Jeg vilde ikke være nogen Hedning, hverken Konge eller nogen anden Mand.“ Gest sagde: „Det er vist nok, du bliver ikke anden, end den du er, men jeg spørger kun om, hvem du helst vilde ligne af de gamle Konger, naar du skulde vælge een af dem.“ „Da maa jeg svare, som før,“ sagde Kongen, „at jeg ikke vilde ligne nogen af de gamle Konger, men naar jeg endelig skulde sige noget dertil, da vilde jeg helst have Rolf Krakes Udfærd og Kongedyder, dog saa at jeg beholdt hele min Kristendom og Tro.“ Gest sagde: „Hvorfor vil du helst være som Rolf Krake, der ikke er for Mand at regne imod en anden Konge, som ogsaa har levet? Hvorfor vilde du ikke være som hin Konge, der aldrig holdt noget Slag uden at sejre, og var saa skjøn og øvet i alle Idrætter, at der ikke fandtes hans Lige i Norden, og som kunde give andre, som sig selv, Sejer i Træfninger, og hvem Skaldskab var saa flydende for, som Talen for andre Mænd.“ Kongen rejste sig da op, greb sin Bønnebog, som laae i Sengen, og vilde kaste den i Hovedet paa Gest, og sagde: „Dig vilde jeg sidst være, du onde Odin!“ Da, siger man, gif det saaledes med Gest, at han foer ned der paa Stedet, som han var kommen; men Kongen var da vis paa, hvem det havde været, og takkede da Gud mangfoldelig, fordi den urene Mand, som viste sig i hin onde Odins Lignelse, ikke kunde faae nogen Ewig eller Underfundighed fuldført, der

kunde kaste nogen Skygge eller Mørke paa hans hellige
Tros lyse Blomst.

Følgende Tillæg findes til Sagaens 109de Kap.

Om Ottars Ophold hos den svenske Kong Olaf.

Ottar Svarte havde opholdt sig længe hos den svenske Konge; han havde digtet en Elstovs Sang om den svenske Konge Olafs Datter Astrid, men dette mislykkede Kong Olaf Haraldson, thi denne Sang indeholdt vel stærke Udtryk om Skaldens Hengivenhed for Dronningen; da derfor Ottar kom til Norge, lod Kong Olaf ham gribe og kaste i Fængsel. Sigvat Skald var en nær Frænde af Ottar og hans gode Ven; han begav sig om Natten til Ottar i Fængselet, og spurgte ham, hvorledes det gik ham; Ottar svarede, han havde rigtig nok for været bedre tilmode; Sigvat bad ham synge Sangen for sig, som han havde digtet om Dronning Astrid, og da Ottar havde gjort dette, sagde Sigvat: „Der er rigtig nok temmelig stærke Udtryk i Sangen, saa det er ikke besynderligt, at Kongen ej har syntes derom; vi ville nu forandre de Verser i Sangen, som synes at være de værste, og derpaa skal du digte en anden Sang om Kongen selv; Kongen vil uden Tvivl høre det, du har digtet om Dronningen, førend du bliver henrettet; men saasnart denne Drape er ude, skal du strax begynde paa den Sang om Kongen, og blive ved saalænge du kan.” Ottar fulgte dette Sigvats Raad, og digtede en Drape om Kong Olaf i de tre Nætter, han sad i Fængslet. Derpaa lod Kong Olaf Ottar føre for sig; han hilste Kongen, men denne besvarede ikke hans Hilsen, men sagde derimod: „Det

er nu bedst, Ottar, at du lader os høre din Sang om Dronning Astrid, at hun nu selv kan høre sin Roes." Astrid sad ved Siden af Kongen. Ottar satte sig ned foran Kongens Fødder, imedens han fremsagde Sangen, under hvilken Kongen blev rød; men da Sangen var ude, gjorde han ikke noget Ophold, men gik strax over til den Drape, han havde digtet om Kongen. Begyndelsen deraf var denne:

Du lytte, herlig Fyrste!

Til Kvadet, jeg kan digte,

Og det jeg eder værdig

Med anden Drot har fundet;

Nu Gaters tapre Konning

Jeg mistet har, jeg længes

Ret efter at besynge

Din Daad i mine Sange.

Da raabte Hirdmændene og sagde, at Ottar skulde tie. Sigvat sagde: „Naturligviis kan Kongen beslutte over Ottar hvad han vil; skjønt han synger denne sin Sang ud; men for os er det godt at høre vor Konges Roes." Hirdmændene tav, og Ottar kvad sin Drape. Kongen tav saalænge Ottar fremførte sit Kvæde, og da han var færdig, roste Sigvat hans Sang meget. Da sagde Kongen: „Det er bedst, Ottar, at du beholder dit Hoved til Løn for Drapen." Ottar svarede: „Det tykkes mig en god Gave, skjønt Hovedet ikke er ret smukt." Kongen drog en Guldring af Haanden, og gav Ottar den. Astrid frøg ligeledes en Fingerring af sin Haand, og gav ham. Da sagde Kongen til hende: „Vil du længe blive ved at give Vennegaver til Ottar?" Astrid svarede: „Du vil ikke regne mig det

til værste, Herre, at jeg vil lonne ham for min Roes, som du for din." Kongen sagde: „Lad saa være!" Ottar blev længe hos Kongen i god Anseelse; den Drape, han havde digtet om Kong Olaf, kaldtes Hovedløsen. Vinteren før var Kong Olaf den Svenske død.

Da Sigvat og Ottar nu havde været en Tid lang hos Kong Olaf, stode de ikke i saa stor Anseelse, som før; en Dag sendte Kongen dem Nodder fra sit Bord; da kvad Sigvat denne Vise:

Den ypperligste Konning
 Mig vilde Nodder sende,
 Hans Hæder at forkynde
 Deraf jeg fjed ej bliver;
 Dit Herregunst faaer Ende,
 Men han dog sine mindes,
 Han mig og Ottar Gaven
 Som Fædres Arv had dele.

Hvorpaa Ottar kvad en anden Vise:

Os gyldne Ringes Giver
 Fra Bordet Nodder sendte,
 Mig før han, som jeg mindes,
 Med større Skjænk har æret;
 Det Smaae kan Stort betegne,
 Du Søhelt! jeg af dette
 For os fremdeles venter
 Et større Held i Tiden.

Kongen smilte af Viserne, som de havde kvædet.

Kong Olaf viste Sigvat den Raade, at holde hans Datter til Daaben; da kvad Sigvat:

Din Billie, Gud! er herlig
 Hjælp ham, som og min Datter
 Fra Hedenskab opløstet,
 Og Tofa Mavn har givet;
 Viis og behjertet Broder
 Eil Harald over Daaben
 Mit Barn har holdt; den Morgen
 Mig megen Glæde bragde.

En Dag, fortælles der, fortalte Sigvat Skald Kong Olaf om sit Ophold ude paa Island hos en Mand, der hed Karle; han var en lille Mand, som Sigvat meente ikke vilde udrette stort. En Dag, fortalte Sigvat, tog jeg Karles Kone, og gif hen med hende i en Hule, og saae derfra hen over Karles Bolig, da kvad jeg denne Vise:

Jeg her fra Hulen skuer,
 At Røg af Fiskerhytter
 Om Aftenen opstiger,
 Nu latter Skalden vækker;
 Men til nyt Arbejd neppe
 Mig denne Dag opfordrer;
 For Davrens Melk jeg nøjes
 Med Bagerstjenkerinden.

Kongen smilte deraf, og sagde til Sigvat:

Siig det til Karle,
 Naar han kommer hid,
 Den stræbsomme Mand
 Nordenfor Havet;
 Paa Rejsen maa
 Passes flere Ting,

End Hval at skjære
Med skarpen Kniv.

Mogle fortælle, at Kong Olaf skal have digtet følgende
Vise om Ingeborg Finnsdatter:

Naar Kvinderne jeg skuer,
Det er som Luen blusfer
Fra Emmer op; hvo er vel
Den Mø, som stolt sig viser?
„Konge og Klipper stejle¹!
Paa fortest Tid J have
Alt Mæle mig betaget.

Smellem Sagaens 117de og 118de Kap. findes følgende Tillæg:

Derefter drog Kongen op til Fjelds, men da han
rejste over Fjeldet blev det en stærk Kulde; Kongen
red, men næsten alle hans Folk gif. Sigvat Skald
var da hos Kongen og gif nær ved ham. Sigvat
kunde mærke, at Kongen begyndte at fryse, og sagde:
„Lad mig nu ride, Herre!“ sagde han, „thi jeg kan
ikke komme ned ad Fjeldet, naar jeg gaaer.“ „Betan,
Skald!“ sagde Kongen, og steg af. „Jeg vilde ønske,
Herre!“ sagde Sigvat, „J vilde tage min Kappe paa.“
Kongen gjorde det, og gif en Stund. Men da Sigvat
kunde vide, at det blev Kongen for varmt, sagde han:
„Nu begynder jeg at fryse, og havde nok Lyst til at
gaae; jeg saae gjerne, J vilde ride og beholde min
lodne Kappe, thi jeg kan ingensteds komme, naar jeg
gaaer i den.“ Kongen svarede, at han vilde opfylde
hans Begjering, og red saaledes i den lodne Kappe

1) Omstrivning af Navnet: Ingi, en Konge, og björg, stejle
Klipper.

Dagen over. Kongen fortsatte sin Rejse, til han kom ind i det Thronhjemste og lige til Ríderos, hvor han lod indrette til Vintersæde, og forblev der om Vinteren. En Gang havde Sigvat et meget magtpaaliggende Ærende at tale med Kongen om, men der var en saadan Trængsel af Folk hos Kongen, at Sigvat ikke kunde faae ham i Tale. Sigvat kvad da denne Vise:

I gode Folk jer trænge
Omkring den unge Tyrste,
Mig Stimmelen forhindrer
Fra ham at faae i Tale;
Da før vi trætte vaded
Paa Dovrefjeld i Sneen,
Ord lettere jeg kunde
Af herlig Drot erholde.

Da Kongen hørte Visen, sagde han: „Du skal her, efter, Skald, have fri Afgang at tale med mig, naar du vil;” hvorpaa han gav Sigvat en Bæst paa hans Ærende, hvormed han var vel fornøjet.

Efter Sagaens 134te Kap. have tvende Haandskrifter følgende Tillæg:

Om Steens Dragt.

Steen opholdt sig i nogen Tid hos Kong Knud, og opførte sig meget prægtig i Vaaben og Klæder, hvorfor han blev kaldt Steen hin Prude. Gamle Sagnmænd fortælle, at han drev sin Galstæb saa vidt, at han lod sin Hest beslaae med Guld, og lod dette endog anbringe ovenpaa Hoven. Kong Knud forekom det, at han vilde kappes med ham i Pragt, og derfor maatte

Steen drage bort fra ham. Siden tilbragde han sit Liv paa Rejser, og det blev tilsidst hans Endeligt, at han led Skibbrud ved Jylland, og kom ene i Land; den Gang var han endnu meget prægtig klædt og havde mange Kostbarheder paa sig, og var meget udmattet; der fandt en Kvinde ham, som gif ned med sine Klæder for at vaske og havde sin Tærskel i Haanden; han var ganske affræftet og laae i Tangen. Da hun saae, han havde saa mange Kostbarheder paa sig, gif hun hen, og slog ham ihjel med Tærskelen, og myrdede ham for at plyndre hans Gods, efter hvad man fortæller eller troer derom. Dette blev Lønnen for hans Overmod og Ulydighed mod Kong Olaf.

Kong Olaf satte Folk over Vandet.

Det hændte sig en Højtidsdag, at man gif til Kirke til Kristkirken i Kjøbstaden Nideros. Den Gang var der endnu ingen Bro over Aaen Rid; og da Folk kom til Aaen, var Færgemanden allerede gaaet til Kirke, saa de stode og biede der ved Aaen, om han maafee kunde komme tilbage til dem. Da nogen Tid nu var gaaet, saae de, der roede en Mand over imod dem paa en Baad over Aaen; denne Mand havde en sort Munkehætte paa, som han lod hænge ned for Ansigtet, og da han var kommen til Land, sprang Kirkefolkene strax i Baaden, men Manden med Hætten roede tilbage over Aaen saa hurtig, han kunde. Der fortælles, at der var iblandt Kirkefolkene en gammel, fattig, men skjønnsom Kone, og da de kom til Land gif den gamle Kone hen til Hættemanden og talte sagte med ham, og sagde: „Det er megen Ydmyghed af eder, Herre!”

sagde hun, „at J allene roer i en Baad over saa stærk en Strøm, som Naen Rid er, til simple Folk, og sætter os selv over Naen.” Kongen sagde: „Jeg vilde ikke, Kærling, at J skulde gaae Glip af Gudstjenesten, da J havde saa roesværdig en Lyst til at besøge den; men det skal nu være en Aftale imellem os to, at du ikke skal fortælle noget Menneſke dette, saalænge jeg lever, at jeg har sat eder i Færgen over Naen, jeg derimod skal give dig fem Kæer.” Kærlingen lovede dette, og takkede Kongen for Gaven, men ingen anden af dem, som vare blevne satte over, kjendte Kongen, uden denne gamle Kone; hun vogtede ogsaa vel sine Ord, og fortalte ingen det, saalænge Kongen levede, men efter hans Død bekjendtgjorde hun det for Godtfolk.

Efter Sagaens 153de Kap. habes følgende Tillæg:

Om den anseelige Mand Sigurd Nagesøn.

En anseelig Mand i Danmark hed Sigurd; han var en Søn af Nage, Vagn Nagesøns Søn; en Sommer drog han til Windland, for at erhverve sig Gods, og havde et stort Selskab med sig. Da de nu vare komne sydpaa, og agtede at sælge deres Varer, tilbød en Mand, som hed Jon, sig at kjøbslaae med ham; paa det Sted kaldtes de Brakkare, som vi kalde Tolke, og da de havde omsat deres Varer, sagde Jon: „Sigurd, du skal nu betragte, hvorledes det staaer til med dit Gods;” han gik da hen, og betragtede det, og takkede ham, thi det havde faaet en anseelig Tilvæxt, og de havde erholdt mange kostbare Stykker. Sigurd bød Jon til sig og lovede ham sit Venſkab; Jon modtog

hans Tilbud. Han havde en Frille i en affides Dal, hvor hun opholdt sig hos sin Fader. En Gang da Jon var kommen derhen, og de vare begge komne i Seng, lod et frygteligt Raab sig høre over Bonden og hans Hustru: „Bet al mig min Gjæld!“ sagde det. Der vare to Dørre paa Huset, af hvilke den ene vendte ud til Fjelds, den anden til Stranden; der viste sig en Kvinde i en Skindkjortel, med sort Haar, som hang hende ned over Skuldrene og var tykt som Fiskegjeller; hun forlangte, at han skulde betale hende enten med Gjæsten eller med Kvinden. Jon sprang op, løb ud, og ned til Søen, hvor Sigurd havde tjeldet, kaldte ham til Hjælp og sagde, der var et Trold efter ham. Sigurd springer op og griber Skjold og Sværd; men imidlertid er Troldkvinden allerede kommen der, og biede paa ham og sagde, han skulde nu lade hende faae Manden. Sigurd bad hende fare ad Helvede til, hvor hun havde hjemme, trak derpaa sit Sværd og hug til hende; men hun slog imod med sin Spydstage, som hun havde i Haanden, og stikker efter ham; han undveeg, hug anden Gang til og hug Haanden af hende; hun skreg højt derved og løb bort, men han efter hende; da vendte hun sig imod ham, og sagde: „En stor Sejer har du vundet, men nogen Gjengjæld skal du faae derfor; fra nu af skal du aldrig kunne taale at see Mandes Blod og aldrig regnes blandt tapre Mænd,“ og i det samme rystede hun Haandstumpen imod ham; han blev ilde tilmode derved, og saaledes skiltes de ad. Sigurd kom hjem til Danmark, og havde erhvervet sig megen Rigdom; han stod i megen Anseelse hos Knud den Mægtige; men en Gang da han var til et Gjæstebud,

og sad hos ham, sagde Alfiva til Kongen: „Meget pragtig fører Sigurd sig op, og det vilde være godt, hvis han var dygtig til at udrette noget, men nu har det ikke stort at sige, da han ikke kan taale at see Blod;” dette vidste hun af Hexeri. Kongen sagde, at det var ikke sandt. Hun svarede: „Forsøg det, Herre, stik dig en Gang til Blods og bring ham det pludselig for Dje.” Kong Knud gjorde det, og da de sad sammen, holdt Kongen ham Blodet for Djnene, da han mindst tænkte derpaa; Sigurd skiftede Farve derved, og søgte at holde det skjult; men Kongen havde ikke mere Tro til ham, og der var ikke saa god Forstaaelse imellem dem, som før. Da Kong Knud siden drog i Krig, blev Sigurd tilsagt at følge med; Kongen og Sigurd rede en Dag ude; da løb en Mand efter dem, anfaldt Sigurd med sit Spyd, og denne faldt af Hesten. Kongen blev forbittret, og vilde dræbe Manden, men da Sigurd kom til sig selv igjen, vilde han det ikke. Om Aftenen da de kom hjem, sagde Alfiva: „Lidet paalidelige ere dine Venner, ikke vilde hans Frænder have skicket sig saa,” hvorpaa hun fortalte Kong Knud den Begivenhed med Troldkvinden, „men hvad,” vedblev hun, „skal J med saadanne Mænd som til ingenting due i Krig, om de end ere af nok saa stor Slægt?” Kongen viste ham nu megen Ringeagt. Sigurd mærkede det, og rejste til Kong Olaf, gik for ham og hilste ham vel. Kongen spurgte, hvem han var; han gav sig tilkjende. „Det havde jeg ikke ventet,” sagde Kongen, „at du vilde komme herhid.” Sigurd fortalte Kongen hemmelig den hele Tildragelse og den Lyde, han derved havde faaet. Kongen svarede: „Det er stor Skade

paa saadan en Mand, og det tyktes mig underligt, at Kong Knud for den Sags Skyld lod dig drage bort; her skal du være velkommen." En Dag da Sigurd og Kongen vare i Bad, sagde Kongen: „Anseer du det virkelig for en stor Ulykke, at du ikke kan taale at see Mandeblood?" „Herre!" svarede Sigurd, „jeg veed ikke noget i min Forsatning, der gaaer mig saa nær, som det." Derpaa tog Kongen en Ragekniv, og ridse sig i Haanden et Kors, saa at det blødte, og sagde: „Vær ved godt Mod, Sigurd! fra nu af skal du ingen Meen have deraf." Sigurd forsikrede, at han aldrig var bleven saa glad over noget, som over dette, og kom aldrig siden, efter hvad han sagde, til at skjelve, om end i nok saa stor en Fare, efter den Tid at han havde seet Kong Olaf den Helliges Blood; han opholdt sig siden i megen Anseelse hos Kong Olaf. Kong Knud sendte en Mand til ham, og gjorde ham de hæderligste Tilbud. Men Sigurd svarede, at han nu havde faaet sig et saa sikkert Tilflugtssted, at han vilde ikke for alt i Verden give Slip derpaa, og han sagde, at han havde ikke nogen saadan at tye til, da han kom i hin Baande. Saadanne Besværinger havde Kong Knud imod Kong Olaf.

Imellem Sagaens 157de og 158de Kap. findes følgende Tillæg:

Kongen talte med en Fisser.

Den Gang Kong Knud havde bestukket Hovdingerne i Norge, kom en Mand til Kong Olaf paa en Fisserbaad, og bandt den ved Kongestibets Roerstænger. Olaf spurgte, hvem han var. „Jeg er en Landbruger, sagde han, men at jeg ikke har indfundet mig

førend nu, kommer af at jeg maa arbejde for mine mange Børn; jeg beboer en tolv Dres Jord, som tilhører dig, og bringer dig den Landsskyld, jeg har at betale deraf." Kongen sagde: „Hvorledes kunde du kjende vort Skib, naar ingen sagde dig det?" Bonden svarede: „Der er een Ting, som jeg har lagt mig efter, og den vil jeg rose mig af, for at jeg kan beholde Jorden længer, nemlig at jeg kan kjende hvert Skib, du eller dine Mænd ejer." Kong Olaf sagde: „Du kjender vist flere Ting nøje, men derfor anfører du vist dette, fordi du troer at kunne sige os noget Nytt om andre Skibes Færd." Han svarede: „Jeg saae nogle Mænd fare paa et Skib, stolte og hemmelighedsfulde, og tænkte især efter, hvad de vel mest havde ladet deres Skib med; men det tyktes mig mærkeligt, da jeg saae, at der vare to Taster fulde af Guld og Sølv, og derpaa forlod jeg dem; en Maaned efter rejste de igjen glade forbi mit Hjem, da tænkte jeg paa, hvad mere Nytt der var forefaldet, end denne deres Glæde; jeg saae da hine samme Taster, men nu vare de tomme, og jeg frygter, at mange ere blevne forførte af de skjønne Penge." „Det er ikke usandsynligt," sagde Kongen, „men nu skal du saae Jord og Penge for denne din Efterretning, og hvis dit Gods ødes, da kom til mig; men hvis Knud eller hans Sønner saae Landet i deres Magt, da besøg dem!" Dette Skib var det, som Kong Knud første Gang havde sendt op med Gods til at bestikke Leensmændene, og da modtog de sex Mænd, som ere nævnte i Olafs Saga, disse Penge.

Bjørn tager Penge af Knuds Mænd.

Kong Knuds tolv Sendebud, som havde bragt Leensmændene Penge, vare hos Kalf Arnesøn; de droge om i Landet og toge Ed af Mændene. De spurgte Kalf, om han meente, at de, som Kong Knud kunde have mest Hjælp af, nu havde faaet Penge. Kalf svarede, at han vist troede det, men der var endnu een Mand tilbage, som det vilde være vanskeligt at overtale, thi han var een af Kongens største Venner; men han var tillige overmaade pengegjerrig; „der kommer J til at anvende den største Sum, men det er ogsaa en Mand, som er værd at kjøbe.” Sendebudene spurgte, hvem det var? Kalf sagde, det var Bjørn Staller. De droge kort Tid efter fra Kalf og kom snart til Bjørn. Han modtog dem vel, og anviste deres Formand Plads ved sin Side. Han sagde til Bjørn: „Vi drage omkring for at besøge de Leensmænd, som Kong Knud nu anseer for at være sine Mænd, og han tilkjendegiver dette paa en anden Maade, end man ellers plejer; han viser først sin Gævmildhed og Kundhed, førend han erfarer eders Villie; han sender derfor dig de fagreste Skatte, thi han troer i dig at erhverve sig den største Ven, og sætter megen Priis paa din Hyldest; men dog beder han til Gjengjæld for sine Kostbarheder, at J vil sværge ham Ed og Trost, at J ikke uden Sværdslag vil tage mod Kong Olaf.” Han bar derpaa en lille Kiste frem, og fremtog af den tolv Guldringe; hvorpaa han vedblev: „Jeg roser eders Konge, og laster ham ikke, men sig mig nu en Gang, Bjørn, hvad jeg spørger dig om: Har Kong Olaf givet dig saa meget Guds i al den Tid, du har tjent ham, som Kong

Knud nu giver dig paa een Gang, uden nogenfinde at have seet dig." Bjørn svarede: „Ikke kan jeg klage over Kong Olaf, at han jo har givet mig Foræringer, thi meget Godt har han sandelig beviist mig." Bjørn gjemte derpaa Ringene, og lovede den forlangte Ed, og gjorde derpaa et Gjæstebud for dem. Da man nu sad ved Gæstebudet, blev Bjørn meget tavst, og saae bestandig ned for sig, og da man mindst ventede sig det, befalede han sine Mænd at staae op, og gribe Kong Knuds Sendebud og føre dem til Galgen; hvilket skete. „Nu haaber jeg," sagde Bjørn, „at de ikke skulde rose sig af, naar de komme hjem til Helvede, at jeg for Guds vilde svige saa dyrebar en Herre og Hersker, som jeg har; jeg holder det ogsaa for saa meget bedre, at dette Guds kommer i Kong Olafs Hænder og Varetagt, end i disse onde Forræderes, som bragde mig det."

Bjørn kommer til Kong Olaf.

Bjørn gjorde sig nu rejsfærdig, og red hen til det Sted, hvor Kong Olaf var, og kom til Salsdøren. Men nu maae vi først fortælle, hvorledes Kong Olaf sad over Borde, og bad, man skulde tyde hans Drøm. Man spurgte, hvad han havde drømt. „Det forekom mig," svarede han, „at en Bjørn gif hen til Salsdøren, og ihjelslog Dørvogteren med sin Lap, gif derpaa ind i Salen, og overgav mig sit Hoved, og Dyret var meget sorgmodigt." I samme Øjeblik bad Bjørn Dørvogterne om at komme ind, men de vilde ikke tillade ham det, og stillede sig for Døren; Bjørn trak da sit Sværd, og hug den ene Banesaar, men

den anden tog Flugten. Bjørn gif hen for Olaf, lagde sit Hoved i hans Skjød, og sagde: „Jeg bringer eder mit Hoved, Herre! Gjør dermed hvad I vil!” Kongen sagde: „Hvad Ulykke har da hændt dig, eller i hvilken Baande er du stædt?” Bjørn svarede: „Jlde staaer det til i Landet, Herre! thi Folk lader sig bestikke til at svige dig; Kong Knud har sendt tolv Mænd med Foræringer hid til Norge til dine Leensmænd og givet dem Penge for at gjøre dig Modstand; de kom ogsaa til mig, og bragde mig tolv Guldringe; de ere nu her, Herre, thi det tyktes mig bedre, at de vare i eders Hænder, end i hine onde Forræderes, som have forført mange med deres svigefulde List og djævelske Overtalelser.” Kongen betragtede Kostbarhederne, og sagde: „Baade finder jeg nu, Bjørn, at Knud stiller fager Løkkemad for eder, og tillige blive I meget svage og skrøbelige af det tilbudne Gods; faa ere nu en Stund komne til os i det Vrende, at bringe os Pengene; men dit Hoved, Bjørn, klæder bedst der hvor det nu sidder.” Derpaa fortalte Bjørn, at han havde ladet alle Kong Knuds Sendebud hænge. Da sagde Kong Olaf: „Du har viist megen Hyldest og Trostøb imod mig, modtag nu af mig disse Ringe!” Bjørn takkede Kongen, som billigt var; derefter gif han til Skrifte hos Biskop Sigurd; han vedblev stedse at være Kong Olafs Ven, og faldt med ham paa Stiklestad, som længere hen skal fortælles.

Efter Sagaens 161de Kap. findes følgende Tillæg:

Olaf fangede Knuds Mænd.

Det tildrog sig, at Kongen fik fat paa tre af Kong Knuds Sendebud, som vare blevne tilbage, for

at uddele Penge iblandt Leensmændene. Han nødte dem til at bekjende. De sagde, at sex Leensmænd, (hvilke forhen ere nævnte) havde taget Penge af Kong Knud; Kong Olaf lod dem fare i Fred uskadte, undtagen hvad han allerede havde gjort ved dem. Rognvald Jarl Bruseson var den Gang hos Kong Olaf; han spurgte ham, hvorfor han ikke lod disse Stirmænd dræbe, som havde forført saa mange der i Landet ved deres Ord; han plejede dog ellers at straffe med Døden for mindre Forbrydelse, end denne. Olaf sagde: „Jeg har styret dette Land efter Guds Lov, thi det er Guds Lov, at revse Usæder, men ikke at fare frem efter sin Bredes Indskydelse; min Dom, da jeg lod Thorer dræbe, syntes eder haard, og derfor skal dette, som er forbrudt imod mig, være ustraffet, thi det staaer i min Magt og Villie at tilgive det; jeg haaber ogsaa, at Gud ikke vil regne mig det til Onde, at jeg heri estergiver Straffen.“ Knuds Mænd droge da uansægtede bort.

Efter Sagaens 177de Kap. findes følgende Tillæg:

Om Kong Knuds Stolthed.

Paa den Tid viste Kong Knud den Mægtige saa meget Overmod, at han ikke vilde høre, at nogen Konge i Norden lignedes med ham; hvilket ogsaa følgende Fortælling viser: Det hændte sig i England, at tvende forstandige, men fattige Mænd kom til Kong Knuds Hof; de vare unge af Alder og neppe fuldvoxne, den ene dansk, den anden en Nordmand; da de vare fattige, satte de sig i Halmen. Da de vare komne der, tog den danske saaledes til Orde, og sagde: „Det maa

man sig med Sandhed, at her er godt at komme, saa jeg er aldrig kommen nogensteds, hvor saa megen Herlighed var at see, som her, og visseelig er Kong Knud baade i Hird og Huus prægtigere, end andre Konger." Den anden Svend svarede: „Vist nok er her godt at komme, men dog ikke i saadan en Grad, at det jo andensteds kan være ligesaa godt." Knuds Svend svarede: „Hvor kjender du nogen saadan Konge, som Knud er, eller hvor saae du saadant et Herberge, som dette? thi dette overgaaer vist ethvert andet ligesaa meget, som Kong Knud er anseeligere og mægtigere, end andre Konger." Hin svarede: „Jeg mener, at Kong Olaf Haraldson ikke er nanseligere Konge, og ikke har han slettere Herberger, end her ere." Knuds Svend svarede: „Det er ikke rimeligt, thi her ere mange Dele langt anseeligere og prægtigere, end hos Olaf." Hin svarede: „Ikke forekommer Kong Olaf mig uanseeligere, end Knud, og ingen Dele vise mindre Pragt, end her." De talte nu længe om Kongerne, og bleve ikke enige om, hvilken de skulde foretrække. Morgenen efter lod Kong Knud Svendene kalde til sig, og sagde: „Hvad var det, I talte om i Gaar Aftes?" Den Svend, som havde været paa hans Side, sagde: „Vi talte om eders og Kong Olaf Haraldsons Fortrinlighed, jeg forsvarede din, men han holdt med Kong Olaf." Kong Knud svarede: „Saaledes forekom det mig at det var; nu skulle I komme til mit Bord i Dag, og erholde en Belønning for eders Tvist." De bleve glade over, at de bleve kaldte hen til Kongens Bord, og da Kongen var kommen til Sæde, gif Svendene for ham. Kongen sagde: „Her ere to stegte Haner,

jeg vil nu give hver af eder sin; I skulle nu fare bort med Hannerne; min Lykke vil jeg nu give den Svend med, som forsvarede min Sag, men Olafs Svend skal forfremmes ved hans Lykke, siden han understøttede ham; kommer nu hid til mig om et Aar, og lader mig vide, hvilken af eder Lykken mest har føjet." Derpaa gif de bort hver med sin Hane, som Kongen havde givet dem. Men da de vare komne ud af Borgen, tog Knuds Svend til Orde: „Jeg veed ikke, hvorfor Kong Knud har saaledes deelt Hannerne imellem os, thi den, han har givet dig, er langt større, federe og bedre, og jeg mener dog jeg ophøjede hans Fortrin alt hvad jeg kunde, du derimod viste ham ingen Hæder ved dine Ord, men foretrak Kong Olaf i alle Henseender; ikke finder jeg denne Deling passende med vort Forhold imod begge disse Fyrster." Olafs Svend svarede: „Jeg finder ikke, der er nogen Forstjæl paa disse Fugle." Knuds Svend svarede: „Synes den, du har, dig ikke bedre, end min, saa vil du maaskee bytte Hane med mig." Olafs Svend svarede: „Hvis denne tykkes dig bedre, saa tag den isteden!" Knuds Svend svarede: „Ja vist vil jeg heller have den, thi jeg seer, den i mange Henseender er bedre." Derpaa byttede de Hanner, og skiltes dernæst ad, og droge om Aftenen hver til sin Gaard for at faae Natteleje. Da nu Knuds Svend havde faaet Herberge, skar han sin Hane op, og fandt den feed og god; men da Olafs Svend vilde spise, skar han ligeledes sin op, og fandt da, at Hanen var fuld af engelske Solpenge; han fortalte derpaa Huusbonden, han var hos, den hele Historie med Knud og Svendene, og viste ham, hvorledes Hanen

var lavet til inden i. Bonden sagde til ham, at Kong Knud vistnok havde tiltænkt den, der havde roest ham, disse Sølvpenge; „imidlertid forekommer det mig, at du er paa retmæssig Maade kommen til disse Penge, saa du frit kan beholde dem.” Svenden anvendte disse Penge paa en frugtbringende Maade, og blev siden en berømt Kjøbmand, og holdtes for en forstandig og brav Mand, hvor han kom. Men Knuds Svend kom næste Aar til Kongen, og var da endnu fattigere end før; han fortalte Kong Knud, hvorledes det var gaaet til med Hænerne, som de havde byttet med hinanden, samt at Olafs Svend nu var en rig Mand og anseelig Kjøbmand. Knud sagde: „Stor Forskjel i Lykke har fundet Sted imellem eder denne Gang; dog skal du ikke komme til at undgjelde det;” hvorpaa han gav ham gode Kjøbmandsvarer, og bad ham omsætte dem med Fordeel. Svenden takkede Kongen for sin Gave og Høimodighed, og rejste derpaa bort med Godsset og handlede dermed, men tilsatte det altsammen; denne Mand faldt siden i saadan Armod, at han aldrig kunde have og beholde noget Gods. Man seer nu af denne Tildragelse, at Gud stedse forfremmer sine Venner baade fjærn og nær.

Isteden for det 185de Kap. har et Haandskrift følgende:

Kong Olaf, Biskop Sigurd og Harald træffe
hverandre.

Men da Kong Olaf begyndte sin Rejse, stødte de Krigsfolk til ham, som den svenske Konge havde tilstaaet ham; det var fire hundrede Mand; Kongen rejste, saasnart de Svenske kom, og vendte sig først op

i Landet til Skovbyggerne; men paa det første Sted, Kongen tog ind, laae der et Vand for dem, eller, som de Svenske sige, en Sø; det var et ferskt Vand, belagt med Is, og var meget glat, og deres Heste vare ikke skoe; Kongen bad dem da først at gaae i Messe, og under den første Psalmeholdt Kongen sig for Djuene; og strax faldt der en klam Snee paa Isen, hvorpaa Glingen holdt op; de rejste derpaa, dog gik Farden kun langsom, stundum til Hest og stundum til Skib. Da saae de tolv Mænd ride sig imøde; de havde alle sorte Hætter paa, og de kjendte i dem Biskop Sigurd og hans Præster. Kongen spurgte Biskoppen, hvorledes det hang sammen med hans Rejse; han svarede, at han agtede ikke mere at vende tilbage til Norge. Kongen sagde: „Hvorfor skulle vi saasnart stilles ad?“ Biskoppen svarede: „Thi nu lyde alle Efterretninger i Landet kun ilde; dine Mænd have taget Penge af Kong Knud, og jeg frygter for, at du ikke vil blive længer end tre Dage i Landet, og da ønskede jeg ikke at være tilstede; thi jeg veed hvilket Sindelag Leensmandene nære imod dig; de have i Sinde at samle Krigshære imod dig, og have solgt Kong Knud deres Trost og lovet ham den med Eder.“ Kongen sagde: „Din Bistand vilde dog gjerne jeg og mine Mænd have, saa meget heller, hvis jeg kun skulde have faa Levedage tilbage, og Faren skulde være mig nær.“ Biskoppen svarede, at han skulde raade. Da droge de op ad den Fjeldstrækning, som skiller Sverrig og Norge; Kongen havde da henimod tolv hundrede Mand; de kom nu frem til det Land, som hedder Jernbæreland; der mødte den Hær dem, der var draget ham imøde fra

Norge, som før er fortalt; han traf i denne sin Broder Harald og mange andre af sine Frænder og Venner; det var et meget glædeligt Møde. De udgjorde nu alle tilsammen atten hundrede Mand.

Efter det 191de Kap. har et Haandskrift Følgende, som i et andet Haandskrift derimod staaer efter det 189de Kap.:

Wand blev til Wiin.

Kongen red om Dagen paa en hvid Hest; men ufornodentlig snublede Hesten og brækkede Foden; hver Mand tilbød strax Kongen sin Hest, men Kong Olaf svarede, at enten skulde han gaae eller og ride den samme Hest, „thi,” sagde han, „det skal blive galt, for at blive godt.” Kongen lod da Foden paa Hesten forbinde, og de opholdt sig nogen Tid for at bede, og lode Hestene gaae paa Græs. Men da de, som passede Hestene, kom tilbage til dem, saae de, at den Hest, Kongen havde redet, var kommen sig. Kongen var bleven varm om Dagen, han lod sig derfor bringe Wand i et Driffekar, og bad Biskoppen velsigne det; han gjorde saa. Kongen tog det, og saae paa det og sagde: „Jeg vil ikke drikke Øl,” og bad Svenden anden Gang tage sig noget Wand; denne gjorde saa; og da han kom med det, velsignede Biskoppen det, og Svenden rakte da Kongen Driffekarret; men da Kongen saae det, sagde han: „Jeg vil endnu mindre drikke Mjød, end Øl paa en Fastedag;” og Kongen bad da sin Hirdpræst at hente Wand; denne gaaer hen og tager Wandet; Biskop Sigurd velsigner det da atter, og bringer Kongen det. Kongen sagde, da han havde modtaget det: „Endnu mindre vil jeg drikke Wiin, end Mjød eller Øl.”

Biskoppen sagde: „Nyd du frit denne Drik, thi den giver dig den, som har Ret dertil.” Kongen drikker da af Bægeret, og alle nærværende Mænd prisede Gud, som værdigt var.

Efter det. 192de Kap. har et Haandskrift Følgende. isteden for det, som findes i Sagaens 87de Kap. fra de Ord: „Kongebatteren Astrid anvendte al sin Kløgt paa” o. s. v. (1ste D. S. 177), indtil de Ord: „gave sig paa ny i Samtale, hvis udfald endelig blev” (1. St. S. 179):

Om Kong Olaf.

Det havde en Gang hændet sig, da Kong Olaf var i Garderige, at Dronning Ingegerd rejste ud af Landet; Kong Olaf stod og saae paa Toget, og kvad da denne Vise:

Jeg da stod og saae paa den
Fagersjede Kvinde
Fra Højen, medens hjemad
Hun styrig Ganger styred;
Den blide Ms os Corrig
Da voldte; hurtig jog hun
Med Hesten bort fra Garde;
Hver haver sin Bekymring.

Og endnu kvad han:

Jarlommets Eg saa herlig
I Flor stod grøn hver Sommer,
Det alle Hørdet vidste;
Nu Træets Lov er falmet;
I Hast den skjønne Kvinde
I Garde har sit Hoved
Med blanke Baand omgivet,
Dem Freyas Laarer pryde.

Man seer heraf øjensynlig, at han havde større Tilbøjelighed til Ingegerd, end til de fleste andre Kvinder; og det er nu aabenbart, at dette har været hende den største Lykke, saavel som alle andre, som have staaet i Venstabsforbindelse med ham.

Følgende har et Haandskrift isteden for Begyndelsen af Sogaens 211de Kap.

Kongen talte til Kalf og Thorer og Bønderne.

Da nu begges Hære stode lige over for hinanden, saa at man kunde kjende hverandre, sagde Kongen: „Hvi staaer du der, Kalf! og hvad bliver der nu af den Fred, som du lovede os øster paa Sjeldet?“ Kalf svarede: „Brydes vil den Fred.“ „Hvi saa?“ sagde Kongen, „vi skiltes dog som Bønder syd paa Møre, og ilde sommer det sig for dig at stride imod mig eller at sende Skadesaaben mod os, thi dine fire Brødre ere her.“ Kalf svarede: „Meget gaaer nu anderledes, end det bedst sommede sig; du forlod os saaledes, at Nødvendigheden krævede, vi maatte holde Fred med dem, som bleve tilbage; hver saaer da nu at blive, hvor han er stadt; men forliges skulle vi, hvis jeg maatte raade.“ Da svarede Finn: „Det er noget, man altid mærker hos Kalf, at naar han taler vel, da har han Ondt i Sinde.“ Kongen sagde: „Det kan være, Kalf! at du vil forliges, men fredelig tykkes mig dog ikke din Færd; men hvor stor Lyst har du vel til at vide din Skjæbne, hvis vi have Lykken med os?“ „Ikke stor Lyst,“ sagde Kalf. „Da vil jeg sige dig det,“ sagde Kongen, „jeg vil hverken berøve dig Liv eller Gods, men jeg vil paalægge dig en Kommerrejse; forlig dig

med Gud, da er du forliget med mig." „Thorer Hund!" sagde fremdeles Kongen, „vil du vide, hvad der forestaar dig, hvis jeg kommer med Livet fra Stiklestad?" „Ikke løber jeg for det," sagde Thorer. „Dig vil jeg ikke paalægge nogen Kommerrejse," vedblev Kongen, „saadanne Mænd, som du, bør udføre alt det i Landet, som Kongen finder nødvendigt, og som ingen Danne- mand vil udføre." Thorgeir af Kviststad sagde: „J, Konge, skal nu erholde samme Fred, som mange før have faaet af eder, og J vil nu komme til at undgjelde det." Kongen svarede: „Du behøver ikke, Thorgeir, at være saa hidsig paa, at faae med os at gjøre; dig er det ikke bestjæret at sejre over os i Dag, thi jeg opphøjede dig til Magt fra en ringe Mand af, eller kan du endnu tydelig huske, hvad der foregik næstsidste Juul?" „Mangen Gang har jeg druffet Juul," sagde Thorgeir, „uden at lægge paa Hjerte hvad der foregik." „Saa faaer jeg da minde dig derom," sagde Kongen, „den Gang var du ved mit Hof, og bar ikke dit Hoved lavere, end jeg mit, og jeg sørgede for dig saavel i det smaa, som i det store; jeg vilde ønske, du vilde gaae bort, thi med dig burde jeg sidst have nogen Deel at skaffe." Thorleif Kveik aflagde da det Løfte, at blive den Mand's Bane, som først bar Vaaben paa Kong Olaf. Gissur Guldbraafostre tog til Orde: „Det er Skik ude paa Island, at hver har sit bestemte Arbejde; de tykkes da at kunne hvile sig efter deres Arbejde, naar Gjerningen er endt." Kongen svarede: „Der lige overfor dig i Fylkingen staae to Brødre, den ene er meget stærk, den anden trolldyndig; hvis du fælder dem begge, vil ingen forlange mere af dig." Gissur

svarede: „Did skal jeg vende mig, som du anviser; den Mark vil blive haard at slaae, og Tiden er ikke lang; dog vil det komme an paa, hvor godt Jernene bide.”

Følgende staaer i et Haandskrift isteden for Begyndelsen af Sogaens 212te Kap.

Kalfs Samtale med Bønderne.

Kalf Urnesøn sagde da: „Nu er eders Konge falden, og vi kunne nu sige, at vi have Norge til vor Raadighed.” Dag sagde: „Det vilde være til Bedste for de Efterlevende, hvis J tilstode os lige Rettighed til at styre Riget.” „Hvo have Ret til Landet?” sagde Kalf. „Jeg foreslaaer mig selv,” sagde Dag. Bønderne svarede: „Nej visstelig ville vi ikke vælge dig til Konge.” Dag sagde: „Saa foreslaaer jeg eder, at tage Olafs Broder, Harald, til Konge.” Bønderne svarede: „Vilde vi ikke have Olaf til Konge over os, saa ville vi endnu mindre have hans Broder Harald.” „Saa er der min Fader, Ring,” sagde han, „en klog og forstandig Mand.” Kalf svarede: „Ring er gammel, og saa have vi igjen ingen Konge.” „Saa vil J da ikke have mig,” sagde Dag, „vel har jeg just ikke Forstand nok til at styre Landet, men er dog mere skicket til at bevare det for Kong Olafs Venner, heller end at Kong Knud og hans Sønner skulle have dette Land.” Kalf svarede: „Alle blive vi da nogle Uslinger, hvis man nu kan sige, at vi have sveget denne Konge, og ville derefter svigte Kong Knud.” Dag svarede: „Vil J ikke antage noget af dette, saa skulle vi gjøre et saadant Anfald paa eder, at J skal bære Kjende deraf alle eders Dage.” Da kom det til Fægtning imellem dem;

og man kalder det Dags Anfald; i dette Slag faldt en stor Mængde; Thrønderne havde ikke fristet noget haardere Anfald, end dette, som Olafs Mænd gjorde bagefter, da Dag kom til; de jage mange Mænd ud i Naen, som rinder igjennem Bærdalen, og stak dem til døde med deres Spyd. Harald Sigurdson og Rognvald Bruseson udbeelte mange store Hug. Finn Arneson mødte i Træfningen sin Broder Kalf, og anfaldt ham med sit Spyd, og traf ham i Laaret; Kalf fik et stort Saar, og sagde da til sin Broder Finn: „Du tænker nu ikke paa, Broder! hvad du gjør.” Finn svarede: „Jeg veed hvad jeg vil, og ligesaa hvad jeg gjør; jeg vilde ønske, jeg kunde dræbe alle Forrædere; skjændig har J handlet, at J har sveget eders Herre, hvis Lige J aldrig vil faae.”

Steden for Begyndelsen af Sagaens 214de Kap. har et Haandskrift Følgende:

Samtale imellem Brødrene efter Slaget.

Kalf Arneson søgte efter sine Brødre, da de vare faldne. Arnesønnerne Finn og Thorberg laae og talte med hinanden paa Valpladsen; men ved Siden af dem laae Arne og Kolbjørn døde. Finn sagde: „Hvor ofte, Broder Thorberg! har du ligget i Valen?” „Nogle Gange,” sagde denne, „og altid har det huet mig ilde.” „Men hvad synes du nu derom?” sagde Finn. „Godt,” svarede Thorberg, „her er blødt og godt, og jeg er vel fornøjet.” „Saa gaaer det ogsaa mig,” sagde Finn, „og jeg føler ingen Svie i mine Saar; men veed du om det forunderlige, man fortæller, er sandt, at Kongen skal være hellig?” „Du taler saa hastig,”

sagde Thorberg, „at du tænker lidet efter hvad du siger; har du længe vidst noget om hans Hellighed?” Finn svarede: „Hører du, hvad der nu er paa Færde?” „Jeg veed ikke hvad du mener,” sagde Thorberg. „Mig tykkes,” sagde Finn, „jeg hører min Broder Kalf, den Hund, tale; han vil nok lade os helbrede; det passer sig ret vel, thi jeg vil nu faae Kong Olaf hævnet.” Thorberg sagde: „Ansald du ikke din Broder!” Finn svarede: „Jeg bryder mig ikke om, hvis Broder han er; det er heller ikke ofte at jeg kan rose mig af, at jeg har været klogere, end Kongen eller du; men med Sikkerhed vidste jeg hist paa Tjeldet, at sliq Udaad aldrig vilde være skeet, hvis jeg da havde maattet raade, og Kalf var bleven dræbt.” Thorberg sagde da saa højt, at Kalf kunde høre det: „Tag dig i Agt og ansald ikke Kalf, din Broder!” Kalf gif da meget langsommere. Men saasnart Finn saae ham, kastede han sin Daggert efter ham, hvilken traf ham nede paa Bristen, saa Kalf siden haltede lidt. Kalf sagde da: „Nu stod Kongen dig bi, da han ikke tillod dig at begaae en Udaad, men vidste dog, at jeg havde nogen Revselse behov.” Finn svarede: „Det maa du være vis paa, at jeg vilde ønske, det havde truffet dig saaledes, at alle Djævlø havde taget dig jo før jo heller, som dog vil skee med det første,” og han kaldte ham haade en Gudsfornegeter og Forræder. Kalf sagde: „Lad os nu forliges, og tag Røder af mig; jeg har været holdt for den fornemste af os Brødre hidtil, men nu skal jeg ansee mig for den ringeste herefter.” Finn sagde: „Du vil blive anseet for ringere og værre, end nogen anden Mand, og ingen Danneemand vil

186 Tillæg til Olaf den Helliges Saga.

tage Bøder af dig, men for hver Mand vil du være en Afsty, som spørger denne Tildragelse." Det ene af Finns Ord var nu stedse haardere, end det andet.

Ved Sogaens 231te Kap. har et Haandskrift følgende Tillæg¹:

Einar Thambeskjælvers Ord.

Da Kong Svend og hans Moder Alfva raadte for Norge, da vare Indbyggerne ret ulykkelige ved deres Elendighed, saavidt som hines Magt strakte sig; det var ynkeligt at staae under en sliq Regjering med Trældom og flette Naringer, thi Undersaatterne levede mere af Kvægfoder, end af Menneskesøde, da der aldrig i deres Regjeringstid vare gode Naringer i Norge; hvilket ogsaa siges i den Vise, Sigvat kvad:

Den unge Mand ret længe
Alfvas Tid vil mindes,
Da nød vi Studesøde,
Som Buk med Ræver fores;
Alt sliqt gif anderledes
Da Olaf Riget styred,
Af Korn da hver en Lade
Var overfyldt i Landet.

Der fortælles, at der en Gang var talrigt Thing i Nidderos, paa hvilket ogsaa Kong Svend og hans Moder Alfva vare, og der blev da ogsaa fremdeles talt om den Uret, Bønderne lede; men der tilkjendegaves intet Bifald hverken ved hans eller Alfvas Tale, og man sagde hverken Ja eller Nej dertil. Da svarede Einar

¹) Det findes i den islandste udgave i anden Deel S. 219.

Chambestjælver, saa alle horte det: „Jeg var ikke nogen Ven af Kong Olaf; men dog vare Thrønderne flette Kjøbmænd, da de solgte deres hellige Konge, og fik et Føl og en Hoppe isteden; denne Konge forstaaer ikke at tale, og hans Moder vil ikke andet end Ondt, og kan det tilstrækkelig.” Da traf alle, som horte det, paa Smilebaandet eller loe derad, og sagde, den ene til den anden, at det tyktes dem vel talt. Da sagde Alfiva: „Hvorfor sætte Bønderne sig ikke ned, og høre opmærksom paa Kongens Tale, og gjøre ikke saadan en Støj.” Da tav Bønderne, men Einar stod op og sagde højt, saa at alle kunde høre det: „Lad os drage hjem, en slem Bestilling nok have vi haft baade nu og før at komme herhid til Møde med Alfiva; bedre er det, hjemme at oppebie den Uret, som forestaaer, end alle at søge hen til eet Sted, og der lystre en Kvindes Ord, da man derimod ikke vilde lyde Kong Olaf, som nu er en sand Helgen; det er ogsaa det største Ridingsværk, der har været øvet her i Landet, da man søg Kong Olaf, og en sorgelig Vending har det taget, som man kunde vente; saa megen Trængsel har Folk lidt, siden denne Regjering kom i Stand, at Gud skulde ville, den maatte snart faae Ende, men dog har den været længe nok.” Einar forlod da Thinget, og den hele Flok af Almuen tilligemed ham.

Foruden de i Sagaen selv indførte findes endnu i nogle Haandskrifter følgende:

Sanct Olafs Mirakler.

Det hændte sig en anden Gang, at Kong Olaf gjorde et herligt og sjældent Under: En god og uskyldig

Bondekarl blev bagvasket af nogle mægtige Mænd i det Herred, hvor han boede, og blev anklaget for Tyveri, mere for deres Ondskabsskyld, end efter Sandhed; de fordømte ham snart, og førte ham til Galgen imod alle guddommelige og menneskelige Love, og vilde ingen Retfærdiggjørelse af ham antage. Da denne elendige Mand nu ikke kunde komme til at forsvare sig, hvor meget han end bad hine onde Mænd, da ventede han sig ingen Hjælp eller Frelse af Mennesker, men satte sin Sag og al sin Fortrosthing til Guds Miskundhed og den ærværdigste Herre Olaf Haraldsons Forbønner, og bad ham efter Sandhed at yde sig Hjælp hos den almægtige Gud, allerhelst da han ofte miskundelig frelser dem, som paakalde ham, om de end have gjort sig skyldige i stor Brøde og fortjent virkelig Straf. Det gik nu tilsidst saa, at uagtet adskillige talte om, at hine ildefindede Mænd øvede deres Ondskab imod denne Elendige, saa hængte de ham dog uskyldig og imod Lov og Ret; men den gode Konge, som han ofte havde paakaldet, kom ham miskundelig til Hjælp, da han syntes stædt i den højeste Nød; strax da han løftedes op fra Jorden, da syntes ham hin Guds Ven, Kong Olaf, at skyde en Fjæl under hans Fødder, ved hvilken Barmhjertighed han støttede sig næsten denne hele Dag, indtil hans Kone og Sønner kom fra en mægtig Mand, af hvem de havde faaet Tilladelse at nedtage og jorde Liget. Da disse nu kom hen til den Hængte, fløb hans Søn op paa Træet, som han hang paa; dette var befæstet i Klippen, saa at han neppe kunde naae at krybe op og hugge Strikken over; men da dette lykkedes, styrtede den Ulykkelige's Legeme ned ad det stejle Bjerg, og

troede da enhver, som var tilstede, at hvert Been maatte være brudt, saasnart Legemet kom til Jorden, men saa velgjørende for ham var Herrens Bestjærmelse og hin hellige Mands Forbøn, at hverken Galgen eller Strikken kunde skade ham, eller Faldet, skjønt der var langt til Jorden og ujevnt nedenunder. Strax da han kom ned, rejste han sig op, og det første hans Tanke vaagnede, tyktes det ham som en Drøm; men saasnart han kom til sin fulde Samling og til Kræfter, da gjorde han sig strax færdig, og drog hen til det Sted, hvor den hellige Kong Olaf hviler, og fortalte Verkebiskoppen og alle Korsbrødrene denne Tildragelse fra først til sidst, hvilken Miskundhed den almægtige Gud havde viist ham, formedelft hin herlige Guds Ben Kong Olafs Forbønner.

Tæртеgn.

Fremdeles tildrog det sig i Kjøbstaden, hvor den hellige Kong Olaf hviler, at der levede en Kvinde, som længe havde haft den faldende Syge; hun blev gift med en ung Mand, og skjulte saa godt hun kunde denne Sygdom; men en Nat kom der et saa heftigt Anfald over hende i Sengen, at hendes Mand vaagnede ved den store Jammer, hvori hun laae og rallede, kastede sig bag over, og vidste ikke til sig selv. Da tyktes han sig ret elendig ved denne ulykkelige Skjæbne, og græmmede sig meget over denne Vaande, som der ikke kunde raades Bod paa, og han ingenlunde kunde befries fra; han spurgte hende da nøjere ud, hvor ofte dette Slag kom paa hende, og om ingen Lægedom kunde hjælpe derfor. Hun svarede, at denne skrække

lige Sygdom kom over hende hver Maaned, og ingen Slags Lægedom kunde være hende til Hjælp. I den store Harm, som disse Egtefolk havde, paakaldte de da hin hellige Ms Maria og hin hellige Konning Olaf; grædende bad hun dem om Lindring for sig syge og elendige Menneſte. Hun klagede derpaa ſin Nød for ſin Skriftefader, ſagde ham ſit ulykkelige Tilfælde, og bad ham eftertænke, om nogen Hjælp var mulig; men han tænkte ſtrax paa hvad der ſtaaer i Evangeliet, og ſagde hende det, at denne Sygdom ikke viger uden for Bøn og Faſte. Efter denne Paamindelse gif hun og hendes Mand ſammen til den hellige Kong Olafs Kirke, og havde Vordlys med ſig, for at feſtlig holde den hellige Højtid; de faſtede og vaagede Natten i Forvejen med mange andre vanføre Menneſter. Dagen efter var det denne hellige Konges Højtidsdag, og da Ottesangen, ſom det ſomme de ſig at holde paa en ſaadan Højtid, paa hvilken denne Guds Helgen havde ladet ſit Liv, om Morgenen var til Ende, da drog hun hjem og nød ſaa livſalig en Miſkundhed, at fra den Dag til hendes Livs Ende hjemſøgteſ hun aldrig af hinc ulykkelige Tilfælde; men forhen havde dette Meen været ſaa heftigt, at hun fra ſin Barndom af ingen Maaned havde været fri for denne Ulykke. Siden levede de i ſaa ſtor Lykke, at paa hver Marsdag paa Olafsmefſe Aften, da hun havde ſaaet ſin Helsen, vaagede og faſtede de tvende Egtefolk, og ſøgte at takke Gud ved Almiſſe og Bønner.

Om Ildbranden i Kjøbſtaden.

Det hændte ſig en Gangovre i Garderige, at der opkom Ild i Kjøbſtaden Holmgaard, og greb ſaa vidt

om sig, at hele Borgen stod Fare for at gaae op i Luert. Alle flygtede nu fulde af Frygt hen til en Præst, som hed Stephanus, og var Præst til Kong Olafs Kirke, og vilde i denne store Nød tye til Kong Olafs Kraft og Bælde, og forsøge, om andre Mænds Sagn forholdt sig saa i Sandhed. Men da Præsten hørte deres Bøn, tog han hin gode Herres Billede i sin Favn, og holdt det imod Ilden; da udbredte Ilden sig ikke videre frem, end den da var kommen, og saaledes blev den største Deel af Borgen frelst fra Luerne.

Færtegn af Kong Olaf.

Det er vel værd at fortælle, hvad hin gode Konge Olaf gjorde i det Herred, som hedder Thelemarken: En Dag forsamlede alle Bønderne i dette Herred sig, og talte med hverandre om Olaf, at de vilde lade opføre en Steenkirke den hellige Kong Olaf til Ære og Lov, men man kunde, da man søgte derefter, ingensteds der i Nærheden finde Stene passende til at tilhugges. Paa den Dag da nu den antagne Steenmester vilde rejse bort, da lod Gud et stort Fjeld der i Nærheden briste isander, og derved førte man siden alle de fornødne Stene til Kirken, som Herredsmændene lod opføre med stor Beføstning.

Færtegn.

En lille Dreng blev borte for sine Frænder i det Herred, som er nærmest Kjøbstaden ¹⁾, thi de vare den Gang tilstede i et Samkvem. De samlede derfor Folk

¹⁾ Throndhjem.

sammen og gif ud at lede efter ham; men da alle Steder, hvor man kunde vente at finde ham, vare ransagede, fandtes han dog ikke. Hele den næste Dag ledte de ligeledes, men uden at kunne faae Spørgsmaal paa ham. De paakaldte da den hellige Konge Olaf, og skjøde Penge sammen, hver efter sin Evne, og sendte dem strax samme Dag til den hellige Kong Olafs Kirke, fortrostande sig paa hans Mistundhed. Nu ledte de tredie Gang efter Drengen, og fandt ham sovende ved et Huus, hvor de forhen mest havde anstillet deres Eftersøgelse; de droge da glade hjem, og takkede Gud og den hellige Kong Olaf for den Herlighed, han aabenbarer hver Gang man paakalder ham.

Den ærværdige Kong Olafs Mirakel.

Meget har jeg talt om de Tærtegn, som vor Herre har gjort for den hellige Kong Olafs Skyld, men dette synes at være ganske ophøjet og stiftet til at opvække mange Guds Benneres Sind. I Sandhed, ligesom hver kristen Mand's Sjæl er af en ædlere Natur end Legemet, saa er ogsaa dens Død farligere og værre, og dens Helbredelse saa meget herligere. Men al Menneskeslægtens Fjende aflader aldrig hver Dag at øve mod os, hvad han øvede fordem i Paradis; hvert Menneskes Hu og Sjæl søger han stedse at fordærve og at forføre enhver med svigefuld List; Løgnen, som han forebringer, beder han dem at troe, men Guds Brede og hans Buds Overtrædelse, siger han, har ikke meget at betyde; denne Verdens Herlighed lover han, og forfører dermed mangen Mand, men for Guds Dom og Helvedes Kvaler, siger han at ingen tør at

ræddes; med denne Forsførelse bedrog han det første Menneske, og dermed vildleder han hver Dag hans Afkom, indtil det glemmer alle Guds Bud, saaledes som han gjorde ved en vis Mand, som han søg med en saadan dødelig Drik af Djævelens Indskydelse; thi denne usle Mand viste i dette Herred sin overvættes Daarskab, da Fjenden havde saaledes forblindet ham, at han imod denne Verdens Lyst og Begjerlighed agtede den anden Verdens Pinsler for intet, da han gav sig i Fjendens Bold, for at faae sine vrange Begjerligheder tilfredsstillede, og saaledes udelukte sig selv fra alle hellige Menneskers Samfund; dog skaanede han hin velsignede Kong Olafs Messedag. Men en Gang håndte det sig, da mange Mennesker søgte hen til det Sted, hvor hin ophøjede Konge hviler, i Haab om hans Misfundsbed, da drog ogsaa denne usle Mand derhen, allene i den Hensigt, at han kunde see og høre, tale og gjøre nogen Uteerligheds Synd, hvorved han endnu mere kunde befæste sig i Fjendens Vensteb, end før; men vor Herre er saa mild af Hjertet, at han desto mere ynkes over den Ynkverdige, jo mere han seer ham jammerligen forført, end ethvert andet kristent Menneske. Nu om Dagen, da hin hellige Mand's Legeme blev udbaaret med Pragt og Herlighed, da begyndte hin Ynkverdige at betænke denne Helgens dyrebare Herlighed og sin egen Elendighed og evige Forbømmelse, som ham tyktes monne forestaae ham, naar han forlod denne Verden; dernæst besøgte ham den hellige Lands ophøjede Misfundsbed, formedelsi denne Guds Yndlings Nærværelse, og sendte ham en saadan Fortrydelse, at man tyktes at kunne see paa hans Ydre,

hvor ynkeligen han nu selv, denne usle Mand, følte at have syndet. Men da Skrinet blev flyttet bort fra det Sted, hvor det havde staaet, da søgte han Misfandhed der, hvor det hellige Legeme forhen havde hvilet; da begyndte han at anraabe den hellige Mand med Suk og Støn, og bad med bitter Graad hin milde Konge med Guds Hjælp at frie ham af de Syndens stærke Snarer, som Fanden havde hildet ham i; nu lod Gud ham herligen nyde Godt af den hellige Kong Olafs Forbøn, og løste ham til sig af Fjendens Vold, og lovede ham Misfandhed og evig Lyksalighed, hvis han gav Slip paa sin Usædelighed og modstod Fjendens Fristelser. Da det nu kom saa vidt, at han skulde skrifte sin Synd og Uteerlighed, da torde den Elendige ikke bekjende den, men glemte da og vilde ikke gjøre Rede for sit syndige Liv; da sendte vor Herre ham saa heftigt et Sygdomsanfald, saa at han ikke rejste sig af denne Sygdom, førend han ved Skriftemaal havde forsonet al sin Brøde, som han havde gjort sig skyldig i; dernæst fik han sin Helsen paa Sjæl og Legeme, og tyktes sig i sin Svaghed at være kommen til fuldkommen Overbeviisning om, hvorledes han af Stolthed og for Kjødets Lyst havde forvildet sig og forladt Gud, og derved tabt sin Sjæl; men derefter blev han saa meget gudsfrygtigere og trofastere, som han vidste med sig selv forhen at have faret vild, og at have øvet flere Ting, som vare Gud og alle gode Mennesker imod; og han dyrkede siden vor Herre og den hellige Kong Olaf alle sine Livsdage, saalænge han levede.

Færtegn.

En Børingovre i Garderige købte sig en ung Træl, som var døvstum og kunde ikke tale, men ellers var han klogtig og nem af sig i mange Ting. Ingen vidste, hvad Slægt han var af, da han ikke kunde sige det, men de fleste holdt ham for at være en Nordmand, fordi han forfærdigede og istandsatte de Baaben, Børingerne behøvede. Nu havde den unge Mand lært at kjende mange Steder, og havde idelig været solgt og købt for Penge, indtil en velsindet Kjøbmand tilkøbte sig ham, og af Barmhjertighed gav ham sin Frihed. I sin Frihedsstand begav han sig hen til den Borg, som hedder Holmgaard, hvor han fik Herberge hos en god Kone, hos hvem han opholdt sig i adskillige Dage. Denne gode Kvinde besøgte altid Gudstjenesten i den hellige Kong Olafs Kirke, og dyrkede den milde Konge med megen Kjærlighed og Tillid. En Gang da hun om Natten var falden i Søvn, aabenbarede den hellige Kong Olaf sig for hende, og sagde til hende, at den unge Mand skulde følge med hende til Ottesang om Morgenen; hun gjorde efter hans Befaling og bad den unge Mand at gaae med i Kirke. Saa snart de vare komne der, paakom der ham en stor Træthed, og han lagde sig ned og sov, imedens Messen blev sungen; derpaa saae han i Søvne den samme Mand komme til sig, i Klæder og af Afsyn saaledes som han havde viist sig for Konen om Natten. Kong Olaf sagde til den stumme Mand: aperi os tuum et implebo illud, det vil sige: opluf din Mund og jeg vil fylde den; og derpaa tog han hans Tunge, og gjorde Korsets Tegn derpaa; da spurgte han ham, om han vidste, hvem den Mand var,

som aabenbarede sig for ham, og sagde, han skulde nævne ham, hvis han kunde tale. Den Syge svarede: „Jeg formoder, at du er Kong Olaf den Hellige;” og i det samme vaagnede han, og kunde tale, og priste den almægtige Gud og den velsignede Kong Olaf for sin Helsen, som han havde faaet.

En Pillegrim drog igjennem Oplandene, og vilde til den hellige Kong Olaf, men han blev greben i Oplandene og stenet ihjel, og derpaa lagt i en Steendybbe. Da viste hin milde Guds Ben sit Mildheds Værk, og gav denne Mand atter Liv; men efterdi han var saa magtesløs, forekom det ham, at Kongen selv gif hen og ryddede Stenene bort af ham, og sagde derpaa til ham: „Gaf nu hvorhen du vil!” Han sprang strax op, og gif til Nideros, og fortalte selv dette herlige Mildheds Værk, som den hellige Kong Olaf havde sværet imod ham; men de andre, som havde gjort det, fortrøede svarligen deres Synd, og alle lovede Gud og den hellige Kong Olaf.

Den Begivenhed tildrog sig ogsaa i Götland, at en Kvinde blev ombragt uskylbig; hun havde tænkt at besøge den hellige Kong Olaf. Hun var bleven regnet blandt Misbødere; da kom den at rejse hende op fra de Døde og at føre hende derfra, som ved Guds Misfandhed kjender ligesaa vel Menneskenes Tanker som deres Gjerninger, og skattede hendes Forsæt saa højt, at han gav hende Liv for at fuldende sin Rejse; nu love alle Gud og den hellige Kong Olaf.

Lang Tid hengik før den hellige Kong Olaf blev optagen af Jorden og dyrket efter Fortjeneste med ophöjet Værdighed, og en Kirke blev bygget paa Stikle.

stad paa det Sted, hvor hans hellige Blod var udgydt, da han forlod denne Verden. Da Kirken skulde indvies og Biskoppen komme derhen, hændte det sig, at Kongen var i dette Herred og var meget syg; der havde sat sig en stor Hævelse i hans Knæ, saa at baade Laaret og de øvre Dele opsvulmede, saa at han næsten over hele sit Legeme var betagen af Smerte. Formødelst denne sin Pine længtes han efter at besøge Guds-tjenesten og at skue Guds og den hellige Kong Olafs Herlighed; han blev derfor bragt ombord og ført paa en Baad over Floden, og derpaa drog de med ham til Kirke. Men om Dagen, da Ottesangs-Gudstjenesten var ude, blev der fortalt Kongen om den Steen, som den hellige Kong Olaf havde ladet sit Liv paa, og som sagdes end at være vaad af hans Blod, hvilken Steen rager frem fra Alteret; derpaa slæbte Kongen sig hen til Alteret, og trykkede Knæet og det sømteste Sted imod Stenen, og strax paa Djebliffet viste sig imod ham den almægtige Guds og Skabers uendelige Miskundhed og den hellige Kong Olafs Forbøn, saa at paa samme Dag ophørte Bårken og hele Hævelsen.

Om en Ridder i England.

En Ridder i England blev uenig med sin Broder, da de skulde stifte Arv indbyrdes; nu gif det saa ilde i denne Uenighed, at Ridderen vrededes saa heftig imod sin Broder, at han drog sit Sværd og hug til ham, men deres Moder løb imellem dem og vilde afværge Hugget, men Ridderen hug dem begge med eet Hug til Døde, sin Moder og Broder. Han frygtede da saare for Guds Straf over denne sin uhorste Synd,

fortvibledede dog ikke om Guds Miskundhed, men mindedes vor Herres trostefulde Ord: jeg vil ikke Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve; ligesledes tænkte han med Angerens Taarer paa Apostelen Peders og andre Guds Mænds Exempel. Da lod han efter egen Indskydelse lægge Jern paa sig, og drog bort at besøge hellige Steder efter Præsternes Raad. Nu hørte han ikke saa mange Jærtegn fortælle om nogen anden Helgen, som om Kong Olaf Haraldson, og besluttede at besøge hans Helligdom, endstjønt Vejen derhen var lang. Han kom til Norge i Pintsedage, og da han hørte Begyndelsen af Messen med den hellig Aands Miskundhed, da sprang Jernet af hans Arme langt hen paa Gulvet, saa at det klang højt derved; han takkede Gud og den hellige Kong Olaf for dette ham viste Jærtegn, og fattede det Forsæt, at blive der til sin Dødsdag, thi endnu var det Jern tilbage, som var naglet omkring hans Hals. Men paa Kong Olafs Messedag blev hans Skrin udbaaret og sat ned, for at alle, som vilde, kunde gaae hen dertil; og da nu Ridderen havde bekjendt sin Synd, da sprang det Jern af, som var naglet om hans Hals. Dette Jærtegn blev vidt berømt i mange Lande. Her ville vi nu slutte denne Bog, at vi ikke ved vor Vidløstighed skulle trætte dem, som høre til; det er heller ikke at vente, at een Mand skulde være i Stand til at fortælle alle hans Jærtegn, som vor Herre Jesus Kristus lader skee Dag fra Dag sig til Ere og formedelt hin velsignede Kong Olafs Bærdskuld og Forbøn, han som lever og regjerer med Fader, Søn og den hellig Aand, een Gud i hellig Treenhed til evig Tid.

Endelig meddeles følgende Tillæg, som findes bagved Kong Olaf den Helliges Saga i Flatsbogen:

De smaae Artikler, som her ere samlede, staae i den hellige Kong Olaf Haraldsons Levnet, som Styrmer Præst hin Frode har skrevet, men de ere ikke fortalte foran i Bogen saa udførlig, som her. Det maa ikke undre nogen, at meget af det endnu ikke er opskrevet, som tildrog sig i hans Dage, saavidt omkring som denne herlige Straale udbredte sin Glans i Norden, hvor der den Gang skete mere til Frihed og Fremme for den hellige Kristenhed og Kirkens Ret, end tilforn.

Det hændte sig, da Kong Olaf var i England, og havde ved sit Paafund og sin Snildhed indtaget London, kom nogle Kjøbmænd til ham, som vare komne derover fra Norge. Han spurgte dem da om Nytt fra Landet, og især spurgte han dem nøje ud om sin Moder og Stiefader. Kjøbmændene fortalte ham, hvad han spurgte om. Iblandt andet kom ogsaa det paa Tale imellem dem, at Kong Olaf spurgte til en norsk Kvinde, som hed Steenvor, og som man meente, han havde haft et godt Øje til; Kjøbmændene sagde, at hun var gift. Olaf spurgte, med hvem? De svarede, at hendes Mand hed Thorvard, og havde Tilnavnet Galle. Olaf spurgte, hvad for en Mand han var? De sagde, han var en Bonde, og boede nordenfor Stad i Norge, og Steenvor var draget hen til hans Gaard, og boede der hos ham. Da kvad Kong Olaf denne Vise:

Det Skade er, den skønne
Guldsmykte Kvinde hidsket
Paa Havets anden Side

200. Tillæg til Olaf den Helliges Saga.

Hos Galle saa skal falme;
Den fagre Eg jeg snfter
Maa grønnes, mens jeg lever;
Og mig til Sorg dog fødtes
Den samme væne Kvinde.

Efter denne Samtale skiltes Kong Olaf og Kjøbmændene.

Følgende Flok digtede Kong Olaf, efterat han havde indtaget London:

I Land os lader gange,
For store Krigerfæarer
Og Helte faae at vide,
At Naaben England hærge;
Vi modige os vise,
Vi svinge Spyd og skyde!
Alt engelsk Hær vort Angreb
Paa Flugten brat har jaget.

Mangen Kriger paa denne
Dag en gammel og ringe
Pandsersærk sig isører
Langt fra Fædrenelandet;
Med Blod af engelsk Sjende
End sorte Ravn vi lædste,
En hammerspyt Skjorte
Nu Skalden vil paatage.

Den snakkelystne, han sou
Om Ratten Løjer vækker
Og Kvinden favner, sildig
Vil gaae for Sværd at rødne;

I Kar paa England neppe
Han Landgangsfærd vil prøve
Med Skjold i Haand, for Guldet
Med saadan Daad at vinde.

Ej Thorkels Selskabsbrødre
At gaae til Slaget tøved;
For Sværdets Klang og Hvinen
De ej det mindste frygted;
Haard Dyst fik nylig Hæren
Paa Heden; Fjenden gjorde
Dist nok et vældigt Anfald,
Os Waabenhaglen rammed.

Dist ædel er den Fyrste,
Som Ornens Hunger stilled;
Er Nederlag der vordet,
Forstandig Os det spørger;
Det staalblaae Værges Kjender
Den Træfning svar vil finde,
Som her paa Themsens Bredder
Nu vandt den gjæve Konge.

Os Ulfel fast beslutted
Sin Fjende at modtage
Med Spyd, da Skjolderækkens
Haglfolde Storm sig rejste;
Og grum i Hu, det siden
Paa os du saae, at Sværdet
Af Blod kan dryppe; Drikke
I Strid vi to da lysted.

Stormægtig Knud, som raadte
 For Danste, Stand at holde
 Dem bød; han kjæf sig vifte;
 Ved Floden Hære sloges;
 Hvor vi med Hjelm og Brynje
 Fremraffe, syntes Flammen
 Af Stormen stærkt fremdrevet
 Det tørre Krat at sluge.

I Luften blanke Vaaben
 Om hjelmbant Fyrste blinke,
 Fra muret Baaning figer
 Tit ud den skønne Kvinde,
 Og seer at haardest Angreb
 Geirlysten Danekønning
 Paa Borgens Mænd udsører;
 De Britters Pandse fløves.

Paa Themsens Bred hver Morgen
 Seer Bøgerskjenerinden
 At Sværd af Blodet stænkes;
 Ej Rabnen Hunger føler;
 Ved Daggrø Skjoldets Fører,
 Han som for Steenør raader
 Mod Nord fra Stat, man ikke
 Sin Klinge rødne stuer.

Vist fordum, væne Kvinde!
 Paa Ledingstog med Kongen
 Hver Dag vi Skjoldet skued
 Af Faldnes Blod at dryppe;

Nu siden haarde Kæmpe
 Blev endte nys, vi kunne,
 Guldsmykte Mø! i London,
 Den skjønne Stad, os hvile.

Af disse Viser kan man see, at Kong Olaf ofte har haft legemlig Kamp her paa Jorden, men dog har han endnu oftere stredet aandelig imod Fjenden; og saa ofte han end sejrede legemlig over sine Uvenner, saa overbåndt han dog endnu oftere den urene Aand i den aandelige Holmgang, som han hver Dag bestod imod ham, i det han erindrede sig hvad Gud siger i Evangeliet: estote fortes bello! det vil sige: værer stærke i Kampen, og strider mod den gamle Slange, og I skulle da have det evige Liv. Dette Bud holdt denne Guds Kæmpe, den herlige Olaf, i det han daglig stred med den gamle Fjende, og for samme Strid fik han af vor Herre Himmeriges evige Herlighed.

Det hændte sig en Paaskemorgen, da Kong Olaf var i Nideros, at der vare mange Mennesker komne til Byen; en Deel af de Ankomne vare gangne op til Gaulardal. Da traf det sig, at der gif en Mand ved Siden af dem, en bredskuldret Mand i en Kappe og med hvide Beenklæder; han gif allene. Da spurgte een af dem ham: „Hvem er du, Kammerad?“ men Manden tav stille, og blev ved at gaae. „Lykke paa Rejsen!“ sagde den anden, „jeg skal drille ham noget.“ Han løb derpaa efter ham, og strøg med sin Eko langs ned ad Mandens Been; men der var blødt paa Bejen og meget leret, saa at Manden blev meget snavset paa Benet, og saaledes skiltes de ad. Anden Paaskedag kom Kongens Mænd hen i deres Herberge, og sagde,

at Kong Olaf vilde tale med dem. De kunde paa ingen Maade vide, hvad Kongen visde dem, men gif dog hen til ham og hilste ham. Han besvarede deres Hilsen, og sagde: „Hvorledes staaer det nu til med vort Kammeradskab?“ De lode Hovederne synke, og sagde, de kunde ikke erindre, de nogen Tid havde haft ham i deres Selstab. „Jo,” sagde han, „J udgave eder i Sandhed for Kongens Kammerader.“ De bleve derved noget nedslagne. „J behøve ikke,” sagde Kongen, „at blive nedslagne derover, men jeg vil give eder det Raad: tager eder ikke for at drille nogen, som J ikke veed hvem er.“ De takkede Kongen og forlode ham, og kunde nu vide, at det havde været Kong Olaf, som de havde drevet denne Spot med.

Det hændte sig en Gang, da Kong Olaf den Hellige sejlede med sine Hirdmænd udenfor Kysten, hvor Thorvard Galle og hans Kone Steenvor, som før er omtalt, boede oppe i Landet kort fra Stranden; da spurgte Kongens Hirdmænd ham, om han vilde gaae i Land der og besøge sin Veninde Steenvor. Kongen svarede med denne Vise:

Meer vanskelig end forðum
 Er Stat forbi mig Rejsen
 Nu vorden; stedse efter
 Min egen Mø jeg længes;
 Den Havn, som jeg attraaed,
 Med Klipper nu er spærret
 Af anden Mand; jeg aldrig
 Til den mit Skib kan styre.

„Ikke vil jeg nu gaae i Land her,” sagde Kongen, „thi det sommer mig bedre, at opfylde Guds Villie, end

at leve efter min vrange Begjerlighed." Af saadant kan man see, hvor meget han elskede den almægtige Gud, i det han agtede Guds Villie i Himmerige mere, end sin egen Lyst.

¹ Kong Olaf havde mange Islændere hos sig, og holdt dem i megen Anseelse og gjorde dem til sine Hirdmænd; een af dem var Sigvat Skald, en Søn af Thord; han var født ude paa Island paa Gaarden ved Apavatn; der boede en Mand, ved Navn Thorkel, som opfødte og opfostrede Sigvat; Sigvat syntes i sin Opvæxt at være noget langsom. I Apavatn dreves meget Fiskeri om Vinteren. Det hændte sig en Vinter, da flere Mænd sadde paa Isen og fiskede, at de saae en stor, smuk Fisk i Vandet, som var let at kjende fra alle andre Fiske, men som de ikke kunde faae fanget. Der var en Østmand, som opholdt sig hos Thorkel; han sagde en Gang til Sigvat, at han skulde gaae ned til Søen med ham og sidde med ham paa Isen; og da de kom ud paa Isen, gjorde Østmanden Sigvats Fiske-redskaber i Stand. Siden sadde de paa Isen om Dagen. Sigvat fangede da den smukke Fisk, som mange gjerne vilde have fanget. Derpaa droge de hjem, og Østmanden togte Fisken; han sagde da til Sigvat, at han først skulde spise Hovedet af Fisken, thi deri laae alle levende Skabningers Forstand skjult. Sigvat spiste da Hovedet, og derpaa hele Fisken, og strax efter kvad han denne Vise:

¹) Dette korte Afsnit findes, efter sit Indhold, allerede i Sægaens 52de Kap., men kunde ikke ret vel her udelades for medelst Sammenhængen med det følgende.

Edderfiften os efter
 Onfte nu gaaer, da ud af
 Vandet vi have søgt at
 Lokke Søens Beboer;
 Den floge Fister fanged
 En Fift med Angelsnoren,
 Og jeg den ægte Orte
 Optraf med Held fra Dybet.

Fra den Tid af blev Sigvat en fløgtig Mand og en god Skald.

En anden Mand hed Berse Skaldtorfesøn, og han var ligeledes en god Skald. Berse blev bagvasket hos Kongen, thi man sagde om ham, at han kunde hverken digte eller kvæde andet, end hvad der var kvædet før. Da lod Kongen tage en heel Mængde dragne Sværd, og lod dem blotte sætte ned i en lille Stue; og lod derpaa Berse kalde. Da Berse kom, sagde Kongen, at han skulde digte om de oprejste Sværd. Da kvæd Berse:

Her stander guldbeslagne
 Sværd; dem vi rose kunne;
 Hærførers Gunst en Kriger
 Er tjenligst, det jeg mærker;
 Hvis, Konge! du (alt længe
 Hos dig jeg var) nu Skalden
 Et saadant skjenke vilde,
 Det flux modtages skulde.

Da gav Kongen Berse et godt Sværd. En tredje Islænder var Thormod Kolbrunestald; en fjerde Bjørn Hildølefappe; en femte var Thorer Refjulfsøn, han var en meget viis og forstandig Mand; dernæst vare

der to Brødre, af hvilke den ene hed Thord, den anden Thorsinn, han var en stor Skald. En Gang sad Thorsinn paa en løs Stol for Kong Olaf; da sagde Kongen til ham; „Digt en Gang, Skald, om det som er malet paa Tjeldingen!” Thorsinn betragtede det, og saae at der var afbildet paa Tjeldingen, hvorledes Sigurd dræbte Fofner, og kvad da:

Her Dragens Svælg af Sværdet
 Jeg gjennemboret skuer,
 Fra begge Sider Blodet
 Nedstrømmer, Kongen vrede,
 Til Bryttet Klingen trænger,
 Fortvivlet Slangen bugted
 I sidste Kamp, men Kongen
 Sig Stegen snart bereder.

En ottende Islænder var Thorgeir Havarson, en niende Ottar Svarte, foruden mange andre.

Efter Erling Skjalgsøns Fald kvad Kong Olaf denne Vise:

For Fæderen i Nat ej
 Sig Landets Hær vil glæde,
 Et farligt Slag er vundet
 Af os, og Ravnen mædsket;
 Af adel Slægt oprunden
 For tidlig Erling døde;
 Han Freden brød, og dette
 Af Kongen haardt blev straffet.

Men Sigvat kvad følgende:

Den Dag ved Drikkebordet
 Ej sad jeg glad, i Julen,

Da Jæderførsten Erlings
 Uheld man mig fortalte;
 Den ædle Herres Afgang
 Mig lære vil at sørge;
 For dette Drab mig bøjed,
 Jeg gif med oprejst Hoved.

Efter Karles Drab paadrog Thorer Hund sig Kong Olafs Unaade. Den Gang regjerede over Finmarken en Konge ved Navn Mottul, en ibrig Hedning og meget troldkyndig; til ham begav Thorer sig. Thorer gif for Mottul og hilste ham; Kongen besvarede hans Hilsen, og spurgte, hvorledes det kom, at han var kommen derhen saa højt imod Nord. Thorer svarede: „Jlde var jeg stædt paa den anden Side; thi jeg kan ikke være sikker hjemme paa mine Gaarde for Olaf Digre.“ Mottul svarede: „Det kan ikke være sandt, hvad du der siger, at du ikke kan være i Sikkerhed for eders Konge Olaf, thi jeg veed at han længe har været din særdeles gode Ven, og han vil sikkert vise varigt Venskab imod eder kristne Mænd, thi I Kristne kalde eders Konge en forstandig og brav Mand, og det kan ingen være, som ikke er baade vennetrofast og vennegod.“ Thorer svarede: „Jeg veed, at du maa have spurgt den Uenighed, som er opkommen imellem Kong Olaf og mig, hvorledes han paa en vanærende Maade lod min Frænde Thorer dræbe; derfor har jeg dræbt nogle Mænd, men dog een for lidet, da jeg ikke fældte selve Kongen; nu har jeg begivet mig til dig, fordi jeg veed du er en klog og storraadig Mand, der kan meget, som andre ikke kunne; og jeg haaber nu at erholde al den Hjælp og Bistand, som

du formaaer." Mottul svarede: „Hvis det virkelig er din Hensigt, som du siger, da vil det gaae i Opfyldelse, hvad du venter; du skal være her hos mig selvrettende, og vente saaledes paa din Hæder; thi ingen flere end disse ville gæste mig af Olafs Folk, og jeg maa derfor gjøre deres Rejse herhid saa god, som muligt." Nu var Thorer der, samt hans Mænd, tolv i Tallet, og lærte der Trolddom. Om Foraaret gif Thorer for Mottul, og bad ham hjælpe sig med sit Raad og sin Lykke; „thi jeg sætter fuldkommen Lid," sagde han, „til eders Kyndighed i alle Dele." Mottul svarede: „Gjerne vil jeg hjælpe dig med min Lykke imod Kong Olaf, og saa siger min Hu mig, at du omsider vil overvinde ham; her ere nu tolv Pelse af Rensdyrskind, som jeg vil give dig til Foræring; jeg har saaledes signet og manet dem, at ingen af dem kan der bide Jern paa." Disse Pelse bar Thorer og hans Mænd paa Stiklestad. Disse Høvdinger, som jeg nu vil opregne, vare de første, der forraadte den hellige Kong Olaf, og solgte hans Liv for Penge, nemlig: Erling paa Sole, Erlend fra Gerde, Uslaf fra Finnserne, Harek fra Thjotta, Kalf Arneson, Thorer Hund, Thorgeir af Kviststad, Rut af Viggje. Med dem forenede sig siden Thorsteen Knarresmed og Kalfs Frænde, Olaf, men den første Rod og Begyndelse til det altsammen var Knud den Mægtige. En Gang, da de traf hinanden, spurgte ogsaa Kong Olaf ham derom, hvorfor han havde beredt ham en saadan Svig og Modgang: „at du nemlig," sagde han, „ved Svig vil berøve mig Land og Undersaatter, da jeg dog med Guds Hjælp indtog London for dig, og nogle sagde den Gang, at

du aldrig vilde være bleven Konge over hele England, hvis jeg ikke var kommen dig til Hjælp; nu domme den almægtige Gud os imellem!" Kong Knud svarede: „Du yppede først Strid med mig; du fratog mig mit Rige i Norge, som min Farsfader, Harald, ejede og som Hakon Jarl erholdt af ham; dette Rige havde derpaa min Fader, Kong Svend, og han satte Erik Jarl derover; du fordrev min Søstersøn, Hakon, fra vor Fædreneejendom; jeg har ogsaa i femten Aar ladet dig regjere over dette Rige, som var mine Forfædres Ejendom, og derved betalt dig den Hjælp, du ydede mig i England. Nu maa jeg vinde dette Rige tilbage enten ved List eller med Magt; men dog er der endnu een Grund, som især tilskynder mig til, at være din Modstander, den nemlig at alle Konger, som regjere i mit Riksstab, kysse mig paa Knæ og bøje sig for mig, undtagen du og Kong Onund, din Svoger, men naar I det vilde gjøre, da vil jeg lade mit Fjendskab imod eder fare." Kong Olaf svarede: „Ingen af os to staae tilbage for dig i Højhed og Værdighed, og vi ville ikke ved nogensomhelst Forpligtelse forbinde os til Underdanighed imod dig, da du snarere maa kaldes en Viking, end en ærefuld Konge."

Kong Olaf befordrede Kristendommen i mange Henseender; han lod en Kirke reise i hvert Fylke, og lagde Indkomster dertil. Han var en smuk Mand, og snild af Udseende, rank men ikke høj, bredskuldret, regelmæssig af Ansigt og klarøjet, med blondt Haar, som faldt vel, men Skægget var noget rødere; han havde et rødmosset Ansigt, en bred Pande, aabne Øjne, veldannede Lemmer, og smaae Fødder; han var

fast i sine Beslutninger og uforsagt, retsindig og standhaftig i Fare; han var en saare forstandig Mand, og fandt stedse paa det gavnligste Raad, naar han fik Stunder at betænke sig; mindre sikker var han derimod, naar han skulde fatte en Beslutning i en Hast. Han var Enevoldskonge over Norge i samme Udstrækning som hans Frænde Harald Haarfager havde ejet det, saa at hans Herredomme strakte sig imod Norden til Gandvig, imod Sønden til Gøtelven, men imod Østen til Edeskov, og imod Vesten til Angelsøsfund; der var ingen anden imellem Harald Haarfager og Olaf den Hellige, som ene havde regjeret over dette Rige i sin fulde Udstrækning. Kong Olaf kristnede dette hele Rige; han omstyrkede alle hedenske Offeraltre og Guder, saasom Engølmændenes Gud Thor, Saxernes Gud Odin, Skaaningernes Gud Skjold, Svearnes Gud Freyr og Danernes Gud Godorm, og mange andre Afguderiets Uhyrer, baade Steen- og Træ-Altare, Skove, Søer, Træer og alt andet Hedenskab, baade større og mindre. Han havde mærkelige Lærere hos sig: Biskop Grimkel og Biskop Sigurd; de gave Underviisning i Kristendommen og meddeelte Daaben. Lidet agtede Kongen al dette verdslige Riges forfængelige Glæde og Herlighed imod den himmelske Glædes Sødhed; han kunde kaldes det guddommelige Ords Hærfører. Hans berømmelige Liv og udmærkede Godhed opmuntrede mange Menneskers Hjerter til at slaae sig fra Verden og vende sin Hu til Himmeriges Herlighed. Hvilket Menneskes Trodsighed kunde være saa stor, at den ikke maatte bøjes ved denne herlige Konges listige Tale, fuld af aandelig Viisdom. Ikke allene

troede han paa den almægtige Gud, men han spægede sit eget Kjød for Guds Skyld. Den hellige Troes stærke Lue brændte i hans Bryst. Han ærede højlig Kirker og Kirkens Lærere og Kristendommen overhoved; han forskaffede de Fattige Underholdning, klædte de Forsvorne, gav de Faderløse, Enker og fattige Udlændinge Guds, trøstede de Corrigfulde, og understøttede de Retfærdige baade med gode Raad og hvad anden Understøttelse, de behøvede; men han var haard imod Voldsmænd og Hedninger, streng imod Tyve, og uforsonlig imod alle Onde; han standsede allehaande Ustikke hos Høvdinger og hele Almuen; han revsede Ran og straffede haardt alle Overtrædelser af Guds Ret, men tilgav mildelig alle Forbrydelser imod ham selv. Saares forskjelligt var Dømmet om ham og hans Fremfærd, medens han levede i denne Verden; thi mange sagde om ham, at han var stolt og herskesyg, haard og hævnjerrig, knap og gjerrig, rasende og vanskelig at komme tilrette med, ærgjerrig og storagtig, og en Mand, hvis Rige i enhver Henseende var af denne Verden; men de, som kjendte ham bedre, sagde, han var mild og ydmyg, sagtmodig og god, venlig og blødhjertet, forstandig og velvillig, majestætisk og alvorlig, oprigtig og paalidelig, forsigtig og ordholden, gavmild og godgjørende, god og agtsom paa sin Vandel, aarvaagen og sindig i sin Regjering, og at han strengt holdt over Guds Love og gode Menneskers Rettigheder; og de som saa syntes, have talt ret om ham, hvorpaa man nu seer mange Beviser. Sandt han noget i sit Sind, hvor hans egen Lyst og Guds Villie ikke stemmede overeens, da lagde han ofte Baand paa sin Villie og gjorde Guds, og

tragtede altid efter, mere at fremme Guds Ære, end sin egen Værdighed efter retsindige Mænds Skjonnende. I mange Henseender fremmede han Guds Kirke. Han lod en Kirke bygge paa Island paa Thingvalle, hvor en Kirke nu er ham helliget. Han var en mild Forbeder for alle Gode, men en Skræk for alle Onde. Ingen Konge i Norge var hans Lige, hverken før eller siden, thi han elskede den almægtige Gud, betraadte hans Veje, og opfyldte hans Bud; derfor var Herren med ham i alt, som han vel og viselig udførte, og derfor lader nu den almægtige Gud hans Herlighed saa meget mere aabenbares, som han selv forhen dyrkede Gud i sit Liv og ydmygede sig for Gud og Mennesker. Ingen Tunge kan udsige og intet Sind kan fatte, hvor meget Godt Kongen beviste sine Undersaatter ved at give Love og ved at husvæle fattige Mænd, ved at udbrede hellige Lærdomme, ved Bestyrelsen af sit Rige, ved Kjærlighed til den almægtige Gud og den almindelige kristne Kirke, ved sine flittige Bønner og et skjønt Exempel paa et helligt Levnet. Derfor skinner han nu saa meget klarere i Himmels Herlighed hos den almægtige Gud, som han levede gudeligere i denne Verden, end de fleste andre Konger i Norden; derfor gjør han nu saa udmærkede Jærtegn med Guds Villie og Forsyn, og mange, som seent eller aldrig ville blive opskrevne. Læser nu af denne hele Kong Olafs Saga, hvad eder tykkes sandt at være, thi i gamle Sagaer blandes meget sammen, hvilket ikke er saa besynderligt, hvor alt grunder sig paa mundtlig Fortælling; men det maae alle være overbeviste om, at alt det Bedste, der

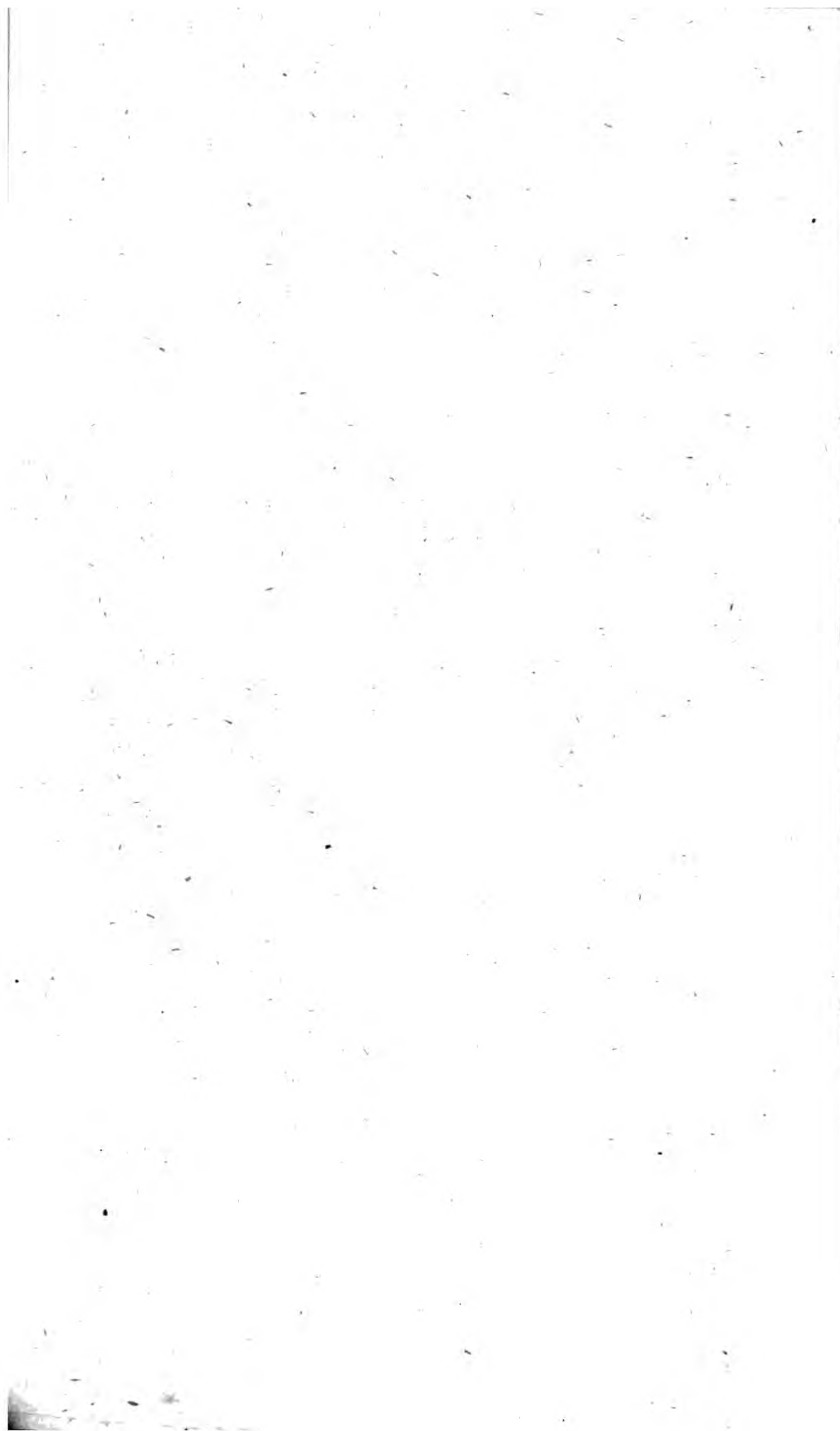
214 Tillæg til Olaf den Helliges Saga.

figes om Kong Olaf, monne være sandest; ogsaa haaber jeg, at den hellige Olaf ikke vil tilregne nogen det, om noget urigtigt har indsneget sig heri, thi man har kun fortalt det til andres Moro, men ikke for at fornærme Kongen eller i nogen ond Mening.

Fortællinger

henhørende til

Kong Olaf den Helliges Saga.

Her begynder Fortællingen

om

Styrbjørn Sveakæmpe, hvorledes han stred
med Erik de Svenskes Konge.

Vor Fortælling begynder dermed, at Bjørn den Gamles Sønner Erik og Olaf regjerede over Sverrig. Olaf var gift med Ingeborg, en Datter af Thrond Sula Jarl; hendes Broder hed Ulf; Olafs og Ingeborgs Søn hed Bjørn. Olaf døde pludselig af Gift under Maaltidet i Upsal. Da lod Erik Bjørn opføde ved sit Hof, efter at hans Fader var død; Ulf opfostrede ham. Da Bjørn var tolv Aar gammel, sad han paa sin Faders Høj, og kom ikke til Bords med Kongen; da gjorde han første Gang Fordring paa Riget, og sagde, at det gif med Riget i Henseende til Bestyrelsen, som med hans Alder, nemlig det gif noget barnagtig til; det samme tildrog sig den næste og den tredie Aar. Erik erklærede, at han havde ingen Ret hverken til Kongedømme eller Arv, førend han var sexten Aar gammel, men da, erklærede han, vilde han fra sin Side intet have derimod. Samme Aar kom Eriks Hirdmand Aage og Bjørn i Trætte med hinanden;

Bjørn fastede Fligen af en Kappe over Hovedet paa ham, men Aage slog Bjørn i Ansigtet med et Horn. Samme Dag dræbte Bjørn Aage udenfor Salsdøren; for hvilket Drab Bjørn ingen Bøder vilde give, men Kongen bødede derfor. Da skulde Kongen drage andensfeds hen til Gjæstebud, men Bjørn blev tilbage og oppebiede Tiden, da der skulde holdes Thing; men paa Thinget traf Bønderne en anden Mand frem af ringe Herkomst, som skulde gjøre Bjørn Kongedømmet stridig, og denne Mand blev da tagen til Konge over den Deel af Landet, som tilkom Bjørn; derpaa rede Bjørn og Ulf bort fra Thinget, som endte dermed, at Almuen fastede efter dem med Jord og Stene; kort Tid efter blev besluttet, at Bjørn skulde begive sig til Kongens Hof; hvorpaa da Kongen endelig skaffede sig ham af Halsen ved at give ham tresindstyve velbesatte og med alt forsynede Skibe; og skulde da Bjørn være udenlands i tre Aar, thi Kongen meente ikke han kunde beholde ham i Riget formedelsf hans heftige og ustyrlige Sind og Bøndernes Knurren. Bjørn sejlede da bort, og fik Spørgsmaal paa, hvor de Svenskes nys antagne Konge monne være, begav sig derpaa derhen, holdt Slag med ham, og fældede ham. Derpaa begav han sig til Østerlandene, og hærgede der, og hvervede rundt omkring Folk til at drage paa Krigstoge med sig. Efter tre Aars Forløb naaede han til Jomsborg i Venden, og blev Overbefalingsmand derover. Der hændtes det Under, medens han var der med sine Folk, at der viste sig et Svuhyre i den Grav, som var gravet omkring Borgen, hvilket kvad følgende:

Hver Morgen Hilde under
 Det røde Krigsfjold stander,
 Før danske Sejermøer
 Haard Waabenleg bestemte;
 Ej Kampens Vej dem aaben
 Vil staae, thi dem er Odin,
 Den gode Balders Fader,
 Ublid, ej Livet sikkert.

Førend Bjørn forlod Landet, havde Kong Erik givet ham et Dgenavn formedelst hans Haardsørhed og Krigslyst, og kaldte ham Styrbjørn. Han drog nu i Vesterviking til Danmark, og anrettede der megen Ufred. Der sluttedes da Fred med de Danske paa Vilkaar, at han fik til Ægte Harald Gormsons Datter Thyre, og dertil skulde de give ham hundrede Skibe og staae ham bi i tre store Fægtninger. Efter en Nats Hvile drog han til Jomsborg i Venden, thi der var kommen en stor Mængde Krigsfolk til ham fra Østerlandene, som vilde undslaae sig for Toget, hvis han ikke kom; med denne hele Hær vendte han tilbage til Danmark, og havde da et Tusende Krigsskibe, og truede med at ville sætte sig fast i de Danskes Lande, med mindre de gave ham to hundrede Krigsskibe, og en Mand, hvilken han selv vilde vælge, til Anfører, og han valgte da Kong Harald; da kvæde de Danske denne Visé:

Ej Jyderne udrede
 Sit Flaaden noget vilde,
 Før Styrbjørns stolte Skibe
 Ved Stranden Anker kasted;
 Nu Danmarks Drot sig givet
 Har under Kæmpens Fane,

Selv uden Folk og Lande
Som fattig Eræl han lever.

Derpaa sejlede Styrbjørn med hele denne Krigsflaade til Sverrig.

Slag imellem Erik og Bjørn Sveakæmpe.

2. Thorgny hed en Mand, en Søn af Thorgny; han var Lavmand i Tiundaland, og dette havde hans Fader været før ham; han var den viseste Mand paa den Tid i Sverrig, og stod i megen Anseelse hos Kong Erik, thi han vidste Udvej til at løse og binde alle vanskelige Sager. Den Gang da det foregik, som vi her fortælle, var han en højaldrende, svagsynet Mand. Da nu Kong Erik spurgte, at Styrbjørn samlede en Hær, meente han det var hans Hensigt at berøve ham det svenske Rige, stævnedes derfor Thing, og raadspurgte sine vise Mænd. Thorgny Lavmand raadte til, at han skulde forbedre Loven for Almuen og forsøge Folkets Rettigheder, samt befale, hvilke Waaben og Rustning hver Bonde skulde eje; han skulde ogsaa lade Søvejen op til Upsal besætte med Pæle, saaledes at ingen Skibe kunde sejle der. Tre Mænd vare der hos Kongen, som han gjorde meget af, men af Almuen vare de ikke afholdte, dog vare de drabelige Krigere, men kunde rigtignok ligesaa snart fortjene Navn af Voldsmand, som af Helte; den ene af dem hed Helge, den anden Thorgils, den tredie Thorer. Da Styrbjørn nu kom til Kysten af Sverrig, blev han alle de Anstalter vaer, som man havde søjet; de gik da i Land, hvor det forekom dem fredeligst, og gave sig til at bane en Vej igjennem den Skov, som hedder Myrkvid,

men da bleve nogle sendte imod dem, som skulde forbyde dem Toget igjennem Skoven. Styrbjørn truede med, at han vilde afbrænde Skoven, hvis de ikke fik Lov til at drage igjennem den. Kong Erik tillod dem da, at fare igjennem Skoven, hvorpaa Styrbjørn med hele sin Hær kom til Fyresvalle. Styrbjørn brændte alle de Skibe, som han var kommen med, thi han meente, hans Mænd vilde ikke saa let flye, naar alle Midler til at komme bort vare dem berøvede. Thor, gny Lavmand gav Kong Erik det Raad, at han skulde lade alle Arbejdsdyr, Heste og Oxne, samle sammen, lade lægge Nag paa dem alle og besætte Nagene forpaa med Brodder og Spydblade; dem skulde Trælle og gemene Folk drive frem. Dette blev ogsaa iværksat, saa at hele denne Hob blev drevet ind paa Styrbjørns Hær den første Dag; og Styrbjørn led deraf et stort Mandetab; den anden Dag holdt de Træfning med fylket Hær, da vare de lige stærke; Heming Jarl var med Styrbjørn; Natten skilte de Stridende. Da ofrede Styrbjørn til Thor efter sin Fosterfader Ulfs og Almuens Opmuntring; samme Nat saae man en rødskægget Mand i Styrbjørns Telte, hvilken kvad følgende:

Mig Styrbjørn, Hærs Forstyrer,
 Som Freden bryder, ikke
 Nu No vil længer unde,
 Paa ham jeg vred maa blive;
 Hans Anslag vist det volde,
 At Bunder snart forbindes,
 Alt priste Drotters Skjolde
 Jeg seer af Blodet rødne.

Selsamme Nat gif Erik ind i Odins Tempel, og indviede sig til ham for Sejer, imod at have ti Aars Frist at leve i; han havde allerede forhen bragt mangt et Offer, da Lykken gif ham imod; kort efter saae han en stor Mand med en sid Hat, som gav ham en Rørstok i Haanden, og befalede ham, at kaste denne over Styrbjørns Hær med de Ord: Odin ejer eder alle! Men da han havde udkastet denne, da saae han et Spyd flyve igjennem Luften, som fløj over Styrbjørns Folk, og strax blev Styrbjørns Hær og derpaa han selv slagen med Blindhed; derefter skete saa stort et Under, at der brast et Fjeldstykke løst, og styrtede ned paa Styrbjørns Hær og dræbte alle hans Folk. Men da Kong Harald saae dette, begav han sig paa Flugten tilligemed alle de Danske; de fik deres Syn igjen, saasnart de kom bort fra det Sted, hvor Spydet var kommet og var fløjet over dem; de kom tilbage til Danmark. Styrbjørn befalede sine Mænd at sætte Fane-stængerne i Jorden og ikke flye af Stedet, saa at han faldt med hele sin Hær. Da stod Erik paa Upsala-Bakke, og befalede at digte hvo der kunde, og lovede Belønning derfor. Thorvald Hjaltesøn kvad disse Viser:

Mod Vest til Tyriskvælle
 Troldkvinders Heste¹ drage,
 Af Foer ved Skandsevolden
 For eder nok der gives;
 Der blodig Val for Ulve
 I Kamp har Erik fældet,

¹) Ulve.

Det lyse Gulds Uddeler,
Selig Roes ham vel tilkommer.

Dg fremdeles kvad han:

Und Vifingernes Rejse
Fra Hjemmet var til Sverrig,
Let fandt de fordret Leje
I Fjeldets brustne Side;
Vel deres Hær var større,
Dog hjalp ej Folketallet,
Ehi de af dem kun leve,
Som Flugt for Liv maae takke.

Thorvald fik til Belønning en Ring af en halv Marks
Vægt for hver Vise; han digtede aldrig hverken før
eller siden, det nogen veed af.

F o r t æ l l i n g

o m R o e.

Der var en Mand ved Navn Røe, som var opfodt i Danmark, en brav Bondes Søn; han var en god Jdrætsmand, stærk af Kræfter og med god naturlig Forstand. Røe var bestandig paa Kjøbmandsrejser, og erhvervede sig derved Gods, og da han var en kunstig Arbejder, saa erhvervede han sig ogsaa ofte herved megen Formue. Den Gang regjerede Kong Svend Haraldson, som kaldtes Tvestæg, over Danmark, og var meget elsket af sine Undersaatter. En Sommer led Røe Skibbrud sydpaa i Danmark, og mistede alt det Gods, som var der ombord; Folkene frelstes med Rød og neppe, og gik i Land. Da gav Røe sig til at smede, og erhvervede sig paa den Maade Gods; han var meget afholdt af sine Stalbrødre, og havde derfor ikke drevet denne Haandtering længe, førend han havde sig en anseelig Formue, thi han var en meget kunstig Smed; men det gik ham som tilforn, at han havde ingen Lykke med sit Gods, thi saasnart han havde samlet saa meget han vilde, rejste han ud af Landet og satte det til. Røe var let at kjende fra de fleste andre Mennesker i Udseende, thi hans ene Øje var blaat, det andet sort, men han var isvrigt en raff, men fredelig Mand, om han endog blev drillet. Han formerede stedse sin Ejendom, naar han var paa Landjorden, men satte den

strax til, naar han begav sig paa Kjøbmandsrejser. Da han saaledes paa sine Rejser tre Gange havde lidt Skibbrud, syntes han at indsee, at Lykke i den Forretning var ham ikke bestjæret; ikke desmindre var det dog hans største Lyst at sejle fra Land til Land med sine Barer; og da det nu var kommet saavidt, faldt det ham ind at begive sig til Kong Svend, for at høre hvad Raad han vilde give ham, thi han vidste, at denne Konge vilde raade ham til hans Bedste, og mange havde befundet sig vel ved hans Raad. Røe satte nu sin Beslutning i Værk; og da han stædtes for Kongen, hilste han ham. Kongen spurgte: „Hvem er du?“ „Jeg hedder Røe,“ svarede han. Kongen spurgte: „Er du Banhelds Røe?“ „Andet Godt,“ svarede han, „havde jeg Behov af eder, end slikt Ogenavn; hellere saae jeg at I vilde unde mig eders Gods og Lykke, kanstee det da vilde hjælpe, thi da, haaber jeg, vilde eders gode Held og Lykke formaae mere end mit Banheld.“ Kong Svend sagde: „Hvis du er kommen til mig for at søge Held, da er er det bedst, vi gjøre Fællesskab med hinanden, hvis du synes.“ De Tilstedeværende sagde imidlertid, at det var ikke raadeligt for Kongen, at give sig i Fællesskab med en saadan Ulykkesfugl, som Røe var, thi da vilde han strax miste sit Gods. Kongen svarede: „Vi ville gjøre et Forsøg, om Kongens Held er kraftigst, eller hans Banheld.“ Derpaa stød Kongen Gods sammen med Røe, saaledes at de begge skulde være lige gode derom. Røe begav sig nu atter paa Kjøbmandsfærd, med den Bestemmelse af Kongen, at han skulde intet være ham skyldig, hvis Godset forgik, men derimod have godt deraf, hvis det

formeredes, og han skulde betale Kongen saa meget Guds, som han fra først af havde faaet af ham. Røe drog nu sin Vej, og det gif ham vel paa hans Rejser, saa at Guds snart tiltog, og han vendte om Høsten tilbage til Kongen med megen Rigdom, saa det varede ikke længe, før han var en meget velhavende Mand. Han blev da kaldt Røe den Rige eller Røe den Prude, og rejste med dette Kongens Tilskud hver Sommer til adskillige Lande.

Om Røe.

2. En Gang sagde Røe til Kongen: „Nu skal I tage eders Deel, Herre, at det ikke en Gang skulde gaae saa ulykkelig til, at jeg tilfattede eders Ejendom.“ Kongen svarede: „Troer du, det er dig gavnligere, at vort Fællesskab ophæves; mig forekommer det raadeligt, at du blev her i Landet under min Bestjermelse, giftede dig og slog dig til Ro under mine Øjne; derimod synes mig ikke om, at du nu vil begive dig i Røbmandsfærd, thi du maa saa meget mere vente dig et Uheld, som du allerede før har fristet slikt.“ Røe vilde nu at de skulde dele Guds, og saa skete. Kong Svend sagde: „Det er dit Dufte, Røe, og ikke mit, thi mig tykkes det var bedre, siden du en Gang har taget din Tilflugt til min Lykke, at denne bevaredes for dig.“ De Tilstedeværende gjentog det, at det havde han erfaret, at Kongens Lykke havde snart afhjulpet hans Trang. Kongen sagde, at han havde opført sig som en brav Mand imod ham, og det vilde være stor Skade, hvis han skulde geraade i nogen Ulykke. Saaledes skiltes de nu ad. Røe begav sig nu

paa sin Kjøbmandsfærd, og havde meget Gods med sig; han sejlede til Sverrig, og styrede op ad Mælaren, og lagde til Land ved nogle Marker; han ejede den Gang allene hele Ladningen paa Skibet. En Dag gik han ene op i Land, og da han havde gaaet en Stund, mødte der ham en Mand med brunt slet Haar og af ret anseeligt Udseende. Røe spurgte denne Mand efter hans Navn, men han svarede, han hed Helge og var Kong Eriks Hirdmand. Han spurgte paa sin Side, hvem Kjøbmanden var, og Røe navngav sig; Helge gjenkjendte ham da, og meente, han havde seet ham før. Helge sagde, han vilde handle med ham. Røe spurgte, hvormed han vilde kjøbe for? Hvortil Helge svarede: „Jeg veed, at I Danske ere komne hid til Landet, og man har fortalt mig, at alle dine Ledfagere staae i din Tjeneste, og at du ejer hele Skibsladningen; jeg vil nu kjøbe hele Ladningen af dig, hvis du saa synes.“ Røe svarede da, at han var i Sandhed en Kjøbmand i det Store; hvortil Helge igjen sagde, at han forstod Handelen baade i det Smaa og i det Store. Røe spurgte, hvor det Gods var, som han skulde faae af ham, naar de handlede? Helge bad ham følge med sig, og sagde, han kunde da selv see, at det var ægte Varer, han bød ham. De fulgtes nu ad hen til et eenligt liggende Huus, som var fuldt af Varer; dette Gods bød Helge for Ladningen, og det forekom Røe, at være et antageligt Tilbud, og at den ene ikke vilde gaae den anden for nær ved dette Bytte, men han selv vilde gjøre et godt Handelskab med Varerne; de indgik da ogsaa denne Handel, og sluttede bestemt Afford med hinanden; hvorpaa de skiltes ad, og Røe vendte tilbage til sit Skib.

Thorgny Farls Raad til sin Datter.

3. Strax den følgende Dag kom Helge ned med mange Mænd og Heste, og lod Varerne bringe bort, saa at de alle vare førte derfra før Aften, og hertil manglede det ham hverken paa Folk eller Heste. Nogle Dage derefter gif Røe allene op i Land, og havde i Sinde at gjøre Anstalter til, at faae sine kjøbte Varer førte ombord; da var der gaaet en Nat over den Tid, paa hvilken han efter Aftalen skulde indfinde sig; men Røe meente, at ingen vilde bryde sig om en Nat mere eller mindre, om han kom noget senere end bestemt var, da han havde meget at tage vare. Han var iført gode Klæder, da han satte Priis paa et pragtfuldt Ud-vortes; han havde et herligt Bælte og en Kniv, som begge Dele havde kostet ham temmelig betydeligt; dertil havde han gode Vaaben og en god Skarlagens Kjortel med en Overkappe besat med Guldknapper. Det var godt Vejr, og han fortsatte sin Gang, til han kom hen til Huset, som stod aabent, men sit Gods saae han ikke noget til; dette tyktes ham underligt, og han gif da rundt omkring Huset, og kom hen til et Sted, hvor Helge laae og sov. Røe spurgte, hvor hans Gods var henne? Helge svarede, han vidste ikke af noget Gods at sige, som hørte ham til. Røe spurgte, hvorledes det kunde være? Helge sagde, at han havde ladet Godsset bære ud paa den aftalte Tid, „men jeg mærkede ikke til,” sagde han, „at du kom efter det; ingen kunde vel vente, at jeg skulde lade Godsset blive staaende i Vind og Vove for hver Mand; jeg har derfor ladet det føre bort, og bilder mig ind, at det nu tilhører mig og ikke dig.” Røe svarede, at

han stiftede og deelte i en Hast og ikke med Billighed, og „det er ikke underligt,” sagde han, „om du i en Hast kan samle Penge, hvis du ofte benytter dig af slige Kneb.” Helge sagde, han havde i nogen Stund staaet sig vel ved sligt, og det havde gaaet godt hidindtil; „men Kongen,” sagde han, „har Tiltale imod dig, fordi du ikke tager vare paa hvad dit er; thi det er her Landslov, at hver skal tage vare paa sit, saa at ikke hver Tyv kan stjæle det, ellers har Kongen Tiltale imod ham, og i denne Sag skal derfor Kongen fælde Dom.” Roe sagde, at her var ikke Udsigt til nogen Fordeel, hvis Kongen vilde holde noget med ham i den Sag. Paa den Maade skiltes de ad, og Roe gik hen til en anden Gaard, og da han kom noget ind i Gaarden, saae han, at to Mænd gik hurtig efter ham, af hvilke den ene havde megen Lighed med hans Kjøbmand. Roe havde kastet sit Bælte over Skulderen, og deri hang en meget kostbar Kniv. Den Mand, som gik foran, hed Thorgils, og var Broder til Helge; han rakte efter Bæltet, saasnart de kom til hinanden, og sagde i det samme: „Saa kommer hver til sit; dette Bælte og denne Kniv tog du fra mig i Balland, men jeg har ladet mig disse Kostbarheder forfærdige i England.” Roe svarede: „Nu er her endnu mindre Udsigt til Fordeel,” og smilte deraf; derpaa gik han sin Vej, men de andre vendte tilbage. Han havde ikke gaaet ret langt, førend der atter kom en Mand imod ham, stor og styg af Udseende, og han havde kun eet Øje; da de mødtes, spurgte Roe, hvad han var for en Mand? Den anden svarede: „Jeg burde kjende dig, thi jeg bærer Mærke paa mig, at vi have seet hinanden før.”

Røe spurgte, hvad Mærke der da var paa det? Sin Mand sagde: „Du tør ikke stille dig saa fremmed an derved; du blev, som du veed, opfødt i Danmark, og var eensjet, og en Gang du var draget i Kjøbmands-færd og laae nogle Nætter ved Samsø, da laae jeg der allerede med mit Skib, da havde du Troldfolk¹ med dig, og kjøbte dem til at hexe mit ene Øje ud; det kan enhver see, som har Menneſteforstand, at disse Øjne have begge været i eet Hoved, du har nu det ene, men jeg det andet; og herom ſkal Kongen dømme i Morgen, ſaabelſom derom, at du tog Bælte og Kniv fra min Broder Thorgils.“ „Jeg veed ikke noget deraf at ſige,“ ſagde Røe, „men jeg kan nu mærke, at her falde mange Sager og Beſtyldninger for i Dag,“ og ſmiilte noget fortrædelig derved. Derpaa forlode de hinanden, og Røe gik ned til ſit Skib, men talte ikke om noget af alt dette til ſine Mænd, og ingen kunde mærke paa ham, at der var noget i Vejen. Næſte Morgen gik Røe til Borgeledet, og havde ingen med ſig, og kom da hen til nogle eenlige Huſe, hvorfra han hørte nogle Menneſteſtemmer. En ſagde: „Monſtro Røe den Loſſe kommer til Things i Morgen?“ En anden ſvarede: „Den Mand gaaer det ilde, thi Kongen dømmer altid efterſom Brødrene indſtyde ham, hvad enten det er Ret eller Uret.“ Røe lod ſom han ikke hørte noget deraf, og gik ſin Vej; han kom hen til et Sted, hvor en ung Kvinde gik ned til Vandet, og det tyktes ham han aldrig havde ſeet ſkønnere Ms. Da han nu kom hen til hende, betragtede hun ham, og ſagde: „Hvem

¹) Dette Ord eller et lignende mangler i Grundtexten.

er du?" „Jeg hedder Røe," sagde han. „Er du Røe den Tøsse?" sagde hun. Han svarede: „Jeg troer, at dette Ravn nu passer sig meget vel, men jeg har dog før haft hæderligere Ravne; men hvad er dit Ravn?" sagde han. Hun svarede: „Jeg hedder Sejerborg, og er Thorgny Lavmands Datter." Røe sagde: „Jeg vilde ønske jeg kunde nyde godt af hans Viisdom; vil du vise mig nogen Tjeneste?" Hun svarede: „Min Fader har aldrig gjort meget af danske Mænd, men han er heller ikke nogen Ven af Brødrene, og de ville altid komme til at staa tilbage for ham, naar de have Sag sammen." Røe sagde: „Vil du hjælpe mig med et godt Raad?" „Der har aldrig før nogen bedet mig om Raad," sagde hun, „og det er ikke rimeligt, at jeg skulde vide noget Raad, som kunde gavne dig, om jeg end vilde give dig noget; men du er i Sandhed en takkelig Mand; gik nu med mig og stil dig under mit Loftskammer, og læg vel Mærke til hvad der bliver talt, som kunde være dig til Gavn, hvis nogen giver dig et eller andet Raad." Han lovede at gjøre efter hendes Forlangende. Hun gik nu bort, men Røe stod nede under Loftskammeret. Thorgny kjendte sin Datters Stemme, da hun gik ind i Kammeret, og spurgte: „Hvorledes er Vejret ude, min Datter?" „Det er godt Vejr," sagde hun. Thorgny vedblev: „Mener du Røe den Tøsse kommer paa Thinget i Dag?" Hun svarede, hun vidste det ikke. Thorgny spurgte hende: „Hvorfor sukker du saa dybt, min Datter? Har du truffet Røe den Tøsse? og synes du, han er en smuk og søstelig Mand? Har du i Sinde at yde ham Hjælp og Bestyttelse?" Hun svarede: „Siig mig en Gang,

Fader, hvis nu du var stædt i en saadan Waande, som han er, hvad du da vilde finde paa, naar ingen vilde komme dig til Hjælp med at forsvare din Sag." Thorgny svarede: „Ingen Vanffelighed tykkes mig den Sag at have; jeg vilde sætte List imod List, hvilket Røe let maa kunne gjøre imod Helge; det kan hver Mand indsee, at naar nogen bemægtiger sig en andens Ejendom med Bedrageri og Svig, og giver ham ingen Erstatning derfor, at Kongen da har Sag imod den Mand, naar Sandhed skal gjælde, og kan han da faae ham domfældt som Tyv og stille ham ved Guds og Ære; men vel kan Røe gjengjælde Løgn med Løgn, og alt dette maa Røe allerede vide." Hun svarede: „Ikke vilde han være Røe den Tøsse, hvis han var saa viis, som du; men hvorledes vilde du da bære dig ad, naar nogen gjorde Fordring paa dit Hje," sagde hun, „hvorledes vilde du da forsvare dig derimod?" Thorgny svarede: „Sætte Særhed mod Særhed." Derpaa sagde Thorgny hende, hvorledes han vilde svare paa begge disse Beskyldninger; og forekommer Udviklingen heraf siden.

Røes og Helges Strid.

4. Derefter gik Sejersborg bort, opsøgte Røe, og spurgte ham, hvorledes han havde indprentet sig de Raad, han havde faaet; han svarede, at han troede nok at kunne erindre adskilligt deraf. Hun sagde: „Begiv dig i min Faders Følge, naar han rider til Things, og bryd dig ikke om hans Bebrejdelser, hvis han skjelder paa dig, thi han veed uden Tvivl, at jeg har mødt dig, og synes godt om dig, og jeg haaber,

at han vil være dig behjælpelig i din Nød, saa meget mere som han veed, at det er mig magtpaaliggende; men hvis nu dette ikke er noget godt Raad for dig, saa veed jeg ikke noget andet." De forlode nu hinanden efter denne Samtale, og da Thorgny var færdig, red han til Thinget, hvor da Roe mødte ham strax ved Borgeledet, og hilste paa ham. Thorgny sagde: „Hvem er du?" men Roe navngav sig. Thorgny spurgte: „Hvad vil Roe den Tosse blandt mine Folk? gaa en anden Vej! jeg vil ikke vide af at sige, at du drager med os." Roe svarede: „Ikke vil du forbyde mig at følge efter og at gaae hvilken Vej jeg vil, da jeg ikke gjør dig nogen Skade, men jeg er ubekjendt her og vilde gjerne have godt af eders Selskab; det er mig ogsaa nødvendigt nok at drage denne Rejse og at fremme min Sag saa godt jeg kan." Da faldt de andre i Talen, og sagde, at det var sandt nok; de rejste derpaa videre til Thinget, og Thorgny havde et stort Følge med sig; der vare ogsaa en stor Deel af Indbyggerne forsamlede. Da Mændene nu vare komne til Thinget, sagde Thorgny: „Ere Brødrene Helge og Thorgils komne?" De svarede Ja. „Da er det bedst," sagde Thorgny, „at gjøre Kongen bekjendt med Trætten imellem eder og Roe den Tosse." Helge sagde: „Det er min Paastand, at saaledes var Aftalen imellem mig og Roe, at han skulde have alle de Varer, som vare i Udhuset, men jeg skulde lade dem bære ud og tømme Huset: saa var ogsaa bestemt, naar Roe skulde lade dem afhente; jeg derimod skulde derfor have hele Ladningen paa hans Skib, og selv føre den bort; nu har jeg ogsaa, Herre!" sagde han, „opfyldt Forplig-

telsen fra min Side, men da jeg havde ryddet Huset og baaret Varerne ud, da var Røe ikke kommen derhen, hvorefter jeg lod dem føre bort, da jeg ikke vilde, at Tyve skulde stjæle dem; nu mener jeg Godsset tilkommer mig; men J, Konge, har Sag imod ham, fordi han ikke tog vare paa sit Gods, men vilde at andre skulde gjøre sig ulykkelige ved hans Ejendom; nu, Herre, skal J dømme i den Sag." Kongen sagde: „Ligt var det, men maaskee du dog kan komme til at beholde Godsset, hvis det virkelig er saaledes gaaet til: var det da saaledes Aftalen, Røe?" Denne svarede, at det kunde han rigtignok ikke nægte; „men her er dog en Forstjæl, Herre!" sagde han; „derom bleve Helge og jeg enige, da vi sluttede vor Handel, at jeg skulde have alt det, som var inde i Huset; jeg gjør derfor nu Fordring paa alt Kryb, Møl og Orme og alt andet Utsj, som var derinde, som min Ejendom, og paastaer, at han var forpligtet, at rydde dette ud og alt det, som var derinde, men det mener jeg han ikke har gjort; derhos erklærer jeg ham, Helge selv, for min Ejendom, thi han var den Gang inde i Huset, da vi kjsbsoge, og vi begge stode der ved Siden af hinanden; men hvor slet en Mand han end er, saa skal han dog nu være min Træl, eller og jeg sælger ham til en anden; nu, Herre! maa J dømme i denne Sag." Kongen sagde: „Med snedige Folk, og det ikke raadvilde, har du nu at gjøre, Helge!" Thorgny sagde da: „Vel talte du din Sag, Røe, og det skal være vanskeligt, at sige noget derimod. Men hvorledes hænger det sammen med den Sag imellem dig og Thorgils?" Thorgils svarede: „Det er min Paastand,

at Røe har taget Kniv og Bælte fra mig, hvilke begge ere store Kostbarheder." Thorgny sagde: „Da faaer Røe svare noget hertil, eller vedgaae det, hvis han holder det for sandt." Røe sagde: „Her ved har jeg vissefelig noget at erindre: jeg blev opfodt i Danmark, og havde en Broder, som hed Sigurd, en i alle Henseender dygtigere Yngling end jeg, og noget yngre; en Gang rejste han med mig paa en Kjøbmandsrejse til Balland, han var den Gang tolv Aar gammel; en Dag paa Markedet traf Drengen paa en stor, sletthaaret Mand, de sloge en Handel af med hinanden, men der bleve mange Penge tilovers i Drengens Pung, som hin ikke havde noget at give for; men Manden, som han var truffen paa, var dog pengegriff og vilde gjøre alt muligt for at faae Pengene; saaledes kom det sig da, at han dræbte Drengen og vilde skjule ham; men nogle bleve det vaer og underrettede mig derom; men da jeg nu kom derhen, hvor min Broder laae død, da var den anden Mand borte, men Kniven og Bæltet laae der endnu, derimod vare alle Pengene borte; det er nu den Raade, hvorpaa jeg er kommen til disse Kostbarheder, og tænker derfor, at Thorgils har stjaalet Pengene og dræbt min Broder; nu Herre! skal I dømme i denne Sag." Thorgny sagde: „Det er i Sandhed nogle uadødske Mænd, disse Brødre."

Om Røes Tilbud mod Thorer.

5. Nu fremstod Helges og Thorgilses Broder Thorer, og talte saaledes: „Her er endnu den vanskelige Sag at dømme i, i hvilken jeg har Deel;" hvorpaa han anførte sin Fortælling om, hvorledes han

havde mistet sit Øje, som foran er berettet; „nu haaber jeg, Herre! at I understøtter min Sag, thi herimod vil han intet kunne fremføre for Retten, at det jo er tilgaaet, som jeg siger; I tør ikke, Herre! agte fremmede Mænd højere, end os Brødre, som længe have været eder til Nytte, og ikke have forsømt noget af det, I har betrøet os at udføre.” Kongen sagde: „Dette er en underlig Sag, som man sjelden har hørt Mage til; imidlertid maa du, Røe, fremkomme med hvad du har herimod at sige.” Røe svarede: „Det er langt fra, at jeg vil vedgaae dette, og vel troer jeg at kunne godtgjøre, at dette er løjet mig paa; men for eders Skyld, Herre, vil jeg dog fra min Side gjøre et Tilbud derimod.” „Lad os da høre!” sagde Kongen. Røe vedblev: „Jeg tilbyder Thorer, at hver af os lader et Øje udstikke og de blive lagte paa Vægtskaaen, og hvis de da begge høre til eet Hoved, saa maa de være lige tunge, og i saa Fald skal jeg betale Thorer Bøder, efter eders Dom; men hvis de ikke ere lige tunge, eller Thorer ikke vil indgaae dette Vilkaar, saa maa dette ikke være den første Gang, han har løjet.” Thorer afflog at indgaae Tilbudet. Thorgny sagde: „Det kommer deraf, at du lyver, og det gaaer nu med eder Brødre som altid, at I vise Uforskammenhed og Ondskab; det kan ogsaa være, at mangfoldig og længe øvet Løgn og Falskhed nu slaaer eder paa Halsen; og saa have I længe ubilligen staaet under Kongens Bestjermelse, og han har anseet eder for bedre, end I ere; nu bør man ikke længer lægge Dølgemaal paa Sandheden, thi det er nu sjensynligt for alle, at den eneste rette Dom er, at Røe maa raade for disse Brø-

dres Liv og Gods." Røe sagde: „Min Dom er snart affagt, thi ikke bliver jeg siden flogere; nemlig begge Brødrene Thorer og Thorgils dømmer jeg fra Livet, men du, Konge, skal have deres Jordegods, jeg deres Løsøre; Helge derimod skal være landflygtig, saa at han aldrig mere kommer her til Landet, men maa gribes og dræbes, hvis han lader sig finde i Sverrig; alt hans Gods tildømmer jeg mig." Derpaa bleve Thorgils og Thorer grebne, Galge blev rejst, og de bleve hængte som Tyve efter Landets Lov. Derpaa blev Thinget opløst, og hver drog bort til sit Hjem; men Røe blev nu kaldt Røe den Vise. Han takkede dernæst Thorgny Lavmand for sin Hjælp, og sagde, han vilde neppe være kommen vel derfra, hvis han ikke havde haft godt af hans Raad og Forstand; „nu maaskee," vedblev han, „vil jeg vel synes dig altfor paatrængende, hvis jeg bejler til din Datter." Thorgny svarede: „Jeg finder det tjenligst, at svare vel herpaa, thi min Datter blev snart enig med sig selv om, at hun kunde godt lide dig og vilde have dig." Derpaa gik dette Giftermaal for sig med megen Ære og Priis, og der holdtes det prægtigste Gilde. Derpaa gjorde Røe sig færdig til at rejse bort, og drog til Danmark, kom til Kong Svend, og fortalte ham om sin Rejse, hvorledes alt var gaaet til, og sagde, at han havde ingen Mand saa meget at takke, som ham. Røe bragde ham mange kostbare Sager fra Sverrig. Kong Svend sagde, at det var gaaet ham vel og heldigt, hvor betænkeligt det end havde seet ud for ham; derpaa forlod han Kongen, og de vare bestandig Venner, saalange de levede. Røe

drog til Sverrig; da var Thorgny Lavmand død, og hans Søn, Thorgny, fik Lavmandsdommet efter ham, og var en meget viis Mand. Roe og han deelte Arven imellem sig efter Landets Love, og kom vel overeens. Roe blev anseet for en brav Mand; hans Kone var meget forstandig; fra dem nedstamme mange anseelige Mænd i Sverrig.

Fortælling

om Emund og Kong Olaf.

King hed en Konge, som regjerede i Oplandene i Norge; det Fylke, han var Konge over, hed Kingerige; han var forstandig og vennesæl, velsindet og meget rig; han var en Søn af Dag, der igjen var en Søn af King, Harald Haarfagers Søn, hvilken Slægt det ansaaes for bedst og hæderligst i Norge at nedstamme fra. King havde tre Sønner, som alle vare Konger; den ene hed Korik, som var den ældste, den anden Emund, den tredie Dag. De vare alle tapre Mænd, og forestode paa deres Faders Vegne Krigsuderustningerne, droge i Viking, og indlagde sig saaledes Ære. Dette var paa samme Tid, som Sigurd Eyr regjerede i Oplandene; han var gift med Kong Olaf den Helliges Moder, Asta Gudbrandsdatter. En af hendes Søstre hed Thorny, Halvard den Helliges Moder, en anden Isrid, Steige, Thorer's Mormoder. Olaf Haraldsøn og Emund Kingsøn vare Fostbrødre i deres Opvæxt, de vare ogsaa næsten ganske jævnaldrende. De svæde sig i alle de Idrætter, som prydede Mænd, og opholdt sig snart hos Kong Sigurd, snart hos Kong King, Emunds Fader. Men da Kong Olaf drog til England, rejste Emund med ham, tilligemed Ragnar Agnarson, en Sønnesøn af Ragnar Ryffel, Harald Haarfagers Søn, og mange andre mægtige Mænd.

De bleve saa meget navnkundigere og berømtre, som de foretog sig længere Rejser, hvilket man ogsaa har seet Prove paa med Olaf den Hellige, at hans Navn blev bekjendt over hele det nordlige Europa; og da han siden bemægtigede sig Norge, underlagde han sig hele Landet, og tilintetgjorde alle Fylkekongerne, saaledes som der fortælles i hans Saga, med forskjellige Omstændigheder, som kyndige Mænd have optegnet; fornemmelig er den Begivenhed i Folkemunde, hvorledes han i een Morgenstund tog Riget fra fem Konger, men efter Styrmer hin Frodes Fortælling skilte han i alt ni Konger der i Landet ved deres Magt; nogle lod han dræbe, andre lemlæste, og nogle jog han bort fra Landet. I deres Tal vare King, Kærik og Dag; men Emund og Ragnar Agnarson Jarl vare paa Vikings- toge, da dette tildrog sig. King og Dag droge bort fra Landet, og opholdt sig længe paa Krigstoge; derpaa begave de sig til Øster-Gotland, og regjerede der siden i lang Tid. Kong Kærik derimod blev blindet, og var hos Kong Olaf, indtil han vilde svige ham, og ved sine Bagvaskelser satte Splid imellem hans Hirdmænd, saa at de dræbte hverandre; Kong Olaf selv derimod anfaldt han Kristi Himmelfartsdag i Koret i Kristkirke, saa at de Silkeklæder, Kongen havde paa, bleve sønderstkaarne, men Kongen selv bestjærmede Gud, saa han ikke blev saaret. Derefter blev Kong Olaf ham saa vred, at han ved første Bør, som gaves, sendte ham til Grønland med Thoraren Refjulfson; de landede imidlertid i Island, hvor han opholdt sig hos Gudmund den Mægtige paa Nædrevalle i Øfjord, og døde paa Kalskind.

Om Emund og Ragnar.

2. Om Emund og Ragnar er først at fortælle, at de kort efter kom til Norge med mange Skibe. Kong Olaf var den Gang langt borte. De fik nu de Tildragelser at høre, som nys ere fortalte. Emund støvne de da Indbyggerne til Thing, og talte saalunde: „Her ere forfaldne mærkelige Ting her i Landet, siden vi rejste bort: vi have mistet vore Frænder, men andre ere forjagede fra Landet med Skam og Spot; vi have baade Vanære og Skade af vore anseelige og ætstore Frænder; der er nu een Konge over Norge, isteden for der før vare mange; jeg troer det Rige er kommet i gode Hænder, som min Fostbroder, Kong Olaf, styrer, skjønt det forekommer mig, at hans Regjering tager en vel voldsom Vending; jeg venter mig af ham af Hæder og Ære, Kongenavn undtagen.” Nu tilskyndte begge Venner ham, at han skulde begive sig til Kong Olaf, og forsøge, om han vilde give ham Kongenavn. Emund svarede: „Jeg vil ikke bære Hærskjold imod Kong Olaf eller være iblandt hans Fjenders Tal, men efter saa store Sager, som nu ere komne os imellem, kan jeg dog heller ikke bekvemme mig til at trygle om hans Raade og nedlægge min Hæderstitel; men ville vi ikke indgaae Forlig med ham, hvad mene I da der er andet at gjøre, end ikke at drage til ham. Jeg er forvisset om, at han vil bevise mig megen Ære, hvis vi mødes, da jeg ikke har i Sinde, at gjøre Indgreb i hans Magt; men jeg frygter for, at I, som ere mine Mænd, ikke ville finde eder saa vel deri, hvis I see eders Frænder i høj Grad bestæmmede; dersom I derimod tilskynde mig saa meget, da tykkes dette

mig endnu en farlig Sag, thi vi vilse først komme til at aflægge vor Ed, og den sommer det sig ubrødelig at holde." Da sagde Emunds Medfølgere: „Hvad mener du dermed, hvis vi ikke skal slutte Forlig, og ikke begive os til Kongen, men blive landflygtige fra vore Ejendomme, og dog ikke være blandt Kongens Fjenders Antal." Ragnar sagde: „Emund har ganske talt efter mit Sind; thi jeg stoler ikke paa vort Held imod Kong Olafs Lykke; men det, synes mig, vi skulle vel betænke, naar vi skulle flye fra vore Ejendomme, om vi da kunne ansee os for mere, end andre Kjøbmænd." Emund sagde: „Hvis J ville antage det Forslag, som jeg tænker paa, saa vil jeg sige eder mit Forsæt, hvis J ville høre det: Jeg har spurgt, at Kong Baldemarovre i Garderige er død, og hans tre Sønner, som ere meget anseelige Mænd, have arvet dette Rige efter ham, men han stiftede ikke sit Rige synderlig ligelig imellem dem, thi den ene, som hedder Burisleif, som er den ældste af dem, fik den største Part af deres Fædrearv, og har nu allene et langt større Rige, end begge de andre; den anden hedder Jarisleif, den tredie Barnlaf. Burisleif har Kænugaard, som er det bedste Rige i hele Garderige; Jarisleif har Holmgaard, og den tredie Paltestja og dertil hørende Landstrækninger; men de kunne nu ikke forliges om Riget indbyrdes, og den, som har faaet den største Part og fik det bedste ved Skiftet, er mindst fornøjet med sin Deel, thi han troer, at der er fragaaet ham saa meget, som han har mindre, end sin Fader, og at han derfor er ringere end sine Forsædre. Nu har jeg foresat mig, hvis J saa synes, at drage derhen og besøge disse Konger, og holde med

den ene eller den anden af dem, helst med dem, som ville forsvare deres Riger og ere fornøjede med deres Faders Deling. Dette Foretagende vil forskaffe os baade Gods og Anseelse. Nu vil jeg gjøre dette til en fast Aftale imellem os." Alle gave deres Samtykke dertil. Der vare mange saadanne Mænd, som gjerne vilde erhverve sig Gods, men havde lidt Fornærmelser at hævne i Norge; de vilde heller rømme Landet, end blive der tilbage, og udsætte sig for voldsom Behandling af Kongen og deres Fjender; disse besluttede sig nu til at følge med Emund og Ragnar, der nu sejsede bort med en stor og udvalgt Hær af modige og tapre Mænd, og satte deres Raas til Østerleden. Dette fik Kong Olaf ikke at vide, førend de allerede vare borte, og sagde da, det var ilde, at han og Emund ikke vare komne sammen, „thi vi skulde," sagde han, „have skiltet ad som bedre Benner; men nu vil han rimeligviis bære Nag til os; saaledes er nu den Mand dragen bort fra Landet, som vi vilde have bevist den højeste Ære i Norge, Kongenavn undtaget." Man havde fortalt Kongen Emunds Ord paa Thinget, hvortil Kongen sagde, at man kunde vente af ham, at han vilde fatte en god Beslutning. Nu er herom intet meer at sige, men vor Fortælling vender tilbage til Emund og Ragnar Jarl.

Emund kommer til Garderige.

3. Emund og hans Medfølgere standsede nu ikke deres Rejse, førend de kom over til Holmgaard til Kong Jarisleif. De begave sig nu først hen til Kong Jarisleif efter Ragnars Forlangende. Kong Jarisleif var

en Svigersøn til Olaf de Svensktes Konge; han var gift med hans Datter Ingegerd. Da Kongen erfarede deres Ankomst der til Landet, sendte han Mænd til dem, som skulde tilbyde dem fredeligt Ophold der i Landet, og at komme til Kongen til et anseeligt Gilde, hvilket de modtog med Glæde. Da de nu sad i Sjæstebudet, spurgte Kongen og Dronningen dem omstændelig efter Nyheder fra Norge om Kong Olaf Haralds søn. Emund svarede, at der var meget Godt at sige om ham og hans Færd; og tilføjede, at de havde været Fostbrødre og Rejsfæller; derimod vilde han ikke omtale de Omstændigheder, som mishagede ham, hvorom forhen er talt. Nu fattede Emund og Ragnar snart megen Agtelse for Kongen, og ikke mindre for Dronningen; thi hun var en særdeles driftig Kvinde og meget gavmild; Kong Jarisleif derimod holdtes just ikke for gavmild, men var en myndig og højsindet Konge.

Emunds Overenskomst med Kong Jarisleif.

4. Kongen spurgte dem nu, hvorhen og hvor langt de agtede at rejse; men de svarede saaledes: „Vi have spurgt, Herre, at I staae Fare for at miste noget af eders Rige for eders Brøders Skyld, men vi ere landflygtige Mænd, og have søgt her over til Garderige til eder tre Brødre, og agte at give os i Tjeneste hos den, som vil forskaffe os den største Ære og Anseelse, thi vi ville erhverve os Guds og Børsumelse og modtage Hæder og Ære af eder; vi forestillede os, at I uden Tvivl gjerne vilde have raske Mænd omkring eder, dersom eders Frænder, de samme, som nu ere

blevne til eders Fjender, skulde ville gjøre noget Indgrib i eders Rettigheder. Vi tilbyde os nu at værgede dette Rige, at gaae i Sold her, og at tage Guld, Sølv og gode Klæder af eder; men hvis I ikke strax ville modtage dette vort Tilbud, saa ville vi paa samme Vilkaar tage Tjeneste hos den anden Konge, hvis I vise os bort." Kong Jarisleif svarede: "Vi trænge højlig til eders Hjælp og Raad, thi I ere forstandige Mænd og tapre Mordmænd, men lader mig endnu vide, hvor megen Sold I forlange for eders Tjeneste." Emund svarede: "For det første skal du give os en Hal til os og alle vore Folk, og ikke lade os lide Mangel paa gode Fødemidler, saa mange som vi behøve." "Det tilstaaer jeg," sagde Kongen. "Da," sagde Emund, "staaer denne Hær til din Raadighed, og skal gaae i Spidsen for at forsvare dit Folk og Rige. Derhos skal du betale hver Krigsmand en Dre vejet Sølv, og hver Skibsbefalingsmand desforuden en halv Dre." Kongen svarede: "Det kan vi ikke." Emund sagde: "Det kan I, Herre, thi vi ville tage i Betaling derfor Bæver, og Sobelskind og andre Varer, som ere lette at erholde her i Landet, og vi selv ville taxere det og ikke overslade det til vore Krigsfolk; og gjøres der noget Bytte, da skal du udrede disse Penge til os, men naar vi sidde i Fred, skal vor Sold formindskes." Dette samtykkede nu Kongen, saaledes at denne deres Overenskomst skulde gjælde i tolv Maaneder.

Emund vinder Sejr i Garderige.

5. Nu satte Emund deres Skibe paa Land i god Forvaring. Men Kong Jarisleif lod indrette dem en

Steenhal, og lod den betrække med prægtigt Pels, og de bleve forsynede med de Levnetsmidler, de behøvede, af bedste Slags. De vare nu hver Dag i Fryd og Gammen hos Kongen og Dronningen. Men de havde ikke længe haft saadanne gode Dage, førend der kom Brev fra Kong Burisleif til Kong Jarisleif af det Indhold: at han forlangte nogle Herreder og Kjøbstedpladser, som laae paa Grændsen af hans Rige, og hvis Afstaaelse han fordrede. Kong Jarisleif fortalte nu Emund, hvad hans Broder havde forlangt. Han svarede: „Dertil kan jeg ikke sige meget, men vor Bistand staaer til eders Befaling, hvis I vil benytte eder deraf; men det forstaaer sig, at man bør give efter for sin Broder, hvis det lader sig gjøre med det gode; men om saa er, som jeg frygter for, at han vil forlange endnu mere, hvis dette tilstaaes ham, da staaer Valget i din Magt, enten du vil afstaae ham dit Rige, eller ej, eller om du vil heller forsvare det med Mandighed, og lade det komme til det Yderste imellem eder Brødre, hvis du seer, at du siden kan holde dig; det er altid mindre farligt at samtykke bestandig hvad han forlanger, men mange ville holde det for fejgt og uføngeligt at tage den Beslutning; jeg seer heller ikke, hvortil du her underholder en fremmed Hær, naar du ikke skal kunne lide paa os; nu skal du selv have Valget.” Kong Jarisleif sagde, „at han kunde ikke beslutte sig til uden Forsøg at opgive sit Rige.” Emund sagde: „Da skal du give din Broders Sendebud det Svar: at du vil værge dit Rige. Giv ham heller ikke lang Tid til at samle Krigsfolk imod dig, thi det er vise Mænds Ord, at det er lykkeligere at stride i sit Land, end i en an-

dens." Sendebudene vendte nu tilbage til deres Konge, og meldte ham Udfaldet, at Kong Jarisleif ikke vilde afstaae sin Broder noget af sit Rige, men var beredt paa at forsvare sig, hvis han vilde anfælde det. Kongen sagde: „Da maa han stole paa anden Hjælp og Understøttelse, hvis han har i Sinde, at maale sig med os; mon der være komne nogen fremmede Mænd til ham, som kunne give ham Raad og forsøge hans Magt." Sendebudene sagde, at de havde hørt, at der var en norsk Konge med sex hundrede Nordmænd. Kong Burisleif sagde: „De maae have givet ham det Raad." Han samlede derpaa Krigsfolk sammen. Kong Jarisleif lod Budstikke gaae over hele sit Rige, og Kongerne opbøde nu deres Hære. Det gik nu saaledes, som Emund havde tænkt, at Kong Burisleif drog ud af sit Rige imod sin Broder; da de mødtes, var der en stor Skov ved en Flod, hvor de opsløge deres Telte paa begge Sider, saaledes at Floden var imellem dem; og der var ikke stor Forskjel paa deres Stridskræfter. Kong Emund og alle Nordmændene havde deres egne Telte for sig, og de sad saaledes rolige i fire Nætter, uden at nogen æskede den anden til Slag. Da sagde Ragnar: „Hvad bier vi efter, og hvad betyder denne Stillefiddent?" Kong Emund svarede: „Vor Konge anseer vore Fjenders Mængde for at være endnu for ringe; det er slette Planer, han lægger." Derpaa begave de sig hen til Kong Jarisleif, og spurgte ham, om han ikke havde i Sinde at indlade sig i Træfning. Kongen svarede: „Mig synes, vi have en god Hær, ja vi have ogsaa en talrig Hær, som vi kan forlade os paa." Kong Emund svarede: „Andre Tanker er jeg af,

Herre; i Forstningen, da vi kom herhen, forekom det mig som der var kun faa Krigsfolk i hver Telt¹⁾, og som om Teltene vare mere indrettede med Hensyn til den Mængde, der kunde komme i dem, end til den, der virkelig var; men nu seer det anderledes ud, nu maae de oprejse endnu flere Telte eller lejre sig udenfor; fra eder derimod er en stor Deel løben hjem hver til sit, og eders Hær er ikke at lide paa." Kongen sagde: „Hvad skulle vi da nu gjøre?" Emund svarede: „Nu er alt vanskeligere end forhen, og vi have ved vor Stillesiddende selv ladet Sejeren gaae os af Hænderne; vi Nordmænd have imidlertid ikke været ganske ledige, vi have ladet alle vore Skibe med Vaaben og Rustninger sejle op ad Floden; vi ville nu drage derhen med vor Hær, og komme bag paa Fjenden, men lade vore Telte staae tomme efter os; men I skal saa hurtig, som muligt, opstille eders Hær i Slagorden." Dette blev iværksat; der blæstes Krigsblæst, og Fanerne bleve opsatte, og man ordnede sig paa begge Sider til Kampen. Nu gik Fylkingerne imod hinanden, og der begyndte det skarpeste Anfald, og der skete snart et stort Mandefald. Kong Emund og Ragnar gjorde et haardt Angreb paa Kong Burisleif og hans Trop, og faldt ham uforvarende i Flanken; der blev en meget hidsig Fægtning og et stort Nederlag; derpaa blev Kong Burisleifs Fylking brudt, og hans Folk begyndte at flye, men Kong Emund gik igjennem hans Slagorden, og fældte saa mange, at det vilde blive vidtløftigt, at opregne alle deres Navne; nu indbrød en almindelig Flugt i

1) Næmlig hos vore Fjender.

Hæren, saa at ingen Modstand mere skete, og alle, som kunde, flyede over Mark og Skov, og frelste saaledes Livet; og i denne Forvirring, fortaltes der, var Kong Burisleif falden. Kong Jarisleif gjorde nu meget Bytte efter dette Feldtslag. De fleste tilskrive Kong Emund og Nordmændene denne Sejer, hvilket geraadede dem meget til Hæder; det gif her efter Fortjeneste, thi Gud vor Herre Jesus Kristus var retfærdig i dette, som i alt andet. De droge nu hjem i deres Rige, og Kong Jarisleif beholdt nu baade sit Rige og det Bytte, han fik i dette Feldtslag.

Emunds Raad.

6. Sommeren og Vinteren efter var det roligt og stille, og der forefaldt intet mærkeligt, men Kong Jarisleif forestod begge Rigerne med Kong Emunds Raad og Bistand. Nordmændene stode nu i megen Anseelse og Ære, og vare en Beskjermelse for Kongen baade ved deres Raad og Tapperhed; men Solden, som skulde udbetales dem, holdtes tilbage af Kongen; thi nu troede han ikke saa meget at behøve Hjælp, da Kongen hans Broder var falden, og det syntes ham nu, at alt var fredeligt over hele Riget. Da nu Forsaldsdagen kom, da Solden skulde udbetales, begav Kong Emund sig til Kong Jarisleif, og talte saaledes til ham: „Vi have nu været nogen Tid, Herre, her i eders Rige; bestem nu, om vor Forening skal staae ved Magt eller vor Overenskomst skal være ophævet, saa at vi maae see os om efter en anden Høvding, thi seendragtigt er det gaaet med Udredningen af vor Sold.“ Kongen svarede: „Jeg troer nu ikke at

have eders Hjælp saa meget nødig, som forhen; det er en anseelig Udgiwt for os, at give eder saa stor en Sold, som J forlange." "Det er sandt, Herre," sagde Emund, "thi nu skal der udredes en Dre Guld til hver Mand i Hæren, og en halv Mark Guld til hver Skibs-befalingsmand." Kongen sagde: "Saa vil jeg foretrække, at vor Forening bliver ophævet." "Det skal beroe paa eder selv," sagde Kong Emund, "men veed J ogsaa vist, at Burisleif er død?" "Det tænker jeg er sandt," sagde Kongen. Emund svarede: "Der er vist kostelig sørgt for hans Gravsted, siig mig dog en Gang, hvor hans Grav er?" "Det veed vi ikke saa nøje," sagde Kongen. "Det burde dog eders Højhed, Herre!" sagde Emund, "at vide, hvor eders ligesaa højbaarne Broder har sit Lejested; men jeg skulde snart troe, at eders Krigere have givet eder en falsk Efterretning, og at den rette Sandhed endnu ikke er kommen til eders Kundskab." "Hvad sandere veed du da at fortælle mig derom, som jeg skulde fæste mere Lid til," sagde Kongen. Emund svarede: "Man har fortalt mig, at Kong Burisleif levede i Bjarmeland i Vinter; og jeg har ladet mig siige for vist, at han samler en stor Hær imod dig, og dette kommer uden Tvivl Sandheden nærmere." Kongen sagde: "Naar skulde han da komme her til vort Rige?" Emund svarede: "Man har sagt mig, han vilde være her om tre Uger." Nu vilde Kong Jarisleif ikke undvære deres Understøttelse; de sluttede derfor paa ny en Overenskomst med hinanden paa tolv Maaneder. Derpaa spurgte Kongen: "Hvad er nu at foretage? Skal vi samle Folk og slaaes med dem?" Emund svarede:

„Ja, det er mit Raad, hvis I vil forsvare Garderige imod Kong Burisleif.” Jarisleif spurgte videre: „Skal vi stævne Hæren herhid eller gaae Fjenden imøde?” Emund svarede: „Herhid skal stævnes alle, som kunne komme til Borgen, og naar Hæren er samlet, da ville vi endnu give dig nogle Raad, som vi haabe skulle være gavnlige.”

Slag imellem Brødrene.

7. Dernæst lod Kong Jarisleif gjøre Opbud til Krig over hele sit Rige, og der samlede sig en stor Bondehær til ham. Kong Emund sendte da sine Mænd ud i Skoven, og lod Træer fælde og føre hjem til Borgen og opsætte paa Borgfløjene; alle Grenene af hvert Træ lod han vende ud af Borgen, for at man ikke skulde kunne skyde op i Borgen. Han lod ogsaa en stor Gravgrave udenfor Borgen, lod Jorden føre bort og Vand indlede deri; derpaa lod han Træstammer lægge der ovenover, og alting saaledes indrette, at man ikke kunde see andet, end at der var fast Bund under. Da denne Forretning var til Ende, fik de Underretning om Kong Burisleif, at han var kommen ind i Garderige, og stævnedes did mod Borgen, som Kongerne havde inde. Kong Emund havde ligeledes ladet sine Folk forsvarlig befæste tvende Borgporte, som de agtede at forsvare, og at benyttede dem til deres Bortgang, hvis det skulde behøves. Og om Aftenen, da man kunde vente Hæren den næste Morgen, bad Kong Emund Kvinderne at gaae ud paa Borgfløjene med alle deres Smykker, og at pynte sig det bedste de kunde, og at fæste tykke Guldringe op paa Stænger, at det kunde

falde dem i Djnene saa meget som muligt. „Jeg tænker,” sagde han, „at Bjarmerne ville blive begjerlige efter Klenodierne; de ville da ride rast og ubetænksom imod Borgen, naar Solen skinner paa Guldet og de gyldne Tøjer.” Alt dette blev nu gjort efter hans Befaling. Burisleif kommer nu med sin Hær frem af Skoven imod Borgen; de saae Dje paa det skjønne Syn paa Borgen, og glæde sig ved Tanken om, at der er ingen Efterretning kommen did om deres Ankomst. De ride nu skarpt og drabeligen frem, og mærke ingen Uraad; en stor Mængde styrter i Graven og tilsætter der Livet; men Kong Burisleif var bagerst i Fylkingen, og lægger Mærke til denne Ulykke. Han sagde da: „Maaskee dette Anfald bliver ikke saa let, som vi tænkte; de ere gode Raadgivere, disse Nordmænd.” Han undersøger nu, hvor man vel bedst kunde gjøre Anfald; nu vare alle de skjønne Eager borte, som før vare stillede til Skue; han seer, at alle Portene paa Borgen ere lukkede, undtagen to, men der vilde det ikke være let at komme igjennem, thi der manglede det hverken paa stærk Befæstning eller dygtigt Mandskab; desuden opløstedes et Feldtskrig, og Mændene i Borgen vare slagfærdige; begge Kongerne, Jarisleif og Emund, vare hver ved sin Borgport. Der begyndtes nu en haard Strid, og der faldt mange Folk paa begge Sider. Paa det Sted, hvor Kong Jarisleif førte Befalingen, skete nu et saa stærkt Angreb, at det lykkedes at storme den Borgport, som han forsvarede, og Kongen fik et stort Saar i Foden; der skete et stort Mandefald, førend Borgporten blev indtagen. Da sagde Kong Emund: „Nu seer det farligt ud for os, da vor Konge

er saaret, men de have dræbt mange af vore Mænd, og det lykkes dem nu at komme op i Borgen; gjør nu hvilket du finder for godt, Ragnar! forsvar enten denne Borgport, eller skynd dig at undsætte Kongen!" Ragnar svarede: „Her vil jeg see at holde mig, men drag du til Kongen, thi der ere gode Raad dyre." Emund drog nu derhen med mange Folk, og saae, at Bjarmerne nu allerede vare komne ind i Borgen. Han slog strax paa dem stærkt og drabelig, og fældte mange af Kong Burisleifs Folk; Kong Emund trængte bestandig frem med største Hidsighed, og drev stærkt paa sine Mænd; og aldrig har saa langvarig en Kamp været haardere end denne; da flye endelig Bjarmerne ud af Borgen, saa mange som flye kunde. Kong Burisleif selv flyede ogsaa med stort Mandetab; men Kong Emund og hans Mænd forfulgte de Flygtende til Skoven, og dræbte Kongens Fanedrager; nu fortaltes der atter, at Kongen skulde være falden. Dette var en kostelig Sejer, og megen Ære indlagde Kong Emund sig i dette Slag. Nu hersker igjen Fred og Ro for denne Gang; de opholde sig nu i megen Unseelse hos Kongen og højagtes af hver Mand der i Landet; men Solden udbetales dem endnu ligesaa seendragtig af Kongen; den er vanskeligt at erholde, og udredes dem ikke efter den afsluttede Overeenskomst.

Om Emund.

8. Det traf sig nu en Gang, at Emund talte til Kongen om, at han skulde betale dem deres Sold, som det sømmede sig en saa mægtig Konge; „jeg troer," sagde han, „at mine Folk have vundet mere Guds til

eder, end denne Sold kan være værd; og vi holde dette for meget ubetænksomt handlet af eder, eller behøver I maaskee ikke længer vor Bistand og Hjælp?" Kongen sagde: „Det kan vel nu hændes sig, at alting kan gaae godt, uden at I behøve at vise eders Tjeneste derved; imidlertid have I ydet os kraftig Bistand; men man har sagt mig, at eders Folk ere vanstelige og frække i alting." Emund svarede: „Hvad kan det sige, Herre, da I allene har Magt at afgjøre alt sligt? Mange af mine Mænd have ogsaa i deres Tanker lidt et stort Tab, nogle have mistet Fødder eller Hænder eller andre Lemmer eller lidt Skade paa deres Naaben; vore Udgifter ere ikke ubetydelige; og dette maa du endnu erstatte os; vælg nu et af to, til eller fra!" Kongen sagde: „Jeg lader eder ikke drage bort; men jeg vil heller ikke give eder saa høj Betaling, saalænge vi ingen Krig have at befrygte." Emund svarede: „Penge behøve vi, og mine Mænd ville ikke arbejde for Foden allene; hellere ville vi da begive os til et andet Kongerige, og der søge vor Hæder; rimeligt er det vel ogsaa, at her nu ikke vil komme Ufred i Landet; nu veed du da vel med Visshed, at Kongen er dræbt?" „Jeg tænker, det forholder sig saa," sagde Kongen, „siden vi have hans Banner." Emund spurgte: „Veed du nu, hvor hans Grav er?" „Nej," sagde Kongen. „Det er uforstandigt af dig," sagde Emund, „at du ikke har indhentet Efterretning derom." Kongen svarede: „Hvad tilforladeligere veed da du fremfor andre, som have paalidelig Efterretning derom." Emund svarede at det forekom ham mindre, at lade Banneret end Livet; „jeg troer," sagde han, „at han er undkommen, og har

opholdt sig i Tyrkiet i Vinter, og vønser paa endnu en Gang at hærge paa eder, og fører en overordentlig stor Hær med sig af Tyrker og Blakmænd, og andre fæle Folk; jeg har hørt, at han rimeligviis vil affalde fra Kristendommen, og hvis han faaer Garderige vundet fra eder, saa vil han lade Rigerne besatte med disse fæle Folk, og hvis hans Planer gaae i Opfyldelse, da kan man vel tænke, at han vil jage alle eders Frænder ud af Landet med Spot og Skjændsel." Kongen spurgte, hvor hurtig han kunde komme med denne slemme Hær? Emund svarede: "Om en halv Maaned." "Hvad skal vi nu gjøre?" sagde Kongen, "thi nu maa I hjælpe os med eders Klogskab." Ragnar sagde, at hans Villie var, de skulde drage bort, og bad Kongen følge sine egne Raad. Emund sagde: "Det vil bringe os i slet Omtale, hvis vi forlade Kongen nu i en saadan Fare, thi han levede i Fred og Ro, da vi kom til ham; jeg vil ikke forlade ham anderledes, end at han kan sidde i Fred ved vor Bortgang; vi ville derfor heller slutte en ny Overeenskomst med ham paa disse tolv Maaneder, og han maa da forsøge den Sold, som vi vare komne overeens om. Nu maae vi see at overlægge, hvorhen Hæren skal samles; eller vil I, Herre! at vi Nordmænd allene skulle værge Landet, men du blive siddende stille medens vi søgte, og først da betjene dig af din egen Hær, naar vi ere overmandede." "Ja, det vil jeg," sagde Kongen. Emund sagde: "Overiil dig ikke i denne Sag, Herre! Det er bedre, at lade Hærene følges ad, og det synes mig ærefuldere; vi Nordmænd skulle visseelig ikke være de første til at løbe; men mangen en, veed jeg, vil strax være færdig

dertil, naar de staae ligesom Spydsoddene; det kommer da an paa, hvorledes de ville bestaae i Prøven, de som nu meest skynde sig til Kamp. Men hvorledes skal der forholdes dermed, Herre, hvis vi træffe Kongen, skal vi da dræbe ham eller ikke? thi der bliver aldrig nogen Ende paa denne Ufred, saalænge I begge leve." Kongen svarede: „Det vil jeg ikke gjøre, først opmuntre Folk til at holde Feldtslag med Kong Burisleif, og tillige saggive dem, hvis han bliver dræbt." Nu vendte hver hjem til sin Hal, og de lode ingen Hær samle, og foranstaltede ingen Krigsudrustning; dette forekom alle besynderligt, at man nu tænkte mindst paa at ruste sig, da den største Fare var forhaanden. Kort efter spurgte de, at Kong Burisleif var falden ind i Garderige med en stor Hær og mange fæle Folk. Kong Emund anstillede sig imidlertid, som om han ikke vidste hvad der var paa Færde eller havde hørt noget derom. Da sagde mange, at han havde ikke Mod til at slaaes med Burisleif.

Emund dræber Kong Burisleif.

9. En Morgenstund aarle lader Emund sin Frænde Ragnar og ti andre Mænd kalde til at drage med sig, og lod Heste sadle til dem. Disse tolv Mænd rede nu sammen ud af Borgen, men ikke flere, alle de andre bleve tilbage. En Islænder, ved Navn Bjørn, var med dem, samt Garde Ketil, og en anden Mand ved Navn Askel, og tvende, som hed Thord. De førte en løs Hest med sig, paa hvilken de havde deres Baa-ben og Levnetsmidler. De rede nu alle bort forklædte som Rjømænd, og der var ingen som vidste, hvad

denne Rejse havde at betyde eller hvilket listigt Anslag de havde fore. De rede ind i en Skov, og fortsatte deres Ridt lige til Ratten; da kom de ud af Skoven og til en stor Eg; der var en skøn aaben Mark for dem. Da sagde Kong Emund: „Lader os her gjøre Holdt; jeg har spurgt, at Kong Hurisleif her vil tage Nattekvarteer og opslaae sit Telt i Nat.“ De gik nu rundt omkring Træet, og langs med den aabne Plads, og saae efter, hvor det bekvemteste Sted var til at rejse Telt. Da sagde Kong Emund: „Her vil Kong Hurisleif uden Tvivl slaae sin Lejr; man har sagt mig, at han rejser gjerne Telt i Nærheden af Skoven, naar det kan lade sig gjøre, thi da har han og hans Folk altid Lejlighed til at undkomme, om det skulde være nødvendigt.“ Derpaa tog Kong Emund et Reb eller Tov, og befalede sine Folk at gaae dermed hen til Træet paa den aabne Plads; han sagde, at en Mand skulde krybe op i Grenene, og hæfte Rebet fast der; hvilket skete. Derpaa bøjede de Træet indtil Grenene vare komne heelt ned til Jorden, og saaledes trak de hele Toppen af Træet ned til Roden. Da sagde Kong Emund: „Dette lykkes ret godt, og vil komme os til megen Nytte.“ Derpaa udspændte de Tøvet, og befæstede Enderne, og da dette Arbejde var færdigt, var det blevet Midasten. Nu kunde de høre, hvorledes Kongens Hær kom dragende; de gik da ind i Skoven til deres Heste; og saae derpaa en stor Hoben og en prægtig Vogn, som mange Mænd fulgte efter, og foran blev baaret et Banner. Disse drejede hen mod Skoven og til den aabne Plads, derhen, hvor det bekvemteste Sted var til at rejse Telt, som Kong Emund

havde talt om; der rejste de Landteltet, og den hele Hær lejrede sig derudfra langsmed Skoven. Alt dette varede, til det mørkned. Kongeteltet var meget kostbart og vel gjort; det var afdeelt i fire Stuer, og en høj Stang stod op derfra, paa hvilken der var en Guldfnap og en Vejrhane. De andre saae fra Skoven af alt hvad der gik for sig i Hæren, og forholdt sig ganske stille. Da det nu var blevet mørkt, blev der antændt Ild i Lejren, saa de kunde vide, at nu blev der lavet Mad. Da sagde Kong Emund: „Vi have kun faa Levnetsmidler, og det duer ikke; jeg troer jeg vil gaae hen til deres Vagt, og see at faae noget af deres Maaltid.“ Han iførte sig derpaa en Tiggerdragt, bandt et Bukkestæg paa, og gik ved to Kjæppe; han gik saaledes ind i Kongeteltet, bad om noget at spise, og gik saaledes fra Mand til Mand; ligeledes gik han ind i det næste Telt, fik ogsaa der et godt Udbytte, og takkede sammelig for god Beværtning; nu begav han sig bort fra Teltene, og havde ingen Mangel paa Levnetsmidler. Da man nu havde spist og drunnet saa meget man vilde, blev alting roligt efter det. Kong Emund deelte nu sine Folk i to Hobe; sex Mand lod han blive tilbage i Skoven, for at passe paa Hestene, og holde dem i Beredskab, om man i en Hast skulde behøve dem. Emund og de andre gik sex i Følge hen paa den aabne Plads til Teltene, og lode som der var intet paa Færde. Da sagde Emund: „Rognvald ¹⁾, Bjørn og Islænderne skulle gaae hen til Træet der hvor vi have højet det ned imod Jorden.“ Han gav hver af dem sin Buløxe i

¹⁾ eller Ragnar, som han forhen kaldtes.

Haanden: „I ere stærke Mænd,” sagde han, „som nok kunne slaae til, bruger nu eders Styrke, naar det behøves.” De gik derpaa derhen, hvor Grenene vare nedbojede. End videre sagde Kong Emund: „Her skal en tredie Mand slaae paa Bejen til den aabne Plads; han skal ikke gjøre andet, end holde Tovet i Haanden, og fire eftersom vi forlange det, men vi andre skulle holde i den anden Ende, og naar vi saaledes have faaet det indrettet, som vi ville, da skal den, som jeg har bestemt dertil, slaae med Ørskafstet paa Tovet; men den, som holder paa Rebet, skal lægge Mærke til, om det ryster deraf, at vi røre ved det eller af Hugget. Og naar vi saaledes have givet dette Tegn, som ikke vil udeblive, og som er meget magtpaaliggende, hvis Lykken staaer os bi, da skal den, som har i Tovet, sige til, og da skal man hugge Træets Grene over, hvorpaa det da vil springe haardt og hurtigt i Vejret.” De gjorde nu alle, som dem var befalet. Bjørn fulgte med Kong Emund og Ragnar; de gik hen til Teltet, gjorde en Rindelykke paa Tovet, fæstede den paa deres Spydstager, og bragde den saaledes op paa Vejrhansen, som stod op fra Stangen paa Kongens Telt, den løb da op til Knappen, og dette gik af i al Stilhed; men Mændene i alle Teltene sov fast, da de vare trætte af Rejsen og havde drukkert godt. Da dette var gjort, trak de Enderne til sig, snørede saaledes Tovet til, og gjorde alting i Stand. Kong Emund gik nu nærmere hen til Kongens Telt, thi han vilde ikke være ret langt borte, naar Teltet blev rykket i Vejret. Derpaa blev der gjort et Slag paa Tovet, og den, som holdt paa det, mærkede at det rystede; han sagde det til dem,

som skulde hugge. Nu hug de Træet, hvilket da sprang haardt og højt i Vejret, og rev hele Kongens Telt op med sig, og slyngede det langt hen i Skoven; hvorved Lysene derinde sluffedes. Kong Emund havde om Aftenen lagt nøje Mærke til, hvor Kongen laae i Teltet; der skyndte han sig hen, og dræbte i et Øjeblik Kongen og adskillige andre. Kong Burisleifs Hoved tog han med sig, og løb derpaa med sine Mænd ind i Skoven, og de bleve ikke forfulgte. De, som vare tilbage af Kong Burisleifs Mænd, bleve ganske forfærdede over denne skrækkelige Tildragelse; men Kong Emund og hans Medfølgere rede bort, og kom endelig hjem tidlig paa Morgenstunden, begive sig nu strax til Kong Jarisleif, og berette ham Kong Burisleifs virkelige Fald: „og betragt nu en Gang, Herre! hans Hoved, om I kjender det.” Kongen blev rød, da han saae Hovedet. Emund sagde: „Denne Kæmpedaad have vi Nordmænd øvet, Herre! Lad du nu din Broders Legeme begrave paa anstændig og hæderlig Viis!” Kong Jarisleif svarede: „En overilet Gjerning have I øvet, og os nærgaaende; men I skulle nu selv berede hans Grav; men hvad ville nu de tage sig for, som fulgte med ham?” Emund svarede: „Uden Tvivl ville de holde Tjing, og den ene vil mistænke den anden for denne Gjerning; thi de lagde ikke Mærke til os; de ville derfor stilles fra hverandre i Uenighed, og den ene vil ikke troe den anden, men de ville fare sammen i adskilte Hobe, og saa af disse Mænd, tænker jeg, ville sørge for deres Konges Begravelse.” Nordmændene forlode nu Borgen, og rede den samme Vej igjennem Skoven, indtil de kom til Teltene; det gif nu, som Kong Emund

havde meent, at alle Kong Burisleifs Folk vare borte, og havde stillet i Uenighed. Kong Emund gif hen paa den aabne Plads; der laae Kongens Lig, men ingen var ved det. De lægge nu Liget til rette, og sætte Hovedet til Kroppen, og føre det hjem. Hans Gravsted var nu velbekjendt for mange. Alle Indbyggerne svore da Kong Jarisleif Trost, og han var saaledes Konge over det hele Rige, som de før begge havde haft.

Emund drager fra Jarisleif og hen til hans Broder.

10. Nu lider den Sommer og Vinteren, og der forefaldt intet mærkværdigt; men Solden blev dem endnu ikke betalt. Der vare ogsaa flere Mænd, som forestillede Kongen, at han havde adskilligt at huske dem for hans Broders Drab, og det forekom dem, sagde de, at Nordmændene nu ansaae sig for at være mere, end Kongen. Nu kom Dagen, da Solden skulde udbetales; de gif da til Kongens Slot. Han modtog dem vel, og spurgte dem, hvad de vilde saa tidlig paa Dagen. Kong Emund svarede: „Det kan være, Herre, at I nu ikke længer behøver vor Hjælp, betal os derfor nu den fulde Sold, som tilkommer os.“ Kongen sagde: „Store Følger har eders Hidkomst haft.“ „Sandt er det, Herre,“ sagde Emund, „thi for længe siden var du fordreven fra dit Rige, hvis du ikke havde betjent dig af os; men hvad din Broders Død angaaer, da staaer den Sag endnu paa samme Fod, som da du gav din Tilladelse dertil.“ Kongen

sagde: „Hvad er nu eders Hensigt?“ Emund svarede: „Hvad ønsker du vel mindst, vi skulle gjøre?“ „Det veed jeg ikke,” sagde Kongen. Emund svarede: „Jeg veed det nøje: mindst ønsker du, at vi skulde drage hen til din Broder Kong Barnlaf, men ikke desmindre ville vi dog nu begive os til ham, og yde ham al den Bistand, vi kunne. Lev nu vel, Herre!“ De gik nu hurtig ud og ned til deres Skibe, som laae ganske sejlfærdige. Kong Jarisleif sagde: „I en Hast droge de nu herfra, og ikke med min Billie.“ Dronningen svarede ham: „Hvis du og Kong Emund faae nogen Handel med hinanden, da vil han sandelig blive dig en haard Hals.“ Kongen sagde: „Det var godt, hvis de bleve ryddede af Bejen.“ Dronningen svarede: „Hør vil det skee, at de tilføje dig een eller anden Beskæmmelse.“ Derefter drog hun ned til Skibene, til ligemed Jarlen Rognvald Ulfson og nogle flere Mænd, der hvor Emund og hans Folk laae ved Landet, og der blev sagt dem, at Dronningen vilde tale med Emund. Denne sagde: „Lader os ikke troe hende for vel, thi hun er klogere end Kongen; dog vil jeg ikke afflaae hende en Samtale.“ „Da vil jeg følge med dig,” sagde Ragnar. „Nej,” svarede Emund, „der er jo ingen Ufred paa Færde, og det er heller ingen overlegen Magt, som er ankommen.“ Emund havde en Slængkappe paa og sit Sværd i Haanden; han og Dronningen satte sig ned paa en ophøjet Strandbred, hvor der var leret nedenfor; Dronningen og Rognvald Jarl satte sig saa nær ved ham, at de næsten sade paa hans Klæder. Dronningen sagde: „Det er ilde, at Kongen og du skulde saaledes stilles ad; jeg vilde gjerne gjøre

mit til, at der hellere herskede Venstabs imellem eder, end Fjendstabs." Ingen af dem holdt den Gang sine Hænder rolige; han løste Baandet paa sin Kappe, men hun trak sin Handske af og svang den over sit Hoved. Han saae nu, at der var Svig i Gjære; det viste sig ogsaa, at hun havde bestilt nogle Mænd til at dræbe ham, og det skulde være Tegnet, at hun rakte sin Handske i Bejret; disse Mænd sprang strax frem. Emund saae dem, førend de kom til ham; han sprang da i en Hast op, og førend de tænkte derpaa, laae hans Kappe der allene tilbage; de fik da ikke fat paa ham. Ragnar saae dette, og sprang i Land fra Skibene, og saaledes den ene Mand efter den anden, og vilde dræbe Dronningens Mænd; men Emund forbød det. De styrtede dem da ned ad den lerede Strandbred, og toge dem til Fange. Ragnar sagde: „Nu ville vi ikke bryde os om dit Raad, Emund! men vi ville føre dem bort med os." Emund svarede: „Det bør ikke være, de skulde fare hjem i Fred, thi jeg vil ikke saaledes aldeles bryde med Dronningen." Hun begav sig nu hjem, ikke syn- derlig fornøjet med sit Foretagendes Udfald; men de andre sejlede bort, og standsede ikke, førend de kom til Kong Barnlafs Rige, hvor de da strax begave sig til ham; men han modtog dem vel, og spurgte dem om Tidender; Emund fortalte ham alt, saaledes som det havde tildraget sig, baade Foreningen og Adskillelsen imellem ham og Kong Jarisleif. „Hvad har I da nu i Sinde?" sagde Kongen. Emund svarede: „Jeg forsikrede Kong Jarisleif, at vi vilde søge hen til eder, thi jeg frygter, at han vil formindske dit Rige, ligesom hans Broder gjorde ved ham; og overlæg nu selv,

Herre! om I heller vil beslutte eder til at beholde os, end sende os bort, eller om du mener at trænge til vor Bistand." „Ja," sagde Kongen, „jeg har megen Lyst til at beholde eder, men hvor meget fordre I?" Emund svarede: „Vi ville have de samme Vilkaar, som vi havde hos din Broder." Kongen sagde: „Giv mig Tid til at overlægge dette med mine Mænd, thi det er dem, som skal give Pengene, skjønt det er mig, som udbetaler dem." Dette tilstod Kong Emund. Kong Barnlaf holdt derpaa Thing med sine Mænd, og fortalte dem, hvilken Nyhed han havde spurgt fra sin Broder, Kong Jarisleif, at han attraaede hans Rige, samt berettede dem, at Kong Emund var kommen der til Landet, og havde tilbudt sin Hjælp og Bistand." De opmuntrede nu Kongen til, at modtage dem; og saaledes indgik de en Overeenskomst med hinanden, og Kongen betingede sig Emunds Raadgivning; „thi jeg er," sagde han, „endnu mindre øvet i Raadslagning, end min Broder, og du var dog en Kjende klogere, end han; vi vil ofte holde Samtale med eder, og betale eder alt efter vor Overeenskomst." De opholdt sig nu hos Kongen i megen Hæder og Anseelse.

Forliget imellem Brødrene Jarisleif og Barnlaf.

11. Der indtraf nu den Begivenhed, at der kom Sendebud fra Kong Jarisleif, som af Kong Barnlaf skulde forlange de Landsbyer og Borge, der laae ved hans Rige. Han meddeelte Kong Emund dette, men denne svarede: „Det er noget, I selv maa raade for, Herre!" Kongen sagde: „Nu maa jeg be-

nytte mig af det, vi kom overeens om, at I skulde tjene os med eders gode Raad." Emund svarede: „Jeg venter, Herre, at graadig Ulv vil gribe dybt; der vil snart fordres mere, naar dette bliver tilstaaet; lad Sendebudene fare tilbage i Fred," sagde han, „nu troe de at indsee vor hele Plan; men hvor lang Tid behøver du vel til at samle din Hær?" „En halv Maaned," sagde Kongen. Emund vedblev: „Bestem nu, Herre, hvor I skulle mødes til Kamp, og lad Sendebudene melde det til deres Konge!" Saaledes skete, og Sendebudene droge hjem. Nu beredte Hærene paa begge Sider sig til Kamp, og kom sammen paa det bestemte Sted paa Grændsen; der opstode de deres Telte, og bleve der nogle Nætter. Kong Barnlaf sagde: „Hvorfor skulle vi blive liggende her til ingen Nytte? Lad os ikke lade Sejeren slippe os af Hænde!" Emund svarede: „Lad mig raade derfor, thi Ulykke kommer altid tidsnok; Dronning Ingegerd er endnu ikke kommen, hvis Raad gaaer fremfor alle de andres, skjønt Kongen selv er Anfører for Hæren; jeg vil nu holde Vagt, Herre!" Kongen svarede: „Som I vil da!" De bleve nu liggende i syv Nætter med Hæren. En Nat var det slet Vejr og meget mørkt, da forlode Kong Emund og Ragnar deres Folk; de droge ind i Skoven og bag om Kong Jarisleifs Lejr, og satte sig ned ved en Vej. Da sagde Kong Emund: „Denne Sti maae Kong Jarisleifs Mænd have banet, og vilde jeg skjule mig, saa var det vel nu paa Tiden, men lad os endnu biev her noget." Da de saaledes havde siddet en Stund, sagde Kong Emund: „Vi sidde her temmelig uforstigtig." Dernæst hørte de nogen komme ridende, og

faae, at der var en Kvinde med; de bemærkede, at der red en Mand foran hende, og en anden bag efter. Da sagde Kong Emund: „Det er Dronningen der kommer, lad os nu stille os paa begge Sider af Vejen; og naar de komme hen til os, da skal I saare hendes Hest, men du, Ragnar, skal gribe hende.” Da de Ridende nu kom forbi dem, mærkede de ikke til noget, før Hesten paa en Gang styrtede død ned, og Dronningen var aldeles borte. Den ene af dem sagde, at han havde seet et Glimt af en Mand, der sprang over Vejen; men de torde ikke komme for Kongen, thi de vidste ikke, om det var Menneſker eller Trolde, som voldte dette; de snege sig nu hemmelig hjem, uden at lade sig see af nogen. Dronningen sagde til Fostbrødrene: „Seent ophøre I Nordmænd med at tilføje mig Bestjæmmelse.” Emund svarede: „Vi skal behandle eder vel, Dronning, men det er vel noget uvist, om du nu kommer til at kysse Kongen for det første.” De droge nu hen til Kong Barnlafs Lejr, og berettede ham, at Dronningen var kommen; han glædte sig meget derover, og vaagede selv over hende. Men om Morgenen bad hun Kong Emund komme til sig, og da de kom sammen, sagde Dronningen: „Det bedste er, at vi slutte Forlig, og jeg tilbyder mig, at mægle imellem eder; og vil jeg da forud forkynde, at jeg vil see meest paa Kong Jarisleifs Fordeel.” Kong Emund svarede: „Dette berører paa Kongen.” Dronningen svarede: „Dine Raad ville dog komme mest i Betragtning.” Derpaa begav Emund sig til Kong Barnlaf, og spurgte ham, om han var fornøjet med, at Dronningen bestemte Forliget imellem dem. Kongen svarede: „Det finder jeg ikke

raadeligt, da hun en Gang har truet, at ville være os imod." Emund sagde: „Er du fornøjet med, at beholde det, som du har?" „Ja," sagde Kongen. Emund vedblev: „Det kalder jeg et daarligt Fordrag, naar din Part ikke bliver formeret, thi du har dog samme Arverettighed efter din Broder, som han." Kongen svarede: „Det er dit Ønske, mærker jeg, at jeg skal overlade hende Afgjørelsen, lad det da være saa!" Kong Emund underrettede nu Dronningen om, at det var tilstaaet, at han skulde bestemme Forliget imellem Kongerne. „Det er da vistnok efter dit Raad," sagde hun, „du indseer vel, hvilket der vil være til mindst Skade, og hvorledes Bestemmelsen vil blive." Kong Emund sagde: „Jeg fraraadte ham ikke, at iagttage eders Hæder." Da blev der blæst til Møde, og forkyndt, at Dronning Ingegerd vilde tale til Kongerne og deres Krigere; og da Hæren kom sammen, saae man, at Dronning Ingegerd var i Kong Emunds og Nordmændenes Tross. Nu blev fra Kong Varnlafs Side tilbudet, at Dronningen maatte bestemme Vilkaarene. Hun sagde til Kong Jarisleif, at han skulde have den vigtigste Deel af Garderige, og det var Holmgaard; men Varnlaf skulde have Rænugaard, det var det næstbedste Rige, med Skat og Skyld, og det var Halvdelen større, end hans forrige Rige; men Paltstja og de Landstaber, som høre dertil, skulde Kong Emund have, og være Konge derover, og have al Landskyld ubeskaaren, som ydes deraf, „thi vi ville ikke," sagde hun, „at han skal forlade Garderige. Hvis Kong Emund efterlader sig Arvinger, da være

de Arvinger efter ham til dette Rige; men hvis han ikke efterlader sig nogen Søn, da skal det falde tilbage til begge Brødrene. Kong Emund skal ogsaa forestaae Landværnet for begge Brødrene og for hele Garderige, men de skulle derimod staae ham bi med deres Tropper og al deres Magt. Kong Jarisleif skal være den fornemste Konge i Garderige. Rognvald Jarl skal have Aldeigeborg, saaledes som han har haft før." Dette Forlig og denne Deling af Riget blev samtykket og stadfæstet af hele Folket. Kong Emund og Dronning Ingegerd skulde i Forening dømmes i alle Stridigheder, som kunde opkomme. Hver drog nu hjem til sit Rige. Kong Barnlaf levede ikke længer, end tre Aar; da blev han syg og døde; han var den mest vennesele Konge. Efter ham overtog Kong Jarisleif Regjeringen, og beherskede nu ene begge Rigerne. Men Kong Emund bestyrede sit eget Rige, og blev ikke gammel. Han døde uden Arvinger paa Sotteseng, hvilket tyktes alle Undersaatterne et stort Tab, thi der havde aldrig før været en saa viis Udlænding i Garderige, som Kong Emund; dette Land blev heller ikke hjemsogt af nogen Fjende, saalænge han forestod Landværnet for Kong Jarisleif. I sin Sygdom gav Kong Emund sit Rige til sin Fostbroder Ragnar, som han undte det bedst; dette skete med Kong Jarisleifs og Dronning Ingegerds Tilladelse. Rognvald Ulfson var Jarl over Aldeigeborg; han og Dronning Ingegerd vare Sødsfendebørn. Han var en stor Høvding, og var skatstyldig til Kong Jarisleif, og opnaaede en høj Alder. Den Gang den hellige Olaf Haraldson

opholdt sig i Garderige, kom han ogsaa til Rognvald Ulfson, og der herskede et nøje Venskab imellem dem, thi alle anseelige Mænd gjorde meget af Kong Olaf, imedens han opholdt sig der, dog ingen mere end Rognvald Jarl og Dronning Ingegerd; thi de elskede hinanden med lønlig Kjærlighed.

Fortælling

om Tofe Tofesøn.

Paa den Tid Kong Olaf opholdt sig i Sarpsborg, kom der en Gang en stor og ubekjendt Mand for Kongen, og hilste ham; Kongen modtog ham vel, og spurgte hvad han hed; han navngav sig Tofe, og sagde, hans Fader hed Tofe og var en Søn af Tofe den Gamle; han bad Kongen om Tilladelse til at maatte være en Stund ved hans Hof, hvilket Kongen tilstod ham, og anviste ham et sømmeligt Sæde. Tofe blandede sig ikke i andres Sager og drak for det meste kun lidet; han var en omgængelig og tækkelig Mand, og vel liidt af alle. Kongen fandt, at Tofe var baade kyndig og erfaren, og han skilte sig vel og klogelig fra alt hvad han foretog; især havde Kongen sin Fornøjelse af at høre paa hans Fortællinger. Man saae, at Tofe nu var en gammel Mand, men bemærkede tillige, at han havde været en udmærket Mand af Væxt og Skjønhed. En Dag sad Kongen og talte med ham, og spurgte ham, hvor gammel han var. Tofe svarede, at han vidste det ikke saa nøje; „men derimod veed jeg,” sagde han, „at min Levetid var mig saaledes tildeelt, at jeg skulde leve to Menneſkealdere, og disse, tænker jeg, ville vel nu snart være til Ende, efter den Alder, de fleste Menneſker pleje at opnaae.” Kongen sagde: „Da maa du kunne erindre Kong Half og hans Kæmper

eller Rolf Krake og hans Berserker." Tofe svarede: „Dem begge kan jeg huske, thi jeg har været hos dem begge." Kongen spurgte: „Hvilke holdt du da for de berømteste af dem?" Tofe svarede: „Derom skulle I selv domme, Herre! men jeg vil fortælle eder en Begivenhed til at bestemme eders Dom: Da jeg var i mine bedste Aar, og drog om fra Land til Land, og havde en Skare af udsøgte Mænd med mig, alt som jeg selv havde Lyst til eller fandt mig bedst tjent med, thi man troede den Gang om mig, at jeg tog mig kun af dem, der hørte til de Tapreste; det er ogsaa sandt, at jeg troede mig den Gang i Stand til meget; da drog jeg vide om Land, og vilde prøve Hovdingernes Gæmildhed og deres Kæmpers Fortrin; det var ogsaa tilfikket mig saa med Hensyn til mit Liv, at jeg ingensteds skulde finde mig tilfreds længer end tolv Maas neder, og jeg vidste, at det vilde gaae i Opfølgelse. Da fik jeg at høre om Rolf Krake, hans Kundhed og Mildhed, Berømmelse og udmærkede Daad, og hans Kæmpers Tapperhed, at de nemlig overgik alle andre i Styrke og alle Slags Idrætter. Jeg fik da stor Lyst til at besøge denne Konge og hans Kæmper; jeg og mine ledsagere rejste til vi kom frem i Danmark til Kong Rolf; jeg gik for ham og hilste ham; men han tog vel imod mig, og spurgte, hvad jeg var for en Mand? Jeg sagde ham det. Han spurgte om mit Værende; jeg svarede, jeg vilde bede om at erholde Winterophold hos ham; han sagde, at han havde aldrig nægtet nogen Mand Kost, og vilde heller ikke nu gjøre det ved mig eller mine Stalbrødre; jeg spurgte da, hvor jeg skulde sidde; han bad mig tage Sæde der,

hvor jeg kunde skaffe mig Plads ved at rykke den forrige Mand af Sædet; det bad jeg ham have Tak for; jeg tog da Mod til mig det bedste jeg kunde, og besluttede strax at tage fat der, hvor Bødvar Bjarke sad; Kongen fassatte, at de skulde ikke stride imod; jeg greb da Bødvar i Hænderne, satte Fødderne mod Godskamlen, lod Skuldrene synke, men anstrængte af al Kraft Armene og trak af alle Livsens Kræfter, men han sad stille, saa jeg kunde ikke rokke ham af Stedet, men snart var han rød som Blod, snart hvid som Bæst, snart sort som Døden eller bleg som et Lig; alle disse Farver skiftedes paa ham, saaledes tog det paa ham. Derpaa tog jeg Hjalte hin Hugprude i Hænderne, og hver af os anstrængte sig det bedste han kunde, han og jeg, ham kunde jeg trække frem til Kanten af Bænken, men da fik han atter Overmagten, og satte sig igjen ned for mig; saaledes gik det en Stund, indtil jeg opgav det. Saa tog jeg fat paa Hvitserk hin Kasse, og trak alt hvad jeg orkede, og ham fik jeg trukket op af Sædet, og derpaa den ene efter den anden; saaledes gik jeg Hallen rundt, og den ene efter den anden maatte forlade sin Plads; derpaa satte jeg mig, hvor jeg fandt for godt, tilligemed mine Mænd, og vi havde alle de hæderligste Pladser. Der herskede den største Pragt i alt, og mit Ophold der har behaget mig bedst i alle Henseender. Men da Sommeren kom, gik jeg for Kong Rolf, takkede ham for Winteropholdet, og sagde, at jeg nu vilde rejse bort; han bad mig at blive hos sig, men jeg havde ingen Lyst dertil. Da foer jeg endnu vide om, indtil jeg spurgte til Kong Half og hans Kæmper; der blev da meget fortalt om,

Hvilke tapre Mænd de vare; jeg rejste da til jeg kom herhid til Norge, og kom til Kong Hals, gik for ham og hilste ham; han modtog mig særdeles vel; jeg bad ham om Vinterophold, og han svarede, der var intet i Vejen, jeg kunde opholde mig der, saalænge jeg vilde; jeg spurgte da, hvor jeg og mine Mænd skulde tage Sæde. Han bad mig sidde der, hvor jeg kunde rykke en Mand fra sin Plads, med samme Vilkaar, som Rolf Krake havde fastsat. Jeg gik derhen hvor Utsteen Jarl sad paa den ene Side af Kongen, tog ham i Hænderne, og vilde rykke ham op af Sædet; jeg anstrængte mig da af alle Kræfter, men kunde intet udrette. Derpaa gik jeg til Innsteen, saa til Hrof hin Svarte, saa til Bjørn og til Baard, men ingen af dem kunde jeg rykke frem; saaledes gik jeg hele Salen rundt, og kunde ikke faae nogen op af sit Sæde; og det er den reneste Sandhed, Herre, at end ikke paa den yderste og mindste Mand virkede det mere, end paa Bødvar Bjarke. Derpaa gik jeg tilbage for Kongen, og spurgte, hvor jeg nu skulde sidde, eftersom jeg ikke kunde faae mig ryddet nogen Plads. Han sagde da, at jeg kom til at sidde et Trin lavere, end hans Mænd, hvorpaa jeg og mine Mænd toge Sæde, eftersom os blev anvist. Der skortede ikke paa nogen Ting, som godt kunde være, og jeg havde intet at udsætte, undtagen det, at jeg maatte see op til de andre Mænd, og de andre saae ned paa mig; ellers havde jeg fundet mig bedst fornøjet der. Nu skal I selv dømme, Herre, hvilke der vare de fortrinligste?" „Det er let at see," sagde Kongen, „at Hals's Kæmper have været langt stærkere, men ingen Konge paa den Tid tykkes mig at

have været gavmildere og mere udmærket, end Rolf Krake; men sig mig en Gang, er du døbt eller ikke?" Toke svarede: „Jeg er primsignet, men ikke døbt, thi jeg har opholdt mig snart hos Hedninger, snart hos Kristne, men dog troer jeg paa Hvide, Krist; det er nu ogsaa mit Verende herhid til eder, at jeg vil lade mig døbe, og antage den Lære, som I forkynder, thi det turde være uvist, om jeg kan modtage den af nogen bedre Mand." Kongen blev glad over, at han vilde modtage Daaben og tjene Gud. Toke blev derpaa døbt af Kong Olafs Hirdbiskop, og døde i de hvide Klæder¹.

1) Som de Nysombendte bare ved og efter Daaben.

Fortælling

om Endride og Erling.

Endride Einarson førte Sigrid Erlingsdatter bort med sig.

Erling Skjalgsøn boede paa Jæderen; han var gift med Ingeborg Tryggvesdatter; de havde mange Børn: deres Sønner hed Skjalg, Lodin og Thorer; deres Datter Sigrid, som var til Opfostring paa Dgvaldsnæs paa Kørmt. Kong Olaf gav den Mand, som var Sigrid Erlingsdatters Fosterfader et andet Fogderi, og lod ham nedsætte sig nordpaa i Folkrin; Sigrid drog derhen med ham, men gjorde det nødigt, og var misfornøjet derover, da hun tyktes ligesom at være forviist fra sine Frænder. Da var Endride hjemme hos sin Fader Einar paa Gimse, og var een af de dygtigste unge Mænd i Norge. Han gjorde sit Skib sejlferdigt, og agtede sig til den sydlige Deel af Landet. En Dag, da Sigrid var udenfor, saae hun der var kommet et dejligt Skib til Ven, med siirlig Forstavn og Bove, og rundt om malet ovenfor Vandgangen, og tillige saae hun det var besat med smukke udvalgte Folk; hun gik derhen, og spurgte, hvem der befalede paa Skibet. Endride navngav sig og sin Fader. „Jeg veed godt, hvem du er,“ sagde hun, „vil du lade mig sejle med sydpaa til min Fader?“ Han spurgte: „Hvem er din Fa-

der?" „Erling Skjalgson," svarede hun. Men Endride Einarson havde fuldt op at tage vare, da han just var i Færd med at lade sit Skib om, og han lagde derfor kun lidet Mærke til hvad hun sagde. De styrede strax fra Den, saasnart de vare færdige, men Sigrid var gaaet ombord paa Skibet, og Skibsfolkene lode hende støtte sig selv; men da de vare komne forbi Den, og hver satte sig paa sin Plads, sagde Endride: „Hvad Slægt var det du er af, Pige?" Hun svarede: „Jeg er en Datter af Erling Skjalgson." Endride sagde: „Det har jeg tænkt for silde paa; hvorfor sagde du ikke det før?" Hun svarede: „Hvis du ikke gjerne vil tage mig med, da kunde du have undgaaet det, da jeg har sagt dig det før." „Det tykkes mig just ikke uden Fare," sagde Endride, „at tage dig med, men nu faaer det blive, som det er." De havde nu ikke sejlet længe, før de fik Modvind, og der var intet andet for end at holde ud i aaben Sø; de dreve da til en D, og kom med Nød og neppe i Land, saa at de frelste Skib og Folk. De gik op paa Den, hvor de fandt en Fiskerhytte, og indrettede sig der saa godt de kunde; men da de skulde gaae til Sengs, spurgte Endride Sigrid, hvem hun vilde, der skulde ligge hende nærmest om Natten? Hun svarede: „Jeg vil ligge ved Væggen, og dernæst skal du ligge mig nærmest." „Saa skal være," sagde han, og de laae saaledes den Nat over; men Uvejret holdt ved i tre Nætter; derefter sagtnedes Stormen, og de gik atter ombord. Da sagde Endride: „Det gaaer just ikke synderlig godt med vor Rejse, og mig tykkes, Sigrid, du vilde nu have det bedre hjemme paa Den Folkriu, end at tumle om her med os." Hun

svarede, at endnu kunde hun ikke klage. Da de ingen Bør fik til at sejle østerpaa, styrede de ind til Throndhjem. Einar tog ikke synderlig ventlig imod dem, og sagde til Endride: „Du fører dig nu stort op med Friller, min Søn, siden Erlings Datter er bleven din Frille.” Endride svarede: „Ikke ventede jeg mig slige Bebrejdelser af dig, Fader! fordi jeg vilde have fulgt hende hjem til hendes Fader; men det var ikke min Skyld, at Uvejr hindrede os i at komme saa ligefrem derhen.” Einar svarede: „Det skader dig ikke, min Søn, hvis jeg allene siger dette, men jeg skulde troe, at den Mening vil hendes Fader Erling og hendes andre Frænder være af; det er mig derfor ikke fjært, at hun opholder sig her.” Endride svarede: „Vi vil heller ikke deri gjøre dig imod; du har lært mig ikke at skjule Flygtninge her paa Gimse; men jeg vil tage saa mange Mænd med mig herfra, at du skal kunne mærke Besparelse i din Huusholdning.” Derpaa lod Endride en Jagt, han ejede, sætte frem, og gif ombord paa den med sine Mænd. Da sagde Einar: „Hvor vil du nu hen, Endride?” „Jeg vil bringe Sigrid til hendes Fader.” „Det vil blive dig et farligt Foretagende,” sagde Einar. Endride svarede: „Nu maa det gaae som det kan.” Derpaa sejlede de sydpaa med Landet, fik liden Bør, og tog ingensteds ind, før de kom til Jæderen, hvor de gif op til Gaarden paa Sole; der vare ingen Folk udenfor; de gif derpaa ind; der sad Mændene ved Drikkebordet; der blev budet dem Spise og Drikke, men alle vare tavse imod dem; der var ingen Betræk i Erlings Stue, men der hang en Ringebrynje over hver Mand, samt Hjelm og Sværd. Da det nu var Sengetid, blev

Endride fulgt op i et smukt Loftskammer, hvor der stod en pyntelig Seng, og did blev han fulgt. Endride gik hen til Sengen; han saa der laae en Kvinde deri, og kjendte, det var Sigrid; hun bad ham strax gaae bort, thi det vilde ikke være ham tjenligt, at sove derinde. Han svarede, at hun havde Ret, og hørte dernæst en stærk Lummel, det var nemlig Erling, som kom hjem, med mange Mænd. Erling sagde: „Hvorfor lægger du dig nu ikke i Sengen, Endride? Det er ikke usømmeligere nu, end da du sov hos min Datter i Fisterhytten.“ Endride svarede: „Kun saaledes sov jeg hos hende der, at det ikke var til nogen Skam hverken for hende eller for hendes Frænder, og jeg gjorde det mere for hendes Røns Skyld, end til nogen Vanære for eder.“ Erling svarede: „Der vil dine Ord allene ikke hjælpe dig, men du kommer til at bære Jern, for at bevise din Uskyldighed.“ Endride svarede: „Bedre Løn havde jeg vel fortjent for mit gode Følgestab, men skjønt dette er Overlast, saa vil jeg dog underkaste mig det, for at befrie Pigen og mig selv for al Omtale.“ Han kvad da en Visé:

Nu Guldets Ejer siger
 Kun lidet af det sande,
 Af skjønnest Mø paa Den
 Kun Læberne jeg rørte;
 Den Mand, som os beskylder
 For meer af sligt, han tale
 Af alle uslest dette!
 Kun sjelden han vil tie.

Erling sagde da: „Det vilde vi have givet vort Bifald, hvis det ikke var kommet videre, end saa.“

Endride bærer Jern for Sigrid Erlingsdatter.

2. Nu led den Nat, og næste Morgen begyndte Endride at faste til Jernbyrd, som Skif er for dem, som skulle bære Jern. Og da han bar Jernet, sagde man, at ingen kunde udføre det med større Mandighed. Da tre Nætter vare gaaede, blev Bindslet taget af Haanden; derved var en stor Mængde Mennesker tilstede, som alle vilde deeltage med Erling i at affige Kjendelse om Jernbyrden. Erling sagde: „Du har paa bedste Raade lagt din Uskyldighed for Dagen, Endride, og mandelig har du bestaaet i denne Sag, bliv nu her hos os i Hæder og Ære!” Endride svarede: „Det er nu gjort, som der mest laae Magt paa, at jeg har befriet din Datter for denne Beskyldning, og mig selv med; men mit Ophold her paa Sole vil ikke blive langvarigt for denne Gang;” hvorpaa han gik bort. Alle kunde mærke, at Erling havde noget i Sinde, og at han var bleven vred. Da sagde Erlings Søn Skjalg til sin Fader: „Skal du og Endride stilles saaledes ad?” Erling svarede: „Hvad kan jeg nu gjøre ved det?” Skjalg vedblev: „Jeg forestiller mig, Fader, at dette ikke kan løbe godt af, saa overmodige og mægtige som disse Frænder ere, og efter en saa vanærende Behandling, som er vederfaret en saadan Mand, som Endride er.” Erling svarede: „Hvad mere kan jeg nu gjøre derved, end gjøre ham gode Tilbud; hvor mægtige end han og hans Fader ere, saa ere vi dog ikke derfor strax overvundne.” Skjalg sagde: „Det kan vel være, men det vil blive mangen Mands Bane; det skulde nu være mit Raad, at tilbyde ham gode Tilbud.” Erling spurgte: „Hvad skal jeg da byde ham?” Skjalg

sagde: „Jeg vilde tilbyde ham din Datter, Sigrid.“ „Har man nogensinde hørt sligt?“ svarede Erling, „Jeg skulde tilbyde nogen min Datter! Det lod sig endda høre, at han bejlede til hende, og jeg saa gav ham hende.“ Skjalg sagde: „Nej, Fader, ikke saa; det er ingen Dyprejsning, thi det er ikke mere end rimeligt, at han kan ægte din Datter, da han er ligesaa god Mand, som hun er Kvinde, men det bør være en Erstatning for hans lidte Banære, at du viser ham den Ære, at tilbyde ham din Datter for den Forurettelse og Lidelse, han saa mandelig har udstaaet; det er heller ingen ringe Hæder, at have en Mand, som Endride, til Svigersøn, om du end til den Ende gjør et Skridt mere, end dig tykkes passende.“ Erling svarede: „Tilbyd du ham hende da, hvis du finder for godt.“ Skjalg sagde: „Vil du bekræfte det, og vedgaae det siden, da vil jeg forsøge det.“ Erling sagde: „Gjør du nu, som du vil, min Søn! Jeg seer, at du mener det godt.“ Derpaa opsogte Skjalg Endride, og sagde: „Min Fader ønsker, at du vil komme hjem med mig; han vil modtage dig paa det hæderligste, og give dig Bøder til Forlig.“ Endride svarede: „Jeg trænger ikke til din Faders Penge; jeg vil altid faae saa meget, som jeg behøver for mig og mine Mænd.“ Skjalg vedblev: „Der kan følge det med Pengene, som kan blive dig til Hæder; thi det vil staae i din Magt at faae min Søster Sigrid, hvis du vil slutte Forlig.“ Endride sagde: „Jeg skal aldrig nægte, at hun er den Pige her i Norge, som jeg helst vilde have, men dog vil jeg ikke frie til hende for denne Gang.“ Skjalg svarede: „Du maa være bleven meget

vred, siden du vil lade det bedste Parti, der gives, gaae fra dig; men ellers vil det staae i din Magt, at faae Sigrid, uden at besle til hende, thi min Fader vil tilbyde dig Pigen." Endride sagde: "Dette gjør en stor Forskjel, thi det kan ingen let forestille sig, hvor stor en Ting det maa være i hans Øjne, at han selv tilbyder en Mand sin Datter; nu skal jeg visstelig gaae til ham." De gik derpaa hjem til Gaarden; Erling og mange Mand vare udenfor, og han tog da vel imod Endride; denne sagde: "Er det virkelig dine Ord, Erling, at du vil tilbyde mig din Datter?" "Saa forholder det sig i Sandhed," svarede Erling. Endride sagde: "Gud velsigne dig for de Ord! Dette Tilbud vil jeg med Glæde modtage, og alt, hvad der før har mishaget mig, vil jeg aldrig mere omtale." Derpaa gik Trolovelsen for sig; men Endride vilde dog nu for dennesinde drage hjem.

Einar's og hans Søn Endrides Samtale.

3. Nu sejsede Endride sin Vej, indtil han kom til en Ø, hvor de saae ikke færre end tyve Skibe, og iblandt disse et stort Drageskib. Endride sagde: "Nu vilde jeg ønske, at det var fredelige Folk," og gik op paa Dragen; bag i Lystingen kjendte han sin Fader, og hilste ham kjærlig. Einar betragtede ham, og sagde: "Hvorfor har du Haaret saaledes fredsraget som en Munk? jeg troede ikke, du var en præsteviet Mand, og du er nu ikke mere min Søn." Endride sagde: "Du veed, Fader, at naar nogen sidder til Jernbyrd, for at bevise sin Uskyldighed, da bliver hans Haar raget; men ikke maa du forstøde mig som

Søn; sig mig dog, hvad har denne Mængde Krigsfolk at betyde?" Einar svarede: „Det skal jeg sige dig; skjønt du ikke selv har Mod til at afvætte den Banære, der er vederfaret dig, saa kan jeg dog ikke tage det over mit Hjerte, at see rolig derpaa; har du baaret hedt Jern, og ladet dit Legeme brænde, da har jeg stor Lyst til at lade nogle af disse Jæderboere og vore Fjender føle det kolde Jern i sit Kjød; ulig er du nu bleven din Morfader Hakon, og adskillige af dine Fædrenesfrænder, som Ketil Hæng eller Kveldulf." Endride sagde: „Nu er du vred, Fader! men jeg og Erling ere nu forligte og han har bødet mig med Penge." Einar sagde: „Har man nogen Tid hørt Mage, at tage mod Gave som Skjoger og Penge som Staaddere; men at du sad til Jernbyrd og tog Pengegaver i Bøder, det vil ikke standse min Færd." Endride svarede: „Saa maa der mere til; det fulgte med Pengene, som jeg sætter højere Priis paa: hans Datter, Sigrid, skal følge med Pengene, og jeg skal have hende." Einar sagde: „Det er mere end jeg havde ventet, men dyrt tykkes mig du har kjøbt hende, da du har baaret Jern derfor, og dette tykkes mig endnu intet Forlig og standser ikke min Færd." Endride svarede: „Endnu mere maa der da til; jeg veed ikke, om du finder det noget ærefuldt og hæderligt, at Erling selv tilbød mig sin Datter." Einar sagde: „Dette er visseelig en stor Ære, om det er sandt, og denne Hæder tykkes mig ikke mindre, end den Banære, du led ved Jernbyrden; thi den Gang maa Erling have været bange, da han tilbød dig sin Datter, og hermed vil jeg være tilfreds; lader os nu drage derhen med alle disse Folk, og vise

dem vor Styrke, og hvilken Magt vi have." Endride samtykkede. Derpaa sejslede de sydpaa langsmed Landet. Men da Erling og hans Søn fik Skibene at see, sagde Skjalg: „See nu selv, Fader, at det er bedre at have disse Mænd, som her sejsle, til Venner end til Uvenner; det er nu mit Raad, at vi foranstalte et prægtigt og anseeligt Gæstebud for dem, thi dig skorter ikke Penge dertil." Erling bifalddet. Man gif nu Einar og hans Søn imøde, og modtog dem paa det bedste; derpaa blev holdt et prægtigt Gæstebud, og Endride holdt da sit Bryllup, hvorpaa de Indbudne forlode Gildet med Foræringer, og Einar og Erling sluttede Venstabs med hinanden, og skiltes saaledes ad. Endride drog hjem med sin Kone Sigrid, og begge vare vel fornøjede med deres Giftermaal.

Om

Thoraren Refjulfføn.

Thoraren Refjulfføn havde opholdt sig hos Kong Knud den Mægtige om Vinteren tilligemed en anden Mand, ved Navn Thorsteen Magnildføn. De bleve Venner og indgik Venfkab med hinanden, og aftalte, at naar de vare i samme Land, faa vilde de boe paa eet Sted. Noget efter kom Thorsteen med sit Skib til Øfjord, og Gudmund den Mægtige indbød ham til Mødrevalle. Thorsteen fortalte, hvilken Aftale der fandt Sted imellem ham og Thoraren; da indbød Gudmunds Broder Einar ham selvferde til Thværaa; han svarede paa samme Maade; mange sagde, at han søgte Ophold der, hvor intet var at finde, thi Thoraren havde sjelden Overflødighed, da han boede paa et Udskjær nordlig paa Tjörnæs. Men saasnart Thoraren spurgte Thorsteens Ankomst, begav han sig med mange Heste til Øfjord; Thoraren var meget vennel, han bød Thorsteen til sig med alle hans Skibsfolk, som vare tillsammans atten Mand; Thorsteen drog nu hjem med Thoraren; denne lod da alt sit Kvæg slagte; og formedelt hans Kones Omforg skortede der paa intet den Vinter. Om Foraaret spurgte Thorsteen Thorarens Kolskarl, hvad det havde kostet Thoraren, at holde saa mange Mænd, som der havde været om Vinteren; han svarede, at det maatte have kostet ham meget, og roste Thorarens Gjæstebud. Thorsteen kjøbte

derpaa ligesaa mange Hoveder, som der vare blevne slagtede, og gav Thoraren dem; Huusfruen gav han Betrækket til Bærelserne, og Halvdeel i Skibet gav han Thoraren, og bad ham rejse med sig. Thoraren takkede ham for Gaverne; om Sommeren sejlede de udenlands. Kong Olaf tilbød Thoraren at blive hos sig, saasnart de fandtes. Thoraren sagde, at han vilde modtage Tilbudet, og bad om at Thorsteen maatte opholde sig der tilligemed ham. Kongen sagde, at han og Knud den Mægtige ikke havde plejet at sende Mænd til hinanden, men sagde tillige, at Thorsteen var en brav Mand, og det vilde være godt, hvis han tjente ham ligesaa tro som Kong Knud, og bad derfor Thoraren gjøre som han vilde. Men da Thoraren fortalte, at der var tilbudet dem begge Ophold ved Hoffet, svarede Thorsteen: „Dig maa Tilbudet være gjort, og du har derpaa bedet om det samme for mig; men det er bedre for os, at modtage det tilbudte Ophold hos Kong Olaf, end selv at bede derom hos andre Konger.“ Derpaa anviste Kongen dem Sæde; Helge og Thorer hed to Mænd, som sad nærmest nedefor Thoraren og Thorsteen; de havde maattet vige deres Sæder, og fandt sig fornærmede derved. Den første Aften blev Thoraren kaldt ud; den Mand, som havde ladet ham falde ud, navngav sig Bjarne, og sagde, han var en Søstersøn af Thoraren, han var undkommen fra et Skibbrud ved Helgeland, og bad Thoraren sørge for sig. Thoraren lovede at skaffe ham Ophold hos en eller anden Bonde; men Bjarne tyktes, at de vare nærbeflægtede nok til at have Ophold sammen; Thoraren sagde, han havde ingen Sikkerhed for, om

han var hans Frænde eller ej. Bjarne fulgte ham strax i Hælene, og ind for Kongen; Thoraren fortalte Kongen, hvad denne Mand vilde. Kongen svarede, at det var vel hans Frænde, „men,” sagde han, „du maa indestaae for, at han opfører sig stikkelig, og raad da selv for hans Ophold ved Hoffet;” Kongen bad ham derpaa sætte sig paa den anden Bænk, og han fik et godt Sæde. Bjarne satte sig nedenfor Thorsteen næsten paa Skuldrene af Helge; Thoraren sagde, han vilde vanstelig holde sig ved Kongens Hof, naar han viste sig saa overmodig, og bad ham ikke at udsprede nogen Snak i Kongens Hird. Thorsteen var temmelig tavst og følgagtig mod Kongen, og ligeledes Bjarne; men henimod Vinteren var Bjarne en Aften falden i Svøm, saa at alle Mænd havde forladt Salen, da han vaagnede, og vare gaaede til Aftensang; han sprang op, gif ud og opad Gaden; det var da blevet mørkt, og han saae Helge og Lopt tillige med deres Kammerader inde i en Stue, hvor der var Lys. Helge fortalte dem, at han kunde forkynde dem en ond Tidende, deres Konge var forraadt, og Kong Knud havde oplagt svigefulde Anslag imod ham; derfor sendte han Thorsteen ud til Island, at han skulde give Thoraren betydelige Foræringer, for at forraade Kongen, men Thorsteen skulde selv lægge Haand paa ham; Thoraren havde for dette faaet en Guldring af Knud, „og denne,” sagde han, „har han paa sin venstre Haand og bærer den skjult; men den anden, som Kong Olaf har givet ham, bærer han aabenbar paa sin højre Haand, saa at alle kan see den.” Bjarne gif til Aftensangen, og talte ikke til nogen om dette. Helge og hans Kamme-

rader spiste kun lidet om Aftenen, hvorfore Kongen spurgte dem, om de vare syge; Helge svarede, at dem fejlede noget værre, end Sygdom, og sagde, at han ikke vilde sige dette førend næste Dag paa Maalstævne; og da fortalte de Kongen alt dette; denne svarede, at han vilde ikke troe noget deraf, førend han havde undersøgt, hvorledes det forholdt sig med den Ring, Knud skulde have givet Thoraren. Kong Olaf gik derfor hen til Vastefadet, sølte paa Thorarens Ærme, og mærkede da, at han havde en Guldring under Skjortærmene, saaledes som Helge havde sagt; han troede derfor der var noget om med Forræderiet, og spurgte med Brede, hvorledes han var kommen til den Ring. Thoraren sagde, at det havde været Kong Knuds, og han havde givet ham den, som sandt var. „Hvorfor,” sagde Kongen, „bærer du den da saa skjult, og paa en anden Maade, end den, som jeg gav dig?” Thoraren svarede: „Jeg bærer den lønlig, Herre! og paa den venstre Haand, fordi det er en ringere Gave, men den Guldring bærer jeg paa den højre Haand, som den anseeligste Konge gav mig, han, som vi nu tjene.” Men Kongen vilde nu ikke høre paa, hvad Thoraren sagde, men lod ham, Thorsteen og Bjarne gribe og fæste i Fængsel, og bestyldte dem for Forræderi. Mange holdt dette for en ond Tidende; Biskoppen gik hen at skrifte dem, og sagde til Kongen, at der var ingen Svig paa deres Side, og bad Kongen, at der maatte anstilles Jernbyrd, saa at Gud selv kunde domme om Sandheden. Det kom saavidt, at Biskoppen foranstaltede Jernbyrden; Bjarne bar Jernet tappert og mandelig, men da Besigtelsen blev anstillet,

var der en Blegn paa Bjarnes Haand, hvorfor Kongen erklærede ham for brændt, men Biskoppen gav ingen Kjendelse. Kongen bad Thoraren at see, men han svarede: „Om I end erklærer Bjarnen for ikke at have bestaaet i Renselsen, saa ere vi dog uskyldige i alt det, som I beskylder os for i denne Sag.” Kongen bad der paa Thorsteen at see; men i det denne saae Haanden, sagde han: „Der er ogsaa saadan en.” „Hvad vil du sige med det?” udbrød Kongen. Thorsteen svarede, at det vilde vare for længe inden de bleve hængte, hvis han skulde fortælle den Historie; men Kongen befalede, at dette Ophold skulde finde Sted.

Thorsteens Fortælling.

Thorsteen begyndte da saaledes: „Min Fader hed Rigard, og min Moder Ragnhild; de vare af god Slægt; min Fader døde, da jeg var et Barn, og min Moder giftede sig med en anden Mand, som hed Thrond. Deres Sønner hed Bjørn og Thrond, og der var ikke stor Forskjel paa Alder imellem disse mine Brødre og mig. Bjørn døde snart, og Ragnhild drog da hjem til Sverrig, men Thrond forestod sin Fædreneejendom; jeg var paa Rejser, og drog i Østerleden og heelt ud til Jerusalem, hvor jeg blev døbt, og vendte da siden tilbage til Sverrig; da vilde jeg ombende min Moder til den sande Tro, men hun vilde ikke, og ansaae mig for et fortabt Barn, siden jeg havde taget mod Troen; det blev Enden paa Sagen, at vi bleve enige om, at den skulde følge eller vige den anden, som havde den stærkeste Gud. Derpaa bleve hendes Guder i al deres Pragt satte udenfor i en Kreds, og et gloende Jern

blev kastet i Skjødet paa den, som holdtes for den mægtigste, hvorpaa de snart begyndte at gaae i Lue, den ene efter den anden, og brændte til Kul og Aske. Derpaa blev det samme Jern hedet og gjort gloende, og jeg bar det ni Skridt, efter kristne Mænds Skik, uviet Jern, saa at ingen Klerke vare tilstede derved, og efter tre Døgn's Forløb blev Bindstet taget af Haanden; men den tredie Nat drømte jeg, at en straalende Mand kom til mig, og bebrejdede mig min Driftighed, men sagde, at jeg dog skulde blive belønnet for min gode Hensigt, at lære min Moder den sande Tro, og at min Haand skulde blive skønnere, end om den var ganske helbredet, naar Bindet blev løst af; samt befalede, at jeg skulde bære en Handske paa Haanden, og ikke rose af min Herlighed; og tillige sagde han, at jeg skulde undgælde min Driftighed her i Verden, saa at jeg vilde blive bagtalt for Kongen, og da maatte jeg vise min Haand, naar det gjaldt mit Liv; da Bindstet nu blev taget af Haanden, da saae det ud, som om der laae en Guldpenning i Lueen, der hvor Jernet havde ligget, og uden omkring var ligesom en rød Traad, der var ogsaa Rjødets højere, end de andre Steder; min Moder antog Kristendommen, saavel som alle vore Benner, formedelst dette Tærtegn; jeg har heller ikke viist nogen min Haand." Derpaa trak Thorsteen Handsken af, og fremviste sin Haand, og sagde, at i hans Tanker maatte Bjarne i Kænselsen have undgældt for sin Daarskab omtrent paa samme Maade, som han vilde have kommet til at undgælde, hvis han ikke havde faaet dette Tærtegn. Kongen formilbedes da, og han saavel som Biskoppen spurgte nu Bjarne ad,

hvad han vel havde fejlet i. Bjarne fortalte da, hvorledes han havde hørt Forræderiet og skjult det, efterdi Thoraren havde befalet ham ikke at afstedkomme nogen Erætte eller Forstyrrelse i Kongens Hal. Da bleve Helge og hans Kammerad grebne og lagte i Fjædder og nødte til at gaac til Bekjendelse, og tilstode da Bagvaskelsen. Kongen overlöd da Thoraren at bestemme deres Straf, og de vilde være blevne dræbte, men han gjorde dem kun landsflygtige fra Norge, og til-dømte sig deres Gods; og han tilskrev Kongens Lykke, at Sandheden i denne Sag saaledes var kommen for Dagen. Thoraren var siden bestandig hos Kongen, og faldt med ham.

Fortælling

Om Egil Hallson og Tove Valgautson.

Om Valgaut Jarl.

Valgaut hed en mægtig Jarl, som regjerede over Gotland; han havde en Søn, der hed Tove, en smuk og rask Yngling; han rejste til Olaf Tryggvesøn, antog Kristendommen, og blev hos ham. Valgaut tog sig dette meget nær, og vilde aldrig see ham siden. Tove drog længe omkring i Kjøbmandsfærd, og kom en Sommer med sit Skib ind i Hornafjord, og tog sit Ophold paa Hof, hvor Egil Hallson boede; han var gift med Thorlaug, og deres Datter hed Thorgerd. Egil spurgte Thorlaug, hvorledes det stod sig med deres Huusholdning; hun svarede, at hun gjorde sig al mulig Umage for, at deres Forraad kunde slaae til inde i Huset, saa der ikke skulde blive nogen Mangel. „Folk sige,” sagde Egil, „at ingen af os ere ret huusholderiske; jeg frygter for vi vil komme i Betryk, og jeg tænker derfor at rejse udenlands med Tove til Foraaet.” Denne Beslutning blev udført; de havde en lykkelig Rejse, og Egil og Tove begave sig strax til Kongen; Kongen bød Tove Ophold ved Hoffet, og ligeledes Egil, men Thorlaug lejede han ind paa en Gaard, da Thorgerd endnu var saa ung.

Om Egil Hallson.

2. Denne Vinter ¹ var Egil Hallson hos Kong Olaf, og levede i megen Anseelse; men imod Slutningen af Vinteren blev Egil sørgmodig; Tove spurgte, om Kongen vidste hvad der fejlede ham, og sagde, at Grunden var, at hans Kone og Datter levede paa et andet Sted, han vilde derfor ønske, de maatte komme derhen; Kongen tillod det. Alle Kongens Mænd kunde godt lide Egil, men hans Datter gif den Gang i sit ottende Aar. Tove forestillede Thorgerd for Kongen, og bad ham sige hende en eller anden Artighed, for at Hoffolkene da skulde vise hende saa meget større Opmærksomhed. Kongen svarede: „Det er det, at sige noget godt om hende, thi Islænderne ville have megen og langvarig Gavn af hende og hendes Afkom.“ Denne Kongens Spaadom gif i Opsyldelse derved, at Thorgerd Egilsdatter blev Moder til den hellige Biskop Jon. Tove sagde, at Egil og han havde indgaaet Fællesskab med hinanden, og vilde gjøre en Rejse sammen til England; men Kongen vilde ikke give sin Tilladelse dertil, men sagde, de skulde rejse med ham, hvis han drog ned til Danmark; og det maatte da skee, som Kongen vilde. Saaledes led Vinteren.

Hvorledes Egil og Tove løste Fangerne.

3. Imedens Kong Olaf laae der ², holdt han Samtale og Stævnemøder med sine Mænd. En Nat da fornævnte Egil Hallson og Tove Valgautson skulde

¹) See Sagaens 128de Kap.

²) Efter eet Haandskrift: i Limfjorden. Jevnf. Sagaens 152de Kap.

holde Vagt paa Kongens Skib, og de just sad ved Maaltidet, da hørte de en Graad og Jamren af nogle frigsfangne Folk, som vare bundne deroppe paa Landet om Ratterne; det var for det meste Børn paa tolv Aar og paa eet Aar og derimellem, samt andre deres nærmeste Frænder og Venner. De bleve saaledes holdt fangne, fordi man ventede, de skulde blive udløste med Penge af deres Paarsørende. Love sagde, han kunde ikke holde ud at høre paa deres Skrig, og bad Egil gaae med sig, for at løse dem og lade dem løbe hvorhen de vilde. Egil meente, det kunde ikke gaae an, saaledes at overtræde Kongens Befaling; imidlertid gif de dog derhen, skære de Fangnes Baand over, og lode dem alle løbe deres Vej. Denne Gjerning mishagede meget Krigsfolkene, men Kongen blev saa vred derover, at det nær havde kommet dem dyrt at staae, og sagde: „De ansee sig ikke allene selv for vigtige, men tage ikke en Gang mindste Hensyn til min Villie; jeg gad vidst, naar de ville skaffe os saa mange Penge, som de nu have skilt os ved; vi ville nu strax drage herfra.” Om Morgenen, da de vare sejsfærdige og Bryggerne vare optagne paa Skibet, raabte en Mand ned til dem fra Landet, og bad om at sejle med; men de fandt det var en uanseelig Mand, og brøde sig ikke videre om ham. Manden bad dem at fare hen forbi en udstaaende Klint, og der tage ham ind, han gif ogsaa derhen, men blev ikke taget ombord. Da kastede han Bløder ud paa Kongeskibet, af hvilke der stod en Damp op; derpaa kom der Sot blandt Kongens Folk; det var Hjerteverk, hvoraf man laae syg i to Døgn eller endog kun eet. Egil fik ogsaa denne Sygdom;

Tove spurgte, hvad det var for en Sygdom, han havde, og han svarede, det var den herskende Omgangssygge. Tove beklagede Egil meget. „Ja,” sagde denne, „det er tungt nok, jeg frygter, at jeg nu straffes baade med Guds og Kongens Vrede; især ligger det mig paa Hjerte, at jeg er i Ufred med Kongen,” og han bad ham derpaa, at drage hen og forsøge, om han kunde stifte Forlig imellem dem. „Jeg er ikke saa ganske stiftet eller passende til at drage til Kongen,” sagde Tove, „thi jeg er ligesaa sandskyldig i samme Sag som du; men jeg skal dog paatage mig Vrendet.” Han talte nu Egils Sag for Kongen, men denne saae ikke til ham. Tove fortalte Egil dette. „Det forekommer mig,” sagde Egil, „at det vil lykkes bedre, hvis du farer anden Gang til ham.” Tove foer, og talte om Egils Sygdom. Kongen betragtede ham vredt, saa at Folk maatte løbe imellem dem. Tove fortalte Egil det. Egil svarede og sagde, at alle gode Gange ere tre; og han maatte end forsøge det. „Forsøgt det troer jeg jeg har,” sagde Tove; „det er sandt,” sagde Egil, „men man har kun lidet sine Tanker samlede, naar man er syg,” og han bad ham derpaa at sige til Finn Arneson, om han vilde drage til Kongen i dette hans Vrende. Denne gik strax hen, og spurgte Kongen, om han havde hørt, at Egil var syg. Kongen sagde, han havde spurgt det. „Har du da ogsaa hørt, at han bærer sin Sygdom mandigere end andre? han giver sig ikke,” sagde Finn, „saaledes som andre, der skriger jammerlig, skjønt de ikke lide mere, end han.” „Saa er det,” sagde Kongen. „Det gaaer dig da vist nær, at Egil er syg,” sagde Finn. „Vist nær,” sagde

Kongen, „og det især, hvis Egil (ikke) kom sig saaledes, at vi kunde udføre vor Sag i Norge.” „Bred er du nu, Herre,” sagde Finn, „men meest lader du dog nok saa, for at vi ikke skulde handle imod din Billie; men dette er dog ikke mit Alvor; thi J lærer, at vi skulle være forsonlige, og siger at det er eders Billie, men derfor haabe vi, at J ogsaa vil være forsonlig imod os, thi vi vove ofte vort Liv for eders Skyld, og vente derfor at erholde mangfoldig Belønning af dig.” Finn tog Kongen ved Haanden, men denne fulgte kun ugjerne Finn. Kongen spurgte, om Egil havde sendt Bud til ham. Egil svarede ja. „Hvad vil du mig?” sagde Kongen. Egil svarede: „See at forsonne mig med eder, Herre, og ligesaa Tove Valgautson, som nødig handlede imod eders Billie.” Kongen svarede: „Du har meget vanskelig ved at tale, men du behøver heller ikke at tale meget herom, thi du erholder ikke Tilgivelse, hverken for ham eller for dig.” „Derom vil jeg bede eder,” sagde Egil, „at J vil sørge for min Kone Thorkaug, dersom jeg falder fra.” „Jeg strider ikke med Kvinder,” sagde Kongen, „men naar du ikke har andet at tale med mig om, saa gaaer jeg min Vej.” Egil bad Kongen om at føle paa hans Byld, og sagde, at det vilde især virke paa ham, hvis det var imod hans Livs Ende. Kongen svarede, at han ikke var Læge, og sagde, at ingen vilde nægte Egil Legemskraft. Finn sagde: „Det er det største Rigtelsesbeviis, Egil nu viste dig, thi deri erklærer han, at han anseer Guds og din Billie for den samme; og betænk vel, hvad du bebrejder Egil, du som i Nat tre Gange satte dig op, og tørrede Taa-

rerne af dine Øjne, og var betænkt paa at løse de Fangne, og vilde have gjort det, dersom der havde været mindre Fjendskab imellem dig og Kong Knud; men mange maade haardt undgælde for eders Skyld; Egil havde samme Hjertensgodhed som du, men større Sindskraft, end nogen anden." Kongen fælte da paa Egils Side, og strax ophørte al Pinen. Derpaa søgte man endnu mere at tilvejebringe Forlig imellem ham og Kongen for denne Tildragelses Skyld; og der viste sig ingen Hærsot mere i Kong Olafs Hær. Saa fortælle nogle, at Kong Knud skal have kjøbt en finst Mand til at afstedkomme dette Hæxeri i de Norskes Hær. Kong Olaf lovede sig nu til at rejse østeraf for at undgaae Kong Knud; da bade Egil og Finn for Love, og søgte at skaffe ham Tilgivelse hos Kongen, og bøde Penge til Forlig. Kongen bestemte et Vilkaar i denne Sag, og sagde: „Jeg har tiltænkt eder en Sendesærd, at I nemlig skal bevæge Valgaut til at komme til mig, og det vil ikke lykkes eder, uden det skeer med hans gode Billie." Egil bad om, at han maatte hvile sig i tre Dage efter sin Sygdom, hvilket Kongen tyktes, han kunde behøve. Derefter rejste de, og kom en Aften til Valgaut, da Aftensmaaltidet var forbi. Valgaut tog fjærlig mod Love, og lovede at ville give ham hele Gøtland og Jarldømmet, og angive ham alle de Steder, hvor han havde skjult sine Skatte i Jorden, naar Love vilde forlade den nye Tro, ved hvis Antagelse han havde vanæret alle sine Frænder. Love svarede: „Saaledes staae Sagerne ikke; Egil og jeg ere i Ufred med Kong Olaf, og kun paa det Vilkaar kan jeg erholde Tilgivelse, at du begiver dig til ham, hvorledes I end

da komme ud af det med hinanden; men hvis du ikke vil drage til ham, da er jeg vanæret og fredløs, og Kongens Brede og hans Lykke er mere værd, end Götland og alt dit Gods." Det tyktes Valgaut, at hans Søn var tabt for ham, og han sagde, at han sluttede daarlig, naar han troede, at han vilde drage hen til den Mand, som voldte ham sligt; „og heri har jeg ikke sagt for meget om nogen af eder, dig og Olaf," og tilføjede, at ingen nu behøvede at frygte for hans Haardhed, saa gammel en Knark som han var. Derpaa fortalte Egil meget om Kong Olafs Sæder; men Valgaut sagde, at han vilde ikke høre paa deres Snak, og befalede man skulde følge dem ud i et Udhuus; de vare vel fornøjede med, at de skulde sove ene sammen, saavel som spise. Men da Valgaut vaagnede op af Søvne, spurgte han sin Kone, om han skulde rejse eller ej; hun bad ham selv raade; han svarede og, at han ej vilde bryde sig om hvad hun sagde dertil, og at han havde besluttet at rejse, og at det gjorde ham ondt, at der ikke skulde blive noget af Love, og sagde, han ikke kunde vide, hvad der kunde være i Kongens Væsen, som var bedre, end hele Götland. „Du vil nok finde," sagde hun, „at jeg taler partist for Love, naar jeg priser Kong Olaf, og hans Færd og Tro." Valgaut sagde, at han ingen ny Skif vilde optage, skjønt han rejste; og han gav hende i Hænde en Guldring til Jærtegn, hvis han antog Daaben, at da skulde hun gjøre det samme, og alle de, som hun havde noget at sige over, og dette Jærtegn kom til; men hvis hun spurgte, at han var dræbt, da skulde hun først drikke hans Urvesøl, men derpaa lade rejse et Baal, og

opbrænde alt deres Gods, saavidt som hun kunde, og derefter selv bestige Baalet. Næste Morgen gif Valgaut hen til Kammeret, hvor Tove og Egil sov, og bad dem nu ikke at tøve, hvis de vilde see ham hos Kongen. Derpaa droge de til Kongen; han sad just ved Drifkebordet, da de kom. Kongen hilste først Valgaut; men denne svarede seent paa Kongens Tiltale, og spurgte, om denne havde sendt Bud efter ham, og om det skulde staae Tove Tilgivelse, at han begav sig til Kongen, eller om Kongen virkelig vilde opfylde det. Kongen sagde, at han plejede ikke at bryde sit Ord. Valgaut bad da Kongen at leve vel, og vilde gaae bort. Men Kongen lod ham holde tilbage, og underviste ham i Troen; Valgaut svarede, at sligt havde han ofte hørt før, men det vilde kun lidet hjælpe; han havde gjort Anstalt for, at man skulde brænde hans Gaarde og Løssore: „men Jorderne,” sagde han, „kan man ikke brænde eller ødelægge.” Kongen bad da Tove at følge ud med ham; han og Valgaut droge da bort, og de kom hen til en aaben Plads i Skoven; der faldt Valgaut i Svøn, og strax da han vaagnede, sendte han Tove efter Kongen; denne kom strax. Valgaut sagde, at der var paakommen ham en Sygdom, og at han havde spurgt, at Kongen og den Gud, han troede paa, befriede Folk fra Sygdom, men kunde ogsaa hjemføge med Sot, hvem de vilde: „og dig tilskriver jeg det,” sagde han, „hvad enten jeg nu kommer mig eller døer.” Valgaut lovede da, at ville modtage Daaben, hvis Kongen saa vilde, og aldrig skulde han betænke sig længe paa det, men vilde siden bevare sin Tro, dog kun paa det Vilkaar, at Kongen vilde be-

grave ham der hvor han ellers mindst tillod det; „jeg vilde nemlig,” sagde Valgaut, „lægge Penge til at her kunde bygges en Kirke og en prægtig Gaard,” men det, sagde han, var ingen Hæder for ham, at blive stuffet i Jorden der, hvor mange andre fattige Mænd bleve begravne; og fremdeles sagde Valgaut, at han havde Kræfter nok til at drage hjem, hvis Kongen ikke vilde indgaae dette Vilkaar. Kongen var meget villig dertil; der blev da Kirke rejst, og en prægtig Gaard anlagt efter Kongens og Valgauts Bestemmelse, og han opholdt sig der saalænge han levede; men efter sin Død blev han begravet i den Kirke, han selv havde ladet bygge. Tove modtog Guldringen, og rejste til Gotland, og satte Mænd til at forestaae sin Ejendom, medens han var hos Kongen. Hans Moder lod sig da døbe, samt alle de Mænd, som Valgaut sendte Bud til. Tove var den meste Tid hos Kong Olaf, og faldt med Kongen paa Stiklestad. Egil drog til Island, og blev en meget anseet Mand; han lod sin Søn falde Tove; denne var Fader til Thordis.

Fortælling

om Rødulf og hans Sønner.

Rødulf hed en Mand som boede i Dalene¹; hans Kone hed Ragnhild; hans Sønner, Dag og Sigurd, vare meget haabefulde Mænd. Disse skulde tale paa Østerdalernes Vegne, og forsvare dem imod den dem gjorte Bestyldning². Bjørn³ tyktes det, at de vel selv vare de skyldige, og at de opførte sig altfor stolt baade i Vaaben og Ord; han vendte derfor sin Tale imod dem, og sagde, at det var ikke usandsynligt, de havde gjort slikt; de benægtede, og dermed opløstes Thinget. Kort efter kom Kong Olaf med sit Følge til Fogeden Bjørn, og var der paa Gjæsteri. Da blev denne Sag, som nys var opkommen, foredragen Kongen, og Bjørn sagde, at ham forekom det, at Røds Sønner snarest havde begaaet denne Ugjerning. Derpaa blev der sendt Bud efter Røds Sønner, men da de kom til Kongen, erklærede han, at de ikke saae ud som Tyve, og gav dem frie for denne Sag, og sagde, at i hans Tanker vare de uskyldige heri. Rød kaldtes ogsaa Rødulf; han ejede en prægtig Gaard, og var

1) Østerdalene. Jf. overhoved med denne Fortælling Sagsaens 160de Kap. i første D. S. 346.

2) Nemlig for de paa Kreaturer begaaede Tyverier. See Sagsaens 159de Kap.

3) Fogeden i Hedemarken og Østerdalene. See sst.

den mægtigste Mand i Dalene; han og hans Sønner havde selv opført alle de Huse, der var anvendt nogen særdeles Kunst paa. Siden sendte Rødulf sine Sønner til Kong Olaf, og bød ham hjem til sig til Gæstebud; det var temmelig silde paa Dagen, da Kongen kom til Rødulf, og han havde da to hundrede Mand med sig. Kongen saae der høje og vel lukkede Gærder, men da de kom til Porten, da stod den aaben, men var ellers smukt indrettet, og et Led drejede sig paa Hængsler, og det var ikke let at komme ind, naar Porten var lukket. Men da Kongen red ind ad Porten, stod Bonden Rødulf og hans Sønner med en stor Deel Folk der for at modtage ham; Rødulf modtog vel Kongen og hans Mand, og de stege af deres Heste. Da spurgte Kongen Bonden: „Er det en Kirke, det smukke Hus, som jeg seer her i Gaarden?“ Bonden svarede: „Dette er mit Sovehus, som blev bygt nu i Sommer, og nu nylig er blevet færdigt.“ Hele Taget der paa Huset var spaantakt, og den Gang ny takt og nys tjæret. De gif derpaa til Stuehuset, og Kongen saae, at det var et meget stort Hus; Stuehuset var takt med Bræder og tjæret. Kongen saae der i Gaarden mange store og smaae Huse, og alle smukt byggede; han spurgte da, om der var nogen Kirke paa Gaarden. Bonden svarede: „Her har aldrig været nogen Biskop førend den, som nu kommer med eder.“ Derpaa lod Biskoppen sit Telt rejse paa Tøften foran Stuehuset, og holdt der Aftensang, hvilken varede til Solnedgang. Derpaa gif Kongen ind i Stuen, og der bleve baarne Lys foran ham, og da de kom ind, var alting der smukt indrettet; derpaa satte Kongen sig i Højsædet,

og ved den ene Side af ham sad Biskoppen, men paa hans venstre Haand sad Dronningen, og derpaa de fornemste Kvinder nedenfor hende; Bjørn Staller sad lige overfor Kongen paa den ringere Bænk, og Hoffolkene paa begge Sider af ham; nedenfor Biskoppen sad Finn Arnesøn, derpaa hans Broder Kalf, derpaa Thorberg Arnesøn, saa Arnbjørn Arnesøn, saa Kolbjørn Arnesøn, endelig Arne Arnesøn; alle disse Brødre vare Kong Olafs Leensmænd; og da alle Kong Olafs Ledfagere havde taget Sæde paa Bænkene, da var hele den øverste Deel af Stuen besat langs med Væggene, men Gølfene som horte til Huset og de andre indbudne Gæster indtog de løse Stole og Forsæderne; Bonden Rødulf sad forrest paa en fritstaaende Stol, som var sat foran Leensmændene. Der holdtes nu det prægtigste Gilde med mange Slags Drik og gode Retter; Rødulfs Søner gif for Borde, og indrettede alt paa det sømmeligste. Kongen blev da munter i Hu, og roste al den Kunst og Methed, som var der paa alting, og hvor herlig der var anrettet, og hvor herlig alt gif for sig. Kongen holdt da Samtale med Bonden Rødulf, og mærkede snart, at denne var en ordsnild og klog Mand. Der blev da megen Glæde hele Stuen over, og Kongen spurgte Rødulf om mange skjulte Ting, men denne vidste Forklaring paa alt; noget deraf var allerede forhen Kongen bekjendt som noget, der virkelig forholdt sig saa, men andet var ham ubekjendt, saa at han ikke før havde hørt noget derom, men alt det, han fjendte, forholdt sig saaledes som Ulf sagde. Derover fattede Kongen Lid til hans Ord; men Rødulf udlod sig ikke videre, end Kongen spurgte. Da spurgte Kong

Olaf Rødulf om saadanne Ting, som endnu ikke vare skete, hvorledes de vilde indtræffe, men Rødulf vidste nogen Forklaring paa de fleste. Da sagde Kongen: „Er du Spaamand, Rødulf?“ „Nej, langt fra, Herre!“ sagde han. „Hvorledes kan du da vide sligt,“ sagde Kongen, „som endnu ikke er sket?“ „Fæst ikke Lid til sligt,“ sagde Rødulf, „skjønt jeg foresnakker eder mange Ting, da jeg ikke gider tiet stille til eders Spørgsmaal, men ikke veed jeg sligt med Visshed.“ Kongen svarede: „Jeg har nu overvejet den Ting, og jeg finder, at du siger intet videre, end hvad du troer at være vis paa; sig mig derfor, hvorledes det gaaer til, at du kjender tilkommende Ting forud, og er dog ingen Spaamand; jeg veed ogsaa, at du er en god Kristen, og derfor ikke bruger Hexeri til sligt.“ Rødulf svarede: „Noget mærker jeg af Vindene, andet af Himmellegemerne, Sol eller Maane eller Stjerner, men noget af Drømme.“ Kongen spurgte ham da ud om alle disse Dele i Særdeleshed, men Rødulf gav en Forklaring paa alle hans Gisninger, som fuldkommen tilfredsstillede ham; men især talte de udførlig om Drømmes Natur og Væsen. „Du maa give mig nogen Underretning derom,“ sagde Kongen, „hvorledes der i Drømme kan aabenaars mig noget om det, som jeg har mest Begjerlighed efter at vide.“ „Intet kan jeg lære eder, Herre;“ sagde Rødulf, „thi I kjender det allerede altsammen, og forstaaer det meget bedre, end jeg; men stundum bærer jeg mig saaledes ad, naar jeg ønsker i Drømme at faae sikker Underretning om vigtige Begivenheder, at jeg ifører mig nye Klæder, og lægger mig i en ny Seng eller et Leje, som staaer paa et nyt

Sted, saa at ingen før har sovet paa det Sted, i de Klæder, paa den Seng eller i det Huus; og hvad jeg da drømmer, det mærker jeg mig, og det vil da gaae efter den Drøms rigtige Udtydning."

Kong Olaf spurgte Rødulf om hans Idrætter.

2. Kongen spurgte da: „Hvilken Idræt forstaaer du bedst, Rødulf? Jeg seer at du maa være kyndig i mange Dele." Rødulf svarede og sagde, han var ingen Idrætsmand; „men naar jeg dog skal sige noget, da tænker jeg, at jeg snarest kan raade Drømme, og sige hvad deres Betydning er." Kongen sagde: „Har du ogsaa lært dine Sønner alle dine Idrætter?" Rødulf svarede: „Spørg dem selv derom!" Derpaa lod han dem kalde til sig, og sagde: „eders Fader, Rødulf, finder jeg er en klog og i mange Ting kyndig Mand; have I ogsaa lært alle hans Idrætter?" Sigurd, som var den ældste, svarede: „Det er saa langt fra at jeg kan alle hans Idrætter, at han kun har lært mig een, og jeg indseer, at jeg ikke forstaaer den saa godt som han, og det er dog kun een af hans mange Idrætter." „Hvad er det for een?" sagde Kongen. Sigurd svarede: „Det er at skjelne Himmellegemernes, Solens og Maanens Gang, og at vide alle de Himmellegemers Gang, som jeg seer, og at kjende de Stjerner, som give Timerne tilkjende, saa at jeg, endog naar jeg ikke seer Himmellegemerne, veed Tidens Løb Dag og Nat, og kan skjelne imellem alle Timer." Kongen sagde: „Det er en stor Idræt." Dag sagde: „En eneste Idræt har jeg ogsaa lært, som tykkes mig værd at tale om, men min Fader forstaaer dog meget mere deraf." Kongen spurgte,

hvad det var for en. Dag svarede: „Naar jeg opmærksom seer en Mand i Djnene, og betragter hans Adfærd og Udseende, da kan jeg bedømme hans Sæder, og vide alt hvad Godt og Ondt der er ved ham.” Kongen svarede: „Det er et godt Djesyn, hvis det forholder sig, som du siger; derpaa kan jeg snart sætte Prøve.” Da sagde Kongen til Biskoppen: „Vi ere nu, tykkes mig, komne i Besøg til en Bonde, som jeg neppe troer vi finde Mage til i Kundskab og Idrætter, saavel som hans Sønner, og dog tykkes vi os at have udvalgte Mænd, saa man skal ikke nogensteds i Norge finde bedre oplærte Mænd, end de, der nu ere hos os, men ikke desmindre troer jeg, at vi i de fleste Dele staae tilbage for denne Bonde og hans Sønner; men hvilken Idræt vil I nu nævne, som I holder eder bedst i Stand til?” Biskoppen svarede: „Det vil jeg helst nævne, naar jeg skal anføre noget, at jeg vil synge Messe alle tolv Maanedes, saa mange som bør holdes, uden at have nogen Bog ved Haanden.” „Det er en stor Idræt,” sagde Kongen, „saa vidtløftigt, som det er.” Da sagde Biskoppen: „Lad os nu ogsaa høre, Konge, hvilken Idræt I vil anføre.” Kongen svarede: „Det skal da snarest være min Idræt, at naar jeg har seet en Mand een Gang, og vil ret være opmærksom paa ham, saa skal jeg kunne kjende ham igjen, hvor længe det end varer, førend jeg atter seer ham.” Biskoppen svarede: „Denne Idræt skal der megen Forstand til.” Da sagde Kongen: „Den Skjemt, som vi her have begyndt paa, skal gaae videre omkring i Stuen; sig os en Gang, Kalf Arneson, hvad for en Idræt vil du give dig ud for?” Han svarede: „Jeg

skal ikke lade min Brede svede ud, hvorlænge jeg end maa bære paa den." Fremdeles sagde Kongen: „Nu kommer Raden til dig, Finn, at sige din Idræt." Finn svarede: „Det regner jeg mig til Idræt, at jeg ikke i nogensomhelst Fare vil forlade min Herre, saalænge han vil holde Stand, og saalænge han lever." Kongen sagde: „Det er rimeligt, at det vil du troligen holde." Fremdeles vedblev Kongen: „Du, Eborberg! Lad os nu ogsaa høre, hvad du siger hertil." Han svarede: „Det tænker jeg, at jeg aldrig skal bryde mit Ord og den Ed, jeg har svoret min Herre." Kongen sagde: „Dette er en stor Sag, og dog kan man vente sig, at det vil holdes af en saadan Mand, som du er, men kun lidet holder man nu sin Trostid imod mig, hvilket jeg for kort siden mindst havde ventet mig." Da sagde Kongen til Arnbjørn: „Hvilken Idræt kan du bedst?" Arnbjørn var en stærk Mand; han sagde: „Det vil jeg anføre, som dog maaskee ikke er sandt, at jeg holder mig for en dygtig Bueskytte, og tænker ikke her i Norge skal findes den Bue, som jeg ikke kan spænde." Kongen sagde, at saa forholdt det sig. Derpaa spurgte Kongen Kolbjørn, hvilke de Idrætter vare, som han helst vilde nævne. Kolbjørn svarede: „Det er da mine Færdigheder, som jeg troer at besidde alle i lige, skjønt ingen af dem i udmærket Grad: sikkert Skud, Skiløben og Svømmen." Kongen sagde, at han gav sig ikke ud for mere, end han kunde, „thi du kan," sagde han, „i disse Idrætter maale dig med de bedste iblandt lige Stærke." Da spurgte Kongen Arne, hvad han vilde anføre. Arne svarede: „Naar jeg sejler paa min Snekke frem langsmed Landet, og har Fire-

linen i min Haand, da skal ingen Snekke paa tyve Rum
 sejle forbi mig, ikke heller skal jeg først tage Sejlet
 ind." Kongen sagde, at ingen vilde nægte ham det,
 og sagde tillige, at ingen kunde bedre skjønne paa, hvor-
 længe det kunde gaae an. Kongen spurgte Bjørn
 Staller, hvilken han ansaae for sin fortrinligste Jdræt?
 „Den vil jeg helst holde derfor," sagde Bjørn, „at
 naar jeg taler paa Thinge min Konges eller Herres
 Ord og Vrende, da skal ingen saa mægtig Mand høre
 derpaa, at jeg for den Sags Skyld skulde tale med
 lavere eller mere skælvende Røst, hvad enten ham tykkes
 vel eller ilde derom." „Det troer jeg vel," sagde
 Kongen, „siden den Tid du var paa Upsalething,
 og talte der, og gjorde den svenske Konge Olaf vred,
 thi for de fleste Mænd vilde dette ikke være løbet vel
 af." Derpaa talte to og to indbyrdes med hinanden,
 og anførte hver sin Jdræt, hvilket gav Lejlighed til
 megen Skjæmt; Kongen gif derpaa hen at sove.

3. Da fulgte Bonden Rødulf ham hen til det
 nye Huus, som Kongen havde seet om Aftenen, og
 som han havde antaget for en Kirke; det var da stille
 og klart Vejr, saa at man ingensteds saa andet, end
 klar Himmel. Kongen spurgte Bondens Søn Sigurd:
 „Hvorledes mon Vejret bliver i Morgen?" „Enefog,"
 sagde Sigurd. „Det tykkes mig ikke det seer ud til,"
 sagde Kongen, hvorpaa han gif til sin Seng, som var
 vel opredt. Men da Kongen gif ind i Sovehuset, blev
 der baaren en brændende Kerte foran ham; han saa
 sig da omkring ude paa Svalen og betragtede Husets
 Indretning, og bemærkede strax dets Bygningsmaade,
 at det var rundt, og indenfor Svalen saa han Skjold-

paneel rundt om Huset; der vare fire Uddøre, og lige langt imellem hver af dem, men langs med Væggene vare fremstaaende høje Stolper, og derimellem vare pragtig opredte Senge, og Betræk overalt, hvor det kunde synes at pryde. I dette Huus vare ogsaa oprejste høje og tykke Stolper, som stode i en Kreds, og paa disse hvilede det hvælvede Tag; det var altsammen malet og farvet; men imellem Stolperne vare Brædter med udskaaret Løvbærk, og derindensfor vare Sengene for mægtige Mænd anbragte; der kunde vel i hver af de fire Afdelinger ligge tyve Mand, men i den ydre Deel af Huset fyrretyve; der var indrettet for Kongens Hirdmænd. I Midten af Huset var en vid og kreds- rund Forhøjning med Træværk om, og rundt omkring Trin til at gaae op paa, men oppe paa Forhøjningen stod en stor Seng, som var forfærdiget med megen Kunst; de fleste Tremmer i Rækket vare belagte med Kobber eller Jern, og for øvrigt malede eller forgyldte; op fra Hjørnestolperne stode Jernskinner med store Knappe paa, gjorde af Kobber og forgyldte; men ud af Hjørnestolperne gik der Jernskinner, hvorpaa vare Plader, og derpaa Lysfester med tre Arme. Rødulf sagde til Kongen, at han skulde sove i den Seng, som der var opredt, hvis han vilde have betydningsfulde Drømme, men Dronningen skulde sove i en anden for denne Nat. Kongen sagde, at saa skulde være; og da han var afklædt, steg han op i Sengen, og lagde sig til at sove; han saae paa højre Side af sig ud i Værelset, at der vare Lejer anviste Biskoppen og hans Præster, men paa venstre Side sov Dronningen og hendes fornemste Kvinder, men ved Hovedgjærdet, i

3-4 C. Fortælling om Rødulf og hans Sønner. 309

den Afdeling, som stødte dertil, laae Ralf, Arnbjørn og Kolbjørn Arnesønner og deres Mænd, men i den ved Fodstykket laae Finn, Thorberg og Arne og deres Mænd.

Om Kong Olafs Syn og Betragtning.

4. Kong Olaf vaagede længe om Ratten, som han plejede; han læste først sine Bønner, og derpaa overvejede han adskilligt. Da saae han op over sig paa Loftet; der saae han malet Gud selv og hans Glorie, og derovenover hans Englestare, samt den vide Himmel, som begrændser Luftkredsen, og ligeledes vare Himmellegerne affatte; men længer nede vare Skyerne og Vindene, samt mange Fugle, men nederst Jorden med Græs og Skove og alle Slags levende Dyr, Have og Søer og mange Slags Sedyr; men paa den nederste Deel af Loftet udenfor Stolperne vare afbildede Fortids Sagn og Fortællinger om berømte Konger. Dette betragtede Kongen længe. Men da dette saaledes i lang Tid havde sysselsat hans Tanker, da var der en Ting, som tyktes ham forunderligere, end alt andet; det forekom ham nemlig, at Sengen drejede sig under ham. Derpaa faldt han i Søvn, og sov en Stund. Men da han nu vaagnede, laae han og tænkte paa sine Drømme; derpaa dagedes det, og Biskoppen stod da op, for at holde Gudstjeneste. Kongen klæbte sig da paa, og gik til Ottesang, og horte Morgen, Gudstjenesten. Derpaa gik han til Maalstævne, og lod Bonden Rødulf kalde til sig, og fortalte ham sin Drøm; og da han var færdig dermed,

sagde Kongen: „Du skal sige mig i Dag efter Højmesse, hvad denne Drøm betyder.” „Betydningsfuld tykkes mig eders Drøm,” sagde Rødulf, „og nogen Udtydning vil jeg kunne give derpaa, men I skal tilføje, Herre! hvad I troer der mangler, og hvad I mener den betyder andet, end det jeg faaer ud.”

Kong Olaf lod Dag kalde til sig.

5. Det var tykt Vejr og Snefog, som Sigurd havde sagt. Da lod Kongen Bondens Søner, Dag og Sigurd, kalde til sig; derpaa lod han see efter Vejret, men der var ingensteds nogen skyfri Himmel at see. Da bad Kongen Sigurd at sige, hvor højt Solen var kommen paa Himlen; han angav det bestemt; Kongen lod da tage en Kryстал, og holdt den i Vejret, og han saa da, hvorledes det straaede ud af Stenen og angav det Sted, som Sigurd havde sagt. Da spurgte Kongen Dag: „Hvilken Sindsfejl finder du hos mig?” „Ingen seer jeg hos eder, Herre! Thi om jeg end snakker noget om simple Folk, saa er det en anden Sag; men herpaa har jeg hverken Skjøn eller Forstand; det er ogsaa min Mening, at der er lidet at dadle ved eders Sindelag.” „Siig kun frem,” sagde Kongen, „det hjælper nu ikke at du vil unddrage dig.” Dag svarede: „Den Svaghed da, Herre! som flere have, nemlig Kvindeskjerlighed.” „Du har Ret,” sagde Kongen, „og I, din Fader og du, overgaae langt de fleste Mænd, jeg kjender, i Forstand og Tænksomhed.” Derpaa gif Kongen i Messe.

Hvorledes Kongen gik ind i Stuen.

6. Da Gudstjenesten var til Ende, gik Kongen til Talestuen, og med ham Biskoppen, Dronningen og Leensmændene; der vare ogsaa Rødulf og hans Søner. Kongen sagde til Rødulf: „Forholder det sig saa, som det forekom mig i Nat, at mig tyktes Sengen, jeg sov i, eller Huset, drejede sig med mig?” Rødulf svarede: „Det var saaledes indrettet, Herre, for at I altid skulde see imod Solen, saa at din Drøm gik efter Solen, samt al din Tanke og Forskning.” Da sagde Kongen: „Nu vil jeg, Rødulf, at du skal sige mig min Drøm, saavel som hvad den betyder.” Rødulf svarede: „Det vil jeg da først sige dig, som du ikke har spurgt om, nemlig hvad du tænkte paa, førend du faldt i Søvn; du bad, at Gud vilde aabenbare dig, hvad Ende det vilde tage med den Uro og Opstand, som nu er begyndt, og hvorledes det vilde gaae herefter og længer frem; og derpaa signede du dig med Korsets Segn.” „Det forholder sig saa,” sagde Kongen, „men hvad siger du om Drømmen?” Rødulf sagde: „Det forekom dig i Drømmen, at du saae et Kors staae paa Jorden, stort og grønt som Græs, og der hang et Billede paa Korset. Men da du betragtede Billedets Hoved, da var det gjort af det røde Guld, men da du saae i Ansigtet, da tyktes dig der laae udenom en rødsvart Ring, som en Regnbue, og skabt som Guds Glorie, men inden i Ringen vare tegnede Guds Engle og Himmeriges Herlighed. Dette Kors, som du saae, og Korsfæstelsen betyder Ufred; men eftersom du er regjerende Fyrste, saa monne Hovedet af Billedet i Drømmen betegne dig; og at dig tyktes Hovedet var

gjort af det røde Guld, og at der udgif et Skin derfra, som fra det røde Guld, det vil sige, at din Herlighed skal skinne frem over alle Mænd i dette Land, ligesom det røde Guld er dyrebare, end ethvert andet Metal; men da du saae Ansigtet, hvormed følger Hørelse, Syn og Røle, da vistes dig deri Himmerige og Himmeriges Herlighed, og derved betegnedes dig Løn for dine gode Gjerninger, i det du har ombendt mange Folk til den sande Tro ved dine Ord og din Magt; men efterdi et Menneskehoved er mere rundt, end langt, saa mener jeg derved blev betegnet dig et ikke langt Liv og forgængeligt verdsligt Rige." Kongen sagde: "Hvad mon den Glorie betyder, som jeg saae?" Rodulf svarede: "Den Ring betyder dit Liv og din Regjerings Værdighed; en Ring er uden Ende, saa skal og din Hæder blive; Glorien syntes dig at være spids eller skarp oven og nedentil, saa gaaer det ogsaa med dit Liv; skarp var Begyndelsen, da du mistede baade din Fader og andre dine berømmelige Frænder; saa gaaer det og med din Alder, thi haard vil Slutningen af din Regjering blive; Glorien tiltog imod Midten til, men tog af nedentil, saaledes har ogsaa din Regjering og verdslige Magt tiltaget og steget." Rodulf vedblev: "Halsen paa Billedet syntes dig gjort af Kobber, det er den haardeste Malm, og deraf støbes Klokker, som have den stærkeste Lyd; den næstfølgende Regjering vil blive berømt og skingre i hver Mands Øren, som store Klokkers Lyd; derudenom spiller en Skud-Ild, det er det frygteligste Krigsredskab, rædsomt og uimodstaeligt; Kobber er haardt og sprødt, saa vil ogsaa denne Regjering blive haard og stræng, men efterdi

der strax oven og nedenfor var Metalstifte, saa vil denne Regjering ikke vare længe, og ingen Slægter ville deraf udspringe i dette Land; det syntes dig, som der oppe fra Hovedet faldt en gylden Lof heelt ned paa Axlterne, det betyder, at eders Berømmelse vil blive mest fejret i dette Land, og videre omkring andensteds." Rødulf vedblev: „Men derpaa betragtede du Billedets Bryst og Favn og de udstrakte Arme paa Korset; det syntes dig at være af reent Sølv, og derpaa var afbildet Himlen og Himmellegemernes Gang, Sol og Maane og Stjerner med Glans og Pragt; den Regjering, som da kommer efter, vil straale som Himmellegerne skinne; alle Mænd glæde sig ved Solens Klarhed, den er nyttig for den hele Verden, den giver Lys og varmer Duggen og Jorden til at give Grøde, saa vil ogsaa den Regjering blive aarsæl for alle Landets Indbyggere; men det, at du saae Billedet udbrede sin Favn, det vil sige, at den, som da kommer til Regjeringen, vil favne langt videre, end andre Høvdinger før have gjort her i Landet; men at hine gyldne Loffer faldt ned over Brystet, det maa være hin herlige Høvding, som da kommer her til Regjeringen, eder beslagt og smykket med eders Herlighed; men saa bred som hans Favn var, saa var den dog kort, derfor vil hans Regjering ikke blive langvarig." Rødulf vedblev: „Men dernæst saae du nedenfor Brystet et bredt Bælte ligge omkring Billedet, og det naaede næsten heelt op under Armene; Bæltet var gjort af Jern, og blankt som en Klinge; det kan man kalde et Styrke-Bælte; den Regjering, som da følger, vil blive kraftfuld og stærk formedelst en mægtig Høvding; og at

Jernet saae saa blankt ud, det vil sige, at mangt et blankt Sværd vil blive svinget i Luften baade før og siden; dette Bælte var ganske udgraveret med Kunst og underfuld Færdighed, som dig tyktes, tildeels udgraveret efter gamle Sagn; du saae derpaa Sagnet om Sigurd Fosnersbane og om Harald Hildetand og desuden noget af Harald Haarfagers Bedrifter; det vil sige, at den Konge vil udføre mangen Stordaad, som længe skal mindes, og vinde store Feldtslug ved sin Tapperhed; og naar der viste sig for dig hine store og berømte Kongers Bedrifter, da vil denne Konge vise sligt paa sig selv, og efter deres Exempel vil han danne sig; men Jern er et haardt Metal og dannet til manges Fordærv; den Regjering vil tykkes mange haard og fordærvelig fra Begyndelsen til Enden." Rødulf vedblev: „Men nedenfor Jernbæltet var Kroppen paa Billedet bleg at see til, som hvidt Guld, den var farvet og smukt poleret, og der var afbildet Marker og Skove og alskens Blomster, som vore paa Jorden, og mangehaande levende Dyr, som gaae paa Jorden; alt dette var udført med største Kunst; dette betegner den Regjering, som følger næst efter; det var at see til som hvidt Guld, men Billedets Hoved derimod skinnede som rødt Guld; rødt Guld og blegt Guld have intet tilfælles uden Navnet allene; jeg tænker derfor, at den Konge vil bære dit Navn, og vil være herlig og dyrebær, men dog ikke din Lige; der vare afbildede Jordens Væxter og næsten al Verdens Prydelse og Smykke; saa vil ogsaa denne Konge pryde dette Rige med god Regjering, hans Liv vil være i stor Flor, og ligesom du der saae saa megen Kunst anvendt, saa vil han være

til megen Gavn for sine Undersaatter." Rødulf vedblev: „Men da du nøjere betragtede og saae længere paa det forskæfede Billede, da syntes det dig heelt ned fra Navlen af at have Farve som Sølvs, der er urensset, men var dog vel farvet; det Sølv er gjængs her i Landet, og man kan her kjøbe alle Slags derfor, men udenlands gjælder det ikke; saaledes vil denne blive en stor Høvding og æret af alle her i Landet, men udenlands vil han ikke staae i saadan Anseelse, som hin, der betegnedes ved det skjæreste Sølv; men eftersom Sølvet var vel farvet og smukt, saa vil han og hans Regjering være behagelig for alle, og være ved med Glands og Hæder indtil hans Livs Ende; han vil ogsaa følge sin Skjæbne og Bestemmelse, men fra ham vil der udspringe og udbrede sig mange Slægter. Nu var du kommen ned til Billedets Fodder, og ligesom Kroppen er i Forhold, saa vil den Konge i de fleste Dele kunne maale sig med sine Formænd." Rødulf sagde fremdeles: „Det at du saae Laaret nedefter, og at der var Kjødfarve derpaa, vil sige, at under den næste Regjering vil hele Landet blive deelt og det vil komme i Brødreliste; at du saae Kjødfarve paa begge Laarene, betyder, at de ville forholde sig rimelig og billig imod hinanden; og ligesom Fodderne bære det hele Legeme, saaledes ville de vedligeholde deres Formænds gode Sæder og Exempel, og deres Regjering vil føres og fremdrages efter en rigtig Indretning og almeen Dannished. Dernæst syntes eder Fodderne nedefor Knæene at være af Træ, men det er et gammelt Ord, at den Mand's Lykke gaaer paa Træfodder, som mange Ting gaae ilde for; den Regje-

ring, som da følger, synes mig, vil rimeligviis tage en slet Ende, og dog ville de ¹ være af een og samme Slægt; da vil opstaae Riv og Trætte imellem Frænder. Dernæst saae du videre frem paa Bristerne, det var alt af Træ, og dig syntes at Fodderne vare frydslagte paa Korset, og der gif en Jernnagle igjennem begge Bristerne, og Lærerne vare lagte over hinanden; det betegner, hvilken ulige Ketspleje og Misgjerninger de ville øve, Broder vil saaledes løfte Banespyd imod Broder. At du saae een Jernnagle igjennem begge Bristene og Lærerne lagte over hinanden, ligesom naar Børn gjøre Haner ² med deres Fingre, det vil sige, at af deres Affom vil den ene ydmyge den anden, og søge at fælde ham til Jorden." Kongen sagde: „En forstandig Mand er du, Rødulf! haade du og dine Søner." Derpaa gif Kongen til Bords, og der var den prægtigste Anretning. Rødulf fortalte, at han var svenst af Fødsel: „jeg flygtede," sagde han, „med denne Kone, som jeg siden har haft, hun er en Søster til Kong King Dagson;" da mindede Kongen sig begges deres Slægt. Derpaa spurgte Kongen Rødulfs Søn, Dag, hvilken Sindssfejl han fandt hos Fogeden Bjørn. Dag sagde, at Bjørn var en Lyb, og han forklarede tillige, hvor Bjørn havde skjult paa sin Gaard baade Benene, Hornene og Huderne af de Rød, han havde stjaalet den Gang om Høsten; „han er ogsaa," sagde han, „skyldig i alle de

1) Regenterne.

2) En Børneleg, hvorved den ene Finger lægges over den anden, saa at der ved Skyggen af Haanden kan vise sig et Billede paa Væggen. Islænderne sige, at gjøre Bæddere.

66. Fortælling om Rødulf og hans Sønner. 317

Syberier, som bleve begaaede i Efteraaret, og som han har bestyldt andre for;" hvorpaa Dag gav Kongen nøjagtig Underretning om, paa hvilke Steder han skulde lade søge. Men da Kongen rejste bort fra Rødulfs, fik han ved Afskeden kostelige Foræringer; med Kongen fulgte Rødulfs Sønner; de kom da først til Bjørn, og det befandt sig da hos ham alt som Dag havde sagt; men derpaa lod Kongen Bjørn drage bort fra Landet, og han maatte takke Dronningen for, at han beholdt Liv og Lemmer.

S t r a a l e n,
et Digt over Olaf Haraldson den Hellige,
Norges Konge,
ved
Præsten Einar Skuleson.

Han, som er viis og fjender
Guds herlig og alvældig
Treenighed, mig rigtig
Kan Ord og Bønner lære.
Her en stridkraftig Straale
Skal klarest Lys bebude
Af Raadens Sol; jeg Olaf,
Den ypperste, besynger.

2.

Han, som fordrev af Verden
Dens skumle Nattemørke,
Var han end Himlens Herre,
Sig som dens Lys forkyndte;
Som Menneſte den Straale
Her under Skyen, synlig
Af klareſt Stjerne fødes
Til Brødres Frelse vilde.

3.

Vel ſiden ſaaes formørket
Vor Himmels Straalekilde;
Det bedre Lys af anden
Og hellig Sol bebuded;

Størst Salighed os gaves
 Da alle Jordens Sjæles
 Liv sig frivillig ofred
 I Korsets Kval til Døden.

4.

Den hele Skabning Kristus
 For Retfærd's Sol erkjender,
 Daadrig opstod med Styrke
 Han tredie Dag fra Graven;
 En Hær af Fromme, veed jeg,
 Med ham udgik af Støvet;
 Paa ham vort Haab tilviſse
 Det kraftig maa bestyrke.

5.

Alherrens Søn, den milde
 Og allerbedste Fyrste,
 Til Faders høje Haller
 Med Glæde steg fra Jorden.
 Højlovet Kongers Konge
 Paa Verdens Stol der throner
 Højt over Engle; Himlens
 Hærskarer der sig bøje.

6.

Retfærdig Verdens Herre,
 Som Ypperlige vidne
 Og os forkynder, Mandens
 Krastrigest Skjænt uddeelte.
 Mild Kristenhed da rejstes,
 Den lyder Gud allene;
 Alherstæren dog alle
 Tilhimmelsk Liv indbyder.

7.

Guds Boligs ædle Straale,
 Den gjæve Konning Olaf,
 Nu skulle vel, thi mægtig
 Han er, vi alle dyrke;
 Det vides, at vidt under
 Den klare Himmels Hvalving
 Hans Underværker straale —
 Folk mærke ret min Tale!

8.

Til jævne Ord, men faste
 Kong Eistein mild du lytte!
 Agt vel, du tapre Sigurd!
 Paa Skjaldens Kunst i Værket;
 Og Inge Kvadet bringes —
 Nu eders Vælde styrke
 En værdig Digtning, vigtig
 For hele Kongeslægten!

9.

De Lærdes Oberhoved,
 Som kaldes Jon, jeg byder
 Et Digt, som dog bestemmes
 Til hele Folkets Rytte.
 Oplofter eders Hænder!
 Solkongens Ven jeg priser;
 Den Stad, hvor hellig Fyrste
 Nu hviler, æret vorder.

10.

Os vel det sømmer Folket
 Til Olafs Hæder kalde;
 Beltaalighed os Herren

Til saadan Digtning skjenke!
 Saa stor Forsamling aldrig
 Af Edlinge jeg skuet
 For haver; det i Salen
 Enhver nu maa bekræfte.

11.

Her Kristi kjække Tjeners,
 Som nu i Himlen lever,
 Forfyldte Lovsang Thrønder
 Med alle Nordmænd høre;
 For ypperst Daad ved dette
 Forherliget han vorder; —
 Ej noget Folk vil fødes
 Herefter sliq en Konning!

12.

Jeg veed, at stridbar Sigvat
 Sin Drots Bedrift har sjunget;
 Om Folkets Overhoved
 Har Ottar Sange digtet;
 De Mænd, som Hovedskalde
 Blev kaldte, herlig priste
 Hans Færd; nu for en Helgen
 Jeg kvædende mig bøjer.

13.

Vist mangan Stordaad oved
 Den Helt, af Kampen modig,
 Dog sandt det er, for Synder
 Sin Gud han Fyldest gjorde;
 Ej hjælpsom Thrønders Herre
 Med store Dyder pralte

For andre; neppe fødtes
En bedre Drot paa Jorden.

14.

Den hæderrige Herster
I Ero paa Gud har Landet
I femten Aar saa styret,
At ingen gjør det bedre;
Til uforsagt Hærfører
Med Skjoldes Dundren segned
Ej langt fra Olbers Højen.
Fra Ondt han selv os lede!

15.

Sandt er det Sagn, at Kongen
Som os forsvarer, havde
En Drøm fortalt til Følget,
For sidste Træfning holdtes;
Han, Horders og Romsdølers
Højmodig Drot, saae stande
Fra Jorden op til Himlen
En skjon og herlig Stige.

16.

Den allevegne priste
Som bugtet Mørkets Drage
Bekjæmped, højt opstige
I Luftens Egne syntes;
Til han, som hele Verden
I Haand indslutter, aabned
Sit Himmeriges Porte
For ham, vort Folks Beskytter.

17.

Paa Etiklestade siden
 Et Feltslag stod, hvor Rigets
 Kætkaarne Drot oprørte
 Indthrønderes Saar lod bløde;
 Tilfødt i Vaabenlarmen
 Forræderst Flok Ulykken
 Fuldbyrded; egen Konning
 Ved jordist Liv den skilte.

18.

For herligst Helt at prise
 Et Omkvad, værdigt Kvadet,
 Som Mange lære, gjerne
 Jeg danned, hvis jeg kunde:
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Menneſker kan hjælpe;
 Hvad gævest Olaf ønsker,
 Det Solens Herre skænker.

19.

Da Helten opgav Manden,
 Lod Verdens Bygnings Herſter
 Et Tegn ſig viſe; Solen
 Ej mere ſkinne kunde;
 Saaledes for den miſted
 Sit Lyſ ved Himmeldrottens
 Heldrige Død; gid Tungen
 Af Ord de rette vælger!

20.

Saa ſtore Jærtegn ſete
 I Folkets Strid mod Kongen,

Forkyndte: han ej havde
 Et syndigt Lebnat yndet;
 Og saa, den samme Aften,
 Da Gud modtaget havde
 Hans Sjæl, saaes over Liget
 Lys, som en Fakkell, brænde.

21.

Gud, alles Hjælper, fremmer
 Den Horders Konnings Ære;
 Ej skal en bedre Tyrste,
 Det Sagen vidner, fødes:
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Mennesker kan hjælpe;
 Hvad gjævest Olaf ønsker,
 Det Solens Herre skænker.

22.

Det dyre Blod af mægtig
 Drotts Legeme man skylte
 Med rene Vand; strax Haabet
 Om Helbred Sindet trosted,
 For sandt er, Sognboers Herre,
 Hvis Daad for Mænd nu lyder,
 Blev lagt af fjeffe Kæmper
 I gammel, ringe Hytte.

23.

Kort efter (den Henfarnes
 Veldaad nu skal besynges)
 En Blind kom did, hvor Svættten
 Af Liget var fuldbyrdet;
 Den Mand sit Afsyn toede

I Kilden, som var bleven
Med Blod fra den berømte
Kong Olafs Bunder blandet.

24.

Af Drottens Blod, det rene,
Den Vandrer (from og dydig
Han været har) — det glemmes
Ej let — blev Synet givet.
I haardest Rød Guds Ridder
Vel Menneſter kan hjælpe;
Hvad gjævest Olaf ønske,
Det Solens Herre ſjænker.

25.

Tolv Maaneder, tre Rætter
Dertil, laae Guldets Yder,
Som Eren elſket havde,
Af tatte Sand bedækket,
For vældigſt Kongers Konge
Daadrigſt Hæranførers
Egkifte lod af Jordens
Bidſtrakte Skjød optage.

26.

Hvor ſkjønneſt Legem hviler
Fik En igjen ſit Mæle,
Som, da af Munden Tungen
Udſkaaret var, han miſted;
Vide ſtridbar Agde, Konges
Roes for det Værk udbredes,
Hans Herlighed nu priſer
Den hele danſke Tunge.

27.

Ham, som til gode Magnus
 Vor Fader, gjæve Kæmper!
 Om Hjælp vi bede skulle;
 Selv Edle tit bedroves.
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Mennesker kan hjælpe;
 Hvad gjævest Olaf onsker,
 Det Solens Herre skjænker.

28.

Sig for sin Søn i Drømme
 Den Konning aabenbarte,
 Og modig Helt i Striden
 Sin Bistand mild forjætted;
 Det var strax førend Magnus
 Paa Lejrskovshede sloges
 Med hedens Hær; utallig
 Den faldt som Ulvens Bytte.

29.

Der i navnkundig Træfning
 Med yppig Føde glæded
 Den kjeffe Dannerfonge
 Brunladen Flok af Orne;
 De røde Vender fly'de
 For blanke, skarpe Klinger,
 Ulv over Aadset gabte,
 De Faldne Kvinder savned.

30.

Vor Frelser's Ven, det viser
 Erfaringen, sin fromme

Søn gav den store Sejer,
 Hans Stordaad jeg ophøjer.
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Menneſter kan hjælpe;
 Hvad gjævest Olaf ønsker,
 Det Solens Herre ſjænker.

31.

Guttorm, den Ven af Folket
 Korsfæstet Billed, prydet
 Med Guld og Sølv, oprejste
 Til hellig Konges Ære;
 Det til de Jærtegn's Minde
 I Kamp, som Helten frelste,
 Her midt i Kristi Kirke
 For alles Blik nu ſtander.

32.

Os Mænd, der Skaane kjende,
 Har ſagt, at der en Kvinde
 Paa herlig Olaf's Højtid,
 Sig foretog at bage;
 Da hun af Dønen vilde
 Det hede Brød udtage
 De danſke Bryn alt blevne
 Var til graaladne Stene.

33.

Den tapre Krigers Højtid
 (For viſt fra Syd jeg hørte)
 I hele Danmark ſiden
 Er helligholdt med Rette.
 I haardest Nød Guds Ridder

Vel Menneſter kan hjælpe;
 Hvad gjevſt Olaf onſter,
 Det Solens Herre ſkænker.

34.

En ond, men fornem Kvinde
 En Ungersvend, fortørnet
 For ringe Sag, hans Tunge
 Af Hovedet lod ſkjære;
 Faa Ugers Tid derefter
 Ham ſaae vi Maal berøvet
 Paa Hlid, ſaa Stedet kaldes,
 Derom ej Evigt kan næres.

35.

Den ſamme Svend (jeg ſpurgte)
 Med klippet Haar beſøgte
 Ham, ſom de Uſle hjælper,
 Der til hans Bolig færdes.
 Der ham blev Tungen atter
 Og færdigt Mæle givet —
 Højt bør min Lovſang lyde
 Om ham, der ſligt udretter.

36.

Den ſtore Hørde, Konge
 Ved ſaadant Hæder vinder,
 Snart over alle Lande
 I Verden den udbreder.
 I haardeſt Nød Guds Ridder
 Vel Menneſter kan hjælpe;
 Hvad gjevſt Olaf onſter,
 Det Solens Herre ſkænker.

37.

End andet Enne Skalden
 Besynger; Vender ginge
 Til Søes; en fangen Sømand
 De haardelig lemlæstet;
 Af Vantro's Mand besatte
 I grufom Blodtørst skare
 De ud af Halsen Tungen;
 Elendig blev den Kjæffe!

38.

Den samme Sømand ty'de
 Til Olafs Skrin, udsmykket
 Med klarest Guld, ret meget
 Jeg har med Ord at prise;
 Da baade Maal og Hilsen
 Igjen den tapre Kriger
 Af hellig Drot blev givet,
 Den Sag jeg nøje kjender.

39.

Nu han velsignet Konge,
 Som hist med Engleskaren
 Hos Verdens Dommer lever,
 I værdig Ere holdes;
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Mennesker kan hjælpe;
 Hvad gjævest Olaf sønster,
 Det Solens Herre stænker.

40.

Hørt jeg det har, at Olafs
 Sværd, der i Vaabenbraget

Til Høgen med de blege
 Kloer fored', nævntes Sneiter;
 Det Romerriges Fyrste
 Lod tynde Skjolde kløve
 Paa Stiklestad, hvor skarpe
 Staalklinger svungne bleve.

41.

Da konningbaaren Herster
 Til Jorden faldt, og Slaget
 Var endt, af Thrønderkongen
 En Svenster tog det Væрге;
 Det Sværd, der forðum bæres
 Af ypperligste Kæmpe,
 I Græfers Hær blev siden
 Med Guld udsmykket fundet.

42.

Nu bringer Endrid Unge
 En Vædling gjævt til Digtet,
 Som Kongens Pris forkynder,
 Et Væmne, nyt og herligt —
 I haardest Nød Guds Ridder
 Vel Mennesker kan hjælpe;
 Hvad gjævest Olaf ønsker,
 Det Solens Herre skænker.

43.

Om Fjæl og gabmild Fyrste
 Et værdigt Digt at kvæde
 For mig ej let kan falde,
 Men Pligten nu det byder —
 Et Tegn dog paa det andet

Udgaaer fra heldigst Læge;
 Eligt Vidnesbyrd om Kongen
 Af Himlens Styrrer gives.

44.

En Aften sildig glæded
 Sig dygtig Krigsmand over
 Det Sværd, saa herlig hærdet,
 Han havde faaet til Eje;
 Til Søvn han gik paa Marken
 Da klare Dag sig sjærned,
 Og under aaben Himmel
 Sig Leje maatte vælge.

45.

Da næste Morgen gry'de
 Kamplysten Mand fra Skjoldes
 Skjont malte Borg med Corrig
 Hint skarpe Bærges savned;
 Dog snart paa jævne Fællede
 Han øjned Sværdet ligge,
 Men ingen Marsag kunde
 Til saadan Fart opdage.

46.

I Nad tre Nætter dette
 Tegnsamme Mand blev givet
 Af Haralds gjæve Broder,
 Som hele Folket gavner.
 Indtil de skjæffe Kæmper
 Det Færtegn aabenbarte;
 I alt den Konges Adfærd
 Er skinnende og herlig.

47.

Den høje Kejser hørte
 Det stete, og for Sværdet
 Som Olaf fordum ejed,
 Lod rigest Gjengjeld gøde;
 Hin Kongers Overkonge
 Det over Altret siden
 Med Guld omsat lod sætte,
 Hvor siden det mon stande.

48.

De Jærtegn, som i Striden
 I Grækenland sig viste,
 Er herlige; og Haralds
 Søn allevegne hjælper;
 Ej jeg, ej nogen anden
 En større Konning finder;
 Til Himlen Olafs Ære
 Ophøjes nu med Rette.

49.

Da Slaget paa den vide
 Pægina Slette holdtes,
 Rovfuglen snart i Striden
 Den svare Hunger stilled;
 I Tusindtal der Folket
 For Naaben faldt, og Kampen
 Snart vendtes saa, at Græker
 Paa Flugt sig maatte give.

50.

Alt Miklegaards, den store
 Stads Bælde og dens Lande,

Skjont Hæren holdt sig tappert,
 Nær Fjendens Bytte vare;
 Hvis Væringerne ikke,
 De Nordens Mænd, til Striden
 Med Skjold og Vaaben blanke
 For Riget havde draget.

51.

De tapre i den Træfning
 Paa herligst Olaf kaldte,
 Thi paa hans Bistand ene
 Dens Udfald da bero'de,
 Hvor midt i Pilehaglen
 De stærke Skjolde revned,
 Mod hver af Kongens Kæmper
 Stod tredsindstyve Fjender.

52.

Og dog, i Spydes Iling,
 Som heftig Folket rysted,
 Saaes Hedninghærens Lykke,
 Som knejfed' for, at styrte.
 Halvfemtehundred Helte,
 Af Nordmænd vel udsøgte,
 Som i den Etrid der stedtes,
 Vandt hæderligste Sejer.

53.

Saa ædlest Drot beskytted
 De Kæmper, snart med Glæde
 Vognborgen ned de brøde,
 Der Roudyr Balen tærte.
 Det frelste Folk, udsmykket

Med Byttets Guld, om saadan
 Stordaad af skjæfkest Konning,
 Som Verden baader, talte.

54.

I nyest Digt mig sømmer
 Det Underværk at prise
 For Folk, som Kongen senest,
 Dog ej det mindste, gjorde.
 Guds, Verdens Læges, Styrke
 Som Drotten, vor Beskytter,
 Med herligst Held velsigner,
 Vi alle bør ophøje.

55.

En sorgfuld Kongens Tjener
 Af koldest Nvind ramtes;
 Til Ondskab mangefoldig
 Dit Folkets Sind vildledes.
 Blandt gode Venner stundum
 Af Løgn optændes Striden;
 Og Freden blandt de Brave
 Af Hævnens Kraft maa brydes.

56.

Det fjendtligt Had udretted,
 En Præst at Voldsmænd grebe,
 I tu hans Been paa Sanden
 Med tunge Koller sloge;
 Ej nok at saa lemlæstet
 Han laae, men Dine begge
 For Elskovs, Blik beskyldte
 De ud af Hoved stunge.

57.

En værdig Lærers Tunge
 Med Knibtang de omspændte,
 Tre Gange Stykker skjære
 Af den med Kniv, hel farlig;
 Paa Stranden, saa behandlet
 Af Grusomhed, laae Manden,
 Ved mindre Smerte manges
 Har maattet Døden lide.

58.

Han roses højt, den Konning,
 Som atter lod den Fromme
 Af Fodder, Dine, Tunge
 Den bedste Rytte have;
 Af hellig Slafs Hænder
 Den hele Skade lægtes;
 Hvo Ondt om Herrens Tjener
 Løe mæle, straffet vorder.

59.

Det troe og ædle Vidne
 Vist alskens Fylde nyder
 Af Salighed, — ja, større
 End nogens Tanke fatter.
 Hver Fyrste, som vor Frelfers
 Trofaste Ven paa Jorden
 Seer sligt udrette, — synde
 Ej meer; hans Redning vente.

60.

Ung blev den Konning heden
 Fra store Sorger tagen,

Gud fleste Venner plejer
 Med Kummer saa at prøve.
 Han, som sit Folk helbreder,
 I højest Fryd nu lever
 Der, hvor man uden Ende
 Kan Himlens Styrrer seue.

61.

Hvo er vel her i Livet
 Saa viis, at han den Glands, som
 Solfongens Straale spreder
 Om egen Grav, udsiger?
 Hvor trofast Himmel-Konge
 Sin Ven til Bistand kommer,
 Et Skrin for Helligdommen
 Skjont prydet sees af Folket.

62.

Her Erkebispesædets
 Magtrige Formænd samles,
 Dem Solens Riges Herster
 Med højest Kraft bestjærmer.
 Af Herrens Kors nu helligt
 Træ i vor Stad bevares;
 „Al Verdens Overkonge!
 Os frelse du!” vi bede.

63.

Af gjevst Olafs Mildhed
 Vi nyde godt; al Verden
 Til den maa trænge; Digtet
 Forkynder Drottens Hæder.
 Sig Landets Folk dog høje

For Himlens største Konning;
 I Modgang selv lykkelig
 Er den, hans Gunst har vundet.

64.

Kun faa af meget mange
 Fredsaligst Olafs Jærtegn
 Fortaltes; tydelige
 Fra Skaldens Etol de lode.
 Vist hør, der slig en Tyrste
 Kan værdigen berømme,
 Af Solens Flaumes Herster,
 Den Højeste, vil yndes.

65.

At Frelserens trofaste,
 Berømte Ben forløser
 Af Kval og Nød de Gode,
 Som fast ved Troen holde;
 De Mænd, der Kongen prise
 Som Krist's, den stærkes, Yndling
 For hele Folket dette
 Hans Vredigt forkynde!

66.

For Kongeslægten Olafs,
 Den Helliges, Bedrifter
 Jeg sang; og heldig Hjertets
 Veltalenhed dem tolked'.
 Hvis Kvadet Folk vil tækkes,
 Os herligst Løn han giver:
 Velsignelse fra Herren;
 Den ædelt Digt beskytter.

67.

Vist denne Sang med gylden
Kring vilde lønnet blive,
Hvis nu den tapre Konning,
Hin ældre Sigurd, leved;
Hans Gævmildhed jeg kjendte,
Paa Guld han aldrig sparte —
Og derfor det mig sømmer
At hædre Drottens Minde.

68.

Din Bøn, krasstrige Fyrste!
At Syldest gjort jeg haver,
Og prist den høje Herster
Saa godt jeg digte kunde.
Siig, Ypperlige! Folket,
Om Held dertil mig undtes —
Skjant Himmelfongens Hæder
Er Hjertet kjær — jeg tier.

Navne-Register paa Personer og Folkeslag.

- Adelraad, Konge i England, 1, 34. 45. 46. 47. 48. 50. 55. 58. 2, 146.
Adelraads Sønner, 1, 58. 59. 60.
Adelsteen, Konge i England, 1, 13. 16. 2, 119.
Afarfaste, 2, 43; 45. 49. 56. 65. 75.
Agnar, Ragnar Ryfkels Søn, 2, 239.
Alfhild, Ejenestekvinde, 1, 250.
— Kingsdatter, 1, 8.
Alfinn Jarl, 2, 93.
Alfiva, Dronning, 2, 93. 94. 95. 98; 100. 105. 131. 168. 186; 187.
Amunde, 1, 197. 198.
— Arnesøn, 1, 218.
Andreas, Guttorm Graabags Søn, 2, 142; 144.
Are Præst Thorgilsøn, 1, 1. 2. 18. 2, 21. 107.
Armod, 2, 77.
Arnbjørn Arnesøn, 1, 218. 350. 2, 27. 302. 306. 309.
Arne Armodsjøn, 1, 218. 2, 77.
— Arnesøn, 1, 218. 293. 294. 296. 2, 23. 96. 106. 184. 302. 306; 307. 309.
Arnfinn Arnesøn, 2, 77.
— Thorsfinnsøn, 1, 194.
Arnkel Jarl, 1, 194.
Arnliot Gellina, 1, 308; 310. 2, 64; 65. 75.
Arnor Jarlesfald, 1, 196. 249. 2, 83. 110. 111. 124.
Arnvid den Blinde, 1, 186. 187. 189. 190.
Asbjørn Sælsbane, 1, 232. 247. 253. 254. 2, 68.
Asgaut, 1, 103; 105.

- Affel, 1, 230.
 — 2, 256.
 Aslaf Erlingsøn, 1, 64. 68.
 268.
 — Fitjessalle, 1, 230; 232.
 2, 13. 16. 17.
 — fra Finnø, 2, 41. 79. 209.
 Asmund Granfelson, 1, 212.
 213. 252. 253. 255. 301;
 303. 2, 2. 115; 116.
 Asta Gudbrandsdatter, 1, 22.
 24. 25. 27. 30; 36. 69; 72.
 74; 76. 139. 140. 141.
 261. 2, 239.
 Astrid, Dronning, 1, 164.
 165. 175; 179. 186. 345.
 347. 2, 23. 38. 42. 157.
 159; 160.
 — Eriq Bjodeskalles Datter,
 1, 19. 120.
 — Steenfelsdatter, 1, 8.
 — Kong Svends Datter, 1,
 279.
 — Tryggvedatter, 1, 62. 64.
 Atte den Overmodige, 1, 182.
 183. 187.
 Berg, 1, 322.
 Berglot Hakonsdatter, 1, 57.
 230.
 — Thorersdatter, 1, 8. 17.
 Berse Skaldtorvesøn, 1, 92.
 266. 2, 206.
 Bjarmer, 1, 272; 275. 2,
 252.
 Bjarne Guldbraaskald, 2, 16.
 28. 29. 79. 114. 118. 133.
 — Thoraren Nessulfssøns Sø:
 stersøn, 2, 285; 290.
 Bjørn, 2, 273.
 — Foged, 1, 345; 347. 2,
 300. 316. 317.
 — Harald Haarfagers Sø:
 n, 1, 8. 9. 11. 13. 19.
 — Hitdølefappe, 1, 100.
 101. 2, 206.
 — Islænder, 2, 256. 258.
 259.
 — Konge i Sverrig, 1, 149.
 2, 217.
 — Staller, 1, 99. 110. 117;
 124. 127. 143. 145. 147.
 150. 167. 168. 2, 23. 30;
 33. 78. 79. 171; 173. 302.
 307.
 — see Styrbjørn.
 — Thronson, 2, 288.
 Blakmænd (Balakker), 2,
 255.
 Bolgarer, 2, 83.
 Brjans Slaget, 1, 195.
 Bruse Jarl Sigurdson, 1,
 195; 199. 201; 210. 218.
 2, 133. 134.
 — paa Nøve, 2, 18; 21.
 Brynjulf Ulfalde, 1, 109.
 110. 112. 113.
 Burisleif, Konge, 2, 242.
 246; 257. 260. 261.
 Baard, 2, 273.

- Baard Jökulsson, 2, 26.
 — Præst, 1, 290; 291.
 Bødvar, Vikinge; Raares
 Søn, 1, 120.
 — Bjarke, 2, 272. 273.
 Bolverk, Skald, 2, 83.
- Dag Haraldson, 1, 8. 9.
 — Kingsøn, 2, 42. 239. 240.
 — Kingsøn, 2, 42. 43. 50.
 54. 59. 72. 77. 79. 82.
 84. 183. 184.
 — Rødulsson, 1, 346; 349.
 2, 300. 305. 310. 316.
 Dale; Gudbrand, 1, 220; 227.
 Dansfe, 1, 113. 154. 184.
 210. 338. 2, 95. 105. 219.
- Edgeir, Adelaads Søn, 1,
 55.
 Edla, Frille, 1, 164.
 Edmund Adelaads Søn, 1,
 50. 55. 58. 2, 146; 149.
 — den Hellige, 1, 45. 47.
 Edrik Strjona, see Hedrik.
 Edvard Adelaads Søn, 1,
 50. 55. 2, 147. 148.
 — den Hellige, 1, 334.
 Edvig, Adelaads Søn, 1, 55.
 Egil, Astrids Fosterfader, 1,
 165.
 — Sidu; Halls Søn, 1, 262.
 285. 336. 337. 2, 291;
 296. 298.
 Ellif den Gøtiske, 1, 108; 110.
- Ellif Jarl Rognvaldson, 1,
 181.
 Einar Eyolfsson, 1, 257; 259.
 2; 284.
 — Guttorm Graabags Søn,
 2, 142; 144.
 — Jarl Sigurdson, 1, 163.
 195; 202. 207. 208. 213.
 — Skulesøn, 2, 105. 141.
 318.
 — Thambesjælver, 1, 56;
 58. 84. 85. 87. 92. 94.
 97. 229. 230. 250. 318.
 2, 4. 5. 33. 39. 40. 96.
 98; 100. 106. 107. 109.
 117. 154; 156. 186. 187.
 275. 277. 281; 283.
 Eisten (eller Eysteen) Glumra,
 1, 194.
 — Haraldson, 2, 105. 141.
 320.
 — Jldraade, 1, 287.
 — Jarl af Hedemarken, 1, 8.
 — Magnus Barfods Søn,
 2, 137.
 — Orre Thorbergson, 1, 291.
 292.
 — Orkebisshop, 2, 100.
 Eivind (eller Eyvind) Urar;
 horn, 1, 112; 115. 163.
 199. 207.
 — Skaldespilder, 1, 3. 8. 211.
 Ella, Konge i England, 1, 48.
 Emma, Dronning, 1, 55. 58.
 325. 326. 2, 146.

- Emund, Kong Olafs og Ed:
las Søn, 1, 164. 165.
— Ringsøn, 2, 239; 268.
— Jarl fra Sparrebo, 1,
287.
— af Skara, 1, 181; 191.
Endride, Einar Thambesjæl:
vers Søn, 1, 57. 2, 4.
275; 283.
— Styrtkarson, 1, 56.
— den Unge, 2, 105.
Engländer, 1, 342.
Erik Bjodessalle, 1, 19. 120.
— Blodøxe, 1, 7. 9. 10; 16.
22. 194. 204.
— Blodøxes Sønner, 1, 17.
18. 19. 20. 21. 22. 77.
129. 194. 204.
— Konge i Danmark, 1, 7.
— Emundson, Konge i Sver:
rig, 1, 23. 63. 148.
— Konge i Hordeland, 1, 7.
— Jarl Hakonson, 1, 34.
55; 58. 63. 64. 83. 107.
263. 2, 147. 210.
— hin Sejersæle, 1, 23. 129.
149. 2, 217; 222. 227.
234. 236.
Erlend Jarl, Torf: Einars
Søn, 1, 194.
— fra Gerde, 2, 41. 79.
209.
Erling, Erik Blodøxes Søn,
1, 16. 21.
— Jonson, 2, 115.
Erling Skjalgsøn, 1, 62; 65.
68. 87. 94. 96. 107. 108.
220. 230; 232. 234; 237.
241. 244; 247. 279. 292.
294. 319. 342. 343. 2, 3.
9; 14. 16. 17. 108. 207.
209. 275; 283.
Einn Arnesøn, 1, 218. 293;
301. 2, 23. 47. 52. 63.
73. 78. 80. 81. 96. 106.
133. 181. 184; 186. 294;
296. 302. 306. 309.
— den Lille, 1, 153; 155.
157.
— hin Skjalge, 1, 8.
Finner, 1, 41. 42. 211. 2,
39. 77. 97.
Flamlænder, 2, 127.
Franker, 2, 127; 128.
Freja, 1, 214.
Freir, 2, 211.
Freivid den Døve, 1, 187;
191.
Frode Haraldson, 1, 8. 9. 10.
Færøboer, 1, 260; 261. 280;
285.
Gamle, Erik Blodøxes Søn,
1, 16. 17.
Gange-Rolf, 1, 55. 56.
Garde: Ketil, 2, 256.
Gauka: Thorer, 2, 43; 45. 49.
50. 56. 65. 75.

- Gaut den Røde, 1, 280. 281.
 316. 318.
 Gaute eller Gøte Lovesøn, 1,
 183.
 Geirfinn, 1, 51.
 Geller Thorkelsøn, 1, 262.
 285. 286. 303. 341.
 Gest, 2, 157; 158.
 Gille, Lovsigemand, 1, 260.
 280. 313. 314. 317. 318.
 Gissur Gudbrandsøn, 1, 31.
 — Guldbraafostre, 2, 54. 55.
 76. 182.
 — Hvide, 1, 120.
 — Svarte, 1, 123. 126.
 132.
 Godorm, 2, 211.
 Gorm den Gamle, 1, 266.
 Grankel, Bonde, 1, 212.
 213. 301; 303. 2, 2. 68.
 Grim Gode, 2, 60.
 — Thorgilsøn, 2, 89; 92.
 98.
 Grimhild, Finn hin Skjalges
 Kone, 1, 8.
 Grimkel, Biskop, 1, 98. 112.
 2, 98; 101. 211.
 Grijotgard, Sigurd Ladejarls
 Broder, 1, 18. 19.
 — Olversøn, 1, 350; 351.
 2, 27. 69.
 Groe, Thorsteen Røds Dat-
 ter, 1, 194.
 Græker, 2, 127; 128.
 Gudbrand Kula, 1, 22. 30. 31.
 Gudine Jarl, 1, 334.
 Gudleif den Gerdffe, 1, 114.
 115.
 Gudmund Eyolfsson, 1, 162.
 257. 259. 262. 2, 240.
 284.
 Gudrød Bjørnsøn, 1, 11.
 13. 14. 15. 16. 19. 20.
 — Dalefonge, 1, 76. 133.
 135. 138.
 — Eriks Blodøres Søn, 1,
 19. 20.
 — Ljome, 1, 7. 8. 11.
 — Rejdefonge, 1, 28.
 Guldr Harald, 1, 21.
 Gunhild, Dronning, Henriks
 datter, 2, 115.
 — Halsdandsdatter, 1, 211.
 — Knud den Mægtiges Dat-
 ter, 2, 146.
 — Kongemoder, 1, 10. 14.
 16. 18. 19. 22.
 — Sigurd Eyrss Datter, 1,
 70. 261. 262. 2, 125.
 — Svendsdatter, 1, 68.
 Gunnsteen paa Langø, 1, 252.
 270; 278. 298. 299.
 Guttorm, Eriks Blodøres Søn,
 1, 16.
 — Graabag, 2, 142.
 — Harald Haarfagers og
 Gydas Søn, 1, 7.
 — Harald Haarfagers og
 Ragnhilds Søn, 1, 9.
 10.

- Gu ttorm, Ketil Kalfs Søn, 2, 125:126.
 — Sigurdson Jarl, 1, 194.
 — Sigurd Syrs Søn, 1, 70. 140. 141.
 — Sindre, 1, 12.
 Gyda den Engelffe, 2, 107.
 — Eriksdatter, 1, 7.
 — Gudine Jarls Datter, 1, 334.
 — Ulf Jarls Søster, 1, 334.
 Gøter, 1, 109:111. 116. 184.
 Hafon Adelseensfofre, 1, 13: 18. 32. 77. 99. 129. 194. 213. 287. 2, 119.
 — Jarl Erikson, 1, 55. 58. 62. 66. 67. 68. 73. 83. 107. 250. 263. 264. 265. 266. 268. 322. 323. 342. 344. 2, 4. 15:18. 22. 26:32. 38. 39. 40. 66. 210.
 — Lade: Jarl Grjotgarðson, 1, 7.
 — Lade: Jarl den Mægtige, Sigurdson, 1, 2. 3. 8. 17:23. 25. 32. 57. 77. 78. 2, 147. 210. 282.
 Halbor, 2, 141.
 — Brynjolffson, 1, 279.
 — Kannveigson, 1, 33. 34.
 Half, Konge, 2, 270. 272. 273.
 Halsdan, Harald Haarfagers Søn, 1, 7.
 — Hvide, 1, 7. 9. 10.
 — Højbeen, 1, 8. 10. 194.
 — Jarl, 1, 8. 211.
 — Sigurd Syrs Søn, 1, 70. 140. 141.
 — Svarte, 1, 7:13.
 — Svarte, Konge, 1, 3.
 Halfred Hareksblefe, 2, 8.
 Hall fra Sida, 1, 1.
 — Thorarensøn, 1, 2.
 Halvard den Hellige, 2, 239.
 — Islænder, 1, 202.
 Har den Haandsfaste, 2, 57.
 Harald Gille, 2, 105.
 — Gormson, Konge i Danmark, 1, 18. 21. 22. 77. 129. 263. 2, 147. 210. 219. 222.
 — Graafeld, 1, 16. 19:22. 263.
 — Grænffe, 1, 19:25. 32.
 — Gudinesøn, Konge i England, 1, 334.
 — Hildetand, 2, 314.
 — Haarfager, 1, 3. 7:17. 55. 56. 70. 72. 73. 74. 76. 77. 78. 128. 193. 194. 203. 287. 2, 42. 68. 211. 239. 314.
 — Jarl, 2, 93.
 — Knudson, 1, 58. 2, 115. 122. 146.

- Harald Sigurdson, 1, 1. 70.
76. 140. 141. 210. 2, 41.
42. 60. 82. 83. 134. 135.
177. 179. 183. 184.
— Thorkel den Højes Søn,
2, 28.
Harek, Harald Haarfagers
Søn, 1, 7.
— paa Thjotta, 1, 211,
212. 252. 301. 303. 339.
341. 2, 2. 3. 33. 39. 68.
70. 72. 79. 81. 115. 116.
209.
Havard Thorfinnson, 1, 194.
Hedrik Erjona (Strjona), 1,
58. 2, 146. 149.
Helge, 2, 285. 287. 290.
— Hirdmand, 2, 220. 227.
229. 232. 234. 237.
Helgelænder, 1, 212. 235.
2, 70.
Hellsinger, 1, 287.
Heming Jarl, 2, 221.
— Thorkel den Højes Bro-
der, 2, 147.
Henrik, Keiser, 2, 115.
Hilde Eisteensdatter, 1, 8.
— Rolf Nefjas Datter, 1,
55. 56.
Hjalte den Hugprude, 2, 272.
— Skeggeson, 1, 106. 117.
120. 122. 123. 125. 132.
143. 144. 163.
Hofgarde-Nef, 2, 54. 76.
Holmfrid Eriksdatter, 1, 63.
Holmfrid Olafsdatter, 1, 164.
Hrof hin Svarte, 2, 273.
Hunde eller Hvalp Sigurd-
son, 1, 195.
Hvide-Krist, see Kristus.
Hvitserk den Rasse, 2, 272.
Hørdekaare, 1, 13.
Hørdeknud, 1, 58. 279. 324.
327. 2, 4. 114. 122. 146.
Hørder, 2, 70. 77.
Indthrønder, 1, 97. 104.
214. 216. 2, 95.
Inge Haraldson, 2, 105. 141.
320.
Ingeborg Finnsdatter, 2, 163.
— Haraldsdatter, 1, 8. 211.
— Jarlemoder, 2, 133.
— Tryggvesdatter, 1, 116.
120. 123. 126. 132. 143.
148. 2, 275.
— Thrønds datter, 2, 217.
Ingegerd, Dronning, 1, 123.
126. 128. 130. 132. 143.
144. 148. 150. 163. 165.
167. 169. 175. 177. 181.
186. 2, 23. 33. 36. 37.
38. 180. 181. 244. 262.
263. 265. 269.
— Haraldsdatter, 1, 8.
Ingerid, Sigurd Syrs Dat-
ter, 1, 70.
Ingve-Frei, 1, 3.
Innsteen, 2, 273.
Irer, 1, 60. 61. 2, 154.

Jisleif Biskop, 1, 2.
 Jslændere, 1, 106. 123. 126.
 255:256. 285:286. 2, 59.
 Jørid, 1, 262. 2, 239.
 Jvar den Hvide, 1, 335.
 — Sigtrygson, 2, 23.

Jakob Olafson, see Onund.
 Jardtbrud Jonsdatter, 2, 115.
 Jariisleif, Konge, 1, 175.
 176. 180. 2, 23. 33. 37.
 38. 83. 109. 110. 242:
 256. 260:261. 263:268.
 Jomale, 1, 273:276.
 Jomsvikinger, 1, 25. 77.
 Jøn Arneson, 2, 115.
 — Biskop, den Hellige, 2,
 292.
 — Kjøbmand, 2, 166:167.
 — Orkebiskop, 2, 320.
 Jorun Skaldne, 1, 12.
 Julian den Grafaldne, 1, 45.
 Jæderboere, 2, 282.
 Jæmter, 1, 287:288. 304.
 305.
 Jøkul Baardson, 2, 26:27.

Kalf Arneson, 1, 218. 294:
 296. 347. 349. 2, 16. 17.
 26:29. 33. 46. 47. 68:73.
 77:81. 96. 106. 108:110.
 115:118. 133. 171. 181.
 183:185. 209. 302. 305:
 306. 309.

Kalf, Kalf Arnesens Frænde,
 2, 77.

Karle, Bonde, 2, 162.
 — paa Langs, 1, 252. 253.
 255. 270:277. 298. 299.
 2, 208.

— den Mærste, 1, 312:318.

Ketil Hæng, 2, 282.

— Jæmte, 1, 287.

— af Ringenæs, 1, 86. 96.
 137. 138. 261. 262. 2,
 125.

Kimbe, 2, 84:85.

Kirjalaks, Keiser, 2, 104:
 105. 126:128.

Klypp Hærse, 1, 21.

Klæng Drufeson, 1, 86.

Knud den Mægtige, 1, 34.

44. 55. 57. 58. 59. 68.

74. 193. 210. 250. 263:

270. 278. 279. 295:297.

301. 319:343. 349. 351.

2, 1:8. 22. 25. 28:32. 39.

40. 41. 46. 66. 67. 68.

93. 95:98. 106. 109. 115.

122. 131. 146:151. 164.

167:178. 183. 202. 209.

210. 284:287. 296.

Knytlinger, 2, 95. 108.

Kolbeen, 2, 140.

— den Stærke, 1, 225. 226.

Kolbjørn Arneson, 1, 218.

2, 184. 302. 306. 309.

Koll Hallson, 1, 1.

- Ronoføgor, Konge, 1, 163.
 199.
 Kristus, 1, 158. 2, 44. 50.
 65. 198. 274.
 Rvelbulf, 2, 282.
- Reif i Brattelid, 1, 161.
 — Dösurson, 1, 260. 280.
 313:318.
 Rjot Thorfinnsøn, 1, 194.
 Rodin Erlingsøn, 1, 64. 2,
 275.
 Ropt, 2, 286.
 Rødver Thorfinnsøn, 1, 194.
 195.
- Magnus Barfod, 2, 136.
 137.
 — Haraldsøn, 2, 135.
 — den Gode, Olafsen, 1,
 250:252. 2, 23. 38. 109:
 112. 114:124. 130. 133.
 134.
 — Hertug Ottas Søn, 2,
 122.
- Margad, Konge, 2, 125:126.
 Maria, Jomfru, 2, 128. 190.
 Melkolf, Konge, 1, 195.
 Merkurius den Hellige, 1, 45.
 Mørefaare Jarl, 1, 334.
 Møttul, Konge, 2, 208:209.
- Nereid Jarl, 1, 70.
 Nicolaus, Kardinal, 2, 142.
 Njall Finnsøn, 1, 8.
- Njord, 1, 3.
- Nordmænd, Norske, 1, 210.
 305. 342. 2, 95. 105.
 110. 129.
- Nummedøler, 1, 287.
- Odd Røllsøn, 1, 1.
- Odin, 1, 214. 2, 157:158.
 211. 222.
- Olaf Bjørnsøn, Konge, 2,
 217.
 — Digerbeen, 1, 26.
 — Erikson Sveafonge, 1,
 23. 34. 38. 39. 63. 74.
 97. 98. 102. 104. 106.
 116:118. 121. 123. 125:
 131. 144:150. 163:169.
 175:178. 180. 182:193.
 210. 228. 229. 287. 2,
 157. 159. 161. 244. 307.
 — Geirstade:Alf, 1, 25. 28.
 34.
 — Harald Haarfagers Søn,
 1, 8. 9. 10. 11. 13. 14.
 — den Hellige, 1, 2. 5. 27.
 30. 31:62. 65:122. 127:
 141. 144:169. 173:179.
 186:188. 192:193. 199:
 232. 239:270. 275. 276.
 278:304. 311:314. 318:
 323. 325. 327:333. 335:
 351. 2, 1:3. 7:80. 83.
 85. 87:93. 95:107. 112.
 118. 122. 123. 126:130.
 132:166. 168:214. 239:

244. 268. 270. 273. 274.
285:290. 292:299. 300:
317. 318:338.
- Olaf, Kalf Arnesøns Frænde,
2, 77. 78. 209.
- Kyrrer, 2, 135. 136.
- Magnus Barfods Søn,
2, 137.
- Tryggvesøn, 1, 2. 32.
34. 55. 56. 57. 62. 63.
64. 68. 73. 74. 75. 78.
85. 104. 107. 116. 119.
120. 129. 195. 204. 213.
338. 2, 35. 291.
- Konge af Vestfold, 1, 3.
- Olufa Harbod, 1, 8.
- Olaf Bødvarsdatter, 1, 120.
- Oplændinger, 1, 9. 229. 2,
22. 59.
- Otta, Hertug, 2, 122. 123.
- Ottar Svarte, 1, 37. 40.
46. 48. 54. 61. 66. 123.
132. 138. 175. 228. 331.
2, 159. 161. 207.
- Peder, Apostel, 2, 198.
- Ragnar (Rognvald) Agnar:
søn, 2, 239. 244. 247. 248.
253. 255. 256. 258. 259.
262. 263. 265. 266. 268.
- Kyffel, see Rognvald.
- Ragnhild, 2, 288:289.
- Arnedatter, 1, 218.
- Kong Eriks Datter, 1, 7.
- Ragnhild, Erik Blodøres Dat:
ter, 1, 16.
- Erlingsdatter, 1, 64. 290:
292. 294.
- Røds Kone, 1, 346. 2,
300.
- Rane Rjones, 1, 70.
- hin Bidsørle, 1, 19. 20.
25:32. 34:37. 59. 62. 72.
- Rannveig Thørersdatter, 2,
115.
- Ring Dagson, Konge, 1, 8.
347. 2, 42. 316.
- Harald Haarfagers Søn,
1, 8. 2, 42. 239.
- Konge i Hedemarken, 1,
76. 78. 79. 134. 138. 2,
42. 183. 239. 240.
- Rigard, 2, 288.
- Rikkard, Præst, 2, 142:145.
- Rude: Jarl, 1, 55.
- Robert Langspyd, 1, 55.
- Jarl, 1, 55.
- Roe hin Hvide, 1, 19.
- Skjalge, 1, 109. 113. 114.
- den Tøsse, 2, 224:238.
- Rolf, see Gange:Rolf.
- Krake, 2, 158. 271:274.
- Refja, 1, 55.
- Skytte, 2, 57.
- Rut fra Biggje, 2, 59. 209.
- Ryger, 1, 235. 2, 70. 77.
- Rød eller Rødulf i Østerda:
lene, 1, 346:347. 2, 300:
304. 307. 309:317.

- Ragnvald Brusfson, 1, 199.
203. 208. 2, 23. 82:83.
133. 174. 184.
— Nore:Jarl, 1, 55. 194.
— Konge, Olafson, 1, 3.
— Kettilbeen, 1, 8:11.
— (Ragnar) Kyffel, 1, 8.
9. 2, 239.
— Jarl Ulffson, 1, 63. 64.
115. 117. 119:122. 125.
126. 132. 143:148. 150.
164. 165. 167:169. 172:
181. 2, 262. 268. 269.
Rorik, Konge, 1, 76. 77.
79. 133. 134. 136. 138.
151:159. 161:163. 2,
239. 240.
- Saxer, 1, 113. 154.
Sejerborg Thorognysdatter, 2,
231. 232. 237. 238.
Sigrid Erlingsdatter, 2, 275:
283.
— Kalf Arnesons Kone, 2,
27. 28.
— Skjalgsdatter, 1, 232.
233. 254.
— Storraade, 1, 20. 23. 24.
25. 34. 63.
— Svendsdatter, 1, 268.
Sigtryg, Bonde, 2, 23.
— Harald Haarfagers Søn,
1, 8.
Sigurd, Biskop, 1, 112. 221.
224. 225. 227. 242. 243.
245. 2, 148:151. 173.
177:180. 211.
Sigurd, Biskop, 2, 66. 92.
98.
— Erlingsøn, 1, 64. 294.
— Finn Skjalges Søn, 1, 8.
— Fosnersbane, 2, 132. 207.
314.
— Haraldsøn, 1, 8. 9. 14.
— Harald Gilles Søn, 2,
105. 142. 320.
— Hit, 1, 155. 157.
— Hund, 2, 115.
— Jarl Digre, 1, 195. 204.
— Jarl paa Ørkensærne, 1,
194.
— Jorsalafar, 2, 137.
— Lade:Jarl, 1, 14. 17:20.
— Rise, 1, 8.
— Roes Broder, 2, 235.
— Rødulf's Søn, 1, 346:
347. 2, 300. 304. 307.
310.
— Elefa, 1, 16. 21.
— Tyr, 1, 31:33. 35. 36.
69:77. 81. 86. 96. 139.
261. 2, 154:155. 239.
— Thorersøn, 1, 232.
— Thorers Hunds Søn, 2,
115.
— Thorlaksøn, 1, 280:285.
317. 318.
— Nagesøn, 2, 166:169.
Sigvat Skald, 1, 38. 41.
42. 47. 49. 50. 51. 55.

59. 63. 64. 67. 81. 82.
83. 89. 90. 91. 92. 95.
99. 100. 124. 125. 155;
157. 169;177. 220. 250.
251. 266. 267. 319. 321;
324. 327. 341;344. 2, 1.
2. 10. 11. 12. 14. 24.
54. 62. 72. 74. 75. 76.
77. 78. 79. 88. 101. 106.
107. 112. 113. 114. 119.
130;133. 156. 159;164.
186. 205;207.
- Skapte Thoroddson, 1, 100.
106. 162. 259. 288. 289.
- Skjalg Erlingson, 1, 64. 232.
240. 241. 244. 268. 2,
275. 279;281. 283.
— Erlings Fader, 1, 230.
232.
- Skjold, 2, 211.
- Skule Thorfinnsen, 1, 194.
- Skøglar;Toste, 1, 20. 23. 34.
- Snefrid den Finske, 1, 8. 9.
- Snorre Gode, 1, 2. 259.
- Sote, Viking, 1, 38.
- Steen Skapteson, 1, 262.
285. 288;296. 2. 164;
165.
- Steenfel, Konge, 1, 8.
- Steenvør, 2, 199. 202. 204.
- Steige;Thorer, 2, 239.
- Stephanus, Præst, 2, 191.
- Styrbjørn Olafson, Svea;
kæmpe, 1, 23. 129. 130.
2, 217;222.
- Styrmer Præst, 2, 156.
199. 240.
- Sumarlide Sigurdson, 1,
195. 196.
- Svanhild Eisteensdatter, 1, 8.
- Svend Erikson, 1, 55.
— Jarl Gudineson, 1, 334.
— Jarl Hakonsen, 1, 26;30.
34. 55. 57. 58. 63. 68.
73. 84;98. 107. 135. 229.
263. 266. 268. 2, 21.
66. 106. 147. 154;156.
— Knudson, Konge, 2, 40.
93;96. 98;101. 105. 107;
109. 112. 114. 115. 131.
186;187.
— Koriks Frænde, 1, 151.
152.
— Tveffjæg, 1, 34. 45. 63.
129. 263. 2, 146. 147.
210. 224;226. 237.
— Ulfson, 1, 279. 327. 2,
122.
- Svenske, 1, 305. 336. 2,
153;154.
- Sygner, 2, 70.
- Sæl;Thorer, 1, 231. 233;
240. 242. 246. 247.
- Sæming, 1, 3.
- Sølve;Klove, 1, 10.
- Sør, 1, 287.
- Teit, Biskop Isleifs Son,
1, 2.
- Thangbrand, Præst, 1, 2.

- Thjobolf den Frode eller Hvinn:
 verske, 1, 3. 28.
 — Skald, 2, 83. 124.
 Thor, 1, 214. 220. 224. 2,
 211. 221.
 Thora Møsterfang, 1, 12.
 — Njalsdatter, 1, 8.
 — Sigurd Forsalafars Mo:
 der, 2, 140.
 — Thorbergsdatter, 1, 291.
 — Thorsteensdatter, 1, 218.
 Thoralde, Foged, 1, 216.
 Thoralf fra Dimun, 1, 260.
 280:285.
 Thorar Lavmand, 1, 304:
 306.
 Thoraren Lovtunge, 2, 5. 7.
 93. 101.
 — Nefjulfson, 1, 159:163.
 241:243. 256. 258:260.
 2, 240. 284:288. 290.
 Thorberg Arneson, 1, 64.
 218. 290:296. 2, 23. 47.
 80. 81. 96. 106. 184.
 185. 302. 306. 309.
 Thord Borkson, 1, 256.
 — Foleson (Faleson), 1, 155:
 157. 2, 62. 75. 76.
 — Guttormson, 1, 262.
 — Herde:Kaare, 1, 21.
 — Islænder, 2, 256.
 — Islænder, 2, 256.
 — Jstermave, 1, 222. 224.
 — Kolbeenson, 1, 57. 101.
 256.
 Thord den Lave, 1, 280:282.
 317. 318.
 — Sigvalde: Skald, 1, 81.
 2, 205.
 — Sjarefson, 1, 331.
 — Skald, 2, 207.
 — Skottefoll, 1, 177.
 — Viking, 2, 148.
 Thordis Lovedatter, 2, 299.
 Thorer, Bonde, 1, 307:308.
 — Erlingson, 1, 64. 294.
 2, 275.
 — Helsing, 1, 287. 2, 127.
 — Herse, 1, 7.
 — Hirdmand, 2, 220. 229.
 230. 235. 236. 237.
 — Hund, 1, 213. 232. 237.
 238. 246. 247. 254. 255.
 270:278. 297:301. 342.
 343. 347. 2, 3. 33. 39.
 68. 70:73. 77:82. 90. 91.
 96. 97. 115. 181. 182.
 208:209.
 — Lange, 1, 110. 157.
 — Nefjulfson, 2, 206.
 — see Sæl: Thorer.
 — den Lavse, 1, 8.
 — Olverson, 1, 347:350.
 2, 22. 27. 28. 69. 174.
 — 2, 285. 290.
 Thorsinn, 1, 16.
 — Hjernefløver, 1, 194.
 — Jarl Sigurdson, 1, 195.
 196. 198:201. 203:210.
 218. 2, 133. 134.

- Thorfinn Mund, 2, 54. 55.
 76.
 — Skald, 2, 207.
 Thorgaut Skarde, 1, 103:
 106. 115.
 Thorgeir Afradsfoll, 1, 2.
 — Flek, 2, 48. 116.
 — Foged, 1, 289:291.
 — Havardson, 1, 256. 2,
 207.
 — af Kviststad (Kviste), 2,
 73. 76. 182. 209.
 Thorgerd Egilsdatter, 2, 291.
 292.
 Thorgils, 2, 220. 229. 230.
 233:235. 237.
 — Alma (Almeson), 2, 60.
 89:93. 98.
 — Areson, 1, 162.
 — Haraldson, 1, 8. 9. 10.
 — Sprakaleg, 1, 60. 279.
 Thorgny Thorgnyson, 1, 143.
 149. 2, 220. 221. 231:
 238.
 — Thorgnyson, 1, 143:150.
 168. 2, 238.
 Thorfel, Bonde, 1, 81. 2,
 205.
 — Eynolfson, 1, 255. 259.
 — Fostre, 1, 197:202. 206:
 209. 211. 213.
 — den Høje, 1, 60. 2, 28.
 146:148. 152. 154. 201.
 Thorlaug, Egils Kone, 2,
 291. 295.
 Thorleif Kveik, 2, 182.
 Thorleif Dolleson, 1, 255.
 Thormod Kolbrunesfald, 1,
 256. 2, 52. 54. 55. 57.
 58. 84:87. 206.
 Thorny, Kong Olafs Kloster,
 2, 239.
 Thorodd Snorreson, 1, 262.
 285. 288. 303:309. 311.
 Thorsteen Frode, 1, 192.
 — Galge, 1, 218.
 — Hallson, 1, 259.
 — Knarresmed, 2, 70. 71.
 78. 209.
 — Ragnhildson, 2, 284:289.
 — Rød, 1, 194.
 Thorvald Hjalteson, 2, 222:
 223.
 Thorvard Valle, 2, 199:200.
 204.
 Thorvid den Stammende, 1,
 187. 189.
 Thrond i Gata, 1, 260. 280.
 281. 285. 313:318.
 — den Hvide, 1, 113. 304.
 — Eula, Jarl, 2, 217.
 — Throndson, 2, 288.
 — 2, 288.
 Thrønder, 1, 10. 12. 13.
 14. 15. 32. 98. 287. 2,
 69. 70. 98. 105:106. 118.
 184. 187.
 Thuride Snorresdatter, 1, 2.
 Thyre Haraldsdatter, 2, 219.
 Tofe den Gamle, 2, 270.

- Eofe Eofeson, 2, 270.
 — Eofeson, 2, 270:274.
 Eorf: Einar, Jarl, 1, 194.
 Eofte Jarl, 1, 334.
 Eova Sigvatsdatter, 2, 161:162.
 Eove Egilsson, 2, 299.
 — Valgautson, 1, 336. 337. 2, 291:299.
 Eryggve, Gydas Søn, 2, 107:109.
 — Harald Haarfagers Søn, 1, 8.
 — Olafson, 1, 13. 14. 15. 16. 19. 20.
 Eyrker, 2, 255.
 Ulf Jarl Rognvaldson, 1, 181.
 — Sigrid Storraades Broder, 1, 63. 64.
 — Thorgils Sprakalegs Søn, 1, 60. 279. 324:327. 330. 334:335. 2, 152. 154.
 — Thronson, 2, 217. 218. 221.
 Ulfhild, Abelraads Datter, 2, 147.
 — Olaf den Helliges Datter, 2, 23. 42. 122.
 Ulfel Snilling, 1, 47. 58. 2, 146. 147. 201. 5. B.
 Upsvear, 1, 190:191.
 Ursteen Jarl, 2, 273.
 Vagn Hageson, 2, 166.
 Valdemar, Konge, 2, 101. 242.
 Valgaut Jarl, 1, 337. 2, 291. 296:299.
 Valthjof Jarl, 1, 334.
 Varnlaf, Konge, 2, 242. 262:268.
 Vender, 2, 123:124. 141.
 Vest: Gøster, 1, 118. 146. 147. 167. 181. 190.
 Vidkunn Jonson, 2, 115.
 Vignleif Arneson, 2, 17.
 Vignverjer, 1, 10. 11. 13. 14. 16. 19. 113. 116. 147.
 Vifinge: Kaare, 1, 120.
 Vilborg, 1, 120.
 Vilhelm Jarl, 1, 55.
 Vifivald, Konge, 1, 24.
 Vitgeir Trolldmand, 1, 10.
 Værdøler, 2, 81:82.
 Væringer, 2, 104:105. 127:128. 195.
 Uage Hirdmand, 2, 217. 218.
 — Vagnson, 2, 166.

Ufa, Hakon Jarls Datter, 1, 7.	Ønund (Jakob), Ronge, 1, 164. 189. 191. 192. 228. 269. 270. 278. 279. 320. 325. 327. 333. 335. 336.
Øgmund Galesøn, 2, 62.	2, 38. 41. 210.
Ølver, Bonde, 1, 171.	Øselboer, 1, 40.
— paa Egge, 1, 214. 215. 217. 218. 2, 27. 69.	Østmænd, 1, 81. 317. 318.

Kettelser. S. 4, sidste L. læs: hvis ikke Jarlen var, eller hans Søn Endride. S. 42, r. 13. til Marker læs: til Skovbygderne. S. 151, r. 15. blive læs: blev. S. 199, r. 12. nedenfra læs: Steenvor. S. 243, r. 7. lidt læs: lidte. S. 313, r. 15. dele læs: hele. S. 316, r. 11. læs: Bristerne. S. 319, r. 27. forkynder læs: forkyndes. S. 319 sidste Linie, Tilhimmels læs: Til himmels. S. 324, r. 22. Forsandt er læs: Guds Yndling. S. 326, r. 4. vor læs: var. S. 329, r. 6. lemlæstet læs: lemlæsted. S. 330, r. 4. Romerriges læs: Rommeriges. S. 332, r. 10. siden læs: end det nu. — Nogen Forskjellighed er indløben i Egnavnernes Skrivemaade, hvilket Læseren bedes at undersøge. Ved Navneregisteret er kun een af disse Former beholdt. Det S. 46 af Tillæggene i Sagaen optagne Stykke turde maaskee rettere, efter Sammenhængen i det følgende, henføres til de senere Tillæg.

